

Regeringens årsberättelse 2021

Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden
och ställningstaganden

STATSRÅDETS PUBLIKATIONER 2022:31

vn.fi/sv

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Regeringens årsberättelse 2021

Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Statsrådet

Statsrådets kansli

Upphovsrättslag (404/1961) 9 § Verk utan upphovsrättsskydd

ISBN pdf: 978-952-383-697-6

ISSN pdf: 2490-0966

ISBN tryckt: 978-952-383-681-5

ISSN tryckt: 2490-0613

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2022 Finland

Tryckeri: PunaMusta Oy, 2022

Regeringens årsberättelse 2021

Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

Statsrådets publikationer 2022:31

Utgivare Statsrådet

Utarbetad av Statsrådets kansli
Språk svenska

Sidantal 309

Referat

Enligt 46 § i grundlagen ska statsrådet lämna en berättelse till riksdagen om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut. Närmare bestämmelser om regeringens årsberättelse finns i 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och i 17 och 18 § i lagen om statsbudgeten (423/1988).

I 18 § i lagen om statsbudgeten förutsätts det att de redogörelser för statsfinanserna och skötseln av statsfinanserna samt resultat av statens verksamhet som tas in i regeringens årsberättelse ska ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts och om statens intäkter och kostnader, om statens ekonomiska ställning och resultat (rättvisande bild). På författningsnivå fastställs årsberättelsens innehåll i synnerhet i förordningen om statsbudgeten (1243/1992). Regeringens årsberättelse för 2021 består av fem delar:

- Regeringens årsberättelse
- Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter
- Bilaga 2 Bokslutskalkyler
- Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden
- Bilaga 4 Statens bolagsinnehav

Nyckelord regeringens årsberättelser, riksdagen, tillgång till information, statsrådet, regeringens berättelser, bokslut, ägarstyrning

ISBN PDF 978-952-383-697-6

ISSN PDF 2490-0966

ISBN tryckt 978-952-383-681-5

ISSN tryckt 2490-0613

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-697-6>

Hallituksen vuosikertomus 2021

Liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta

Valtioneuvoston julkaisuja 2022:31

Julkaisija Valtioneuvosto

Yhteisötekijä Valtioneuvoston kanslia

Kieli ruotsi

Sivumäärä 309

Tiivistelmä

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen perustuslain 46 §:ssä säädettyä kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt. Hallituksen vuosikertomuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä sekä valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 §:ssä.

Talousarviolain 18 §:ssä edellytetään, että hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva). Säädöstasolla kertomuksen sisältöä määrittävät erityisesti myös valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) vaatimukset. Hallituksen vuosikertomus vuodelta 2021 muodostuu viidestä osasta:

- Hallituksen vuosikertomus
- liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset
- liite 2 Tilinpäätöslaskelmat
- liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta
- liite 4 Valtion yhtiöomistus

Asiasanat hallituksen vuosikertomukset, eduskunta, tiedonsaanti, valtioneuvosto, hallituksen kertomukset, tilinpäätös, omistajaohjaus

ISBN PDF 978-952-383-697-6

ISSN PDF 2490-0966

ISBN painettu 978-952-383-681-5

ISSN painettu 2490-0613

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-697-6>

Innehåll

1	Stora utskottet	11
	Statsrådets redogörelse om EU-politiken.....	11
2	Grundlagsutskottet	12
	Språkliga rättigheter för dem som använder teckenspråk	12
	Ändring av självstyrelselagen för Åland.....	13
3	Utrikesutskottet	15
	Godkännandet och sättandet i kraft av det övergripande avtalet om ekonomi och handel mellan Kanada, å ena sidan, och Europeiska unionen och dess medlemsstater, å andra sidan	15
	Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse	16
4	Finansutskottet	17
	Beaktandet av riksdagens finansmakt vid reformer av EU-regler.....	17
	Bestämmelserna om begränsning av ränteavdrag	18
	Ändring av källskatteförfarandet i fråga om utdelning på förvaltarregistrerade aktier ..	19
	Skattebasen för läskedrycksskatten.....	19
	Lagstiftningen om rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang i fråga om beskattning.....	20
	Bestämmelserna om utflyttningsbeskattning	21
	Bestämmelserna om förseningsavgifter för skatter som betalas på eget initiativ och automatiserat beslutsfattande	22
	Slopande av skatteåterbäringar för energiintensiva företag	23
	Riksdagens svar på regeringens proposition till riksdagen om godkännande av rådets beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens egna medel.....	23
	Lindrigare villkor för betalningsarrangemang för skatter.....	27
	Statsrådets redogörelse till riksdagen - Finlands program för hållbar tillväxt.....	28
	Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2022–2025.....	31
	Främjande av värmeproduktion som inte baserar sig på förbränning	32
	Regeringens svar på riksdagens budgetuttalanden	33
	Regeringens proposition om tilläggsbudget för 2017	33
	Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2020 Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2020.....	34
	Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2021 Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2021.....	37
	Regeringens proposition till riksdagen om en tilläggsbudget för 2021	42
	Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2021 (RP 68/2021 rd).....	43
	Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2022 (RP 146/2021 rd)	44

5	Revisionsutskottet	49
	Svart ekonomi.....	49
	Styrning, tillsyn och rapportering.....	51
	IKT-projektens produktivitetsnytta.....	52
	Marginaliseringen av unga.....	53
	Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2015.....	58
	Finavia och riskhantering i statsbolag.....	59
	Riksdagens skrivelse om regeringens årsberättelse 2016 och Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2016	61
	Erfarenheterna av det nuvarande utkomststödssystemet.....	61
	Riksdagens budget- och tillsynsbefogenheter.....	61
	Riksdagens skrivelse om utvecklingsbehov i bostadspolitiken.....	63
	Hur integrationen fungerar.....	67
	Regeringens årsberättelse 2017.....	76
	Statens revisionsverks årsberättelse till riksdagen 2018.....	77
	Regeringens årsberättelse 2018.....	78
	Statens revisionsverks ekonomiförvaltning.....	84
6	Förvaltningsutskottet	88
	En långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen och bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn.....	88
	Samarbete mellan myndigheterna för bedömningen av hot eller för förhindrande av en hotande gärning.....	89
	Organisationen för tillsynsmyndigheten för dataskyddet.....	89
	Ändring av lagstiftningen om sotning.....	90
	Lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.....	91
	Ändring av lagar som gäller ansvarsområdet för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.....	92
	Utveckling av vapenregistersystemet.....	94
	Temporär ändring av utlänningslagen.....	95
	Riksdagens skrivelse till följd av medborgarinitiativet som riksdagen behandlar (Återkalla uppehållstillståndet för och utvisa utlänningar som dömts för sexualbrott i Finland).....	96
	Ändring av lagen om identitetskort, passlagen, 15 och 38 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet samt 33 a och 159 § i utlänningslagen.....	96
	Riksdagens svar på regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lotterilagen och till lagar som har samband med den.....	97
7	Lagutskottet	99
	Missbruk av inflytande.....	99
	Övervakning av förundersökningsmyndigheternas verksamhet och beslut om hemliga metoder för att inhämta information.....	99
	Avgörande i ärenden där ledamöterna i försäkringsdomstolen är eniga.....	100
	Identitetsstöld.....	101

Reformprogrammet för rättsvården	101
Straffpraxis i fråga om rattfylleri	102
Lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter	102
Reformen av domarutbildning.....	103
Uppföljning av konsekvenserna av projektet för utvecklingen av tingsrättsnätverket...	104
Centralisering av summariska tvistemål	104
Uppföljning av konsekvenserna av projektet för att förenkla rättsprocesserna	105
Reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt.....	106
Inrättande av Domstolsverket.....	106
Ändring av lagstiftningen om bestämmande av förvandlingsstraff för böter.....	107
Ändring av äktenskapslagen.....	108
Revidering av 20 kapitlet i strafflagen.....	108
Miljöansvar vid konkurs.....	109
Riktade trakasserier.....	110
Upptagning och mottagande av muntlig bevisning i de allmänna domstolarna	111
8 Kommunikationsutskottet	112
Nya förflyttningshjälpmedel.....	112
Myndighetsövervakningen av tillståndspliktig trafik.....	112
Lex Malm, lag om Helsingfors-Malms flygplats	115
Totalreformen av körkortslagen	117
Den nya vägtrafiklagen	119
Tillåtande av tunga snöskotrar på snöskoterleder.....	119
Bestämmelserna om trafik- och patientskadenämnden	120
Begäran om omprövning av beslutet om temporärt körförbud.....	120
Genomförande av ändringar i direktivet om yrkeskompetens i vägtrafik och körkortsdirektivet.....	121
Stöd för byggande av bredband	121
Förbättring av tillgången till taxitjänster och utveckling av offentligt understödda transporter	122
Marknaden för stark autentisering och behovet av fortsatt prisreglering	124
Konsekvenserna av miljö- och energieffektivitetskraven vid upphandling av fordon och trafiktjänster.....	124
Statsrådets redogörelse om den riksomfattande trafiksystemplanen för 2021–2032	126
Lagen om transportservice och bestämmelserna om förarens körtillstånd.....	127
9 Jord- och skogsbruksutskottet	129
Försäkringsstöd för kommersiellt fiske	129
Godkända arealer för jordbruksskiften	129
Den skogspolitiska redogörelsen	132
Ändringsbehoven i lagen om samfälligheter	133
Överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv.....	134
Statsrådets redogörelse om livsmedelspolitik Mat 2030, Finsk mat för oss och för världen	136
Övergångsarrangemangen i samband med reformen av bostadsdatasystemet	139
Uppföljning av hur växtskyddslagen fungerar	139
Temporärt stöd för beskogning.....	139
Ändring av renskötsellagen	140

Riksdagens svar på regeringens proposition med förslag till livsmedelslag och till lag om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter	141
Identifiering och registrering av sällskapsdjur.....	144
Laginitiativet om att upphöra med kalhuggning på statsägda områden.....	144
Vattnet är vårt - medborgarinitiativ för att förhindra privatisering av vattentjänster	145
Lag om ekologisk produktion och lag om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter	146
10 Försvarsutskottet	147
Ekonomiska förmåner för värnpliktiga.....	147
Beaktandet av den nationella säkerheten i områdesanvändningen och i fastighetsinnehav	148
Redogörelse om Senatfastigheter och Försvarsfastigheter	149
11 Kulturutskottet	151
Utövande konstnärers rättigheter i audiovisuella verk.....	151
Elevhälsotjänster enligt lagen om elev- och studerandevård.....	152
Revidering av lagstiftningen om studiestöd	152
Svenskan som valfritt läroämne på alla utbildningsstadier	154
Konsekvenserna av att studieavgifter införs och handläggningsavgiften för ansökan slopas.....	156
Reformen av yrkesutbildningen, verkställighet och uppföljning av konsekvenserna	157
Universitetens och yrkeshögskolornas högskolekonsortier	159
Avgiftsfri utbildning på andra stadiet för alla	161
Den nya lagen om småbarnspedagogik	163
Statsrådets redogörelse om idrottspolitik	173
Statsrådets redogörelse om informationspolitiken och artificiell intelligens.....	175
Konsekvenserna av möjligheten att utan begränsning ta om prov för studentexamen.	179
Ändring av upphovsrättslagen.....	181
Reformen av uppdragsutbildningen	183
Lyftande av studielån som en del av studiestödet.....	183
Museilag och lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.....	185
Studentexamens nya struktur	186
Papperslösa och asylsökande barns rätt till småbarnspedagogik och rätten till skiftomsorg för barn i småbarnspedagogik	188
Främjande av scenkonst.....	189
Utvidgad läroplikt	190
Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik.....	209
12 Social- och hälsovårdsutskottet	213
Ersättning för dosdispensering av läkemedel	213
Servicedlar	214
Totalreform av biobankslagstiftningen.....	214
Konsekvenserna av reformen av lagen om utkomststöd	216
Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.....	216

Skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper.....	217
Avbytarservice för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare.....	218
Effekter av lagen om smittsamma sjukdomar på benägenheten att söka vård.....	219
Effekter av ändringen gällande specialersättningsklassen för diabetesläkemedel.....	221
Förtäring av alkoholdrycker på allmänna platser och begränsning av distansförsäljning av alkoholdrycker	224
Medborgarinitiativet Eutanasi för en god död	225
Åtgärdande av missförhållandena i systemet med försäkringsläkare Ändring av 41 d § i lagen om olycksfallsförsäkring så att godtyckligheten avskaffas	226
Totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål	228
Reform av barnskyddslagstiftningen.....	229
Bedömning av behovet av en reform av systemet för beslut och ändringssökande inom barnskyddet.....	230
Ändring av socialtrygghets- och försäkringslagstiftningen med anledning av EU:s allmänna dataskyddsförordning	230
Temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar.....	231
Ändringen av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården, 3 § i lagen om servicesedlar och 5 § i lagen om domstolsavgifter	231
Elektronisk behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården.....	232
Lagstiftning om inrättande av välfärdsområden och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet samt lämnande av underrättelse enligt artiklarna 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse	234
Ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar	250
Ändring av 16 och 22 § i lagen om smittsamma sjukdomar.....	251
Skälig ersättning för förluster till följd av begränsningar som gäller stängning av lokaler	252
Ändring av 58 a och 58 b § i lagen om smittsamma sjukdomar	252
Proportionalitet och rättvisa i epidemiologiskt hänseende i fråga om restriktioner gällande olika sektorer	253
Alternativt intyg till personer som inte kan få covid-19-vaccin.....	254
Konsekvenser av personaldimensioneringen inom barnskyddet.....	254
Intyg som beviljas vid inresa och som kan jämföras med covidintyg.....	255
13 Ekonomiutskottet	256
Lagstiftningen om upphandlingsförfarandet.....	256
Minska överskudsättningen och relaterade problem.....	259
Sluta konkurrensupphandla assistans och stöd som är nödvändiga för personer med funktionsnedsättning.....	261
Gruvlagen Nu – Initiativ till ändring av gruvlagen	264
Ändring av 4 § och temporär ändring av 8 § i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet....	267
Temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen	269
Temporär ändring av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet.....	269
Ändring av elmarknadslagen och 14 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.....	271

14 Framtidsutskottet	272
Statsrådets framtidsredogörelse, del 2 Lösningar i förändringen av arbete	272
Statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling: Mot ett klimatneutralt välfärdssamhälle	274
15 Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet	289
Jämställdhetslagstiftning, arbetsliv och föräldraskap	289
Jämställdhetsredogörelse.....	290
Tvångsarbete som liknar människohandel.....	290
Diskrimineringsombudsmannens berättelse till riksdagen 2018.....	291
Jämställdhetsombudsmannens berättelse till riksdagen 2018.....	294
Eventuella behov av att revidera lagen om integritetsskydd i arbetslivet	297
Systemen med arbetstagarrepresentation i arbetstidslagen.....	298
Preciseringar i arbetstidslagen	298
Ändring av lagen om vuxenutbildningsförmåner och 15 § i lagen om studiestöd	299
Ändring av 3 kap 5 § i arbetsavtalslagen och 4 kap. 5 § i lagen om sjöarbetsavtal.....	299
Uppföljning av effekterna av de ändringar som gjorts i utlänningslagen.....	300
Behovet av att revidera lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn	300
Ändring av lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsonganställning.....	301
Den rättsliga ställningen för utlänningar som plockar naturprodukter samt ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi.....	301
Lagstiftning om en översyn av serviceprocessen för arbetssökande och av vissa förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsförmån	302
16 Miljöutskottet	304
Ändring av vattenlagstiftningen och miljöförvaltningens resurser.....	304
Ändring av avfallslagen	304
Klimatårsberättelse 2020	305
Omkostnader för Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet	306
Ändring av avfallslagen och vissa lagar som har samband med den	307
Lag om förebyggande och ersättning av skador orsakade av fridlysta djur.....	309

1 Stora utskottet

Statsrådets redogörelse om EU-politiken

SRR 7/2020 rd – RSk 36/2021 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet har beredskap att med framförhållning påverka innehållet i särskilt kommissionens lagstiftningsinitiativ och att tillräckliga resurser avdelas för detta arbete.

Stora utskottet betonar att påverkan i EU måste ske tidigt och med framsyn. Vid utfrågningen av sakkunniga i riksdagsbehandlingen av EU-redogörelsen underströks det att Finlands föregripande inflytande måste effektiviseras. Det är bara genom denna typ av initiativförmåga och strategiska framsyn som Finlands initiativ kan ta sig upp på EU:s agenda och Finlands synpunkter och nationella specialfrågor beaktas redan på förhand.

Stora utskottet anser att främjandet av Finlands intressen och den strategiska styrningen av EU-ärenden kräver nya arbetsätt och tillräckliga resurser i statsrådet.

Statsrådet lämnade en E-utredning (E122/2021 rd) om kommissionens arbetsprogram 2022 till riksdagen den 22 november 2021. I samband med att E-skrivelsen bereddes gav statsrådets EU-sekretariat ministerierna i uppdrag att för sitt eget verksamhetsområde utarbeta en plan för verksamheten och påverkan i EU.

Statsrådets kansli och inlett en beredning om utvecklingen av föregripande påverkan tillsammans med övriga ministerier med fokus på konkreta åtgärdsrekommendationer.

Till EU-påverkan hör även att säkerställa att det råder balans mellan medlemsländerna avseende personer som arbetar i organen. Vid statsrådet inleddes ett arbete för att främja stärkandet av rekrytering av finländare till EU. Inom ramen för kommittén för EU-ärenden har ministeriernas kanslichefer diskuterat och dragit upp riktlinjer för utveckling av sådant som är centralt för att främja EU-karriärer och för det fortsatta arbetet. Utvecklingsarbetet har beretts med detta som utgångspunkt inom ministeriernas kontaktpersonsnätverk.

Ville Korhonen, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

2 Grundlagsutskottet

Språkliga rättigheter för dem som använder teckenspråk

RP 294/2014 rd – RSv 346/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att de språkliga rättigheterna för dem som använder teckenspråk ska tillgodoses i hela landet på det sätt som avsetts när lagstiftningen om rättigheterna utarbetades.

Statsrådet tillsatte den första delegationen för teckenspråksärenden för mandatperioden 11.2.2021–10.2.2025. I delegationen ingår justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, finansministeriet, kommunikationsministeriet, Finlands dövas förbund rf, Finlandssvenska teckenspråkiga r.f. och Finlands Dövblinda rf. Delegationen har bjudit in ständiga experter från Kommunförbundet och diskrimineringsombudsmannens byrå. Dessutom hör delegationen experter från olika områden i arbetet. Delegationen sammanträdde två gånger under 2021.

Enligt statsrådets förordning om delegationen för teckenspråksärenden (690/2020) har delegationen till uppgift att främja en dialog och samarbete mellan dem som använder teckenspråk och myndigheterna, främja tillgodoseendet av likabehandling, delaktighet och andra grundläggande fri- och rättigheter för dem som använder teckenspråk, i egenkap av sakkunnigorgan ge utlåtanden och lägga fram förslag och initiativ samt följa upp och bedöma verkställigheten av teckenspråkslagen och tillgodoseendet av likabehandling, delaktighet och andra grundläggande fri- och rättigheter för dem som använder teckenspråk.

Utredningsarbetet kring utvärderingen av teckenspråkslagen fortgår vid justitieministeriet under 2022. Också delegationen för teckenspråksärenden kommer att medverka i utredningsarbetet.

Den första teckenspråksbarometern publicerades i början av 2021. Barometern utnyttjades som referensmaterial bland annat när regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2021 bereddes. [Regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen](#) lämnades till riksdagen i december 2021. Den granskar bland annat hur de teckenspråkigas språkliga rättigheter har tillgodosetts med tanke på i synnerhet digitaliseringen, polis- och räddningsväsendet och undervisningen.

Under 2021 beredde regeringen ett förslag till språkpolitiskt program där även det finska och finlandssvenska teckenspråket beaktas.

Inom statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet (VN TEAS) har statsrådet även låtit genomföra en studie om orättvisor mot döva och teckenspråkiga personer i Finland från 1900-talet till idag och om förutsättningarna för att inleda en sannings- och försoningsprocess för att behandla dessa orättvisor¹.

Pamela Sarasmo, regeringssekreterare, justitieministeriet

Ändring av självstyrelselagen för Åland

RP 320/2018 rd – RSv 259/2018 rd – RSk 26/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen snarast vidtar åtgärder för att genomföra en totalreform av självstyrelselagen för Åland.

I enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram: "Ålands självstyrelse ska utvecklas och värnas om i gott samarbete med Åland. Reformen av Ålands självstyrelse fortsätter."

Totalreformen av självstyrelselagen för Åland har beretts sedan hösten 2013. En parlamentarisk kommitté ledd av president Tarja Halonen där det även ingick representanter för lagtinget gav sitt slutbetänkande 2017². Efter remissbehandlingen av kommittébetänkandet tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp under ledning av justitierådet Niilo Jääskinen som gav ett riktlinjeförslag för den fortsatta beredningen av totalreformen³.

Under förra valperioden uppnåddes samförstånd om en revidering av bestämmelserna om landskapet Ålands ekonomi. Det nya kapitlet om ekonomin och de ändrade avräkningsgrunderna i självstyrelselagen trädde i kraft den 1 januari 2021 (lag 98/2020 och 911/2020).

Totalreformen av självstyrelselagen har fortsatt som tjänstemannaberedning under den innevarande regeringsperioden. Den nya lagen ska ersätta självstyrelselagen från 1991 och blir den fjärde i ordningen. Syftet är att modernisera bestämmelserna och att skapa förutsättningar för att utveckla Ålands självstyrelse bland annat genom en flexiblere beslutsprocess om ändringar i lagstiftningsbehörigheten. Ett annat syfte är att förtydliga självstyrelselagens förhållande till grundlagen, utveckla statens och självstyrelsemyndigheternas samarbete, se över den uppgiftsfördelning mellan myndigheterna som anges

1 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-241-1>

2 Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 33/2017

3 Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 14/2018

i självstyrelselagen samt stärka Ålands ställning i förhandlingarna och ikraftsättandet av internationella förpliktelser. Enligt förslaget ingår ekonomibestämmelserna som trädde i kraft vid ingången av året i lagförslaget.

Justitieministeriets utkast till förslag till ny självstyrelselag för Åland har varit på remiss. Remisstiden utgick den 9 september 2021. Kommentarererna var delvis kritiska. Rådet för bedömning av lagstiftningen meddelade 2021 att den utifrån utlåtandena kommer att se över det bearbetade förslagsutkastet. Avsikten är att ett förslag till proposition föredras den 31 mars 2022 (v. 13/2022) för statsrådets allmänna sammanträde.

Janina Groop-Bondestam, lagstiftningsråd, justitieministeriet

3 Utrikesutskottet

Godkännandet och sättandet i kraft av det övergripande avtalet om ekonomi och handel mellan Kanada, å ena sidan, och Europeiska unionen och dess medlemsstater, å andra sidan

RP 149/2017 rd – RSk 41/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen genast inleder en bedömning av behovet att revidera gruvlagen och lämnar en proposition med behövliga ändringsförslag till riksdagen på så sätt att ändringarna kan sättas i kraft den här valperioden.

Inget nytt att rapportera.

Utrikesministeriet föreslog i sitt betänkande om godkännandet av Ceta-avtalet UtUB 2/2018 följande uttalande som även riksdagen godkände: "Riksdagen förutsätter att regeringen genast inleder en bedömning av behovet att revidera gruvlagen och lämnar en proposition med behövliga ändringsförslag till riksdagen på så sätt att ändringarna kan sättas i kraft den här valperioden."

"I enlighet med vad som förutsattes i uttalandet har utskottet fått en utredning av arbets- och näringsministeriet om behovet av att revidera gruvlagstiftningen. I utredningen granskas behoven av att revidera gruvlagstiftningen i synnerhet med beaktande av Ceta-avtalets ikraftträdande. Utredningens omfattning avgränsades för att möjliggöra iakttagandet av tidsplanen i uttalandet, och med beaktande av tidsfristerna för budgetlags- och andra propositioner.

Sakkunniga som utskottet har hört har påpekat att utredningen är begränsad och flera av dem har identifierat faktorer som skulle kunna förutsätta att gruvlagen och annan lagstiftning som reglerar gruvdrift ses över. Under hörandena har det inte blivit helt klart huruvida Ceta-avtalet skulle påverka behandlingen av dessa översyner. Utskottet anser att regeringen bör fortsätta bedömningen av behovet av att revidera gruvlagen och annan lagstiftning som reglerar gruvdrift så att alla berörda grupper hörs på bred front och att nästa regering har tillgång till resultaten av bedömningen.

Näringsminister Mika Lintilä bad i februari 2019 JD Pekka Vihervuori bli utredare för att bedöma hur den lagstiftning som styr gruvdriften fungerar. Vihervuoris centrala iakttagelser stod till regeringsförhandlarnas förfogande. Den slutliga rapporten publicerades den 17 juni 2019.

Gruvlagen förnyas i enlighet med regeringsprogrammet och riksdagens skrivelse om medborgarinitiativet MI 7/2019. Kärnan in detta uttalande ingår i skrivelsen i fråga och kräver i sig således inga åtgärder.”

Riikka Aaltonen, gruvöverinspektör, arbets- och näringsministeriet

Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse

SRR 4/2020 rd – RSk 19/2021 rd

Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk uppföljning som omfattar alla riksdagspartier ordnas också vid beredningen av framtida redogörelser om säkerhet.

Statsrådet lämnade sin utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse till riksdagen den 29 oktober 2020. Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse är det viktigaste styrdokumentet i finsk utrikes- och säkerhetspolitik. Den preciserar regeringsprogrammets utrikes- och säkerhetspolitiska riktlinjer. Redogörelsen som samordnades av utrikesministeriet bereddades inom ett brett samarbete mellan olika aktörer och sakkunniga inom statsförvaltningen. I beredningen utnyttjades även medborgardiskussioner på olika håll i Finland. Riksdagen deltog i utarbetandet av den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen via en separat tillsatt parlamentarisk uppföljningsgrupp. En parlamentarisk uppföljning som omfattar alla riksdagspartier är viktig när redogörelsen bereds även i framtiden.

Sirpa Oksanen, enhetschef, utrikesministeriet

4 Finansutskottet

Beaktandet av riksdagens finansmakt vid reformer av EU-regler

RP 155/2012 rd – RSv 174/2012 rd

Riksdagen förutsatte den 18 december 2012 att de stegvisa förändringarnas kumulativa verkan på riksdagens budgetmakt och den nationella suveräniteten omsorgsfullt beaktas, om det är meningen att EU-reglerna i fortsättningen ska förstärkas ytterligare på ett sätt som begränsar det nationella beslutsfattandet.

Kommissionen publicerade den 5 februari 2020 ett meddelande som blev inledningen till en regelmässig bedömning av samordningsramen för den ekonomiska politiken, men diskussionerna avbröts våren 2020 till följd av coronakrisen. Kommissionen inledde diskussionerna på nytt den 19 oktober 2021 genom att publicera ett meddelande som sammanfattar de ekonomiska konsekvenserna och lärdomarna av coronakrisen och hur de påverkar samordningen av den ekonomiska politiken.

Meddelandet utgjorde startskottet för medlemsstaternas diskussioner i syfte att skapa samförstånd mellan de olika parterna om innehållet i samordningsramen. Utöver diskussionerna bland medlemsstaterna i Ekofinrådet och eurogruppen och i de arbetsgrupper som lyder under dem höll kommissionen ett offentligt samråd i ärendet som pågick till utgången av 2021. Diskussionerna mellan medlemsstaterna väntas fortsätta våren 2022 och eventuella lagstiftningsändringar kommer sannolikt att diskuteras hösten 2022.

Kommissionens förslag av den 6 december 2017 till rådets direktiv om fastställande av bestämmelser för att stärka det finanspolitiska ansvarstagandet och den medelfristiga budgetpolitiska inriktningen i medlemsstaterna (COM(2017) 824 final) har inte diskuterats sedan 2018.

Statsrådet fäster särskild uppmärksamhet vid riksdagens budgetmakt när det gäller beredningen av relaterade EU-lagsförslag.

Marketta Henriksson, finansråd, finansministeriet
Niko Ijäs, budgetråd, finansministeriet

Bestämmelserna om begränsning av ränteavdrag

RP 150/2018 rd – RSv 146/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart fortsätter att tillsammans med kommissionen utreda om kraftverksprojekt för att bygga och använda kärnkraft och som genomförts av så kallade Mankala-bolag kan undantas från begränsningarna för ränteavdragen i form av långfristiga offentliga infrastrukturprojekt som avses i direktivet.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen dessutom fortsätter att tillsammans med kommissionen utreda om andra avgränsade infrastrukturprojekt av samhällsrelevans kan undantas från begränsningarna för ränteavdrag.

1.-2. Bestämmelserna om begränsningar i samfunds rätt till ränteavdrag har tillämpats första gången i beskattningen för skatteåret 2014. Till följd av EU:s direktiv mot skatteflykt (EU) 2016/1164 ändrades bestämmelsen genom en ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (1237/2018) som trädde i kraft den 1 januari 2019. Genom ändringarna utvidgades tillämpningsområdet för lagstiftningen. I beredningen av propositionen om ändringarna granskades tillämpningen av lagstiftningen vid beskattningen av företag som genomför samhällseliga infrastrukturprojekt och så kallade Mankala-bolag. Regeringen har fortsatt att utreda huruvida kärnkraftverksprojekt som genomförs av Mankala-bolag skulle kunna omfattas av det undantag i bestämmelsen som gäller långsiktiga offentliga infrastrukturprojekt. I detta sammanhang har man på motsvarande sätt fortsatt att utreda om det går att utöka de ovannämnda undantagen så att de även omfattar samhällseliga infrastrukturprojekt där aktörer från den privata sektorn medverkar. I samband med utredningarna har man flera gånger varit i kontakt med Europeiska kommissionen. Någon lösning till undantaget från begränsningen av avdrag för ränteutgifter på det sätt som kommissionen förutsätter har inte hittats. Förhandlingarna med kommissionen pågår fortfarande, med strävan att hitta en lösning som fungerar för alla parter.

Antti Sinkman, specialsakkunnig, finansministeriet

Ändring av källskatteförfarandet i fråga om utdelning på förvaltarregistrerade aktier

RP 282/2018 rd – RSv 301/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen, före den tidpunkt då ändringarna ska börja tillämpas, ytterligare granskar konsekvenserna av ändringarna och utifrån detta bedömer eventuella ändringsbehov.

Inget nytt att rapportera till riksdagen. "Genom lagarna ändrades skatteförfarandet i fråga om utdelning på förvaltarregistrerade aktier. Enligt den nya 4 a § i lagen om förskotts-
uppbörd (1118/1996) ska en förskottsinnehållning på 50 procent verkställas på utdelning på förvaltarregistrerade aktier som betalats till skattskyldiga som bor i Finland, om inga uppgifter om slutliga mottagare ges om den skattskyldiga. Lagändringen började tillämpas den 1 januari 2020. De ändringar som gäller utdelning på förvaltarregistrerade aktier i lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst (627/1978) och som primärt avses i riksdagens uttalande tillämpas på utdelning som betalats den 1 januari 2021 eller senare. De första årsdeklarationerna enligt det nya systemet ska lämnas senast den 31 januari 2022.

I finansministeriets utredning [Tilannekuva hallintarekisteröidyille osakkeille maksettujen osinkojen verotusmenettelyn muutoksesta](#) från den 16 november 2020 framkom inga negativa konsekvenser som skulle kräva ändringar i lagstiftningen eller anvisningarna. Den 2 december 2020 publicerades ett pressmeddelande⁴ med en länk till utredningen.

Harri Joiniemi, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

Skattebasen för läskedrycksskatten

RP 27/2019 rd – RSv 35/2019 rd

Riksdagen förutsätter att finansministeriet gör en sådan utredning som avses i regeringsprogrammet om huruvida strukturen för punktskatten på läskedrycker kan ändras så att bär- och fruktsafter undantas från skatten. Utredningen ska lämnas till riksdagen under vårsessionen 2020.

4 https://vm.fi/-/osinkojen-lahdeverotusmenettelyn-uudistukset-voimaan-ensi-vuoden-alussa?languageld=sv_SE

Finansministeriet utredde möjligheten att ändra strukturen för punktskatten på läskedrycker så att bär- och fruktsafter undantas från skatten. Enligt utredningen skulle en avgränsning av den nuvarande skattebasen för läskedrycksskatten vara problematisk med tanke på EU:s regler om statligt stöd.

Vid budgetförhandlingarna hösten 2021 beslutade regeringen att inleda en beredning som syftar till att införa en hälsobaserad skatt. I det första skedet ändras punktskatten på läskedrycker så att den i högre grad beaktar hälsoaspekter. Ändringarna träder i kraft 2023. I detta sammanhang bedöms det om bär- och fruktsafter kan undantas från skatten.

Pia Kivimies, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

Lagstiftningen om rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang i fråga om beskattning

RP 69/2019 rd – RSv 78/2019 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet senast våren 2022 låter göra och publicera en uppföljningsrapport om erfarenheterna av rapporteringen, om de uppgifter om skattearrangemang som framgått av rapporterna och om de åtgärder som vidtagits utifrån rapporterna.

Anmälningsskyldigheten i fråga om rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang gäller i Finland från och med den 1 juli 2020. Med stöd av övergångsbestämmelsen i lagstiftningen gäller rapporteringen också arrangemang som har genomförts mellan den 25 juni 2018 och den 30 juni 2020. Finland utbyter med stöd av direktivet de upplysningar som ska rapporteras med andra EU-medlemsstater och utbytet av upplysningar sker kvartalsvis. Ursprungligen skulle det första utbytet av upplysningar således ske senast den 31 oktober 2020.

Finland började få upplysningar från flera medlemsstater om de arrangemang som ska rapporteras och som gäller Finland sex månader senare än vad som föreskrevs i det ursprungliga direktivet. Coronaviruspandemin gjorde att utbytet av upplysningar kom igång senare, och därför antog Europeiska unionens råd den 24 juni 2020 direktiv (EU) 2020/876, genom vilket anmälningsskyldigheten i fråga om gränsöverskridande arrangemang och datumet för det första utbytet av upplysningar kunde skjutas upp med sex månader.

Statsrådet inleder i samarbete med Skatteförvaltningen ett arbete för att kartlägga uppgifter och erfarenheter från rapporteringen samt de åtgärder som vidtagits utifrån de rapporterade uppgifterna. En uppföljningsrapport om kartläggningsarbetet utarbetas våren 2022.

Antti Kurikka, specialsakkunnig, finansministeriet

Bestämmelserna om utflyttningsbeskattning

RP 76/2019 rd – RSv 77/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar konsekvenserna av propositionen och den internationella utvecklingen av utflyttningsbeskattningen samt bedömer om regleringen möjligen bör ändras och vid behov vidtar lagstiftningsåtgärder. Bedömningen ska göras före utgången av 2020 och i den ska regeringen bland annat bedöma om det med tanke på tryggheten av skattebasen är möjligt och nödvändigt att utvidga värdestegringskatten till att omfatta personbolags affärsverksamhet vid fast driftställe i Finland.

De reviderade bestämmelserna om utflyttningsbeskattning för företag trädde i kraft den 1 januari 2020 och tillämpades första gången vid beskattningen för 2020. För samfund avslutades den första beskattningen som omfattades av bestämmelserna senast den 31 oktober 2021. Enligt beskattningsuppgifterna för skatteåret 2020 har det inte framkommit situationer där utflyttningsbeskattning tillämpats. Enligt uppgifter från Skatteförvaltningen har inga ansökningar om förhandsavgörande om utflyttningsbeskattning inletts vid Skatteförvaltningen eller Centralskattenämnden medan lagstiftningen varit i kraft.

Överlag har situationer där utflyttningsbeskattning aktualiseras varit ytterst sällsynta i Finlands beskattningspraxis genom tiderna. I publicerad rättspraxis från de senaste 20 åren förekommer några sådana fall, varav ett handlade om att ett Europabolag flyttade till en annan EU-medlemsstat. I de andra fallen var det närmast fråga om överföring av ett vanligt aktiebolags tillgångar till europeiska bolag vid företagsomstruktureringar.

Värdestegringskatten enligt rådets direktiv (EU) 2016/1164 mot skatteflykt gäller inte personbolags fasta driftställen. I teorin kan det bli aktuellt med utflyttningsbeskattning när utländska personbolags fasta driftställen överförs tillgångar som hänför sig till det fasta driftstället från Finland. Utredningar visar att sådana situationer är ytterst sällsynta. I utredningar om beskattningspraxis har det inte framkommit något särskilt behov av att utvidga värdestegringskatten till att omfatta utländska personbolags fasta driftställen i Finland för att trygga skattebasen. Statsrådet följer hur situationen och lagstiftningen utvecklas

både nationellt och internationellt och vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder om det visar sig att det finns behov av att utvidga tillämpningsområdet för lagstiftningen om utflyttningsbeskattning.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jari Salokoski, regeringsråd, finansministeriet

Bestämmelserna om förseningsavgifter för skatter som betalas på eget initiativ och automatiserat beslutsfattande

RP 54/2020 rd – RSv 112/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med lagberedningen angående automatiskt beslutsfattande bedömer behoven av att revidera bestämmelserna om förseningsavgift i fråga om skatter som betalas på eget initiativ och att regeringen då beaktar de synpunkter som grundlagsutskottet framfört i sitt utlåtande.

Vid justitieministeriet pågår ett projekt för beredning av allmän förvaltningslagstiftning om automatiserat beslutsfattande (OM021:00/2020). Syftet med projektet är att bereda de bestämmelser som behövs i den allmänna förvaltningslagstiftningen för att se till att kraven på förvaltningens lagbundenhet, principerna för god förvaltning, rättssäkerheten, offentlighetsprincipen och tjänsteansvaret iakttas vid automatiserat beslutsfattande.

Justitieministeriet tillsatte en arbetsgrupp för perioden 18.1.2021–31.12.2021 för att bereda en regeringsproposition med förslag till allmän lagstiftning om automatiserat beslutsfattande.

Finansministeriet inledde i januari 2022 beredningen av speciallagstiftning om automatiserat beslutsfattande i beskattnings- och tullärenden. De reformbehov som gäller påförande av förseningsavgift bedöms i samband med beredningen av speciallagstiftningen. Avsikten är att beredningen ska fortsätta parallellt med beredningen av den allmänna lagstiftningen.

Pertti Nieminen, specialsakkunnig, finansministeriet

Slopande av skatteåterbäringar för energiintensiva företag

RP 167/2020 rd – RSv 196/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noggrant följer hur den graderade nedskärningen av skatteåterbäringen enligt 8 a § i lagförslag 2 påverkar de energiintensiva industriföretagens konkurrenskraft i det osäkra konjunkturläget och för att trygga sysselsättningen och fortsatt produktion vidtar behövliga åtgärder inom ramen för utsläppsminskningssåtagandena.

Inget nytt att rapportera till riksdagen.

”Bestämmelserna om stegvis slopande av skatteåterbäringen för energiintensiva företag trädde i kraft den 1 januari 2021. Det är fråga om skatteåterbäring som kan få årligen i efterskott på ansökan. Ansökan om återbäring ska göras sex månader efter räkenskapsperiodens utgång, som i regel är ett kalenderår för företag. Således ska merparten av företagen ansöka om skatteåterbäring för 2021 före utgången av juni 2022. Skatteförvaltningen har i regel behandlat ansökningarna och betalat ut stödet till företagen under hösten under ansökningsåret. I praktiken kan konsekvenserna av de ändringar som gjorts i skatteåterbäringen för energiintensiva företag bedömas på det sätt som riksdagen förutsätter först i början av 2023.”

Leo Parkkonen, lagstiftningsråd, finansministeriet

Riksdagens svar på regeringens proposition till riksdagen om godkännande av rådets beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens egna medel

RP 260/2020 rd – RSv 54/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att återhämtningsinstrumentet betraktas som en extraordinär engångslösning, att arrangemanget inte blir ett prejudikat och att Finland inte godkänner att motsvarande arrangemang upprepas eller blir permanent till sin natur.
2. Riksdagen förutsätter att Finland främjar införandet av en gemensam europeisk skuldsaneringsmekanism med tillhörande regler och iakttagandet av no bail out-principen i grundfördraget. Finland förutsätter att varje medlemsstat ansvarar för sina egna skulder så att den riskpremie som bestäms på kreditmarknaden upprätthåller disciplinen i de offentliga finanserna och minskar riskerna.

3. Riksdagen förutsätter att Finland inte förbinder sig till åtgärder som omformar Europeiska unionen i riktning mot en asymmetrisk inkomstöverföringsunion. Finland förutsätter arrangemang där ansvaret och makten i fråga om upplåning och låneskötsel ligger i samma händer och inte skiljs åt så att följden blir moralisk risk och större risk för överskudsättning. Finland godkänner inte arrangemang som försvagar medlemsstaternas incitament att sanera sina offentliga finanser och ökar finansierings- och makrostabilitetsriskerna i Europa.
4. Riksdagen förutsätter att Finland vid behandlingen av medlemsstaternas nationella återhämtningsplaner håller fast vid villkorlighet och sanering av de offentliga finanserna i fråga om alla medlemsländer, inte godkänner att medel beviljas utan trovärdiga strukturella reformer som sanerar de offentliga finanserna och förutsätter att ett villkor för utbetalning av medlen är att man förbinder sig att följa rättsstatsprincipen.
5. Riksdagen förutsätter att de medel som fås i enlighet med Finlands program för hållbar tillväxt effektivt sammanställs för ändamål som stöder både återhämtning och långsiktig tillväxt, i synnerhet för forskning och utveckling samt höjning av kompetensnivån.
6. Riksdagen förutsätter att Finland iakttar sina etablerade skattepolitiska ståndpunkter och inte godkänner överstatliga skatter som är skadliga för Finland.
7. Riksdagen förutsätter att utvecklandet av systemet för Europeiska unionens nya medel inte leder till att Finlands totala skattekvot stiger.
8. Riksdagen förutsätter att Finland påverkar EU:s finanspolitiska riktlinjer genom att bygga upp ett effektivt samarbete med medlemsstater som delar de mål som riksdagen ställt upp för EU:s finanspolitik.

1.-8. Genom rådets beslut om Europeiska unionens egna medel godkänns systemet för finansiering av EU-budgeten. Systemet bygger på att medlemsstaterna ställer inkomster till unionens förfogande för att säkerställa finansieringen av den årliga budgeten. Varje medlemsstats finansieringsansvar är individuellt, inte solidariskt. De inkomster som anges i beslutet ska tillfalla unionen utan särskilda beslut av de nationella myndigheterna.

Beslut om egna medel baserar sig på artikel 311.3 i EUF-fördraget och artikel 106a i Euratomfördraget. Rådet antar beslutet i enlighet med ett särskilt lagstiftningsförfarande med enhällighet och efter att ha hört Europaparlamentet. Beslutet träder i kraft när medlemsstaterna har godkänt det i enlighet med kraven i sina statsförfattningar.

Ansvaret för den ekonomiska politiken vilar på medlemsstaterna själva, i enlighet med unionens fördrag. Detta förutsätter att medlemsländerna har ett genuint finanspolitiskt handlingsutrymme, som medlemsstaterna under goda tider måste skapa för sämre tider.

Det är viktigt att utreda möjligheterna att förenkla det allt mer komplicerade regelverket för finanspolitiken, utan att ändra grundfördragen. Större fokus bör läggas på i synnerhet medlemsstaternas skuldållbarhet och eventuella obalanser i bytesbalanserna. Kompatibilitet mellan penningpolitiken och finanspolitiken blir allt viktigare. Förutsättningarna för ett kontrollerat genomförande av skuldsaneringar bör förbättras i euroområdet. Det finanspolitiska regelverket bör göra det möjligt att bedriva en finanspolitik som är rätt dimensionerad med hänsyn till konjunkturläget, vilket bör beaktas om finanspakten och dess roll ses över.

Bestämmelserna i EU:s stabilitets- och tillväxtpakt har skapats för att dämpa risken för överskuldssättning i medlemsstaterna och på så sätt bidra till att förebygga att den penningpolitiska självständigheten urholkas. Finland stöder ett strikt iakttagande av bail-in-principen. De överskuldssatta medlemsstaternas och bankernas problem bör kunna åtgärdas utan betydande negativa konsekvenser för EU:s finans- och kapitalmarknad. Åtgärderna får inte heller öka risken för en ny finanskris i euroområdet eller försvaga Europeiska centralbankens (ECB) förmåga att trygga stabiliteten i euroområdet. Den onda cirkeln mellan stater och banker utgör ett betydande hinder för kontrollerade skuldsaneringar i medlemsstaterna. Arbetet för att försvaga den måste fortsätta, i synnerhet genom regleringen av kreditinstitut.

Riksdagen godkände rådets beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för EU:s egna medel den 18 maj 2021. Tilläggsanslaget enligt beslutet om egna medel för att hantera konsekvenserna av covid-19-krisen är exceptionella och tillfälliga till sin natur. Det är fråga om en riktad och kompletterande finansiering av engångsnatur för att stödja den ekonomiska återhämtningen på grund av att exceptionella händelser, som medlemsstaterna inte har kunnat påverka, orsakar dem svårigheter. Det faktum att arrangemanget är exceptionellt och tillfälligt framhävs också av att det genomförs författningstekniskt genom beslutet om egna medel och att inga ändringar görs i sekundärrätten, för att inte tala om en ändring av grundfördraget.

Ett nytt förslag i likhet med återhämtningsinstrumentet kräver ett nytt beslut om egna medel och ett beslutsförfarande enligt det (rådets enhälliga beslut och godkännande i nationella beslutande organ).

För Finland är det viktigt att den finansiering som riktas till medlemsstaterna inom ramen för återhämtningsinstrumentet används som överenskommet för strukturella reformer som förbättrar tillväxten och konkurrenskraften samt för klimatåtgärder. Det är viktigt att finansieringslösningarna stöder unionens övergripande politiska mål, såsom den gröna och digitala omställningen.

Bedömningen av återhämtnings- och resiliensplanerna godkänns av rådet med kvalificerad majoritet, på förslag av kommissionen. För att en begäran om utbetalning ska bedömas positivt måste de relevanta delmålen och målen ha uppnåtts på ett tillfredsställande sätt. Även iakttagandet av rättsstatsprincipen och EU:s grundläggande värderingar är ett villkor för stöd från återhämtningsinstrumentet, vilket också Finland anser vara viktigt.

Genom Finlands program för hållbar tillväxt stöds ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar tillväxt i enlighet med målen i regeringsprogrammet. Programmet påskyndar konkurrenskraften, investeringarna, höjningen av kompetensnivån samt forskningen, utvecklingen och innovationerna.

Finlands program för hållbar tillväxt bygger på fyra pelare:

- den gröna omställningen stöder ekonomiska strukturomvandlingar och ett klimatneutralt välfärdssamhälle
- genom digitalisering och dataekonomi stärks produktiviteten och tryggas tillgången till tjänster för alla
- sysselsättningsgraden och kunskapsnivån höjs i syfte att driva på en hållbar tillväxt
- tjänsterna inom social- och hälsovården görs tillgängliga för alla och produceras mer kostnadseffektivt

Avsikten är att med eventuella nya finansieringskällor i EU-budgeten finansiera återbetalningen av de lån som tagits på grund av återhämtningsinstrumentet, vilket minskar andelen BNI-baserade egna medel som ska betalas ur statsbudgeten till unionens budget. Nya inkomstkällor för unionen, om de är skatter, bör först regleras separat i enlighet med artikel 113 i EUF-fördraget. I princip bör beslut om EU:s finansieringskällor fattas av medlemsstaterna.

Utgångspunkten för den fortsatta utvecklingen av EU:s finansieringssystem, inklusive inkluderingen av nya egna medel, ska vara att de ändringar som görs i systemet inte i oproportionerlig grad ökar Finlands betalningsbörda eller orsakar oskäliga extra kostnader för Finlands samhällsekonomi och de ekonomiska aktörerna.

Finland förhåller sig öppet och konstruktivt till utvecklingen av EU:s finansieringssystem med beaktande av också de aspekter som gäller finansieringen av återhämtningsinstrumentet. Finland strävar efter att bedriva konstruktiv påverkan i EU genom gott samarbete med alla medlemsstater, men i synnerhet de så kallade nettobetalarländerna, som delar

samma uppfattning som Finland bland annat om vikten av att begränsa EU-budgetens totala nivå, en framsynt budgetering, budgetdisciplin och begränsning av de administrativa utgifterna.

Panu Kukkonen, budgetråd, finansministeriet

Lindrigare villkor för betalningsarrangemang för skatter

RP 75/2021 rd – RSv 85/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att finansministeriet följer verkställandet av lagändringen och säkerställer att Skatteförvaltningen ger tillräcklig rådgivning om hur tilläggsförskottet påverkar kvarskattens belopp och hur den förskottsskatt som påförts utifrån en ansökan om tilläggsförskott kan tas in i det lindrade betalningsarrangemanget.

1. Skatteförvaltningen informerade på sin webbplats⁵ om möjligheten att ansöka om tilläggsförskott och på så sätt få kvarskatten för 2020 med i det lindrade betalningsarrangemanget, även om beskattningen av den skattskyldige ännu inte skulle ha slutförts före den 31 augusti 2021.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur lagändringen påverkar förutsättningarna för företagsverksamhet och skatteutfallet och vid behov vidtar åtgärder för att förlänga lagens giltighetstid.

2. Villkoren för betalningsarrangemang för skatter lindrades temporärt på grund av coronaläget sommaren 2021. Dröjsmålsräntan på skatter som omfattas av ett lindrat betalningsarrangemang sänktes till 2,5 procent. Samtidigt lindrade Skatteförvaltningen villkoren för beviljande av betalningsarrangemang. Lagändringen gällde från den 21 juni till den 31 augusti 2021. Den lägre räntan tillämpades på betalningsarrangemang som ingåtts under lagens giltighetstid och betalningsarrangemang för vilka ansökan hade lämnats in under lagens giltighetstid. Även den dröjsmålsränta som 2020 skulle betalas på skatter som omfattas av betalningsarrangemang sänktes temporärt på grund av coronaläget.

Skatteförvaltningen gjorde upp lindrade betalningsarrangemang för sammanlagt cirka 26 000 skattskyldiga, av vilka cirka 7 500 var företagskunder. I de lindrade betalningsarrangemangen 2021 ingick ursprungligen sammanlagt cirka 520 miljoner euro i skatter.

⁵ <https://www.vero.fi/sv/skatteforvaltningen/nyhetsrummet/corona/villkoren-f%C3%B6r-betalningsarrangemang-lindras-tempor%C3%A4rt/>

I mitten av januari 2022 var antalet gällande lindrade betalningsarrangemang 14 853. I dessa betalningsarrangemang uppgår den återstående skatteskulden till 279 miljoner euro. Antalet betalningsarrangemang som betalats i sin helhet är 6 374 (57 miljoner euro). Det finns 2 455 förfallna betalningsarrangemang (med en obetald skatteskuld på 32,4 miljoner euro vid förfallotidpunkten).

Regeringen följer upp inflödet av skatter från de lindrade betalningsarrangemangen. Betalningsprogrammen har generellt sett följts väl. De första betalningsposterna inom de lindrade betalningsarrangemangen 2021 var i juli 2021 och de betalas månatligen. Betalningsprogrammets maximala längd är 24 månader. Den relativa andelen förfallna betalningsarrangemang har inte ökat sedan tiden före coronapandemin.

Pertti Nieminen, specialsakkunnig, finansministeriet

Statsrådets redogörelse till riksdagen - Finlands program för hållbar tillväxt

SRR 6/2020 rd – RSk 7/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att man vid valet av investerings- och reformobjekt betonar åtgärdernas genomslag, hävstångseffekt och kostnadseffektivitet på så sätt att Finlands internationella konkurrenskraft stärks.

1. Våren 2021 beredde finansministeriet tillsammans med de övriga ministerierna Finlands plan för återhämtning och resiliens som en del av programmet för hållbar tillväxt under ledning av ministerarbetsgruppen för hållbar tillväxt. Centrala mål i utarbetandet av planen var att minska växthusgasutsläppen, öka produktiviteten, höja sysselsättningsgraden, påskynda tillgången till vård och främja jämställdheten. Finlands plan överlämnades till kommissionen den 27 maj 2021. Beredningsarbetet fortsatte i samarbete med kommissionen under sommaren och hösten. I början av oktober 2021 gav kommissionen en positiv bedömning av Finlands plan och rådet godkände planen senare i oktober. I slutet av 2021 och våren 2022 har fokus flyttats till genomförandet, uppföljningen och övervakningen av planen.

De åtgärder som ingår i planen för återhämtning och resiliens har valts med fokus på verkningsfullhet och kostnadseffektivitet. Programmet påskyndar Finlands konkurrenskraft, investeringar, höjning av kompetensnivån samt forskning, utveckling och innovationer. En betydande del av finansieringen inom ramen för planen delas ut genom konkurrensutsättning.

Med hjälp av planen tar Finland ett viktigt steg för att stödja den gröna omställningen, som också väntas påskynda de finländska företagens utveckling. Genom planen stöds den gröna omställningen med över en miljard euro och detta beräknas minska Finlands koldioxidutsläpp med cirka tre miljoner ton per år, vilket motsvarar sex procent av de totala utsläppen.

Planen främjar också digitaliseringen. Digitaliseringsprojekten inom den offentliga förvaltningen förbättrar kvaliteten på tjänsterna och ökar produktiviteten och kostnadseffektiviteten. Dessutom säkerställs smidiga tjänster för företag, arbetstagare, studerande och turister som kommer till Finland, vilket ökar Finlands konkurrenskraft och attraktionskraft.

Jonne Lehtimäki, finanssakkunnig, finansministeriet

2. Riksdagen förutsätter att utbildning, kompetens och FoUI-satsningar beaktas genomgående i alla prioriteringar vid sidan av grön tillväxt och digitalisering.

2. Satsningarna i Finlands program för hållbar tillväxt riktas till åtgärder som stöder unga i de utmaningar som coronakrisen medfört. För att höja kompetensnivån stöds långsiktiga åtgärder för att påskynda förnyelsen i ekonomin, lindra de negativa konsekvenserna av coronakrisen och främja en rättvis omställning till en koldioxidsnål ekonomi. Antalet intagningsplatser vid högskolorna ökas inom de branscher som har ansökningstryck och brist på kunnig arbetskraft och som stöds i programmet för hållbar tillväxt.

I Finlands plan för återhämtning och resiliens är FUI-verksamheten ett genomgående tema. Åtgärderna syftar till att öka kvaliteten och genomslagskraften genom satsningar på partnerskap där internationellt verksamma lokomotivföretag i företagsnätverken avsevärt ökar sin forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet i Finland och skapar ekosystem i miljardklass som siktar på ny affärsverksamhet. Samtidigt stärker man kunnandet i och utnyttjandet av teknik som är viktig för den gröna omställningen och stöder innovativa tillväxtföretag samt företagens och vetenskapsorganisationernas forskningsinfrastrukturer och innovationsmiljöer. Ungefär en tredjedel av finansieringen inom ramen för planen riktas till FUI-verksamhet.

FUI-satsningarna är också ett viktigt element i främjandet av den gröna omställningen. Genom ett omfattande FUI-program stöds utvecklingen av viktig teknik för den gröna omställningen och inleds investeringar som bland annat relaterar till omställningen i energisektorn, energieffektivitet, cirkulär ekonomi och bioekonomi, materialeffektivitet och lösningar för låga utsläpp inom industrin.

Jonne Lehtimäki, finanssakkunnig, finansministeriet

3. Riksdagen förutsätter att man i det fortsatta arbetet säkerställer att målen och de indikatorer som stöder uppföljningen av dem fungerar och att övervakningen av programgenomförandet också i övrigt ordnas på ett heltäckande och överskådligt sätt.

3. Finlands program för hållbar tillväxt bygger på fyra pelare:

- Den gröna omställningen stöder ekonomiska strukturomvandlingar och ett klimatneutralt välfärdssamhälle
- Genom digitalisering och dataekonomi stärks produktiviteten och tryggas tillgången till tjänster för alla
- Sysselsättningsgraden och kunskapsnivån höjs i syfte att driva på en hållbar tillväxt
- Tjänsterna inom social- och hälsovården görs tillgängliga för alla och produceras mer kostnadseffektivt

Forskning, utveckling och innovationer utgör en egen åtgärdshelhet inom den tredje pelaren. Åtgärderna inom pelaren stärker sam användningen av forskningsinfrastrukturer och ökar intensiteten inom forskning och utveckling i syfte att påskynda tillväxten på lång sikt. Dessutom finns det inom alla fyra pelarna åtgärder som bedömts ha en FUI-effekt. En betydande del av anslagen riktas till stöd för FUI inom grön omställning. Preliminärt har det uppskattats att FUI-verksamhet står för cirka en tredjedel av Finlands totala hållbara tillväxt.

Den tredje pelaren främjar långsiktig tillväxt genom att höja de ungas och vuxnas kompetensnivå och genom att skapa möjligheter till kontinuerligt lärande. Satsningarna på utbildning och höjning av kompetensnivån stöder sysselsättningen. Programmet stöder också den centrala rekommendationen för euroområdet om satsningar på utbildning och kompetens. Omvälvningen på arbetsmarknaden och de omvälvningar som den gröna omställningen och digitaliseringen medför förutsätter hög kompetens och att kompetensen hos befolkningen i arbetsför ålder utvecklas så att den svarar mot de nya behoven i arbetslivet. Reformen av det kontinuerliga lärandet stärker kompetensen hos befolkningen i arbetsför ålder så att den brist på kunnig arbetskraft som rådde i Finland redan före coronaviruskrisen och matchningsproblemet inte ska förvärras. Bristen på kunnig arbetskraft åtgärdas också genom en ökning av antalet nybörjarplatser vid högskolorna samt genom att göra den arbets- och utbildningsbaserade invandringen smidigare och bygga upp en digital infrastruktur som utnyttjar automatisering till stöd för invandringen av experter.

Riina Vuorento, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

3. Ministerarbetsgruppen för hållbar tillväxt ger anvisningar om genomförandet av Finlands program för hållbar tillväxt och den plan för återhämtning och resiliens som ingår i programmet och följer genomförandet på politisk nivå. Ministerarbetsgruppen följer halvårsvis upp hur målen för Finlands plan för återhämtning och resiliens uppfylls. Ministerarbetsgruppen fäster särskild uppmärksamhet vid de samlade åtgärdernas verkningsfullhet.

Finansministeriet har det övergripande ansvaret för genomförandet av planen för återhämtning och resiliens (RRP). Finansministeriet är också nationellt ansvarig myndighet i förhållande till kommissionen. Ministerierna och andra myndigheter som beviljar stöd ansvarar för att målen i RRP uppnås, att den ekonomiska förvaltningen är sund och att förvaltnings- och tillsynsförfarandena är effektiva.

I det centraliserade informationssystem som inrättas vid Statskontoret samlas de uppgifter som stödmyndigheterna lämnar och som genomförandet av planen för återhämtning och resiliens förutsätter. Statskontoret övervakar att uppgifterna är riktiga och heltäckande. Finansministeriets finanscontrollerfunktion fungerar som oberoende granskare med ansvar för kontrollen av medel från faciliteten för återhämtning och resiliens.

Det nationella genomförandet stöds av den nationella lagen om förvaltningen av, tillsynen över och granskningen av Europeiska unionens facilitet för återhämtning och resiliens. Lagen innehåller bestämmelser om de myndigheter som ansvarar för förvaltningen, tillsynen och granskningen av faciliteten för återhämtning och resiliens och om deras uppgifter samt om den rätt att få information och utföra inspektioner som skötseln av uppgifterna förutsätter.

Genomförandet av planen för återhämtning och resiliens följs också på EU-nivå. Kommissionen beslutar om utbetalningarna inom ramen för RRF-faciliteten, men medlemsstaterna deltar i bedömningen av hur målen uppnås i enlighet med ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande och i kommittéförfarandet.

Hanna Oraheimo, finanssakkunnig, finansministeriet

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2022–2025

SRR 3/2021 rd – RSk 21/2021 rd – FiUB 12/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter sina målmedvetna åtgärder för att stabilisera de offentliga finanserna med särskilt fokus på att

stärka tillväxtfaktorerna i ekonomin, höja sysselsättningsnivån och förbättra produktiviteten och effektiviteten inom alla sektorer.

Regeringen offentliggjorde sin färdplan för hållbarhet den 29 april 2021⁶. Vad gäller den ekonomiska hållbarheten i färdplanen för hållbarhet eftersträvar regeringen en sysselsättningsgrad på 75 procent och att ökningen i skuldkvoten ska avta i mitten av årtiondet. De potentiella åtgärdshelheterna för att stärka de offentliga finanserna i färdplanen för hållbarhet är att öka sysselsättningen, stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt, öka produktiviteten inom den offentliga förvaltningen och stödja kostnadseffektiviteten. Den fortsatta beredningen av färdplanen för hållbarhet har skett i samarbete mellan statsrådets kansli och finansministeriet så att finansministeriet samordnar, ger anvisningar och följer upp genomförandet av de åtgärder som är nödvändiga för att målen i färdplanen för ekonomisk hållbarhet ska kunna uppnås.

Olli Kärkkäinen, ledande specialsakkunnig, finansministeriet

Främjande av värmeproduktion som inte baserar sig på förbränning

RP 212/2021 rd - RSv 199/2021 rd - FiUB 29/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer utvecklingen av värmeproduktion som inte baserar sig på förbränning och av utsläppssnål teknik för lagring av el. Dessutom bör regeringen utreda hur teknikneutralitet även i fortsättningen kan beaktas på ett heltäckande sätt i energibeskattningen till denna del.

För att främja värmeproduktion som inte baserar sig på förbränning betalas skatt enligt skatteklass II också för elström som används i en cirkulationspump för geotermisk värme eller i en värmepump med en nominell värmeeffekt på minst 0,5 megawatt eller i en värmepump eller elpanna som anslutits till ett nät för fjärrvärme eller fjärrkyla. Ändringarna träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning när EU-godkännandeprocessen för dem har slutförts. Det nuvarande energiskattesystemet utgår från principen om teknikneutralitet, som tillämpas också i utvecklingen av beskattningen av el för värmeproduktion som inte baserar sig på förbränning, när det finns information om konsekvenserna av de ändringar som nu gjorts och utvecklingen av helt nya tekniker.

Leo Parkkonen, lagstiftningsråd, finansministeriet

6 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-765-2>

Regeringens svar på riksdagens budgettuttalanden

Regeringens proposition om tilläggsbudget för 2017

RSk 24/2017 rd – RP 60/2017 rd, FiUB 5/2017 rd

Ansvar och eftervård i anslutning till nedläggningen av gruvor

Moment 35.10.20

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att eftervården av gruvor säkerställs redan när driften pågår för att ansvaret i anslutning till nedläggningen inte ska falla på staten och att regeringen också utvärderar den optimala nivån på säkerheter för gruvdrift.

De säkerheter som krävs av den som bedriver gruvdrift består av i miljöskyddslagen (527/2014) avsedd säkerhet för att garantera en adekvat avfallshantering samt av i gruvlagen (621/2011) avsedd säkerhet för avslutande av gruvdriften. Med dessa säkerheter finansieras de i nämnda lagar särskilt angivna åtgärder för avslutande och efterbehandling i situationer där verksamhetsutövaren själv inte kan stå för dem på grund av exempelvis betalningsoförmåga. Säkerheterna täcker endast efterbehandlingsåtgärder som kan förutses vid tillståndsprövningen och som följer av att verksamheten avslutas på ett korrekt sätt. Vid miljöministeriet bereddes i början av 2022 en proposition till riksdagen om ändring av miljöskyddslagen och vattenlagen som bland annat syftar till att till behövliga delar komplettera miljöskyddslagens bestämmelser om säkerheter. Vid verkställigheten av lagen ges dessutom vid behov anvisningar om verkställigheten av bestämmelserna om säkerheter. År 2021 publicerade Europeiska kommissionen flera utredningar om gruvverksamhet, bland annat om miljökonsekvensbedömningen av gruvprojekt, åtgärder i anslutning till nedläggning av gruvor och beräkning och ändring av säkerheter. Med anledning av utredningarna bereds uppdateringen och utarbetandet av nationella anvisningar. Vid arbets- och näringsministeriet pågår en reform av gruvlagen. Ministeriet har låtit göra en utredning om huruvida de säkerheter som avses i gruvlagen är tillräckliga och på vilka grunder de fastställs. Den regeringsproposition och förordning av statsrådet som nu bereds på grundval av utredningen och andra iakttagelser syftar till att specificera de konkreta grunderna för fastställande av säkerheter enligt gruvlagen, det vill säga vilka skyldigheter och därtill hörande åtgärder som säkerheterna måste omfatta. Lagstiftningen om säkerheter för gruvor och verkställigheten av den granskas i samarbete mellan arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet.

Dessutom har miljöministeriet tillsatt ett lagstiftningsprojekt för att utveckla de subsidiära miljöansvarssystemen för miljöskador. Målet är att skapa mer heltäckande ansvarssystem som ökar beredskapen för att hantera miljörisiker, kompensera miljöskador och genomföra de restaureringsåtgärder som skadorna kräver när den som orsakat skadan är insolvent, okänd eller onåbar. I projektet bereds ett förslag till regeringens proposition med förslag till lag om en miljöskadefond. Den föreslagna miljöskadefonden är en ny fond utanför statsbudgeten. Målet är att propositionen ska lämnas till riksdagen i början av höstsessionen 2022 (budgetlag). Det subsidiära ansvaret omfattar inte krav på säkerheter, varför de inte har tagits med i projektet. I samband med projektet har det dock utretts om de befintliga kraven på säkerheter är tillräckliga och vilka effekter en eventuell utvidgning av säkerheterna skulle få i situationer där subsidiärt ansvar blir tillämpligt. Våren 2021 färdigställdes miljöministeriets utredning om säkerheter och miljöansvar med titeln Vakuudet ja ympäristövastuut – Selvitys ympäristövastuista johtuviin kustannuksiin varautumisesta vakuuksiin – näkökulmana ympäristövahinkojen toissijaiset vastuutilanteet (PTT:n raportti 268, 2021).

Sini Pietilä, regeringssekreterare, miljöministeriet
Eeva-Maija Puheloinen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2020 **Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2020**

RSk 24/2019 rd – RP 29/2019 rd, – RP 89/2019 rd – FiUB 20/2019 rd

Forskningsfinansiering till hälso- och sjukvårdsenheter och finansieringens tillräcklighet i vårdreformslösningen

Uttalande 7

Moment 33.60.32

Riksdagen förutsätter att statens forskningsfinansiering till hälso- och sjukvårdsenheter för forskning på universitetsnivå stärks och åter bringas att växa för att säkerställa en verkningsfull forskning på hög nivå som främjar befolkningens hälsa och välfärd. Riksdagen förutsätter dessutom att det säkerställs att forskningsfinansieringen är tillräcklig också i den nya social- och hälsovårdsstrukturen.

Nivån på den särskilda, behovsprövade statliga forskningsfinansieringen för klinisk och hälsovetenskaplig forskning och dess framtid bedöms också som en del av vårdreformen och finansieringen till de kommande självstyrande områdena. Som stöd för genomförandet av social- och hälsovårdsreformen behövs ett mer forskningsbaserat och långsiktigt grepp när det gäller att utveckla tjänsterna samt närmare samarbete mellan forskningen, undervisningen och utvecklandet av praxis. Det är nödvändigt att resultaten från den kliniska forskningen i framtiden börjar tillämpas i servicesystemet mer effektivt än tidigare och att praxis baserar sig på forskningsrön.

År 2023 baserar sig den totala statliga finansieringen av välfärdsområdena på riksomfattande nivå på de sammanlagda kostnaderna för social- och hälsovårdstjänsterna och räddningsväsendet, vilka överförs från kommunerna 2022. Till välfärdsområdena överförs således också den finansiering som kommunerna och sjukvårdsdistrikten för närvarande använder för forskning, utbildning och utveckling inom social- och hälsovården till den del den har bokförts som kostnader för social- och hälsovården. Alla kommuner har även i fortsättningen möjlighet att finansiera välfärdsområdenas forskning inom social- och hälsovården, men de har naturligtvis ingen skyldighet att göra det. Finansieringen av välfärdsområdena är allmän finansiering.

I hälso- och sjukvårdslagen, socialvårdslagen och 1982 års socialvårdslag föreskrivs för närvarande om vissa statliga ersättningar (särskild finansiering) för forsknings- och utbildningsverksamhet inom servicesystemet, om förfarandet i anslutning till detta samt om användning av kommunernas och sjukvårdsdistriktens verksamhetsenheter för utbildnings- och forskningsverksamhet. Anslagen för utbildningsersättningar och statlig forskningsfinansiering finansieras under särskilda moment, och riksdagen beslutar årligen om finansieringsnivån för dessa moment. Med detta finansieras forskning som bedrivs i servicesystemet och som inte kan bedrivas någon annanstans på samma sätt.

Forskning och utveckling vid universitetssjukhusen har förutom genom statlig forskningsfinansiering finansierats i sjukvårdsdistrikten i mycket varierande omfattning. Den minskade statliga forskningsfinansieringen har i vissa specialupptagningsområden kompensats med kommunala skattemedel. En del av finansieringen har kommit direkt från sjukvårdsdistriktets budget genom kommunernas betalningsandelar, från kommunernas skattemedel eller fördelad på kostnaderna samt i form av extern finansiering. Universitetssjukhusen har beräknats använda 5–11 procent av sin totala budget på forskning.

Forskning inom social- och hälsovårdssystemet kan även i fortsättningen ersättas från den särskilda behovsprövade statliga finansieringen, alternativt kan ersättningarna tas med i social- och hälsovårdsreformen och dess framtida finansieringsmodell. Den nuvarande flerkanalsfinansieringen ger inte någon entydig helhetsbild av den forskning som bedrivs inom servicesystemet, eftersom statens system med särskild ersättning endast utgör en

liten del av den totala finansieringen av klinisk och hälsovetenskaplig forskning. Det finns inga helhetsbedömningar av den finansiering som nu fås från kommunerna för forskning och utveckling, eftersom den har kompenseras med skattemedel, betalningsandelar och från sjukvårdsdistriktets budget.

En temporär höjning av statens forskningsfinansiering från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF) har planerats i enlighet med Finlands program för hållbar tillväxt. På så sätt stärks den forskning som bedrivs i servicesystemet i syfte att förbättra kvaliteten och kostnadseffektiviteten.

Den självfinansiering som välfärdsområdena använder för forskningsverksamhet tillsammans med statens forskningsfinansiering är programmerad finansiering utifrån de kommande välfärdsområdenas egna utgångspunkter. Denna finansiering har på motsvarande sätt som i nuläget en särskild betydelse som grund- eller tröskelfinansiering, vilket gör det möjligt att ansöka om extern konkurrensutsatt finansiering och vidareutveckla och förankra resultaten av projekt som genomförs med extern finansiering.

Kaisa Halinen, medicinalråd, social- och hälsovårdsministeriet

För att säkerställa den kliniska forskningens omfattning, kvalitet och verkningsfullhet ska finansieringen av den kliniska forskningen som helhet granskas. Enligt utbildningsförvaltningens statistiktjänst uppgick utgifterna för klinisk medicinsk forskning vid högskolorna, forskningsinstituterna och universitetssjukhusen 2020 till sammanlagt cirka 115 miljoner euro, varav cirka 50 miljoner euro användes vid universiteterna och cirka 53 miljoner euro vid universitetscentralsjukhusen. Enligt statistik över vetenskapens tillstånd från 2021 utgjorde publikationer inom klinisk medicin 13,7 procent av alla vetenskapliga publikationer i Finland. Andelen är något mindre än världsgenomsnittet och än i alla våra jämförelseländer med undantag av Kina. Enligt TOP-10-indexet ligger dessa publikationers genomslagskraft dock över världsgenomsnittet.

För att säkerställa genomförandet av social- och hälsovårdslösningen behövs förutom medicinsk forskning också forskning inom andra vetenskaps- och forskningsdiscipliner. Den parlamentariska arbetsgruppen för forskning, utveckling och innovation föreslog hösten 2021 att det ska stiftas en finansieringslag för att höja forsknings- och utvecklingsfinansieringen och att det ska utarbetas en lagstadgad plan för forsknings- och utvecklingsfinansiering som sträcker sig längre än en ramperiod. Den nationella färdplanen för forskning, utveckling och innovationer som regeringen godkände våren 2020 utgör en samling åtgärder för att utveckla förhållandena för forskning, utveckling och innovationer. Färdplanen ger riktlinjer för hållbar tillväxt och välfärd samt för att höja

FoU-verksamhetens omfattning och ambitionsnivå. Målet att höja de offentliga och privata forsknings- och utvecklingssatsningarna gäller också forskning inom klinisk medicin, hälsovetenskaper och socialarbete.

Riina Vuorento, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Höjning av bostadsfondens räntestödsfullmakt

Uttalande 8

Moment 35.20.60

Riksdagen förutsätter att Statens bostadsfonds fullmakt att bevilja räntestödslån höjs så att regeringsprogrammets mål för statsunderstödd bostadsproduktion uppnås.

Bostadsproduktionen har hållit sig på en hög nivå under de senaste åren och även 2021 låg den på en god nivå trots coronapandemin. År 2021 kunde sammanlagt högst 1 800 miljoner euro godkännas som räntestödslån som stöds med bostadsfondens medel. Den statligt understödda bostadsproduktionen till rimligt pris och lånebesluten har ökat och år 2020 uppgick ARA-produktionen till över 9 200 bostäder, vilket var cirka 1 400 fler bostäder än ARA-produktionen 2019. År 2021 låg den statligt understödda bostadsproduktionen på en fortsatt hög nivå.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministerie

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2021 Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2021

RSk 53/2020 rd –RP 146/2020 rd, – RP 227/2020 rd – FiUB 36/2020 rd

Uttalande 1

Resurser för utbildning för invandrare

Moment 29.10.31

Riksdagen förutsätter att regeringen i en tilläggsbudget för 2021 beaktar resursbehoven inom utbildningen för invandrare vid läroanstalterna för fritt bildningsarbete.

Undervisningen i läs- och skrivfärdigheter överfördes till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde 2018. En del av verksamheten ordnas för närvarande som en del av den grundläggande utbildningen för vuxna. Till stor del är det dock läroanstalterna för fritt bildningsarbete som ordnar utbildningen. När uppgiften att ordna undervisning i läs- och skrivfärdigheter överfördes från arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde ändrades lagen om fritt bildningsarbete så att statsandelen för den utbildning som godkänts i integrationsplanen är 100 procent. Detta gjorde det möjligt att ordna avgiftsfri undervisning i läs- och skrivfärdigheter som utbildning inom det fria bildningsarbetet. Genom åtgärden öppnades en avgiftsfri utbildningsmöjlighet för bland annat invandramödrar som sköter barnen hemma och för andra invandrare som inte är klienter hos Arbetskraftsförvaltningen. Möjligheterna för läroanstalter för fritt bildningsarbete att svara på utbildningsbehoven är dock otillräckliga i synnerhet eftersom behovet ökat under de senaste åren.

Eftersom det i samband med reformen överförs cirka 5 miljoner euro från arbets- och näringsministeriets huvudtitel får cirka 1 700 invandrare per år utbildning inom det fria bildningsarbetet.

I den tredje tilläggsbudgeten för 2021 fick den utbildning inom det fria bildningsarbetet som godkänts i integrationsplanen för invandrare ett tillägg på 2 500 000 euro för nya prestationer. Anslaget för denna utbildning i budgeten för 2021 uppgick således till sammanlagt högst 7 427 000 euro.

Regeringen lade till 5 miljoner euro i planen för de offentliga finanserna 2022–2023 för utbildning inom det fria bildningsarbetet som godkänts i integrationsplanen. Enligt beslutet ska finansieringen av denna utbildning separeras till en egen del i finansieringssystemet för det fria bildningsarbetet. Den lagändring som denna ändring förutsätter stadfästes den 5 november 2021 (912/2021). Lagen trädde i kraft den 1 januari 2022. I budgeten för 2022 har det reserverats totalt 11,83 miljoner euro för den utbildning inom det fria bildningsarbetet som godkänts i integrationsplanen.

Annika Bussman, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Uttalande 2

Stärkande av den finansiella basen för Naturhistoriska centralmuseet

Moment 29.40.20

Riksdagen förutsätter att den finansiella basen för Naturhistoriska centralmuseet stärks så att museets verksamhet står på en hållbar grund och museet kan sköta sina uppgifter långsiktigt.

Naturhistoriska centralmuseet har tagits i beaktande som en av Helsingfors universitets riksomfattande uppgifter. Undervisnings- och kulturministeriet beviljar medfinansiering för riksomfattande uppgifter. Utöver detta ska universitetet också på eget initiativ kunna allokera finansiering till sina verksamhetsenheter. Fördelningen av anslag hör till universitetets ekonomiska autonomi.

Undervisnings- och kulturministeriet undertecknade i december 2020 ett avtal med Helsingfors universitet om de centrala målen för 2021–2024 och de målinriktade anslagen. Från och med 2021 anvisas Helsingfors universitet 2,2 miljoner euro per år på grundval av Naturhistoriska centralmuseets riksomfattande uppgift. År 2021 anvisades dessutom ett tilläggsanslag på 600 000 euro för Naturhistoriska centralmuseets verksamhet och en tilläggsfinansiering av engångsnatur på 200 000 euro för tryggande av verksamhetsförutsättningarna enligt undervisnings- och kulturministeriets separata beslut. År 2022 anvisas Naturhistoriska centralmuseet en tilläggsfinansiering på 600 000 euro av riksdagen.

Naturhistoriska centralmuseets kostnader utanför universitetsutbildningen ska i allt högre grad täckas med kompletterande finansiering. I samband med de skyldigheter som åläggs museet av andra förvaltningsområden ska det också sörjas för motsvarande tilläggsfinansiering. Undervisnings- och kulturministeriet följer aktivt hur universitetens ekonomiska ställning utvecklas och strävar efter att trygga förutsättningarna för långsiktig utveckling av verksamheten.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jorma Karhu, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Uttalande 3

Utveckling av trafiksäkerhetsverksamheten och en hållbar finansieringsbas

Moment 31.20.51

Riksdagen förutsätter att behoven att utveckla säkerhetsverksamheten inom vägtrafiken utreds och att man ser till att finansieringsbasen för trafiksäkerhetsarbetet säkerställs på ett långsiktigt hållbart sätt.

Vid kommunikationsministeriet bereds en trafiksäkerhetsstrategi. Bakgrunden till strategin är det som sägs om trafiksäkerhet i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering. Syftet med strategin är att förbättra trafiksäkerheten inom alla trafikformer. I vägtrafiken är detta mål särskilt kopplat till EU:s nollvision om att minska antalet dödsolyckor i vägtrafiken till noll. Den trafiksäkerhetsstrategi som bereds är ett verktyg för strategisk styrning på lång sikt. Strategin görs upp för 2022–2026.

Strategiarbetet har innefattat en utredning av behoven av att utveckla trafiksäkerhetsverksamheten och granskat finansieringsbasen för trafiksäkerhetsarbetet. Det har inte använts någon särskild finansiering för strategin, utan åtgärderna genomförs inom ramen för de ansvariga aktörernas anslag. Största delen av åtgärderna genomförs som en inriktning av den befintliga verksamheten och beslut om åtgärder som kräver tilläggsanslag fattas separat i den normala planeringen av statsfinanserna. Finansieringen av åtgärderna baserar sig också på finansieringsplaner och finansieringsprogram som utarbetats inom ramen för andra projekt, såsom den riksomfattande trafiksystemplanen. Dessutom kan finansiering sökas till exempel från EU för pilotprojekt och utvecklingsprojekt. Målet är att trafiksäkerhetsstrategin ska bli klar i början av 2022.

Det förebyggande trafiksäkerhetsarbetet har sedan 2017 finansierats med en trafiksäkerhetsavgift som tas ut hos försäkringsbolagen, i enlighet med lagen om trafiksäkerhetsavgift (471/2016). Ett anslag på en procent av premieinkomsterna anvisas för främjande av trafiksäkerheten, bland annat till Trafikskyddet, Institutet för olycksfallsinformation (OTI) vid Trafikförsäkringscentralen samt för trafiksäkerhetsarbetet i landskapet Åland. Intäkterna av trafiksäkerhetsavgiften har konstaterats vara mindre än vad som förväntades när lagen om trafiksäkerhetsavgift stiftades. Målet med det projekt som social- och hälsovårdsministeriet inledde 2021 är att ändra lagen om trafiksäkerhetsavgift (471/2016) så att trafiksäkerhetsavgiftens belopp höjs så att det motsvarar behovet av finansiering för trafiksäkerhetsarbetet.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Maija Ahokas, enhetsdirektör, kommunikationsministeriet

Uttalande 4

Vårdskulden inom mentalvården

Moment 33.60.39

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder för att hantera vårdskulden inom mentalvården. Det förutsätter att tillgången till mentalvårdstjänster förbättras och att tillgången till vård snabbas upp. Riksdagen förutsätter dessutom att regeringen vid behov inkluderar ett tilläggsanslag för utveckling av mentalvårdstjänsterna i tilläggsbudgetarna för 2021.

Beredningen av ett förslag som förkortar tiden för tillgång till primärvård till 7 dagar pågår. Tillgången till primärvård ska gälla behandling av alla hälsoproblem, såväl fysiska som psykiska. Med sju dagars vårdgaranti avses att patienten får en tid hos en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården inom sju dagar från bedömningen av vårdbehovet.

Inom programmet Framtidens social- och hälsocentral förbättras under 2020–2023 tillgången till psykosociala metoder inom primärvården och elevhälsan i alla regioners projekt. I budgeten för 2020 anvisades 10 miljoner euro, i budgeten för 2021 anvisades 20 miljoner euro och i budgeten för 2022 anvisades 30 miljoner euro för genomförandet av en nationell förvaltningsövergripande strategi för psykisk hälsa. Inom programmet Framtidens social- och hälsocentral anvisades 5 miljoner euro för att förbättra tillgången till psykosociala behandlingar 2020. År 2021 anvisades 14 miljoner euro och 2022 ytterligare 24 miljoner euro för ändamålet. I planen för de offentliga finanserna för 2022–2025 finns det från och med 2023 reserverat ett tillägg på 18 miljoner euro för finansiering av social- och hälsovården inom välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen för att påskynda tillgången till vård enligt strategin för psykisk hälsa och för att säkerställa att tjänsterna ges i rätt tid och är av god kvalitet. I regeringsprogrammet ingår också en reform av lagstiftningen om mentalvård och missbrukarvård i syfte att stärka servicesystemet. Beredningen av reformen pågår.

I den tredje tilläggsbudgeten för 2021 beviljades 16 miljoner euro för att förbättra tillgången till mentalvårdstjänster och 23 miljoner euro för att förbättra tillgången till vård och rehabilitering för personer med missbruksproblem. En del av finansieringen anvisades för programmet Framtidens social- och hälsocentral för att användas för dessa ändamål i välfärdsområdenas projekt och tio miljoner euro anvisades för samarbetsområdenas särskilda projekt inom programmet. Syftet med dem är att stödja arbetet med att utveckla välfärdsområdenas mentalvårdstjänster genom att stärka den regionala utvecklingen och samordningen inom samarbetsområdena. I den nämnda tilläggsbudgeten anvisades dessutom 20 miljoner euro för genomförandet av investering 1 inom pelare 4 i Finlands program för hållbar tillväxt. Investeringen främjar genomförandet av vårdgarantin inklusive mentalvårdstjänsterna och bidrar till att avveckla den vård-, rehabiliterings- och serviceskuld som coronavirusläget orsakat.

Helena Vorma, medicinalråd, social- och hälsovårdsministeriet

Regeringens proposition till riksdagen om en tilläggsbudget för 2021

RP 17/2021 rd – RSk 11/2021 rd

Uttalande 1

Moment 29.80.01

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt lämnar en proposition om evenemangsgarantin till riksdagen.

Regeringen lämnade en proposition om en evenemangsgaranti som en del av det tidsbundna kostnadsstödet för företag. Garantin gällde evenemang som planerats in mellan den 1 juni och den 31 december 2021. Den genomförda evenemangsgarantin grundade sig på mer flexibla regler om statligt stöd som i nuvarande form är i kraft fram till den 30 juni 2022. Statsrådets coronaarbetsgrupp har i ett meddelande av den 14 januari 2022 framfört att man utreder möjligheten till en evenemangsgaranti för hela sommaren, inte bara till slutet av juni. En utredning av alternativen i samband med EU:s regler om statligt stöd är under beredning vid arbets- och näringsministeriets enhet för statligt stöd.

Mikko Huuskonen, industriråd, arbets- och näringsministeriet

Uttalande 2

Moment 29.80.01

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra ställningen vid jämkning av arbetslöshetsförmån och rätten till arbetslöshetsersättning för arbetslösa upphovsmän och konstnärer som har rätt till upphovsrättsersättning.

Social- och hälsovårdsministeriet utredde möjligheten att förbättra ställningen för arbetslösa upphovsmän och konstnärer som har rätt till upphovsrättsersättning. Upphovsrättsersättningar beaktas inte vid fastställandet av den lön som ligger till grund för arbetslöshetsdagpenningen, men trots det beaktas upphovsrättsersättningar som inkomst vid jämkning av arbetslöshetsförmåner när upphovsrättsersättningarna betraktas som förvävsinkomst. Det skulle vara möjligt att förbättra ställningen för arbetslösa upphovsmän och konstnärer som har rätt till upphovsrättsersättning genom att upphovsrättsersättningar skulle undantas jämkning.

Regeringen förhandlade om att förbättra ställningen för arbetslösa upphovsmän och konstnärer som har rätt till upphovsrättsersättning i samband med statens budgetförhandlingar 2022, men förslaget gick inte vidare.

Minna Liuttu, finansråd, social- och hälsovårdsministeriet

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2021 (RP 68/2021 rd)

RP 83/2021 rd – RSk 17/2021 rd -

Uttalande

Moment 29.80.01

Riksdagen förutsätter att man vid beviljandet av coronastöd som riktas till yrkesutbildade personer inom konst och kultur ser till att det inte uppstår några förfördelade grupper och att man i beslutsfattandet försöker beakta också de aktörer som inte tidigare har omfattats av stödet.

Centret för konstfrämjande (Taika) utvidgade målgruppen för ansökan om coronastipendier och coronabidrag så att den omfattade avsevärt fler än centrets normala kundkrets när den behandlade ansökningar som hänför sig till coronaanslagen i den andra tilläggsbudgeten för 2021. Även "yrkesverksamma inom de kulturella och kreativa branscherna" och "företagare inom teknik eller produktion som är verksamma i de kreativa branschernas ekosystem" fick söka coronastipendier för privatpersoner och coronabidrag för ensamföretagare. I den samlade bedömningen av ansökningarna beaktades ansökningstrycket inom den kreativa sektorns olika branscher, olika konst- och kulturgenrer, regionalitet och huruvida den sökande hade fått stöd under tidigare coronastipendieomgångar. Enligt en bred tolkning av den kreativa sektorn fattades bifallande beslut för en stor grupp olika yrkespersoner och företagare inom konstens och kulturens produktionskedja, såsom scen-teknik, programtjänster, ljudteknik, produktion och andra yrkesgrupper inom den kreativa sektorn. Sammanlagt behandlades 6 570 ansökningar, varav 5 761 sökande, det vill säga 87,7 procent, fick ett bifallande beslut. De sökande som inte uppfyllde villkoren i utlysningen fick avslag på sin ansökan.

Katri Santtila, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2022 (RP 146/2021 rd)

RP 216/2021 rd – RSk 48/2021 rd

Uttalande 1

Moment 29.10.31

Riksdagen förutsätter att tillräckliga resurser anvisas för integrationsutbildning för invandrare samt för språkundervisning och annan utbildning som behövs efter att integrationstiden löpt ut i planen för de offentliga finanserna för 2023–2026.

Inför regeringens ramförhandlingar har undervisnings- och kulturministeriet lagt fram ett förslag som hänför sig till planen för de offentliga finanserna 2023–2026, där det föreslås att läs- och skrivundervisningen inom det avgiftsfria fria bildningsarbetet och den övriga integrationsfrämjande undervisningen i finska/svenska ska utvidgas till att gälla även invandrare som överskridit integrationsperioden.

Annika Bussman, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Uttalande 2

Moment 29.80.41

Riksdagen förutsätter att det i planen för de offentliga finanserna för 2023–2026 anvisas ett årligt anslag på minst 11 miljoner euro för kompensation för kopiering för enskilt bruk.

Riksdagens uttalande om att kompensationen för kopiering för enskilt bruk ska bibehållas på den nuvarande nivån 11 miljoner euro beaktas vid behandlingen av ministeriets förslag som hänför sig till planen för de offentliga finanserna för 2023–2026.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Uttalande 3

Moment 29.80.41

Riksdagen förutsätter att anslagsnivån för ersättning för utlåning höjs så att den motsvarar den nordiska ersättningsnivån och att utlåning av e-böcker och ljudböcker så snart som möjligt omfattas av ersättning för utlåning

utan att verksamheten på den kommersiella marknaden för e-material äventyras.

Uttalande 3 har meddelats undervisnings- och kulturministeriet för kännedom efter att statsbudgeten för 2022 godkändes.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Uttalande 4

Huvudtitel 30

Riksdagen förutsätter att åtgärder som förbättrar jordbrukets lönsamhet påskyndas aktivt 2022, så att produktionens kontinuitet, leveranssäkerheten inom livsmedelsproduktionen och den ekonomiska investeringskapaciteten kan tryggas också i fråga om behövliga klimatåtgärder.

EU:s gemensamma jordbrukspolitik, som genomgår en reform 2023–2027, utgör en samling centrala instrument för att trygga livsmedelsproduktionen och dess lönsamhet. Finlands förslag till nationell CAP-plan för 2023–2027 har beretts utifrån ett långvarigt och omfattande arbete med intressentgrupper och sakkunniga, och förslaget lämnades till Europeiska kommissionen i december 2021. Kommissionen behandlar och godkänner planen 2022. I Finlands förslag betonas särskilt tryggheten av livsmedelsproduktionen under de särskilda förhållandena inom det nordiska jordbruket så att olika hållbarhetsaspekter beaktas så konsekvent och balanserat som möjligt under de kommande åren.

Lagen om ändring av livsmedelsmarknadslagen (116/2021) utfärdades den 29 januari 2021 och trädde i kraft den 1 november 2021. Genom lagen genomförs regeringsprogrammets föresats att förbättra jordbrukarnas ställning i livsmedelskedjan och underlätta kommunikationen inom den. Genom ändringarna infördes i den gällande lagen de förbud mot otillbörliga handelsmetoder och sanktioner vid överträdelser som finns angivna i det EU-direktiv som antogs i april 2019 (direktivet om otillbörliga handelsmetoder). Den nya lagen förbättrar livsmedelsmarknadens funktion genom att skapa tydliga regler för handeln och genom att balansera livsmedelssystemets förhandlingspositioner.

På grund av jordbrukets försämrade lönsamhets- och likviditetsläge har det beslutats att statsborgen enligt lagen om statsborgen för likviditetslån till gårdsbruksheter (232/2019) ska tas i bruk från och med ingången av 2022. Målet är att trygga jordbrukets verksamhetsförutsättningar och förbättra gårdarnas likviditet i en situation där förändringar i jordbrukets omvärld eller exceptionella väderförhållanden har lett till tillfälliga ekonomiska problem för jordbruksföretagen.

För att främja jordbrukets lönsamhet har man i enlighet med regeringsprogrammet också tillsatt diskussionsforumet Det gemensamma matbordet, som består av företrädare för alla aktörer i livsmedelssystemet. Detta samarbetsforum har lyft fram utmaningar som gäller hela livsmedelssystemet och söker lösningsmodeller och lösningsalternativ för dem i samförstånd.

Jordbruksproduktionens konkurrenskraft kan förbättras på många sätt och det som ligger till grund för matproduktionen, det vill säga åkrarna, bör till sin avkastningsförmåga och odlingsbarhet lämpa sig för modern produktion. Utgångspunkten för det pågående programmet för utveckling av åkerstrukturen är bergsrådet Karhinens utredning, enligt vilken jordbrukets lönsamhetsunderskott på 500 miljoner euro kan minskas med upp till 170 miljoner euro enbart genom att förbättra åkrarnas fastighetsstruktur. Besparingen består nästan helt av minskat arbete med traktorer och andra maskiner.

Martti Patjas, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Uttalande 5

Moment 30.20.01

Riksdagen förutsätter att Livsmedelsverket anvisas tillräckliga resurser för bekämpning av brottslighet inom livsmedelskedjan och övervakning av distansförsäljning för att skydda lagligen verksamma företag mot illojal konkurrens samt konsumenter mot hälsorisker och vilseledande.

Jord- och skogsbruksministeriet anser att det är viktigt att Livsmedelsverket har tillräcklig finansiering för bekämpning av brottslighet inom livsmedelskedjan och övervakning av distansförsäljning. I den fjärde tilläggsbudgeten för 2021 anvisades för ovan nämnda ändamål finansiering på sammanlagt 0,650 miljoner euro under Livsmedelsverkets omkostnadsmoment (30.20.01), som kan användas fram till utgången av 2022. Arbetet är kontinuerligt och därför har ministeriet också i sitt ramförslag för 2023–2026 föreslagit årlig finansiering för bekämpning av brottslighet i livsmedelskedjan och övervakning av distansförsäljning.

Marjatta Koskinen, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Uttalande 6

Moment 31.01.02

Riksdagen förutsätter att Cybersäkerhetscentralens finansiella bas stärks så att den kan sköta sina uppgifter, genomföra programmet för utveckling av

cybersäkerheten och i tillräcklig utsträckning förbereda sig på de krav och hot som hänför sig till cybersäkerhetsmiljön.

Finland är känt för sin höga cybersäkerhetskompetens. Det är viktigt att utnyttja all cybersäkerhetskompetens som finns i Finland för att bemöta de förändringar och utmaningar som sker i den snabbt föränderliga digitala omvärlden och samtidigt skapa förutsättningar för finländska företag att få tillträde till den europeiska marknaden för cybersäkerhet.

Finansieringen till Cybersäkerhetscentret har under denna regeringsperiod stärkts permanent med sammanlagt cirka 3,6 miljoner euro. I och med Finlands program för hållbar tillväxt anvisades kommunikationsministeriets förvaltningsområde sammanlagt tre miljoner euro för forskningsinvesteringar i cybersäkerhet och två miljoner euro för övningsverksamhet i cybersäkerhet för 2021 och 2022. Finansieringen av verksamheterna fortsätter även under 2023–2025 med sammanlagt 5 miljoner euro. I den kompletterande budgeten för 2022 föreslogs och anvisades 750 000 euro för finansieringen av det nationella samordningscentrets verksamhet.

I enlighet med Finlands cybersäkerhetsstrategi sträcker sig utvecklingsprogrammet över flera regeringsperioder och innehåller mål och prioriteringar på kort och lång sikt för utvecklingen av cybersäkerheten.

I samband med utvecklingsprogrammet för cybersäkerheten utfärdades också statsrådets principbeslut om en förbättring av informationssäkerheten och dataskyddet inom kritiska samhällssektorer. Avsikten är att öka myndigheternas kompetens, kapacitet och resurser. För att kunna genomföra de åtgärder som anges i principbeslutet anvisades Transport- och kommunikationsverket tilläggsfinansiering på 1,6 miljoner euro.

Kommunikationsministeriet fortsätter sitt arbete för att stärka Cybersäkerhetscentrets finansieringsbas och beaktar anslagsbehoven i sina kommande förslag som gäller planen för de offentliga finanserna och budgeten.

Maija Ahokas, enhetsdirektör, kommunikationsministeriet

Uttalande 7

Moment 33.03.04

Riksdagen förutsätter att den permanenta finansiering som behövs för att inleda kvalitetsregisterverksamhet beaktas, när planen för de offentliga finanserna läggs upp våren 2022.

Social- och hälsovårdsministeriet har berett och lagt fram ett förslag om permanent finansiering av kvalitetsregisterverksamheten som en del av omkostnadsanslaget till Institutet för hälsa och välfärd i planen för de offentliga finanserna 2023–2026. Förslaget syftar till att säkerställa att det arbete som har haft tidsbestämd finansiering fortsätter och att de lagstadgade uppgifterna i samband med administration och utveckling av kvalitetsregistret kan skötas.

Niina Kiviaho, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Uttalande 8

Moment 35.20.31

Riksdagen förutsätter att regeringen senast hösten 2022 lämnar en proposition till riksdagen om att permanenta boenderådgivningen och föreskriva att den ska vara lagstadgad verksamhet och att ändringen träder i kraft 2023.

Ett anslag har reserverats för utveckling av boenderådgivningen och beredningen av ett lagförslag har inletts vid ministeriet. Målet är att de ändringar som gäller lagstiftningen och boenderådgivningens verksamhet ska träda i kraft under 2023.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministeriet

5 Revisionsutskottet

Svart ekonomi

RSk 42/2010 rd – Ö 8/2010 rd – ReUB 9/2010 rd

4. Samlad bedömning av beställaransvarslagen

Riksdagen förutsätter att regeringen gör en övergripande bedömning och översyn av beställaransvarslagen. Utvecklingsbehoven ska anges detaljerat utifrån praktiska erfarenheter och i enlighet med lagens syfte.

En utredning av ändringsbehoven i beställaransvarslagen inleddes som en del av projektet för ökad allmän offentlighet i regeringsprogrammets bilaga 4 om åtgärder mot grå ekonomi. Det bör göras en separat utredning av hur fullgörandet av skyldigheterna enligt beställaransvarslagen och ökandet av offentligheten kan genomföras så kostnadseffektivt som möjligt för att förebygga grå ekonomi med hjälp av uppgifter från Företags- och organisationsdatasystemet. Statsrådet godkände den 11 juni 2020 en strategi och ett åtgärdsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2020–2023. Projektet är ett av projekten i åtgärdsprogrammet. Utredningsarbetet inleddes hösten 2020. Utredningen, som inleds våren 2022, ger ytterligare information till stöd för bedömningen av behoven av att utveckla beställaransvarslagen.

Päivi Kantanen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

23. Möjligheten till skatteplanering med karaktär av skatteundandragande ska förhindras i lagstiftningen

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att lagar bereds så att lagstiftningen inte ger möjlighet till skatteplanering med karaktär av skatteundandragande.

År 2016 antog Europeiska unionen direktiv (EU) 2016/1164 om förhindrande av skatteflykt. Direktivet utvidgades 2017 genom direktiv (EU) 2017/952 om ändring av direktivet. Skattelagstiftningen har utifrån direktivet ändrats och kompletterats. År 2021 sattes i kraft den lagstiftning om så kallade omvända hybrider som skatteflyktsdirektivet förutsätter. Lagstiftningen trädde i kraft vid ingången av 2022. Efter detta har skatteflyktsdirektivet genomförts i sin helhet.

OECD antog i oktober 2021 regler om ett nytt system för internationell beskattning som förutsätts i den digitala ekonomin. Europeiska kommissionen lade den 22 december 2021 fram ett förslag till direktiv genom vilket systemet med minimiskatt för internationella koncerner genomförs. Samma dag lade kommissionen fram ett förslag till direktiv som syftar till att förhindra användningen av skalbolag som skatteplaneringsverktyg.

I regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering ingår flera åtgärder genom vilka regeringen ser till att skattelagstiftningen inte möjliggör skatteplanering med karaktär av skatteundandragande. Till exempel infördes begränsningar i bestämmelsen om balansbefrielse i räntebegränsningsregeln från ingången av 2022. Syftet med ändringen är att förhindra att beskattningsbar inkomst förs ut ur Finland med hjälp av ränteavdrag. Frågan ägnas ständig uppmärksamhet i enlighet med regeringsprogrammet och EU-lagstiftningen.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jari Salokoski, regeringsråd, finansministeriet

24. Allokering av resurser för uppföljningen av vilket genomslag de viktigaste insatserna mot den svarta ekonomin har haft

Riksdagen förutsätter att regeringen allokerar resurser för uppföljning av vilket genomslag de viktigaste insatserna mot svart ekonomi har. Också lagstiftning som ökar risken för att svart ekonomi breder ut sig måste uppmärksammas. Behövliga åtgärder för att utveckla insatserna mot svart ekonomi och ekonomisk brottslighet måste vidtas utifrån resultatet av uppföljningen.

Statsrådet meddelade den 11 juni 2020 ett principbeslut om en nationell strategi för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet för 2020–2023. I enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram av den 10 december 2019 har det under valperioden reserverats sammanlagt 20 miljoner euro i tilläggsfinansiering för genomförandet av åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet.

Åtgärdsprogrammet omfattar 23 projekt och tillhörande delprojekt. Efter att åtgärdsprogrammet blev klart har det även kompletterats med nya projekt. Projekten har rapporterat tre gånger om året 4/2021, 8/2021 och 11/2021. Enligt den senaste projektrapporteringen har åtta projekt eller delprojekt slutförts. Dessutom uppskattas fem projekt eller delprojekt vara klara till 90 procent, ett till 80 procent och fyra till 70 procent.

Genomförandegruppen för bekämpning av ekonomisk brottslighet, tillsatt av inrikesministeriet, följer hur åtgärdsprogrammet 2020–2023 framskrider och rapporterar till arbets- och näringsministeriets styrgrupp för bekämpning av grå ekonomi. Genomförandegruppen lägger vid behov också fram förslag till nya projekt. Styrgruppen fattar beslut om de nya projekt som genomförandegruppen föreslår och samtidigt fattas beslut om förslag till anslag för genomförandet av projekten.

Juha Tuovinen, polisinspektör, inrikesministeriet

Styrning, tillsyn och rapportering

RSk 26/2015 rd – B 9/2015 rd – B 15/2015 rd – ReUB 5/2015 rd

Utveckling av regeringens årsberättelse

1. Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter utveckla årsberättelsen med hänsyn till synpunkterna tidigare i betänkandet. Materialet i berättelsen måste vara mer läsarvänligt och informativt och det måste innehålla analyserade data om resultaten och effekterna av verksamheten och förändringar i verksamheten, särskilt de samhällliga effekterna och hur de uppställda målen har nåtts. Årsberättelsen måste vara en fungerande del av statsförvaltningens och regeringens planerings- och uppföljningsmekanism. Det i sin tur kräver bland annat tydligare målsättning när budgeten upprättas.

1. Bestämmelserna på lagnivå om regeringens årsberättelse trädde i kraft 2014 och bestämmelserna på förordningsnivå ändrades 2016 så att lagstiftningen om statsbudgeten omfattar årsberättelsens innehåll i dess helhet. Målet med ändringarna har varit att tonvikten i beskrivningarna av ministeriernas resultat i fortsättningen läggs på att visa hur målen för de samhällliga effekterna har uppnåtts och hur effekterna utvecklats.

Innehållet i regeringens årsberättelse har utvecklats från och med 2016 i enlighet med målet. Strävan är att tydligare presentera och analysera uppnåendet av de samhälliga effektmålen och verksamhetens resultat. Förvaltningsområdenas rapportering har harmoniserats genom anvisningar, och ambitionen är att i allt större utsträckning använda mätbar, indikatorbaserad information för att visa måluppfyllelsen. Årsberättelsen har blivit mer informativ och läsbar till exempel tack vare tabeller och diagram som åskådliggör framställningen samt relevanta länkar till webbplatser.

Årsberättelseprocessen ska inbegripa rapportering om de mål i budgetpropositionen som inte längre kan ändras inom ramen för berättelseprocessen. Ändringar i de mål som är inskrivna i budgeten ger effekt först på längre sikt. Finansministeriet uppdaterade i april

2020 sin föreskrift om verksamhets- och ekonomiplanering, uppgörande av ramförslag och andra förslag i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna samt om uppgörande av statens budgetförslag (VN/4842/2020). Vid revideringen av föreskriften har också utvecklandet av måluppställningen beaktats.

Peter Westerstråhle, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

IKT-projektens produktivetsnytta

RSk 37/2014 rd – B 12/2014 rd – B 16/2014 rd – ReUB 7/2014 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen som ett led i uppföljningen av projektportföljen bedömer resultaten av, kostnaderna för och produktivetsnyttan av de viktigaste ICT-projekten och rapporterar detta till riksdagen.

För att utvärdera statsförvaltningens operativt och ekonomiskt viktiga projekt som gäller IKT-tjänster eller informationslager fortsatte finansministeriet under 2021 det utlåtandeförfarande som baserar sig på lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och den statsrådsförordning (1301/2019) som utfärdats med stöd av lagen. År 2021 gav finansministeriet med stöd av informationshanteringslagen sammanlagt 34 utlåtanden om olika utvecklingsprojekt eller investeringar. Det nya utlåtandeförfarandet, som infördes 2020 och är bundet till ram- och budgetberedningen, har lett till att flera utvecklingsprojekt än tidigare omfattas av den gemensamma bedömningen och därmed skapat bättre förutsättningar också för att på ett enhetligt sätt bedöma nyttan av utvecklingen. I utlåtandena har finansministeriet lyft fram behoven att komplettera bedömningen av nyttan samt de åtgärder som realiseringen av nyttan förutsätter och uppföljningen av hur de genomförs.

Lägesbilden över betydande projekt som innefattar utnyttjande av statsförvaltningens informations- och kommunikationsteknik upprätthålls i en projektportföljtjänst som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. I projektportföljtjänsten finns för närvarande cirka 470 projekt med ett värde på över 1 miljon euro. I 11 procent av dem har den ekonomiska nyttopotentialen bedömts. Den sammanlagda kumulativa nyttopotentialen för projekten beräknas uppgå till cirka 2,1 miljarder euro fram till 2026.

Av den eftersträvade ekonomiska nyttan med projekten, som rapporterades i projektportföljtjänsten, går det inte att få en heltäckande bild av nyttopotentialen av IKT-utvecklingen inom statsförvaltningen. Finansministeriet har identifierat behoven av att förbättra användningen av projektportföljinformation. Nedan redogörs för de åtgärder som har vidtagits under 2021. I enlighet med målet inkluderades uppgifterna i projektportföljtjänsten i de rapporterings- och analystjänster som Statskontoret producerar för statsrådet.

Efter överföringen tog finansministeriet i samarbete med Statskontoret fram en ny dynamisk rapport om projektinformationen för ministerierna i försökssyfte för att förbättra möjligheterna att utnyttja informationen. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, som producerar projektportföljtjänsten, utvecklade i enlighet med resultatmålet i resultatavtalet bruksanvisningarna för tjänsten i syfte att förbättra kvaliteten på projektinformationen. Utvärderingen av hur tjänsten har använts inom statsförvaltningen sköts upp till 2022. Finansministeriet anvisar Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata att vidareutveckla bruksanvisningen för projektportföljtjänsten och att utveckla tjänstens funktioner och informationshantering under 2022. Finansministeriet uppdaterar i början av 2022 sin anvisning om gemensamma principer för rapportering av viktiga projekt inom statsförvaltningen som inbegriper utnyttjande av IKT⁷ och som utvecklar utnyttjandet av projektinformation bland annat med beaktande av de behov som identifierats av ministerarbetsgruppen för utveckling av digitaliseringen, dataekonomin och den offentliga förvaltningen.

Dessutom har finansministeriet i samarbete med Statskontoret utvecklat en färdig rapport för tjänsten granskaforvaltningen.fi till stöd för uppföljningen av statens IKT-utgifter. Rapporten gör det bland annat möjligt att granska IKT-utgifter enligt förvaltningsområde och hur de utvecklas.

Jenni Taskinen, specialsakkunnig, finansministeriet

Marginaliseringen av unga

RSk 12/2014 rd – Ö 3/2014 rd – ReUB 1/2014 rd

Fokus på förebyggande arbete

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med reformeringen av systemet för social- och hälsovårdstjänster flyttar tyngdpunkten från korrigerande till förebyggande arbete och ingriper i problem hos barn, unga och familjer på ett så tidigt stadium som möjligt. Med tanke på såväl de mänskliga aspekterna som hållbarheten i de offentliga finanserna är det nödvändigt med en omfördelning av de tillgängliga resurserna. Befintlig god praxis bör i samband med reformen spridas och förädlas systematiskt och nya förfaringssätt bör testas.

7 <https://vm.fi/sv/projektportfoljen>

”Programmet för utveckling av barn- och familjetjänsterna genomförs i samband med programmet för framtidens social- och hälsocentraler. Viktiga tyngdpunkter i utvecklingen är familjecentrum och tidigt stöd i vardagen. Stödtjänsterna med låg tröskel för barn, unga och familjer samt tillgången till tidigt stöd och tidig vård även i samband med småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen stärks.”

Elina Palola, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

1. Samarbetet mellan småbarnspedagogiken och rådgivningsbyråerna utvecklas. En nulägeskartläggning av servicehandledningen inom småbarnspedagogiken och samarbetspraxis mellan småbarnspedagogiken och rådgivningsbyråerna genomförs som ett projekt inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet. Resultaten av utredningen blir klara under vårvintern 2022. Utbildningsstyrelsen bereder i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd vägledningsmaterial om småbarnspedagogik för yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården.

Jari Rutanen, specialsakkunnig, undervisnings- och kulturministeriet

Hjälp till dem som löper störst risk för att marginaliseras

2. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder för att i första hand de som löper störst risk för att marginaliseras och lider av psykisk ohälsa eller drogproblem ska få den hjälp de behöver.

”I enlighet med programmet för statsminister Sanna Marins regering utvecklas tillgången till och kvaliteten på basservicen inom ramen för programmet Framtidens social- och hälsocentral. Samtidigt genomförs också programmet för utveckling av barn- och familjetjänster samt riktlinjerna i strategin för psykisk hälsa. Att flytta tyngdpunkten från korrigerande till förebyggande arbete samt att stödja barn, unga och familjer i ett så tidigt skede som möjligt är centrala mål för programmet. Det är av största vikt att resurserna för psykisk hälsa och personalens kompetens inom psykisk hälsa ökas särskilt inom primärvården och socialvården. Ett ytterligare mål är att säkerställa att psykologer och kuratorer inom elevhälsan samt aktörer inom skol- och studerandehälsovården har tillgång till gemensamma arbetssätt för tidigt stöd och främjande av psykisk hälsa. Olika metoder har utvecklats och testats i skolmiljöer och de sprids till skolor, läroanstalter, familjecentrum och andra serviceställen inom social- och hälsovården.

Även som en del av ungdomsgarantin har olika funktioner och tjänster utvecklats för att man snabbare och bättre ska kunna svara framför allt på de ungas behov av psykosocialt stöd.

Elina Palola, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

Dataskydd och sekretessfrågor samt undanröjande av hinder för multiprofessionellt samarbete

4. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder när det gäller dataskydd och tystnadsplikt i anslutning till tjänsterna för barn, unga och familjer. Beredningen bör anförtros ett enda ministerium. Ministeriet bör ges förutsättningar och befogenhet att samla och förenhetliga bestämmelserna om dataskydd och tystnadsplikt vid myndigheterna till den del de gäller de nämnda tjänsterna. Ministeriet ska vidta behövliga lagstiftningsåtgärder för att undanröja hindren för elektronisk dokumenthantering och multiprofessionellt samarbete i arbetet för att förebygga marginalisering av unga och hjälpa marginaliserade unga.

4. För att man ska kunna ändra bestämmelserna om informationshantering och dataskydd krävs lagstiftningsändringar som gäller flera olika ministeriers förvaltningsområden och som bör planeras och beredas tillsammans. En modell med en gemensam lägesbild kan vara ett av de praktiska verktygen, men den förutsätter att dataskyddsbestämmelserna för de olika ministerierna förenhetligas. I lagen om klienthandlingar inom socialvården infördes 2015 bestämmelser om multiprofessionellt samarbete, och Institutet för hälsa och välfärd (THL) har publicerat webbhandboken Skapa förtroende – skydda barnet som stöd för det multiprofessionella samarbetet. Handboken innehåller anvisningar om lagstiftning och dataskydd. Arbetet med att utveckla och sprida anvisningarna fortsätter liksom de tillhörande utbildningarna för chefer.

Elina Palola, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

Informationsutbyte

5. Riksdagen förutsätter med hänvisning till punkt 4 i ställningstagandet att regeringen genom föreskrifter, anvisningar och utbildning säkerställer informationsutbytet och att enhetlig praxis för dataskydd och tystnadsplikt tillämpas i samarbetet mellan myndigheter. Lagstiftningen, det praktiska förmansarbetet och ledningsarbetet måste betona myndighetens skyldighet att ta ansvar för barnets eller den ungas problem och söka lösningar på problemen i samarbete med familjen och andra involverade. Insatserna ska alltid utgå från barnets bästa och från barnets rätt att få hjälp. I osäkra fall får rädsla för att bryta mot bestämmelserna om dataskydd och tystnadsplikt eller för följderna av detta inte utgöra ett hinder för ett ansvarsfullt agerande.

Ministeriet upprepar vad det konstaterade i regeringens årsberättelse 2020:

5. "Det är viktigt med ett fungerande informationsutbyte i myndighetssamarbetet för att lösa barns, ungas och familjers problem. I den gällande lagstiftningen finns många sektorsspecifika bestämmelser om behandlingen av personuppgifter som uppkommit i samband med tjänster för barn, unga och familjer, och det finns en stor variation mellan olika sektorer när det gäller rätten att få uppgifter av andra myndigheter. För närvarande finns det ingen omfattande lagstiftning om gemensam lagring eller behandling av uppgifter som uppkommit i olika multiprofessionella verksamheter. I lagstiftningen finns dock exempel på personliga planer som upprättas genom multiprofessionellt samarbete. Sådana uppgifter och planer registreras antingen i den samarbetande organisationens eget informationssystem eller i ett register som inrättats särskilt för multiprofessionellt samarbete.

Generellt har de som utför det praktiska arbetet behov av att skapa en mer heltäckande helhetsbild av barnets, den unga personens och familjens situation samt skötseln av deras angelägenheter. I dagsläget kan bilden bli ofullständig, och därför kan man inte alltid erbjuda rätt slags hjälp och stöd. Ibland saknas det också kompetens för att utnyttja den gällande lagstiftningen om informationshantering i tillräcklig utsträckning, och den tolkas i praktiken på många olika sätt. Det multiprofessionella samarbetet kan utökas och förbättras kvalitativt också genom enhetliga anvisningar och utbildningar om dataskydd som skulle främja informationsutbytet mellan olika myndigheter när det gäller att hjälpa unga och förebygga marginalisering."

Elina Palola, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

Reformen av flerkanalfinansieringen

6. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med översynen av social- och hälsovårdens finansieringssystem, som bygger på ett flerkanalssystem, ser till att finansieringen i fortsättningen styr ordnandet av de förebyggande och korrigerande tjänster som krävs för att motverka marginalisering av unga på så sätt att tjänsterna erbjuds på ett enda ställe och i form av en lättillgänglig helhet som utnyttjar multiprofessionellt samarbete.

6. "Reformen av flerkanalfinansieringen av social- och hälsovården är kopplad till omfattande reformer av social- och hälsovården och den sociala tryggheten. Den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta kommittén för reform av rehabiliteringen har lagt fram förslag till en reform av rehabiliteringssystemet. Kommittén har också lagt fram förslag till en rehabiliteringsprocess för ungdomar, medicinsk, social och yrkesinriktad rehabilitering, förbättringar i informationssystemen och satsningar på incitament. Social- och hälsovårdsministeriets handlingsplan för reformen av rehabiliteringen 2021–2022 från 2020 innehåller planer för genomförandet av rehabiliteringskommitténs olika förslag. Genomförandet av handlingsplanen följs och samordnas vid social- och hälsovårdsministeriet. Till

de omfattande reformerna av service- och förmånssystemen hör också en reform av rehabiliteringen.” De beredningsgrupper som social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 15 november 2020 för att avveckla flerkanalsfinansieringen har som tjänsteuppdrag gjort en utredning om olika alternativ för avvecklingen. Tjänstemannautredningen publicerades den 24 juni 2021 och var på remiss i tjänsten utlåtande.fi sommaren 2021. Hösten 2021 behandlade en parlamentarisk arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet de alternativ som beredningsgrupperna berett och lämnade sitt slutbetänkande om ärendet den 17 november 2021. I betänkandet konstaterade den parlamentariska arbetsgruppen att beredningen av avvecklingen av flerkanalsfinansieringen i fråga om rehabiliteringen framskrider i enlighet med rehabiliteringskommitténs förslag.

Kaisu Harju-Kolkka, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Enhetlig praxis för att ingripa i problem

7. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder och inför en förvaltningsövergripande, enhetlig praxis genom vilken man i det praktiska arbetet kan ingripa tidigt och effektivt när barn och unga har problem, sköta informationsutbytet och följa upp åtgärderna samt förhindra att problemen förvärras.

7. ”Förebyggandet av marginalisering bör vara en gemensam uppgift för alla aktörer och alla förvaltningsområden, inte bara social- och hälsovården, som alltför ofta upplevs bära ansvaret. Under de senaste åren har barn, unga och familjer fått allt starkare stöd i sina vardagsmiljöer och tjänsterna har utvecklats så att de är sektorsövergripande och involverar flera aktörer, bland annat genom programmet för utveckling av barn- och familjetjänster och genomförandet av ungdomsgarantin. Tyngdpunkten i ungdomsgarantin har legat på att etablera och utveckla i synnerhet de sektorsövergripande lågröskeltjänsterna vid Navigatorerna. Genomförandet av de bästa resultaten och verksamhetsmodellerna fortsätter och stärks under innevarande regeringsperiod.”

Elina Palola, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2015

RSk 14/2016 rd – B 10/2016 rd – B 15/2016 rd – ReUB 2/2016 rd

1. Centrala projekt för bekämpning av grå ekonomi

Riksdagen förutsätter att regeringen i åtgärdsprogrammet tar in centrala projekt som har stor betydelse för bekämpningen av svart ekonomi och att regeringen säkerställer att det finns tillräckliga resurser för att genomföra projekten.

Statsrådet meddelade den 11 juni 2020 ett principbeslut om en nationell strategi och ett åtgärdsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet för 2020–2023. Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram reserveras det under valperioden tilläggsfinansiering på sammanlagt 20 miljoner euro för att genomföra åtgärdsprogrammet.

Åtgärdsprogrammet omfattar 23 projekt och tillhörande delprojekt. Åtgärdsprogrammet har kompletterats efter att det blev färdigt. Följande projekt har betydande konsekvenser för den grå ekonomin och bekämpningen av ekonomisk brottslighet: projektet för ökad transparens och offentlighet för företagsuppgifter, införandet av ett förfarande med skattenummer för skeppsvarv, effektivare bekämpning av grå ekonomi på trafikmarknaden och bekämpning av missbruk av identiteter och utveckling av flermyndighetsverksamheten.

Genomförandegruppen för bekämpning av ekonomisk brottslighet, tillsatt av inrikesministeriet, följer hur åtgärdsprogrammet 2020–2023 framskrider och lägger vid behov fram förslag till nya projekt. Genomförandegruppen rapporterar också om hur projekten framskrider till arbets- och näringsministeriets styrgrupp för bekämpning av grå ekonomi. Styrgruppen fattar beslut om de nya projekt som genomförandegruppen föreslår och samtidigt fattas beslut om förslag till anslag för genomförandet av projekten.

Framstegen i det operativa programmet följs upp tre gånger per år. Genomförandegruppen och styrgruppen fick rapporter 4/2021, 8/2021 och 11/2021.

Juha Tuovinen, polisinspektör, inrikesministeriet

Finavia och riskhantering i statsbolag

RSk 4/2017 rd – EÄ 72/2016 rd – ReUB 1/2017 rd

Allmänna anvisningar om riskhanteringen i statsägda bolag

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och utfärdar allmänna anvisningar om riskhanteringen i statsägda bolag.

1. Inga förändringar har skett jämfört med året innan. Ägarstyrningsavdelningen vid statsrådets kansli behandlade ärendet 2020 på det sätt som revisionsutskottet förutsatte.

I statsrådets principbeslut om ägarpolitiken från våren 2020 utfärdades allmänna anvisningar till statsägda bolag om riskhantering. I principbeslutet förutsätter den statliga ägaren att riskhanteringen i bolagen har ordnats på ett sätt som motsvarar deras behov i enlighet med aktiebolagslagen. Likaså förutsätts det i principbeslutet att företagen ska identifiera företagsansvarsriskerna i affärsverksamheten både i sin egen verksamhet och i värdekedjan och integrera företagsansvarsriskerna i riskhanteringssystemet.

Riskhantering är en väsentlig del av styrelsens och ledningens uppgifter och ansvar enligt aktiebolagslagen och god förvaltningssed. Styrelserna och ledningen ansvarar för riskhanteringen och principerna för den samt rapporterar betydande iakttagelser vidare till ägaren.

Kimmo Viertola, avdelningschef, statsrådets kansli
Petri Vihervuori, finansråd, statsrådets kansli

Precisering av verksamhetsprinciperna för statens ägarstyrning

2. Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2017 preciserar principerna för statens ägarstyrning och särskilt i fråga om bolag som helt ägs av staten.

2. Inga förändringar har skett jämfört med året innan. Ägarstyrningsavdelningen vid statsrådets kansli behandlade ärendet 2020 på det sätt som revisionsutskottet förutsatte.

Verksamhetsprinciperna för statens ägarstyrning utvecklas och preciseras regelbundet både som en del av det kontinuerliga ägarstyrningsarbetet och i statsrådets gällande ägarpolitiska principbeslut. Enligt det senaste principbeslutet från våren 2020 fortsätter man bedriva en långsiktig, dynamisk ägarpolitik som tryggar statens strategiska intressen. Innehav ska utvärderas med hänsyn till den totala samhällsekonomiska nyttan, utvecklingen av de ägda bolagens verksamhet och värde samt effektiv resursallokering.

Staten förvaltar sina bolagsinnehav genom att samordna sina ägarstrategiska mål, kraven i lagstiftningen och de övriga ägarnas rättigheter. Statens ägarpolitik är öppen och konsekvent, och staten stöder tillväxten och utvecklingen i de bolag som staten äger genom ansvarsfullt ägarskap och med beaktande av kraven på konkurrensneutralitet. Företags-tillgångarna ger upphov till inkomster i statsbudgeten, och förväntningarna på dessa fastställs separat varje år.

Åtskiljandet av ägande och reglering fortsätter och samordnings- och stödfunktionsrollen för avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli stärks. I förvaltningen av statens bolagsegenhet eftersträvas ett så gott samhällligt och ekonomiskt helhetsresultat som möjligt. Målet är också att näringsstrukturen ska bli mångsidigare och starkare genom att en positiv och hållbar strukturomvandling främjas. Ett ytterligare mål är att de statsägda bolagen ska vara föregångare i övergången till en klimatneutral cirkulär ekonomi, utnyttjande av digitaliseringen och företagsansvar.

Kimmo Viertola, avdelningschef, statsrådets kansli
Petri Vihervuori, finansråd, statsrådets kansli

Riksdagens skrivelse om regeringens årsberättelse 2016 och Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2016

Erfarenheterna av det nuvarande utkomststödssystemet

RSk 36/2017 rd – B 14/2017 rd – B 9/2017 rd

4. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och utvärderar erfarenheterna av det nuvarande systemet där FPA ansvarar för det grundläggande utkomststödet och kommunerna för det kompletterande och förebyggande utkomststödet samt socialarbetet och att regeringen avger rapport till riksdagen före utgången av 2020.

4. Enligt Sanna Marins regeringsprogram är avsikten att inleda en reform av den sociala tryggheten och av utkomststödet. Den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta arbetsgruppen för utkomststödärenden slutförde sitt arbete den 30 juni 2021. Efter det har reformen av lagstiftningen om utkomststöd fortsatt som tjänsteuppdrag och avsikten är att regeringens proposition om en reform av lagen om utkomststöd ska lämnas till riksdagen under 2022. Syftet med propositionen är att förtydliga Folkpensionsanstaltens och socialvårdens roll i verkställigheten av utkomststödet.

Susanna Rahkonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Riksdagens budget- och tillsynsbefogenheter

RSk 36/2017 rd – B 14/2017 rd – B 9/2017 rd – ReUB 8/2017 rd

Statsfinansiella exponeringar och risker förknippande med stabiliteten i euroområdet

Riksdagen förutsätter att regeringen bekräftar och förtydligar målsättningen om euroområdets framtid och skapar större klarhet i hur riksdagen ska få en samlad bild. Finska statens ansvarsförbindelser och de tillhörande riskerna bör rapporteras i regeringens årsberättelse i alla avseende i uppdaterad form och heltäckande.

I samband med regeringens årsberättelse rapporterar finansministeriet årligen om de statsfinansiella exponeringar och risker som är förknippade med stabiliteten i euroområdet.

Vidare har finansministeriet halvårsvis gett ut en rapport om de av finska statens exponeringar, ansvarsförbindelser och fordringar som beror på de finansiella stödprogrammen i euroområdet. I och med att programmet för finansiellt stöd till Grekland avslutades i augusti 2018 pågår det inte längre något program för finansiellt stöd inom euroländerna. Från och med 2018 publiceras rapporten en gång om året.

I juli 2021 lämnade statsrådet en utredning till riksdagen om Europeiska stabilitetsmekanismens (ESM) årsrapport för 2020 och revisionsnämndens rapport och Europeiska finansiella stabiliseringsfacilitetens (EFSF) bokslut för 2020, ledningens rapport och revisorns rapport (E 90/2021 rd). I utredningen beskrivs läget i euroområdet och de ekonomiska exponeringarna i anslutning till krishanteringen, inbegripet de exponeringar som uppkommer via det europeiska centralbankssystemet. Riksdagens revisionsutskott behandlade utredningen i november 2021 och godkände ett ställningstagande enligt vilket utskottet har fått statsrådets lägesöversikt över de exponeringar och åtaganden som hänför sig till EU-medlemskapet.

Jouni Sinivuori, finansråd, finansministeriet

RSk 37/2017 rd – EÄ 21/2016 rd – ReUB 9/2017 rd

Beslut om ESM-finansierade stödprogram

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder behovet av lagändringar enligt vilka beslut om nya stödprogram som finansieras genom Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) fattas av hela riksdagen, i det fall att Europeiska stabilitetsmekanismens nuvarande roll inte förändras och medlemsländernas ståndpunkter beaktas i dess beslutsfattande.

1. Regeringen lämnade den 10 juni 2021 en proposition om godkännande och sättande i kraft av avtalet om ändring av fördraget om inrättande av Europeiska stabilitetsmekanismen (RP 99/2021 rd) till riksdagen. I propositionen ingick den utredning som riksdagen har förutsatt.

Grundlagsutskottet har ansett att ärenden som rör ESM uppenbart är unionsärenden (GrUU 1/2011 rd). Beslut om ESM:s program för finansiellt stöd är således sådana EU-ärenden som avses i grundlagen. Bestämmelser om behandlingen av dessa ärenden i

riksdagen finns i grundlagens 96 och 97 §. Eftersom bestämmelser om behandlingen av EU-ärenden i riksdagen finns i grundlagen är det inte möjligt att i plenum genom vanlig lag föreskriva om godkännande av ESM:s program för finansiellt stöd.

De program för finansiellt stöd som beviljats inom ramen för det europeiska finansiella stabiliseringsinstrumentet (EFSF) var förenade med ett nationellt förfarande som det föreskrivs om i 3 § i lagen om statsborgen för ett europeiskt finansiellt stabiliseringsinstrument (668/2010). I paragrafen sägs det att innan statsrådet beslutar om beviljande av statsborgen ska riksdagen ges ett meddelande i frågan. Riksdagen fattade inte något beslut om EFSF:s program för finansiellt stöd på grundval av meddelandet, utan meddelandeförfarandet hänförde sig till det nationella beslutsfattandet om den statsborgen som beviljas för finansieringen av EFSF.

I beslutsfattandet om ESM:s program för finansiellt stöd ingår inget separat nationellt beslutsförfarande. Alla beslutsfaser som gäller beviljandet av program för finansiellt stöd hör till tillämpningsområdet för grundlagens 96 och 97 §. Beslutsfattande i plenum om ESM:s program för finansiellt stöd skulle förutsätta en ändring av grundlagen.

Med beaktande av grundlagsutskottets utlåtaningpraxis om ESM-fördragets konsekvenser för säkerställandet av riksdagens budgetmakt och möjligheter att få information och påverka (t.ex. GrUU 1/2011 rd, GrUU 25/2011 rd, GrUU 13/2012 rd) har det enligt regeringens uppfattning inte varit nödvändigt att föreskriva om ett separat förfarande för godkännande av ESM:s program för finansiellt stöd som avviker från grundlagens 96 och 97 §.

Seppo Tanninen, regeringsråd, finansministeriet

Riksdagens skrivelse om utvecklingsbehov i bostadspolitiken

RSk 26/2018 rd – EÄ 61/2016 rd – ReUB 3/2018 rd

Det åttaåriga utvecklingsprogrammet för bostadspolitiken som en redogörelse till riksdagen

1. Riksdagen förutsätter att det utarbetas ett övergripande och målinriktat utvecklingsprogram för bostadspolitiken som sträcker sig över åtta år. Programmet ska bygga på en utredning om bostadspolitikens centrala fokusområden och det ska lämnas som en redogörelse till riksdagen före utgången av 2020.

1. Statsrådet lämnade i december 2021 en redogörelse till riksdagen om utvecklingen av bostadspolitiken. Redogörelsen baserade sig på en rapport och ett antal utredningar av arbetsgruppen för utvecklingsprogrammet för bostadspolitiken. I redogörelsen sammanställs principerna och målen för bostadspolitiken och presenteras lösningar på boendemaningarna under de kommande åren. Utvecklingsprogrammet eftersträvar ett gott boende till skäligt pris för alla och minskar klimatbelastningen från boendet. Utvecklingsprogrammet för bostadspolitiken genomförs 2021–2028 och syftar till att göra bostadspolitiken mer långsiktig. Utvecklingsprogrammet för bostadspolitiken kommer att synas i form av olika utredningar, lagstiftningsprojekt och mångsidiga åtgärder.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministeriet

Utveckling av bostadsområden

2. Riksdagen förutsätter att det som en del av det åttaåriga utvecklingsprogrammet utarbetas ett förvaltningsövergripande utvecklingsprogram för bostadsområden som stöd för en positiv utveckling i områdena och för att förebygga segregation. Programmet ska på lång sikt trygga en god nivå på tjänster och boende och stärka livskraften i bostadsområdena.

2. Förebyggandet av segregationen och stärkandet av den positiva utvecklingen i bostadsområdena har granskats som en del av det bostadspolitiska utvecklingsprogrammet och statsrådets bostadspolitiska redogörelse, som bygger på programmet. Det förvaltningsövergripande förortsprogrammet för 2020–2022, som baserar sig på regeringsprogrammet, har inletts. Syftet med programmet är att minska segregationen och förbättra välfärden i förorterna. Programmet Hållbar stad främjar hållbar utveckling i städerna och kommunerna både i fråga om praktisk stadsutveckling och strategisk ledning. Programmet huvudtema är koldioxidsnålhet, intelligens, hälsa och social hållbarhet. Syftet med förortsprogrammet är att öka förorternas konkurrenskraft och stärka områdenas identitet genom en positiv image.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministeriet

Lösning av problem i områden på tillbakagång genom närings-, region- och utbildningspolitik

3. Riksdagen förutsätter att det i samband med det åttaåriga utvecklingsprogrammet för bostadspolitiken utreds hur man genom närings-, region- och utbildningspolitiken kan förebygga problem med boendet i regioner som går back.

3. I statsrådets redogörelse till riksdagen om utvecklingen av bostadspolitiken konstateras att det ska inledas ett separat riktat forskningsprojekt om hur man genom närings-, sysselsättnings- och utbildningspolitiken samt utvecklingen av boendet som attraktionsfaktor kan förebygga problem med boendet i regioner med minskande befolkning. Boenderelaterade utmaningar i regioner och små centrum med minskande befolkning, såsom bostadsmarknadens funktion eller sjunkande prisutveckling, löses utgående från den sektorsövergripande information som projektet ger upphov till genom att man utnyttjar sysselsättnings-, närings- och utbildningspolitiska metoder och förvaltningsövergripande tillvägagångssätt.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministeriet

Bedömning av behoven av att utveckla bostadsbidragssystemet

4. Riksdagen förutsätter att behovet att utveckla systemet för bostadsbidrag utvärderas under nästa valperiod i samband med reformen av den sociala tryggheten.

Inget nytt att rapportera.

4. "Den 19 mars 2020 tillsattes en parlamentarisk kommitté för att bereda totalreformen av den sociala tryggheten för tiden 23.3.2020–31.3.2027. I kommittén ingår en sektion för boende, som ansvarar för att utveckla stöden för boende. Sektionen har till uppgift att utreda behoven att reformera stöden för boende som ett separat stöd, men som en del av systemet för social trygghet och med beaktande av att beroendet av utkomststöd minskar. I arbetet beaktas barnens, de ungas och familjernas försörjningsvillkor."

Mikko Horko, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Offentligt stödd bostadsproduktion

5. Riksdagen förutsätter att det produceras fler överkomliga hyresbostäder med statligt stöd i huvudstadsregionen och i de tillväxtorter där det på lång sikt finns efterfrågan på sådana bostäder. Vid byggandet av bostäder med offentligt stöd är det befogat att beakta konjunkturerna så att det offentliga byggandet kan ökas under lågkonjunkturer.

5. År 2021 låg räntestödsfullmakten för den statsunderstödda bostadsproduktionen på sin högsta nivå någonsin, 1 800 miljoner euro. År 2020 ökade ARA-produktionen till över 9 200 bostäder, vilket är 18 procent mer än året innan, och den låg på nästan samma nivå 2021. Antalet bostäder ökade i synnerhet i huvudstadsregionen och i andra tillväxtcentrum.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministeriet

MBT-avtal

6. Riksdagen förutsätter att samarbetsavtalen om markanvändning, boende och trafik (MBT) görs långsiktigare och mer bindande och att staten är redo att utvidga samarbetsavtalen om markanvändning, boende och trafik också till nya stadsregioner.

6. Statsrådet godkände i oktober 2021 avtal om markanvändning, boende och trafik (MBT) för 2020–2031 med stadsregionerna Helsingfors, Tammerfors, Uleåborg och Åbo. MBT-avtalen utvidgades till stadsregionerna Jyväskylä, Kuopio och Lahtis våren 2021. I och med utvidgningen omfattas 55 procent av Finlands invånare av MBT-avtalen.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministeriet

Statens bostadsfonds självständiga ställning

7. Riksdagen förutsätter att regeringen bevarar Statens bostadsfonds självständiga och oberoende status och att fondens tillgångar används för att främja boende.

7. Statens bostadsfond står för närvarande utanför statsbudgeten och tillgångarna används för att främja boende, i synnerhet för finansiering av den statsstödda bostadsproduktionen. I den bostadspolitiska redogörelsen fastställs i enlighet med regeringsprogrammet att statens bostadsfond fortfarande ska vara en fond som förvaltas av miljöministeriet och som står utanför statsbudgeten. En mer omfattande användning av fondens tillgångar i finansieringen av stödmodeller för boende på ett kostnadseffektivt sätt på lång sikt utreds. Också behovet av en statligt understödd modell för ägarboende till rimligt pris och ett ändamålsenligt sätt att genomföra modellen utreds.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministeriet

Andelslagsmodell för socialt boende

9. Riksdagen förutsätter att den så kallade andelsmodellen för socialt boende främjas genom lagändringar.

9. I den bostadspolitiska redogörelsen konstateras att det kommer att utredas hur ordnandet av kooperativt boende kan förtydligas genom ny lagstiftning om boendegemenska-per eller genom ändringar i lagen om bostadsaktiebolag. Dessutom utreds vilka ändringar som behövs i lagstiftningen om räntestöd eller borgenslån.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministeriet

Hur integrationen fungerar

RSk 35/2018 rd – EÄ 10/2017 – ReUB 6/2018 rd

Reform av integrationslagen

2. Riksdagen förutsätter att regeringen omarbetar integrationslagen och övrig lagstiftning vid behov utifrån riksdagsbehandlingen av redogörelsen.

2. Arbets- och näringsministeriet bereder för närvarande en totalreform av integrationslagen och en reform av annan behövlig lagstiftning utifrån riksdagsbehandlingen av redogörelsen. Beredningen av reformen av integrationslagen samordnas med andra pågående reformer som väsentligt påverkar lösningarna för främjande av integration, såsom förslaget om överföring av arbets- och näringsstjänsterna till lokal nivå.

Avsikten är att en proposition om totalreformen av integrationslagen ska överlämnas till riksdagen i september 2022.

Mira Karppanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Snabbare integrationsprocess

3. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att integreringen snabbas upp betydligt på så sätt att integrationsperioden i regel varar ett år. Verksamheten ska effektiviseras jämfört med nuläget i alla faser så snart invandraren har kommit till Finland.

3. Regeringen anser att förkortandet av integrationsperioden till ett år sannolikt inte påskyndar invandrarnas integration. Ett år är för många inte tillräckligt med tanke på språkkunskaperna och förutsättningarna för sysselsättning. Den behövliga kompetensen fastställs alltid av arbetsgivarna på arbetsmarknaden och i många yrken krävs en specifik yrkeskunskap och kännedom om arbetslivet. Minskningen av befolkningen i arbetsför ålder är ett av de centrala hoten mot den finländska arbetsmarknaden under de kommande åren och redan nu råder det brist på kompetent arbetskraft. Därför är det viktigt att satsa på utvecklandet av kompetensen hos såväl sysselsatta som arbetslösa och

personer utanför arbetsmarknaden, inklusive invandrarna, så att den svarar mot arbetsmarknadens behov. Språk- och samhällskunskaper har också betydelse för hur man hittar sin plats i samhället och för föräldrarnas möjligheter att stödja sina barn.

Integrationslagen innehåller inga specifika bestämmelser om integrationsperiodens längd. I lagen föreskrivs däremot om individuella längder för de personliga integrationsplanerna, eftersom klienterna har mycket olika utgångspunkter och bakgrund. En del saknar läs- och skrivkunnskap eller grundstudier, vilket kräver längre utbildning på vägen till arbetsmarknaden, medan andra har goda förutsättningar för lärande och sysselsättning. Enligt integrationslagen uppgörs den första integrationsplanen för högst ett år. Varaktigheten av invandrarens integrationsplan bestäms individuellt utifrån hans egna mål, arbets- och utbildningshistoria och de åtgärder som planerats och tillhandahållits för hen. Den tid som berättigar till en integrationsplan är dock högst tre år från det att den första integrationsplanen undertecknades. Den kan under förutsättningar som anges i lagen förlängas till högst fem år.

Även i dag är målet att en invandrare övergår till arbetslivet så fort förutsättningarna uppfylls. Integrationsprocessens längd påverkas ändå i hög grad av invandrarens utgångspunkter och det är inte möjligt att påverka individuella egenskaper och livssituationer enbart genom att fastställa integrationsperiodens längd i lag. Det bör noteras att också samhällets och arbetsmarknadens strukturer och mottaglighet påverkar integrationen.

I statsrådets redogörelse om behoven av att reformera integrationsfrämjandet har det föreslagits att längden på integrationsplanen även i fortsättningen ska vara individuell och att den maximala längden på integrationsplanen ska förkortas från tre till två år. Dessutom kan planen förlängas i de situationer som anges i lagen, precis som för närvarande. Beredningen av reformen av integrationslagen har utgått från det som beskrivs ovan.

Beredningen av propositionen har dessutom syftat till att påskynda och effektivisera det inledande skedet av integrationen, till exempel genom att påskynda invandrarernas tillgång till bedömning av kompetens- och integrationsrelaterade servicebehov inför upprättandet av en integrationsplan. Bedömningen av kompetens- och integrationsrelaterade servicebehov ska vara mer individuell och målinriktad än tidigare. Dessutom utgår beredningen från att sysselsättning betonas starkare än tidigare i målen.

Avsikten är att en proposition om totalreformen av integrationslagen ska överlämnas till riksdagen i september 2022.

Mira Karppanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Överföring av det samlade ansvaret för integrationstjänsterna till kommunerna

4. Riksdagen förutsätter att regeringen för att integreringen ska fungera bättre och snabbare överför det samlade ansvaret för integrationstjänsterna till kommunerna och utreder hur tjänsterna kan tillhandahållas i tillräcklig omfattning också på andra håll än i tillväxtcentra.

4. Den nuvarande utgångspunkten i integrationslagen är att åtgärder och tjänster som främjar integration ordnas som en del av den kommunala basservicen och arbets- och näringsstjänsterna samt i form av andra integrationsfrämjande åtgärder. Det är inte ändamålsenligt att exkludera de arbets- och näringsstjänster, den utbildning eller de social- och hälsovårdstjänster som invandrarna behöver från det allmänna service- och utbildnings-systemet. Överlappande och separata system ska undvikas så att man kan skapa en fungerande helhet.

I statsrådets redogörelse om behoven av att reformera integrationsfrämjandet föreslås ett integrationsprogram som hör till kommunens organiseringsansvar för att förtydliga och effektivisera tjänsterna i det inledande skedet samt att ansvaret för integrationsfrämjandet ska överföras till kommunen. Detta är utgångspunkten för beredningen av reformen av integrationslagen. Det föreslås att integrationslagen ska innehålla bestämmelser om kommunala integrationsprogram, som bland annat ska innehålla en bedömning av kompetens- och integrationsrelaterade servicebehov, upprättande av en integrationsplan och integrationsutbildning. Enligt lagen främjas integrationen också av tjänster inom det allmänna servicesystemet, om vilka det föreskrivs närmare i separata lagar. En betydande förändring är också att ansvaret för att ordna social- och hälsovårdstjänster överförs från kommunerna till välfärdsområdena från och med den 1 januari 2023. Samarbetet mellan kommunerna och välfärdsområdena bör beaktas i fråga om dem som behöver sektorsövergripande service, till exempel personer som får internationellt skydd. I beredningen av utkastet till proposition förtydligas olika aktörers roller, sektorsövergripande samarbete och samordningsbehov.

Vid beredningen av överföringen av ansvaret för integrationsfrämjandet till kommunerna ska även finansieringen av verksamheten beaktas. Finansministeriet har konstaterat att grundlagsutskottet i sin etablerade praxis har framhållit att när man lagstiftar om uppgifter för kommunen gäller det samtidigt att beakta finansieringsprincipen och se till att kommunerna har faktiska möjligheter att klara av dem. Enligt finansieringsprincipen i 55.2 § i statsandelslagen är statsandelen för nya och mer omfattande statsandelsåligganden 100 procent av de kalkylerade kostnaderna för nya och mer omfattande åligganden, om inte åliggandena minskas i motsvarande utsträckning. En ny uppgift för kommunerna i samband med reformen av integrationslagen är till exempel att tillhandahålla flerspråkig samhällsorientering. Dessutom ska frågor som gäller finansieringen av välfärdsområdenas uppgifter utredas under beredningen.

Kommunernas roll som anordnare av sysselsättningstjänster ska stärkas i enlighet med regeringsprogrammet. I mars 2021 inleddes kommunförsök inom sysselsättning, som också gäller invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål. En överföring av sysselsättningstjänsterna till lokal nivå, det vill säga kommunerna, är också under beredning. Reformen av integrationslagen samordnas med den reformen.

I enlighet med regeringsprogrammet stärks tredje sektorns roll i integrationsfrämjandet. I reformen av integrationslagen betonas också tredje sektorns roll i integrationsfrämjandet och den involveras till exempel i den lokala planeringen av integrationsfrämjandet.

I regionstäder och på landsbygden ska man se till att utbudet av integrationstjänster är tillräckligt och stärka det regionala samarbetet. Nya modeller för ordnande av tjänster, till exempel distansstudier, ska tas i bruk. Ett fungerande integrationsfrämjande är även i regionstäder och på landsbygden kopplat till en välfungerande basservice. I samband med reformen av integrationslagen bereds en möjlighet för kommunerna att samarbeta för att främja integrationen, vilket möjliggör bättre tillgång till service också i kommuner med få invandrare.

Avsikten är att en proposition om totalreformen av integrationslagen ska överlämnas till riksdagen i september 2022.

Mira Karppanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Tjänster som stöder sysselsättningen av invandrare

5. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att de servicesystem och servicestrukturer som stöder sysselsättningen av invandrare börjar fungera bättre så att de också svarar mot behoven hos företag som erbjuder sysselsättning.

5. På sin väg mot arbetsmarknaden är invandrarna, liksom andra arbetslösa arbetssökande, kunder hos arbets- och näringstjänsterna. För närvarande bereds en reform för att överföra arbets- och näringstjänsterna till den lokala nivån, det vill säga kommunerna. I främjandet av sysselsättningen bland invandrarna kan man därmed dra nytta av arbets- och näringstjänsternas kunskaper om arbetsförmedlings- och företagstjänster och av deras företagskontakter. Med hjälp av arbets- och näringstjänsterna kan man också främja företagandet bland invandrarna.

I fortsättningen bör arbets- och näringstjänsterna satsa hårdare på att främja sysselsättningen bland invandrarna, eftersom undersökningar visat att tjänster med nära anknytning till arbetslivet har effekt. Med hjälp av arbets- och näringstjänsterna kan man skräddarsy flexibla rutter till arbetslivet som bör utnyttjas aktivare än för närvarande vid matchning av invandrarnas och arbetsgivarnas behov.

Vid sidan av tjänstesamordningen behövs modeller för tjänsteintegration, till exempel branschvisa sysselsättningspaket för branscher med brist på arbetskraft samt effektivare anpassning av tjänster för olika grupper. Kommunernas, utbildningsanordnarnas och läroanstalternas företagssamarbete spelar en central roll för genomförandet. Övergångsarbetsmarknaden bör utnyttjas effektivare och nya modeller behövs för att parallellt förvärva kompetens och arbetslivskontakter i syfte att samordna målen för snabb sysselsättning och hållbara yrkesbanor.

Arbets- och näringsministeriet har i samarbete med intressentgrupperna berett ett program för mångfald i arbetslivet med målet att förbättra öppenheten i arbetslivet och utarbeta modeller som kombinerar arbete och kompetensutveckling.

De åtgärder som syftar till att främja sysselsättningen bland invandrare och förbättra matchningen på arbetsmarknaden har beretts som en del av redogörelsen om behoven av att reformera integrationsfrämjandet.

Avsikten är att en proposition om totalreformen av integrationslagen ska överlämnas till riksdagen i september 2022.

Mira Karppanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Snabbare handläggning av ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare

6. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att handläggningen av ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare snabbas upp. Handläggningen får ta högst två månader.

6. I enlighet med statsminister Marins regeringsprogram överfördes invandringen från och med den 1 januari 2020 till arbets- och näringsministeriet för att effektivisera handläggningen. Inrikesministeriet resultatstyr Migrationsverket i samarbete med arbets- och näringsministeriet. Arbets- och näringsministeriet utvecklar i samarbete med inrikesministeriet och övriga ministerier, till exempel utrikesministeriet och undervisnings- och kulturministeriet, och tillsammans med hela förvaltningsområdet handläggningsprocesserna vid ansökningar om uppehållstillstånd på grund av arbete med målet att också förkorta handläggningstiderna. I regeringsprogrammet är målet en månad.

Arbets- och näringsministeriet har samordnat ett förvaltningsövergripande projekt för utveckling av utlänningslagstiftningen och tillståndsförfarandena med målet att stegvis förkorta handläggningstiden för arbets- och studiebaserade uppehållstillstånd till i genomsnitt en månad under regeringsperioden. I projektet skapas dessutom ett förfarande för snabba tillstånd för specialsakkunniga och startup-företagare och deras familjemedlemmar där handläggningstiden är i genomsnitt 14 dygn. För att målen ska uppnås revideras i utvecklingsprojektet bestämmelserna om arbete och näringsidkande i utlänningslagens 5 kap. Den genomsnittliga handläggningstiden för en arbetstagares första ansökan om uppehållstillstånd har minskat från 143 (år 2020) till 75 dygn. Handläggningstiden för specialsakkunnigas första ansökan om uppehållstillstånd har minskat från i genomsnitt 22 (2020) till 15 dygn.

Genom budgetering har regeringen strävat efter att säkerställa att Migrationsverkets resurser är tryggade i relation till de tillståndsärenden som inleds. I statsbudgeterna för 2020–2022 har Migrationsverket fått ökade anslag för tryggnad av resurserna för beslutsfattande och minskande av anhopningen av ansökningar om uppehållstillstånd på grund av arbete och studier samt utvecklande av automatiseringen. För det tekniska och kommunikativa genomförandet av lagändringarna och processutvecklingen anvisas dessutom inom olika förvaltningsområden sammanlagt 20 miljoner euro i finansiering från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens inom ramen för Finlands program för hållbar tillväxt (RRP).

Kristel Stenman-Huuskonen, projektchef, arbets- och näringsministeriet

Språkstudier inom integrationsutbildningen

7. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att omorganisera språkstudierna inom integrationsutbildningen på så sätt att undervisningskvaliteten garanteras och inlärningsresultaten förbättras så att de uppfyller målen för inlärningen och kraven på språkkunskaper i arbetslivet.

7. Reformen av ordnandet av integrationsutbildning bedöms som en del av den övergripande bedömning av främjandet av invandrarnas sysselsättning och utbildning som genomförs i samarbete mellan arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet. Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhets publicerade en utredning om utbildnings- och sysselsättningsvägar för invandrare våren 2021 och genomförandet av rekommendationerna i den pågår.

Grunderna för läroplanen för integrationsutbildningen förnyas 2020–2022. Beslut om ansvaret för att ordna integrationsutbildning i form av arbetskraftsutbildning fattas som en del av överföringen av arbets- och näringstjänsterna till lokal nivå och totalreformen av integrationslagen.

Avsikten är att en proposition om totalreformen av integrationslagen ska överlämnas till riksdagen i september 2022.

Mira Karppanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Språkutbildningens förpliktande karaktär

8. Riksdagen förutsätter att regeringen gör språkutbildningen mer förpliktande i integrationsplanen för invandrare som fått uppehållstillstånd på så sätt att utbildningen inbegriper ett språkprov.

8. Ett test för klarläggning av studiefärdigheterna och utgångsnivån i fråga om språkkunskaper (Testipiste) har tagits i bruk så att man bättre ska kunna rikta in integrationsutbildningen och hänvisa invandrarna till utbildning som motsvarar deras behov. Testningen ordnas på olika sätt på olika håll i Finland. I integrationsutbildningen bedöms språkkunskaperna genom hela processen. Det görs inte bara genom test, utan bedömningen är kontinuerlig och grundar sig bland annat på hur den studerande presterar i uppgifter och gör framsteg. I projektet Testipiste framtogs också ett sluttest i finska inom integrationsutbildningen för vuxna invandrare. Målet med det är att producera information om i vilken grad den studerande nått läroplanens mål för kunskaper i finska. I Finland används också en riksomfattande allmän språkexamen där man mot en avgift bland annat kan avlägga språkprov i finska och svenska som inkluderar både en muntlig och en skriftlig del. Om den allmänna språkexamen ska kunna utsträckas till studerandena inom integrationsutbildningen bör den bättre beakta personer med sämre språkkunskaper.

Ett av målen i reformen av integrationslagen är att systematisera sluttestningen som en del av integrationsutbildningen. Frågan bereds i samarbete mellan arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet.

Avsikten är att en proposition om totalreformen av integrationslagen ska överlämnas till riksdagen i september 2022.

Mira Karppanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Främjande av sysselsättningen av kvinnor med invandrabakgrund

10. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste vidtar åtgärder för att främja sysselsättningen av kvinnor med invandrabakgrund. Kvinnorna ska bli en särskild målgrupp för integreringstjänster.

10. Utbildningsmöjligheterna för föräldrar med invandrabakgrund som sköter barn hemma har förbättrats inom ramen för det fria bildningsarbetets invandrarutbildning. I sitt rambeslut av den 12 maj 2021 beslutade regeringen om ytterligare 5 miljoner euro i

finansiering för nya prestationer inom utbildning som godkänts i integrationsplanen för invandrare och som finansieras med statsandel. Enligt beslutet avskiljs finansieringssystemet för utbildning som godkänts i integrationsplanen för invandrare till en separat helhet i finansieringssystemet för det fria bildningsarbetet. För att genomföra detta har 10 § i lagen om fritt bildningsarbete ändrats (912/2021). I fortsättningen bör man säkerställa att utbildningen är tillräcklig och att barnpassning ordnas som en del av den. Utbildningen bör bygga upp en arbetsidentitet för föräldrarna redan när barnen är små. En del av föräldrarna är svåra att nå genom tjänsterna och därför bör informationen ges via flera kanaler med utnyttjande av myndighets- och organisationskanaler och även uppsökande arbete. Det bör utredas om det är möjligt att göra utbildningen mer förpliktande.

Med tanke på vidareutbildning och sysselsättning är det viktigt att utbildningsanordnarna har kontakt med arbets- och närings tjänsterna och andra kompetensutvecklingstjänster. Barnen ska ha tillträde till småbarnspedagogiken så att vården av dem kan ordnas när vården i hemmet upphör och så att mammornas övergång till arbetslivet kan stärkas. Föräldrarnas kännedom om nyttan med småbarnspedagogik till exempel med tanke på barnens skolgång bör ökas.

Ett mål med utvecklingen av arbets- och närings tjänsterna och övriga tjänster är i fortsättningen också att stärka praktiska tillvägagångssätt som främjar invandrarkvinnors sysselsättning. Åtgärderna inom programmet Talent Boost stöder inflyttade kvinnors sysselsättning till exempel genom program för makar, genom vilka de erbjuds hjälp med att etablera sig i en ny hemstad samt nätverk och sparring för att hitta en arbets- eller studieplats. Även företagen och organisationerna kan ha en central roll exempelvis när det gäller att utveckla olika arbetslivsinriktade initiativ och modeller för mentorskap.

Det är också viktigt att stärka jämställdheten i familjerna. Den verksamheten kan inte riktas enbart till kvinnorna utan utgångspunkten ska vara att stödja hela familjens integration. Till exempel bör arbetet med invandarmän effektiviseras.

Beredningen av en modell för det integrationsfrämjande arbetet har inletts i enlighet med statsminister Marins regeringsprogram, och i det sammanhanget försöker man också hitta lösningar för att stärka invandrarkvinnornas integration. Reformen av integrationslagen syftar till att på bredare front nå ut till invandrare som står utanför arbetskraften, till exempel mödrar som sköter barn hemma. På så sätt får man en större del av med i systemet för bedömning av kompetens- och integrationsrelaterade servicebehov och kan upprätta en integrationsplan och därmed erbjuda dem integrationsfrämjande tjänster, såsom olika utbildningar och stöd som stärker sysselsättningsfärdigheterna.

Avsikten är att en proposition om totalreformen av integrationslagen ska överlämnas till riksdagen i september 2022.

Mira Karppanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Större involvering av organisationerna och det fria bildningsarbetet i integrationen

11. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att tredje sektorn, det vill säga organisationerna och det fria bildningsarbetet, tar över en större andel av integreringen och att regeringen vidtar åtgärder för att omdefiniera arbetsfördelningen mellan myndigheterna och tredje sektorn.

11. Integrationsfrämjandet präglas av att verksamhetsfältet är brett och av att de olika aktörerna har kompetens på både bredden och djupet, men samtidigt är arbetsfältet också splittrat och samordningen problematisk. Att ta med det civila samhället, organisationerna, de religiösa samfundet och näringslivets aktörer i integrationsfrämjandet är en förutsättning för att integrationspolitiken ska fungera och kunna genomföras.

Enligt redogörelsen om behoven av att reformera integrationsfrämjandet ska invandrarnas egen aktivitet och delaktighet i tjänsterna samt deltagande av aktörer i tredje sektorn och arbetsgivare främjas från den inledande integrationen och framåt. Detta har varit utgångspunkten i reformen av integrationslagen. Organisationers, föreningars och sammanslutningars roll i integrationsfrämjandet betonas, bland annat i planeringen av integrationen på lokal nivå och som en del av kommunens integrationsprogram. Det fria bildningsarbetets roll och finansiering inom främjandet av invandrades integration har stärkts betydligt under de senaste åren, till exempel genom utbildning i läs- och skrivkunnsighet, utbildning för invandrarkvinnor och utbildning för dem som överskridit integrationsperioden.

I redogörelsen föreslogs också en fortsatt utveckling av partnerskapsprogrammet för integration, som samordnas av arbets- och näringsministeriet. Partnerskapsprogrammet för integration är ett komplement till statens program för integrationsfrämjande och ger praktiska möjligheter för nya former och modeller av integrationssamarbete, delaktiggör nya aktörer och stärker verksamheten hos organisationer och sammanslutningar som redan en längre tid arbetat med integration. Partnerskapsprogrammet stärker också organisationernas roll när det gäller att stödja sysselsättningen av invandrare. Målet är att på lång sikt systematisera partnerskapen för integration genom att erbjuda organisationer och myndigheter tillgång till samarbetsforum såsom webbtjänsterna Partnerskapsplattformen och stödförintegration.fi. Med hjälp av partnerskapsprogrammet ökas integrationsarbetets genomslag också genom att man skapar en samarbetsmodell med ESF+ och AMIF-programmens finansierare. Genom enkäten Kumppanuusbari följer man framstegen i programmet och utvecklar verksamheten tillsammans med aktörerna.

Lagen om fritt bildningsarbete ändrades så att utbildning som godkänts i integrationsplanen för invandrare avskiljs till en separat del i finansieringssystemet för det fria bildningsarbetet (912/2021). Lagen trädde i kraft den 1 januari 2022. Ändringen innebär att läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet har lika möjligheter att ordna denna utbildning oberoende av hur mycket annan utbildning inom det fria bildningsarbetet som ordnas. Efter ändringen har det årligen reserverats 11,83 miljoner euro för ordnandet av denna utbildning (tidigare hade 4,927 miljoner euro reserverats för denna utbildning i planen för de offentliga finanserna).

Partnerskapsprogrammet för integration, partnerskapsplattformen, enkäten Kumppanuusbaro, webbplatsen stödförintegration.fi och organisationsfinansieringen utvecklades.

Varpu Taarna, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Regeringens årsberättelse 2017

RSk 47/2018 rd – B 11/2018 rd, B 17/2018 rd – ReUB 11/2018 rd

Eliminering av matchningsproblemen på arbetsmarknaden

2. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att eliminera matchningsproblemet med arbetskraften, som försvagar den ekonomiska tillväxten.

Regeringen har gjort åtaganden om långsiktiga åtgärder för att höja sysselsättningsgraden. Genom beslut i samband med detta eftersträvar man uppskattningsvis 80 000 nya sysselsatta. Med de åtgärder som regeringen beslutade om vid budgetförhandlingarna 2020 eftersträvas, i kombination med de sysselsättningsfrämjande åtgärder som regeringen redan tidigare vidtagit, sammanlagt 31 000– 33 000 nya sysselsatta. Genom de åtgärder som regeringen beslutade om vid halvtidsöversynen våren 2021 eftersträvas 40 000–44 500 nya sysselsatta. I samband med halvtidsöversynen fastställde regeringen dessutom att utöver de tidigare besluten fattas beslut om sysselsättningsåtgärder som stärker de offentliga finanserna med 110 miljoner euro före utgången av regeringsperioden. I samband med halvtidsöversynen beslutade regeringen också om andra sysselsättningsåtgärder för fortsatt beredning.

De fastställda sysselsättningsåtgärderna bemöter också matchningsproblemet och säkerställer tillgången till kompetent arbetskraft på flera olika sätt. Åtgärderna inbegriper en systemisk förändring mot den nordiska modellen för sysselsättningstjänster, åtgärder för att höja sysselsättningsgraden bland personer över 55 år, lönesubventionsformen, försök med rekryteringsstöd, inledande av verksamheten vid det bolag med

specialuppgifter som sysselsätter partiellt arbetsföra, överföring av sysselsättningstjänsterna till den lokala nivån, utveckling av Navigatorverksamheten, förnyande av det kontinuerliga lärandet, integration och arbetskraftsinvandring samt andra åtgärder till stöd för matchningen och tillgången till arbetskraft. Program som främjar sysselsättningen inkluderar åtminstone programmet för påskyndande av offentlig upphandling, programmet för arbetsförmåga och åtgärdsprogrammet för god psykisk hälsa i arbetslivet.

Ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen styr genomförandet av regeringsprogrammet till de delar som gäller sysselsättningsfrämjandet, arbetsmarknaden och utvecklingen av arbetslagstiftningen. De viktigaste sysselsättningsåtgärderna har beretts i underarbetsgrupperna för ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen, och beredningen fortsätter fram till vårens ramförhandlingar.

Regeringen har som mål att sysselsättningsgraden ska vara 75 procent i mitten av årtiondet. Åtgärderna för att minska matchningsproblemet fortsätter.

Ville Heinonen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Statens revisionsverks årsberättelse till riksdagen 2018

RSk 43/2018 rd, B 19/2018 rd – ReUB 10/2018 rd

Effektivisering av riskhanteringen

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att förbättra statens riskhantering och före utgången av 2020 fastställer harmoniserade och fungerande riskhanteringsförfaranden på statsrådsnivå, förvaltningsområdesnivå och ämbetsverksnivå samt fastställer de ansvariga ministerierna och övriga ansvarsförhållanden.

Den av statsrådet tillsatta delegationen för intern kontroll och riskhantering och finanscontrollerfunktionen har arbetat med att förbättra riskhanteringen och förenhetliga förfarandena. Enligt lagstiftningen om statsbudgeten ligger ansvaret för att organisera den interna kontrollen och den tillhörande riskhanteringen på ämbetsverksnivå. En utvärderingsram för intern kontroll och en modell för riskhanteringspolitik har utarbetats som stöd för ämbetsverkens förfaranden. År 2020 utfärdades [statsrådets principbeslut om digital säkerhet inom den offentliga förvaltningen](#) och [genomförandeplanen för digital säkerhet](#)

inom den offentliga förvaltningen, vilka innehåller åtgärder för att utveckla riskhanteringen i samband med den digitala säkerheten. Vid genomförandet av åtgärderna har en strategisk riskhanteringsmodell för digital säkerhet pilottestats och de strategiska riskerna inom digital säkerhet har bedömts.

Finansministeriet tillsatte i april 2020 en arbetsgrupp som har berett förslag till de viktigaste målen, tillvägagångssätten och avgränsningarna för riskhanteringen på statsrådsnivå, till principer för samordningen av riskhanteringen på förvaltningsområdesnivå och myndighetsnivå samt förslag till ändamålsenliga sätt att styra, organisera och fördela ansvaret för riskhanteringen på statsrådsnivå⁸. Arbetsgruppens utgångspunkt har varit att definiera riskhanteringen på statsrådsnivå dels utifrån de centrala referensramar för riskhanteringen som allmänt tillämpas, dels utifrån gällande bestämmelser, i synnerhet i budgetlagen och budgetförordningen.

Jaana Kuusisto, controller vid statsrådet, finansministeriet

Regeringens årsberättelse 2018

RSk 25/2019 rd – B 3/2019 rd – B 13/2019

Informationsutbyte mellan myndigheterna för bekämpning av svart ekonomi

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med regeringens årsberättelse rapporterar om vilka åtgärder den har vidtagit för att utveckla informationsutbytet mellan myndigheterna i bekämpningen av svart ekonomi.

Inom ramen för åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2020 –2023 pågår ett flertal projekt för att utveckla bestämmelserna om informationsutbyte mellan myndigheter. Följande lagprojekt har genomförts under 2021:

- Jord- och skogsbruksministeriet; Livsmedelslagen.
- Jord- och skogsbruksministeriet; Lagen om livsmedelsförvaltningens informationsresurs.
- Försvarsministeriet; Lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten.
- Arbets- och näringsministeriet; Lagen om den rättsliga ställningen för utlänningar som plockar naturprodukter.

⁸ Utveckling av riskhanteringen på statsrådsnivå: Arbetsgruppens slutrapport, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-529-2>

- Arbets- och näringsministeriet; Ändringar i upphandlingslagen och försörjningslagen.
- Arbets- och näringsministeriet; Lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik, Lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik.
- Arbets- och näringsministeriet; Lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028.
- Finansministeriet; Lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi.

I slutet av 2021 pågick lagändringar som hänför sig till målen för utvecklande av informationsutbytet mellan myndigheterna:

- Kommunikationsministeriet; Lagen om transportservice.
- Jord- och skogsbruksministeriet; Gödselmedelslagen.
- Jord- och skogsbruksministeriet; Lagen om animaliska biprodukter.
- Arbets- och näringsministeriet; Upphandlingslagen och försörjningslagen.
- Finansministeriet; Utvidgad användning av inkomstregistret.
- Finansministeriet; Statsunderstödslagen.
- Miljöministeriet; Avfallslagen.

I åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet ingår ett projekt om ändring av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010). I projektet utreds bland annat om verksamhetsområdet för Skatteförvaltningens enhet för utredning av grå ekonomi kan utvidgas till att omfatta privatpersoners verksamhet, vilket i praktiken innebär att den nuvarande organisationskopplingen slopas. Enligt förslaget ska de myndigheter som har rätt att få uppgifter om personer ha möjlighet att utarbeta fullgöranderapporter också om fysiska personer.

Juha Tuovinen, polisinspektör, inrikesministeriet

Ansvar i byggandet och byggnadsanvändningen

2. Riksdagen förutsätter att kvaliteten på byggande och användning av byggnader förbättras klart och att tillsynen och ansvarsfördelningen görs tydligare.

I detta skede finns inget nytt att rapportera i ärendet. "I samband med totalreformen av markanvändnings- och bygglagen, som inleddes sommaren 2018, granskas möjligheten att ordna byggnadstillsynen och ansvarsfrågorna via den huvudsakligt ansvariga aktörens genomförandeansvar. I samband med totalreformen granskas också hur man kan förbättra den planmässiga användningen och underhållet av byggnader under hela deras livscykel.

Det är viktigt att minska byggfelen och de problem de föranleder eftersom det är fråga om ett betydande samhällsekonomiskt och folkhälsorelaterat problem. Miljöministeriets förordningar om byggande har reviderats i enlighet med ändringarna (958/2012) i markanvändnings- och bygglagen så att de reviderade förordningarna trädde i kraft den 1 januari 2018. Den reviderade byggbestämmelsesamlingen beaktar bättre än tidigare bland annat byggnadstillsynen och byggnadernas hälsoaspekter.”

Kirsi Martinkauppi, regeringsråd, miljöministeriet

Stöd till hushåll som hamnat i en mögelfälla

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder vilken typ av hjälp och stöd de som hamnat i en så kallad mögelfälla behöver.

Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhets utredningsprojekt om hjälp och stöd till personer som lider av problem med inomhusluften blev klart 2021. I projektet utreddes bland annat vilken typ av hjälp och stöd som behövs. Utredningsprojektet skapade ett faktaunderlag med avseende på det ovannämnda ställningstagandet och regeringsprogrammets skrivning om mögelfällor. Utredningsprojektet gav också ytterligare information om konditionsgranskningsverksamheten. Utredningsprojektet samordnades av Andningsförbundet och genomfördes i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd, Förbundet för boendehälsa Asumisterveysliitto AsTe ry och Advokatbyrå Alfa Ab. Utredningsprojektet gav upphov till en förenklad lösningsmodell för mögelfällor. Behandlingen av ärendet har fortsatt genom tjänstemannaberedning.

Vesa Pekkola, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet
Liisa Meritähti, regeringssekreterare, miljöministeriet

Sunda lokaler 2028

4. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med regeringens årsberättelse rapporterar om de konkreta resultaten av projektet Sunda lokaler 2028 och utvärderar projektets effekter.

Genomförandet av åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028, som samordnas av statsrådets kansli, har framskridit enligt planerna under 2021. För kommunernas nätverk för Sunda lokaler ordnades fyra distansmöten med olika teman. Nätverket är avsett för kommunernas tjänsteinnehavare, anställda och kommunfullmäktige och har redan över 500 deltagare. Nätverkets verksamhetsidé är att dela information och ta lärdom av andra kommuner om fungerande lösningar och förebyggande av problem med inomhusluften. Via nätverkets gemensamma webbplattform delas aktuell information och anvisningar om god inomhusluft.

Handlingsmodellen Sunda lokaler som uppmuntrar till systematisk förvaltning av fastighetsbeståndet och proaktiv fastighetsförvaltning⁹ uppdaterades utgående från inkommen respons. Syftet med den kommunikationskampanj som genomfördes under berättelseåret var att öka kännedomen om handlingsmodellen bland annat med hjälp av en broschyr om handlingsmodellen, en insändare och korta videor. De effektiviserade kommunikationsåtgärderna fortsätter under våren 2022. I den nya artikelserien Tips från kommunerna presenteras god praxis som kommunerna infört för att hantera problem med inomhusluften.

Sekretariatet för programmet Sunda lokaler följer genomförandet av åtgärdsprogrammet för offentlig upphandling¹⁰ och bereder projekt som syftar till att utveckla kompetensen i anslutning till upphandlingen av sunda lokaler.

Under berättelseåret 2021 har man fortsatt att öka kännedomen om programmet. På webbplatsen har uppföljningen av genomförandet av programmet förbättrats¹¹ och det har lagts till rapporter om slutförda projekt¹². Hösten 2021 inleddes en halvtidsutvärdering för att utveckla programmet. Resultaten av utvärderingen styr genomförandet av programmet under våren 2022. Den utvecklande halvtidsutvärderingen blir klar i februari 2022.

Katja Outinen, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

År 2021 färdigställdes en kompetenskartläggning av fastighets- och byggbranschens utbildningar i inomhusluftfrågor, finansierad av undervisnings- och kulturministeriet. Slutrapporten om kartläggningen blev klar hösten 2021. Projektet var en fortsättning på den kompetenskartläggning som blev klar 2020.

Utbildningsstyrelsen beställde i slutet av 2020 en utredning av nuläget för yrkesutbildningens lokaler och byggnader och planeringen av dem. Utredningen blev klar i september 2021¹³.

Utbildningsstyrelsen inledde sommaren 2021 en utredning om nuläget för yrkesutbildningens internat. Utredningen blir klar i juni 2022.

9 <https://tilatjaterveys.fi/sv/handlingsmodellen>

10 <https://vm.fi/sv/samarbetsforum-for-offentlig-upphandling>

11 <https://tilatjaterveys.fi/ohjelma/eteneminen>

12 <https://tilatjaterveys.fi/ohjelma/oppaita-ja-selvityksia>

13 Rapport, OPH-4135-2020

Undervisnings- och kulturministeriet finansierar ett förvaltningsövergripande projekt om luftrenare i skolorna med titeln "Hiukkaset, mikrobit ja kemikaalit – ilmanpuhdistimien vaikutukset altistumiseen kouluissa (HiMiKKo)" som Institutet för hälsa och välfärd ansvarar för. Projektet blir klart 2024.

Mikko Helasvuo, byggnadsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Social- och hälsovårdsministeriets åtgärder är huvudsakligen relaterade till hälsa och välfärd, men ministeriet har också aktivt deltagit i samarbetet med andra ministerier. De flesta åtgärder som hör till ministeriets ansvarsområde genomförs inom ramen för det nationella programmet för inomhusluft och hälsa som samordnas av Institutet för hälsa och välfärd. Programmen framskrider väl och planenligt, och de har gett upphov till en mängd ny information och nya verktyg för att lösa problem med inomhusluften. Det material som produceras i programmet finns offentligt tillgängligt på webbplatserna för programmet Sunda lokaler 2028 och för det nationella programmet för inomhusluft och hälsa.

Under 2021 har det tagits fram många typer av verktyg och stöd för att lösa problem med inomhusluften. I programmet har man bland annat utrett vilken vård och vilket stöd personer som lider av dåligt inomhusklimat får. Enligt utredningen behövs inom hälso- och sjukvården fler metoder för behandling av inomhusluftrelaterade symtom och stöd till personer som lider av sådana. Under 2021 bereddes och i början av 2022 publicerades i tjänsten Hälsobyn PRO en nätkurs för hälso- och sjukvårdspersonal om symtom av inomhusluft. Även annan utbildning har ordnats.

Arbetshälsoinstitutets modell för arbetsplatser för att stödja arbetsförmågan vid problem med inomhusluften blev klar. När inomhusluften bättre beaktas som en del av arbetsmiljöledningen förbättras situationen för såväl arbetsplatsen i sin helhet som enskilda arbetstagare. Institutet för hälsa och välfärd utarbetade en handlingsmodell för skolor och daghem för att stödja hanteringen av problem med inomhusluften.

År 2021 avslutades två projekt inom statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet som gav ny information om situationen för personer som lider av symtom och om stödbehoven samt om betydelsen av ineluftsgrupper för att lösa problem med inomhusluften.

Vesa Pekkola, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

År 2021 fortsatte miljöministeriet med åtgärder som bland annat fokuserar på stärkande av byggprocesserna, anpassning till klimatförändringen, utveckling av fuktsäkerheten och relaterad rådgivning samt hantering av ventilationen i synnerhet i det befintliga fastighetsbeståndet. En handbok om metoder för ventilationsbesiktning färdigställdes 2021. År 2021 genomfördes ett antal projekt relaterade till klimatförändringen som

avsevärt förbättrar kunskapsbasen om anpassningen till klimatförändringen i byggnader och som kartlägger betydande risker för byggnadsbeståndet, såsom ökad risk för mögel och alltför höga inomhustemperaturer. Dessutom inledde miljöministeriet ett projekt för att ge bättre basinformation om renoveringsbehoven i offentliga byggnader. I slutet av 2021 inleddes beredningen av ett projekt som gäller förvaltningen av fastighetsbeståndet ur ett byggnadshälsoperspektiv samt ett upphandlingssätt som möjliggör sunda lokaler. Miljöministeriet har aktivt deltagit i utvecklandet av handlingsmodellen Sunda lokaler. Webbplatsen Hometalkoot.fi uppdaterades 2021 för att stämma överens med nuvarande uppgifter och föreskrifter. Vid miljöministeriet pågår beredningen av markanvändnings- och bygglagen, och i samband med detta granskas också frågor som gäller kvaliteten och ansvaret i byggandet. Programmet Sunda lokaler har aktivt medverkat i beredningen av totalreformen.

Timo Lahti, överingenjör, miljöministeriet

Senatkoncernens affärsverk Senatfastigheter och Försvarsfastigheter som hör till finansministeriets förvaltningsområde deltar i genomförandet av åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028. Senatfastigheters nolltoleransprogram överensstämmer med handlingsmodellen Sunda lokaler som utvecklats inom programmet Sunda lokaler 2028. Senatfastigheter har utvecklat underhållspraxis för fastigheter, till exempel en förutseende byggnadsbesiktningmodell, som fortfarande utnyttjas i utvecklingen av handlingsmodellen Sunda lokaler. Under 2021 uppdaterades statens [lokalstrategi](#) (16.12.2021, SR/2650/2021) och [statens fastighetsstrategi](#) (16.12.2021, SR/6761/2021).

Marika Paavilainen, regeringsråd, finansministeriet

Utrikesministeriets datasäkerhetsarrangemang

5. Riksdagen förutsätter att regeringen går vidare med åtgärderna för att förbättra datasäkerhetsarrangemangen inom utrikesförvaltningen och rapporterar om dem i regeringens årsberättelse.

Statsrådets kansli har stärkt datasäkerheten i ministeriernas grundläggande it-miljö genom att ta i bruk särskilda datasäkerhetslösningar som omfattar hela statsrådet och ministerierna samt tjänster som har tagits i bruk i större omfattning även vid utrikesministeriet 2021. Arbetet fortsätter under ramperioden. År 2021 utvidgades dataskyddet i det gemensamma e-postsystemet för alla ministerier genom att ta i bruk tekniska lösningar för att verifiera avsändaren av ett meddelande. Behandlingen av logguppgifter i samband om e-post har utvecklats och lagringstiden för logguppgifterna har förlängts. Den tjänst för säker e-post som används för att förmedla meddelanden med lägre skyddsnivå har förnyats. Förnyandet av det skydd för arbetsstationer som används vid utrikesministeriet fortsätter under början av 2022. Planeringen av den gemensamma hanteringen av användarrättigheter vid statsrådet har inletts. Målet är fortfarande att utrikesförvaltningens

datasäkerhetslösningar i tillämpliga delar ska integreras med statsrådets enhetliga informationssäkerhetslösningar. För utrikesförvaltningens del utvärderades informationssäkerheten vid ministeriet 2020 av en auktoriserad aktör och certifierades enligt standarden ISO27001, och 2021 genomfördes en uppföljningsutvärdering. Avsikten är att utvidga certifieringen till att omfatta dataskyddsfunktionerna under 2023–2024. Utrikesministeriet har fortsatt utveckla en videokonferenslösning på säkerhetsklassnivå III och system för elektronisk hantering av information med hög säkerhetsklassificering så att resultaten av arbetet även kan användas av den övriga statsförvaltningen. Coronapandemin har lett till fördröjningar i den ursprungliga tidsplanen.

Max Hamberg, informationsråd, statsrådets kansli
Ari Uusikartano, datadirektör, utrikesministeriet

Statens revisionsverks ekonomiförvaltning

RSk 22/2021 rd, EÄ 4/2021 rd – ReUB 2/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och utreder hur genomförandet av principen med chefens chef kan främjas inom hela statsförvaltningen. Riksdagen anser det vara viktigt att utreda ett förfarande genom vilket iakttagelser som gjorts av den interna revisionen och även Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning och som gäller missförhållanden i fråga om den högsta ledningen för statens ämbetsverk eller inrättningar kan anmälas till en instans som är oberoende av ämbetsverkets eller inrättningens operativa ledning. Också den externa revisorns tillgång till information bör ombesörjas i detta sammanhang.

1. En kanal för rapportering av missbruk kommer att inrättas för statsförvaltningens ämbetsverk 2022. Statskontoret har hösten 2021 konkurrensumsatt en teknisk tjänstleverantör för ämbetsverkens interna kanaler för rapportering av missbruk. Beredningen av ärendet baserar sig på EU:s visselblåsardirektiv (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937 om skydd för personer som rapporterar om överträdelse av unionsrätten). Direktivet skyddar personer som rapporterar överträdelse av eller misstankar om överträdelse av EU-rätten som de upptäckt i sitt arbete. Direktivet kan förebygga hot mot allmänintresset eller allvarliga skador, såsom korruption eller bedrägeri. Direktivet genomförs genom lagstiftning som bereds under ledning av justitieministeriet och arbets- och näringsministeriet. Den nya rapporteringskanalen tas i bruk först när den nationella lagen om den träder i kraft. Lagen har inte trätt i kraft inom den tid som anges i direktivet (17.12.2021). Målet med den gemensamma tekniska lösningen är högklassig service och kostnadseffektivitet i och med att varje ämbetsverk inte behöver skaffa en egen teknisk lösning för den interna rapporteringskanalen.

Finansministeriet uppmanade i ett styrbrev av den 3 november 2021 Statskontoret att i enlighet med arbetsgruppens förslag i den fortsatta beredningen se till att ämbetsverken i den tekniska rapporteringslösningen godkänner rapportering även av andra misstänkta överträdelser än de som nämns i den nationella lagstiftning som nu är under beredning¹⁴. Enligt styrbrevet ska dessutom den interna revisionen eller motsvarande enheter vid ämbetsverken medverka i mottagandet av rapporter om överträdelser. Rapporterna ska i enlighet med ämbetsverkets behandlingsprocess lämnas till ämbetsverkets ledning för fortsatta åtgärder. Om en misstanke om överträdelser gäller ämbetsverkets högsta direktör, ska rapporten lämnas till det ministerium som styr ämbetsverket. Finansministeriets styrbrev är till sin natur en rekommendation. I fråga om extern revision bör det dessutom konstateras att 16 § i lagen om Statens revisionsverk förpliktar statliga myndigheter, inrättningar, affärsverk och fonder att underrätta revisionsverket om sådant missbruk i verksamheten som riktar sig mot medel eller egendom som de förvaltar eller svarar för. Lagens 17 § innehåller dessutom bestämmelser om de statliga myndigheternas, inrättningarnas, affärsverkens och fondernas samt Statens revisionsverks skyldighet att göra anmälan om brott.

Till den del den ovannämnda principen med chefens chef hänför sig till övervakningen av resor som företas av statsförvaltningens ledning har finansministeriet inte ansett att ett arrangemang där ministeriet ger sina underlydande förvaltningar reseförordnanden är ändamålsenligt eller fungerande. Tjänsteresor sker under tjänsteansvar, och därför ska också uppföljningen och övervakningen i anslutning till resor ordnas på behörigt sätt. Finansministeriet utfärdade i februari 2022 ett styrbrev till ämbetsverken och inrättningarna om uppföljningen och övervakningen av ämbetsverkschefers tjänsteresor. Syftet med anvisningen är att ämbetsverken två gånger om året med sex månaders mellanrum ska rapportera till ministeriet inom sitt förvaltningsområde om resor som företas av ämbetsverkets chef och presentera en preliminär resplan för chefen och en utredning om tjänsteresor som genomförts under de föregående sex månaderna.

Markus Siltanen, finansråd, finansministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att förtydliga och förenhetliga anvisningarna om statsförvaltningens resor. Det ska också ses till att handledningen och rådgivningen är tillräcklig och att efterlevnaden av anvisningarna övervakas. Som enskild fråga bör det utredas hur man bör ge anvisningar om användningen av de stamkundsförmåner som tjänas in vid tjänsteresor så att praxisen är enhetlig, tydlig och möjlig att efterfölja.

¹⁴ Arbetsgruppens slutrapport om beredningen av en rapporteringskanal för rapportering av missbruk för statsförvaltningen, FM:s publikationer 39/2021, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-484-4>

Regeringen bör dessutom göra en helhetsbedömning av huruvida en rekommendation till en tjänsteman om att ingå ett personligt stamkundsavtal med flygbolaget medför tillräckliga ekonomiska eller andra väsentliga fördelar för statens tjänsteresor, för att det även i fortsättningen ska vara motiverat att behålla det trots kända problem.

2. Statens resestrategi godkändes i maj 2021. Enligt strategin ska resebehov övervägas noggrant. En resa grundar sig alltid på den resandes behov av att sköta sina arbetsuppgifter och tjänsteresor ska företas endast om det är nödvändigt och inte med fler deltagare än vad som är nödvändigt. Det är chefens skyldighet att noga överväga om en tjänsteresa är nödvändig innan tjänstemannen ges ett reseförordnande. Ämbetsverkets ledning ska se till att resestrategin och de centraliserade anvisningarna iakttas inom ämbetsverket.

Finansministeriet utfärdade den 1 juni 2021 en anvisning om tjänsteresor och utnyttjande av stamkundsprogram. Syftet med anvisningen är att förtydliga användningen av stamkundsprogram och stamkundskort eller förmånskort i anslutning till tjänsteresor inom statsförvaltningen och skapa gemensamma och tydliga förfaringsätt för såväl personalen som arbetsgivaren. I anvisningen konstateras bland annat att alla stamkundsförmåner som erhålls vid tjänsteresor ska användas endast för tjänsteresor och det är förbjudet att skaffa personliga förmåner med dem. Tjänstemannen ansvarar för att stamkundsförmånerna används för tjänsteresor på behörigt sätt. Tjänstemannen ska aldrig använda sitt personliga stamkunds- eller förmånskort i samband med tjänsteresor. I anvisningen konstateras dessutom att tjänstemannen rekommenderas erhålla ett separat stamkunds- eller förmånskort för tjänsteresor om stamkundsprogrammet tillåter det, och i synnerhet om tjänstemannen reser ofta. Stamkunds- eller förmånskortet som skaffats för tjänsteresor avskiljs från resenärens eventuella personliga kort till exempel genom att ämbetsverkets adress antecknas som kontaktuppgift på kortet som används för tjänsteresor.

Anvisningen tar också ställning till när det vid tjänsteresor kan vara ekonomiskt eller på annat sätt fördelaktigt att ansluta sig till ett stamkundsavtal. Enligt anvisningen lönar det sig att ansluta sig till stamkundsprogram om det antas vara till nytta under tjänsteresor. Programmen kan möjliggöra kostnadsbesparingar och dessutom kan det ingå tjänster som gör resan smidigare, till exempel snabbare service på flygplatsen, även om resenären inte skulle tjäna in så många stamkunds-poäng som berättigar till förmåner. Med de förmåner som samlats in via ett flygbolags stamkundsprogram kan man också till exempel boka nya flygbiljetter. Man kan också använda förmånerna för andra reserelaterade förmåner, såsom uppgraderingar av reseklass om förutsättningarna för resor i businessklass i övrigt uppfylls.

Finansministeriet gav den 25 november 2021 Statskontoret i uppdrag att ta fram en uppskattning av antalet statliga tjänsteresor och av vilka ekonomiska och andra väsentliga förmåner flygbolagens stamkundsavtal ger. Det material som Statskontoret lämnade in den 24 januari 2022 innehöll uppgifter från 2018–2020.

Finnairs förmåner bestäms utifrån nivåpoäng och antalet oneworld-flygningar. Det gick inte att bedöma mängden insamlade nivåpoäng utifrån materialet. Vid beräkningen av vilka Finnair Plus-nivåer olika personer nådde upp till användes fakturanummer och datum för att fastställa antalet oneworld-flygningar. Då faller till exempel återbetalningar bort. I de fall där man samtidigt har köpt tur och retur för samma dag faller också den ena flygresan bort.

År 2018 reste 10 486 personer med oneworld-flyg. År 2019 var antalet 10 623 och år 2020 var det 5 152. Utifrån antalet flygningar skulle resenärerna kunna bli Finnair Plus Silver- och Finnair Plus Gold-medlemmar. Det fanns totalt 294 potentiella Finnair Plus Silver-medlemmar. De kan bland annat ta med sig en extra väska utan kostnad, få tillträde till Finnair Lounge (avgiftsbelagd på Silver-nivå), använda den prioriterade kön vid säkerhetskontrollen och business class-incheckning, och de får fler nivåpoäng, vilket innebär att poäng som berättigar till nästa nivå samlas in snabbare. Utöver detta skulle tre resenärer (som kom upp till Finnair Plus Gold-nivå) ha fått ta med ytterligare gratis bagage och gratis internetuppkoppling på flyget. Det är också möjligt att använda flygpoäng från och med Finnair Plus Basic-nivån, som 98 procent av resenärerna i urvalet 2018–2019 skulle ha nått upp till.

På basis av utredningen kan det konstateras att åtminstone de som reser mycket och är berättigade till minst Finnair Plus Silver-medlemskap har nytta av stamkundsmedlemskapet i form av smidigare resor. Till exempel den snabbare säkerhetskontrollen och incheckningen samt möjligheten att använda lounges som väntrum är väsentliga förmåner som avsevärt ökar resekomforten. Det kan även i fortsättningen anses motiverat att hålla kvar stamkundsrelationen för tjänstebruk med iakttagande av finansministeriets anvisningar.

Juha Madetoja, enhetschef, finansministeriet

6 Förvaltningsutskottet

En långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen och bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn

RP 224/2010 rd – RSv 371/2010 rd

1. Riksdagen förutsatte att regeringen utarbetar en uppdaterad långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen och att det också görs ett åtagande att efterleva den.

1. Inrikesministeriet tillsatte i november 2021 ett utredningsprojekt om användningen av polisens anslag och om faktorer i anslutning till anslagets tillräcklighet. De externa utredarna överlämnar en gemensam rapport om utredningsarbetet till inrikesministeriet och finansministeriet senast den 31 januari 2022.

Heidi Kankainen, ledande sakkunnig, inrikesministeriet

2. Riksdagen förutsatte att regeringen noga ger akt på hur bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen.

2. Inget nytt att rapportera.

”Den nya polislagen (872/2011) trädde i kraft den 1 januari 2014. Statsrådet har sedan lagen trädde i kraft bevakat hur bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn fungerar och vidtar vid behov åtgärder för att ändra lagstiftningen. Polislagen har varit i kraft i sju år och det har inte hunnit uppstå rättspraxis för polismäns rätt till nödvärn i en sådan utsträckning att man utifrån den skulle kunna bedöma hur bestämmelserna fungerar. Det är ändamålsenligt att fortsättningsvis följa upp ärendet, eftersom det kan anses möjligt att rättspraxis i den uppstår inom en rimlig tid.”

Marko Meriniemi, lagstiftningsråd, inrikesministeriet

Samarbete mellan myndigheterna för bedömningen av hot eller förhindrande av en hotande gärning

RP 333/2014 rd – RSv 268/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2017 lämnar förvaltningsutskottet en sådan skriftlig utredning som avses i 47 § 2 mom. i grundlagen om

1. hur myndigheter och andra aktörer med stöd av den nya lagstiftningen och trots sekretessbestämmelserna på eget initiativ till polisen har anmält uppgifter som är nödvändiga för bedömning av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning
2. hur de anmälda uppgifterna har utnyttjats och verksamhetens effektivitet har förbättrats tack vare dem och
3. på vilket sätt olika former av samarbete mellan myndigheterna och dess effektivitet har utvecklats i och med reformen.

1–3. Inget nytt att rapportera.

”Social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet och inrikesministeriet har var för sig lämnat skriftliga utredningar inom den tid som förvaltningsutskottet preciserat före utgången av 2020 (FvUB 46/2018 rd).

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.”

Joni Komulainen, förvaltningsråd, social- och hälsovårdsministeriet
Tomi Halonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
Heidi Kankainen, ledande sakkunnig, inrikesministeriet

Organisationen för tillsynsmyndigheten för dataskyddet

RP 9/2018 rd – RSv 108/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder huruvida organisationen för tillsynsmyndigheten för dataskyddet bör utvecklas som ett ämbetsverk och vid behov bereder relevanta lagändringar i ärendet. Frågor som bör beaktas när organisationen utvecklas är bland annat bestämmande av administrativa påföljdsavgifter i verkets kollegiala organ och kraven i EU:s dataskyddsförordning om tillsynsmyndighetens självständighet och oberoende.

Dataombudsmannens byrå har sedan den inrättades funnits i anslutning till justitieministeriet. Byrån har skött sin verksamhet och sina avgöranden fullständigt självständigt och ministeriet har inte påverkat byråns arbetsordning eller verksamhetsplanering överhuvudtaget. Ministeriet har fört årliga resultatförhandlingar om mål och resurser med byrån liksom med sina övriga ämbetsverk.

I samband med omorganiseringen av ministeriet den 1 maj 2019 koncentrerades styrningen av ombudsmän som hör till justitieministeriets förvaltningsområde, exempelvis dataombudsmannen, till en av ministeriets avdelningar. Justitieministeriet har berett en sammanslagning av de administrativa uppgifter som sköts av förvaltningsområdets små och funktionellt självständiga fristående myndigheter utan att deras självständiga ställning som bygger på lagstiftning och internationella bestämmelser äventyras eller deras verksamhetsfält i det här sammanhanget ändras. Samtidigt skulle myndigheter såsom dataombudsmannens byrå formellt separeras från justitieministeriet, vilket skulle stärka deras självständighet och oberoende och öka deras strukturella distans till det politiskt ledda ministeriet. Reformen skulle inte ingripa i dataombudsmannens uppgifter eller ordnandet av dem. Utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen sändes på remiss den 20 december 2021. Beredningen avses fortsätta under 2022.

Yrsa Nyman, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

Ändring av lagstiftningen om sotning

RP 64/2018 rd – RSv 110/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer vilka konsekvenser revideringen av lagstiftningen om sotning har särskilt för brandsäkerheten samt för tillgången, kvaliteten och priserna på sotningstjänster. En skriftlig utredning om genomförandet av reformen ska lämnas till förvaltningsutskottet före utgången av 2021. Riksdagen förutsätter dessutom att regeringen utreder om det i framtiden finns behov av ett sotningsregister och hur en kund som anlitar sotningstjänster kan försäkra sig om att tjänsteleverantören uppfyller behörighetskraven för sotare.

I slutet av 2020 inledde inrikesministeriet en separat utredning som en del av ministeriets forskningsverksamhet. I projektet bedöms hur avregleringen av sotningsbranschen har påverkat konsumentpriserna, hur sotningsmarknaden fungerar och hur fastigheternas sotningsskyldighet fullgörs. Utredningen om genomförandet av sotningsreformen lämnas till riksdagens förvaltningsutskott före utgången av 2021. Utredningen om registerbehoven har ännu inte inletts.

Inrikesministeriet lämnade den 22 december 2021 en skriftlig utredning om genomförandet av sotningsreformen till riksdagens förvaltningsutskott. Utredningen till riksdagen baserar sig på observationer som gjorts av den uppföljningsgrupp för sotningsreformen (SM030:00/2018) som inrikesministeriet tillsatt, samt på den utredning som inrikesministeriet beställt av Östra Finlands universitet angående konsekvenserna av lagändringarna om sotning¹⁵. En bedömning av registerbehovet ingår i utredningen.

Genomförandet av sotningsreformen har framskridit som väntat. Byggnadsägarna har använt sig av sotningstjänsterna på samma sätt som förut och utbudet av sotningstjänster har varit tillräckligt. De som anlitat sotningstjänster har i allmänhet varit nöjda med den service de fått. Priset på sotning har fortsättningsvis varit skäligt även utanför tätorterna. Enligt utredningen fungerar bestämmelserna om sotning av byggnader bra och för närvarande finns det inget behov av att ändra bestämmelserna i räddningslagen.

Mandatperioden för uppföljningsgruppen av sotningsreformen upphörde den 31 december 2021. Inrikesministeriet kommer att främja kommunikationen kring sotning och samarbetet mellan aktörer inom sotning samt följa upp de långsiktiga konsekvenserna av sotningsreformen på andra sätt.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jaana Rajakko, överingenjör, inrikesministeriet

Lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

RP 242/2018 rd – RSv 318/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp och utvärderar verkställigheten av polisens nya personuppgiftslagstiftning och uppmärksammar bland annat hur den nya på ändamålsbundenhet baserade regleringen fungerar, hur skyddet för personuppgifter genomförs, vilka konsekvenserna blir för polisens och andra myndigheters verksamhet samt hur behandlingen av personuppgifter övervakas, samt avfattar en detaljerad rapport om detta till förvaltningsutskottet före utgången av 2021.

15 Inrikesministeriets publikationer 2021:30, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-571-6>

Inrikesministeriet har den 31 januari 2022 lämnat den i uttalandet avsedda rapporten till förvaltningsutskottet inom den tid som utskottet preciserat.

Suvi Pato-Oja, specialsakkunnig, inrikesministeriet
Johanna Hakala, regeringsråd, inrikesministeriet

Ändring av lagar som gäller ansvarsområdet för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

RP 10/2019 rd – RSv 20/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan tillhandahålla tjänster av hög kvalitet i hela landet med hänsyn till bland annat behoven av personliga besök hos myndigheten, bristande tillgång till it-utrustning och brister i it-kunskaperna hos en del av befolkningen, nedsatt funktionsförmåga till följd av hög ålder eller sjukdom, vilket försvårar kontakterna med myndigheten, och tillgången till språktjänster på båda nationalspråken och på samiska.

För att uppfylla kraven i riksdagens uttalande bad finansministeriet 2020 Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata om en utredning över de åtgärder som myndigheten tillämpar för att trygga tillgången till och tillgängligheten hos tjänster av hög kvalitet i hela landet. Utgångspunkten var att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas kunder fortsättningsvis ska ha samma möjlighet till personliga besök på de 36 verksamhetsställena som före organisationsreformen. Myndighetens utredning, som presenterades för finansministeriet i juni 2021, inkluderade en plan för att utveckla nätet av verksamhetsställen som tar emot personliga besök som baserar sig på forskningsdata om myndighetsbesök. Planen säkerställer tillgången till tjänster i hela landet och tar hänsyn till pendlingsavstånden och den försämrade ekonomiska situationen. Finansministeriet och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kom överens om att de utvecklingsförslag som presenterats kan börja genomföras i enlighet med de utvecklingsriktlinjer för fullföljandet av den nya strategin för den offentliga förvaltningen som beretts av ministeriet. Dessa riktlinjer omfattar bland annat strategin för reformering av regionaliseringen, statens nya lokalstrategi, riktlinjerna för främjandet av multilokalt arbete och omstruktureringen av statens service- och lokalnätverk.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata deltar också i projektet för omstrukturering av statens service- och lokalnätverk. Projektets mål är att förbättra och harmonisera tjänsterna före 2030 genom att samla de statliga myndigheternas kundbesök på gemensamma kundserviceställen i samarbete med FPA och kommunerna. Finländarna erbjuds service via flera kanaler och den primära servicekanalen är övergripande och

användarvänliga elektroniska tjänster. Arbetet har redan inletts i Norra Karelen, Päijänne-Tavastland och Södra Karelen, och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas verksamhetsställen i dessa områden deltar i reformen. I samband med reformen införs också en möjlighet till distanstjänster vid de gemensamma serviceställena, vilkas koncept och tekniska utförande har utretts av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata genomför också andra utvecklingsåtgärder i anslutning till multilokalt arbete, lokalstrategin och riktlinjerna för regionalisering i sina egen verksamhet och i utvecklingen av sina tjänster.

Lagen om grunderna för tillgången till statliga tjänster och placeringen av funktioner trädde i kraft den 1 januari 2022. Syftet med reformen är att stärka planmässigheten i statens regionala närvaro och samordningen av helheten med tanke på statens nätverk av verksamhetsställen och tillgången till tjänster. Målet är att statens uppgifter sköts på ett resultatrikt sätt och tillgången till tjänster svarar mot servicebehovet hos olika kundgrupper på ett sätt som tryggar de grundläggande rättigheterna. Reformens genomförande kräver en förvaltningsövergripande planering, styrning och uppföljning på statsrådsnivå som är starkare och långsiktigare än tidigare. Som stöd för detta tillsätter finansministeriet Samarbetsgruppen för tillgången till statliga tjänster och placeringen av funktioner för statsrådets mandatperiod. I fortsättningen kan också tillgången till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas tjänster utvärderas med hjälp av verkställigheten av lagen och den tillhörande uppföljningen.

Finansministeriet har låtit göra en utvärdering av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata för att utreda hur sammanslagningen av ämbetsverken lyckats¹⁶. Enligt utvärderingen genomfördes sammanslagningsprojektet huvudsakligen som planerat. Den riksomfattande organisationen fungerade alltsedan start. Enligt utvärderingen pågår reformen fortfarande, och merparten av målen realiserar först i framtiden. I synnerhet bland annat de elektroniska systemen behöver utvecklas ytterligare.

De ökade kundmängderna och den nya myndighetens riksomfattande halvdigitala kundservicemodell, som baserar sig på skanning av pappersblanketter vid de tidigare magistrattjänsterna, ledde till att många tjänster vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas kundtjänst överbelastades under 2021. Läget håller dock på att normaliseras med hjälp av de tilläggsresurser som riksdagen beviljade 2021. Finansministeriet följer noggrant upp att de mål för handläggningstiderna som fastställdes i resultatavtalet 2022 uppfylls. Den mest hållbara lösningen för att åtgärda köerna vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata är ändå att digitalisera tjänsterna, vilket främjas

16 Utvärdering av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata: Slutrapport, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-708-1>

i myndighetens Rättsskyddsprogram som inleddes 2022. Under coronapandemin har Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata huvudsakligen övergått till kundbesök med tidsbokning och erfarenheterna har i regel varit goda.

Som en del av regeringsprogrammets projekt för främjande av digitaliseringen, som leds av finansministeriet, har Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata berett en riksomfattande verksamhetsmodell för digitalt stöd till medborgare, företag och sammanlutningar, samt dess genomförande. Verksamhetsmodellen pilottestas 2022 och avsikten är att göra den permanent år 2023 under samordning av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Det digitala stödet främjar användning av digitala tjänster inom hela den offentliga förvaltningen, höjer förvaltningens produktivitet, säkerställer kundernas likvärdighet och förhindrar marginalisering.

Antalet svenskspråkiga tjänstemän vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ökade då verksamheten inleddes och uppfyller skyldigheterna enligt organisationsförordningen. Ärendehantering på samiska främjas dessutom av ett nytt servicenummer samt krypterad e-post på samiska.

Enligt finansministeriet föranleder ärendet inte några speciella åtgärder, utan det följs upp och leds som en del av myndighetens normala resultatstyrning.

Marjukka Ala-Harja, informationsförvaltningsråd, finansministeriet

Utveckling av vapenregistersystemet

RP 101/2019 rd – RSv 2/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i första hand ser till att det innan 25 § i skjutvapenlagen träder i kraft, med stöd av den nu föreslagna lagen säkerställs att det nuvarande informationssystemet utvecklas och vidtar andra åtgärder så att det inte råder osäkerhet om vapensäkerheten, näringsidkarnas behov och rättssäkerhet, vapenregistersystemets integritet och tillförlitlighet eller andra omständigheter som är av betydelse i ärendet och

1. Polisstyrelsen upprätthåller det nuvarande vapenregistersystemet ända tills det nya vapenregistersystemet, som är under beredning, tas i bruk. Polisstyrelsen har meddelat att utvecklingen av det nya vapenregistersystemet framskrider enligt tidsplanen och systemet blir färdigt senast den 1 mars 2024.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen i andra hand lämnar riksdagen en proposition om uppskjutande av ikraftträdandet av 25 § i skjutvapenlagen till en tidpunkt efter den 1 november 2020, om den säkerhet som avses i 1 punkten till någon del inte kan uppnås.

2. Regeringen har inte lämnat riksdagen någon proposition om uppskjutande av ikraftträdandet av 25 § i skjutvapenlagen.

Seppo Sivula, polisinspektör, inrikesministeriet

Temporär ändring av utlänningslagen

RP 65/2020 rd – RSv 63/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen noga bevakar konsekvenserna av den temporära lagstiftningen och lämnar en utredning till förvaltningsutskottet under 2020.

1. Utredningen lämnades till riksdagens förvaltningsutskott den 12 oktober 2021. Förvaltningsutskottet har behandlat ärendet som ett eget ärende EÄ 7/2021 rd och uttalat sig i anslutning till ärende B 3/2021 rd. Behandlingen av ärendet i utskottet avslutades den 17 juni 2021. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jorma Kantola, lagstiftningsråd, inrikesministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur arbetsgivaren mer tillförlitligt kan försäkra sig om att en utlänning som sökt internationellt skydd har rätt att arbeta och att regeringen vid behov vidtar lämpliga lagstiftningsåtgärder.

2. I åtgärdsprogrammet mot olaglig inresa och olaglig vistelse i landet, som uppdaterats i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering, konstateras följande om åtgärd 45: "Det granskas hur arbetsgivare på ett mer tillförlitligt sätt kan försäkra sig om att utlänningar som ansökt om internationellt skydd har rätt att arbeta, och vid behov görs de ändringar i lagstiftningen som krävs i ärendet." Åtgärdsprogrammet godkändes i maj 2021. Åtgärderna i programmet verkställs under åren 2021–2024.

Jutta Gras, lagstiftningsråd, inrikesministeriet

Riksdagens skrivelse till följd av medborgarinitiativet som riksdagen behandlar (Återkalla uppehållstillståndet för och utvisa utlänningar som dömts för sexualbrott i Finland)

MI 5/2019 rd – RSk 5/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att utlänningar som begått sexualbrott eller grova brott avlägsnas ur landet snabbt och effektivt samt även i övrigt säkerställer smidigare behandlingsprocesser i brottmål för att förbättra medborgarnas trygghetskänsla och rättssäkerheten för brottsoffren och parterna själva, och lämnar förvaltningsutskottet en rapport om de åtgärder som vidtagits och resultaten av dem före början av höstsessionen 2022.

Inrikesministeriet har föredragit riksdagens skrivelse och det tillhörande uttalandet vid statsrådets allmänna sammanträde den 25 mars 2021.

Riksdagens uttalande och förvaltningsutskottets betänkande (FvUB 29/2020 rd) om ärendet omfattar också ett ärende som hör till justitieministeriets ansvarsområde. Inrikesministeriet har delgett justitieministeriet riksdagens skrivelse och det tillhörande uttalandet. I enlighet med uttalandet lämnar regeringen en utredning över vidtagna åtgärder och deras resultat till förvaltningsutskottet före början av höstsessionen 2022.

Riitta Koponen, lagstiftningsdirektör, inrikesministeriet
Joni Länsivuori, polisinspektör, inrikesministeriet

Ändring av lagen om identitetskort, passlagen, 15 och 38 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet samt 33 a och 159 § i utlänningslagen

RP 206/2020 rd – RSv 81/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att inrikesministeriet utreder de rättsliga och andra förutsättningarna för en lagändring som gör det möjligt att använda fingeravtryck som införts i passregistret eller identitetskortsregistret för att förebygga, avslöja eller utreda åtminstone de allra grövsta brotten, antingen som en del av utredningen om verkställigheten av polisens personuppgiftslagstiftning eller som en separat utredning om saken som lämnas till förvaltningsutskottet senast vid ingången av höstsessionen 2022.

1. Inrikesministeriet utreder i enlighet med uttalandet de rättsliga och andra förutsättningarna för en lagändring om användning av fingeravtryck och lämnar en separat utredning om saken till förvaltningsutskottet senast vid ingången av höstsessionen 2022.

Suvi Pato-Oja, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Riksdagens svar på regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lotterilagen och till lagar som har samband med den

RP 135/2021 rd – RSv 226/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att sänka de i inrikesministeriets förordning VN/23729/2021 fastställda obligatoriska högsta tillåtna förlustgränserna per dag och månad i fråga om identifierat penningsspelande.

1. Införandet av förlustgränser eller andra konsumtionsgränser som främjar måttfullt spelande förutsätter att spelaren identifierar sig. Veikkaus Ab:s elektroniskt förmedlade penningsspel kräver alltid identifiering av spelaren. De bestämmelser om förlustgränser som ingår i inrikesministeriets förordning tillämpas endast på Veikkaus Ab:s elektroniskt förmedlade penningsspel med snabb spelrytm. Förlustgränserna för penningsspel med snabb spelrytm består av två delar: de obligatoriska förlustgränser per dygn och per månad som spelaren själv ställer in samt de högsta beloppen för dessa gränser. Förlustgränserna ingår i en större helhet av spelbegränsningar för att kontrollera spelandet som utfärdats genom förordning. Vid sidan av förlustgränserna innehåller förordningen många andra bestämmelser som stöder ett måttfullt spelande.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen satsar på tillgången till olika stöd- och terapitjänster samt ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning för problemspelare och deras närstående.

2. I och med reformen av lotterilagen som godkändes av riksdagen i december 2021 har identifieringen utvidgats till att gälla alla Veikkaus Ab:s spel. Detta gör det också möjligt att införa begränsningar och spelspärrar i alla penningsspel. Enligt lagen kan begränsningarna basera sig på inrikesministeriets förordning eller de begränsningar som Veikkaus Ab fastställt. I enlighet med lagen övergår man till identifierat spelande i alla Veikkaus Ab:s penningsspel senast vid ingången av 2024. Veikkaus Ab kan dock på eget initiativ övergå till identifiering vid penningsspel redan innan bestämmelserna börjar tillämpas och bolaget kan också på eget initiativ fastställa begränsningar för spelandet.

Utvärderingsgruppen för riskerna med och skadeverkningarna av penningspel som verkar i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet (SHM) utvärderar för tillfället hur helheten av spelbegränsningar fungerar med hänsyn till skaderiskerna. Enligt utvärderingsgruppen bör utvecklingsbehoven i fråga om helheten av spelbegränsningar och övriga verktyg för att kontrollera spelandet utvärderas utifrån fakta och som en helhet. Framläggandet av faktabaserade utvecklingsrekommendationer förutsätter att SHM:s och Institutet för hälsa och välfärds rätt till upplysningar, som föreskrivits i reformen av lotterilagen, tillämpas samt att informationen analyseras. Bestämmelserna om rätt till upplysningar trädde i kraft den 1 januari 2022. Enligt nuvarande bedömning blir utvärderingen av helheten av spelbegränsningar klar sommaren 2022.

Jukka Tukia, konsultativ tjänsteman, inrikesministeriet

7 Lagutskottet

Missbruk av inflytande

RP 79/ 2010 rd – RSv 373/2010 rd

Riksdagen förutsatte den 15 mars 2011 att regeringen skyndsamt börjar bereda ett förslag till lagstiftning om kriminalisering av missbruk av inflytande.

Justitieministeriet tillsatte den 25 april 2014 en arbetsgrupp för att utreda bland annat denna fråga (arbetsgruppen för utredning av vissa behov av ändringar i bestämmelserna om mutbrott, JM 7/41/2014). Arbetsgruppens betänkande blev färdigt i februari 2015 och det sändes ut på remiss. Vid den fortsatta beredningen skapades ett utkast till lagstiftning som sändes på remiss den 31 maj 2016. Den fortsatta beredningen av förslaget till lagstiftning pågår vid justitieministeriet. Lagstiftningsförslaget blir färdigt 2022.

[Vissa ändringsbehov i fråga om bestämmelserna om mutbrott](#)

[Vissa ändringsbehov i fråga om bestämmelserna om mutbrott, sammandrag av utlåtanden](#)

[Straffbestämmelse om handel med inflytande, sammandrag av utlåtanden](#)

Leena Mäkipää, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Övervakning av förundersökningsmyndigheternas verksamhet och beslut om hemliga metoder för att inhämta information

RP 222/ 2010 rd – RSv 374/2010 rd

2. Riksdagen förutsatte att regeringen utreder och överväger om besluten om hemliga metoder för att inhämta information bör ingå i domstolarnas behörighet.

2. Av riksdagens utskottshandlingar om den nya tvångsmedelslagen (806/2011) som trädde i kraft i början av år 2014 framgår att noteringen gäller beslutsfattande om täckoperationer, bevisprovokation genom köp och skydd av hemligt inhämtande av information. I enlighet med vad som konstateras ovan har det ansetts ändamålsenligt att

överväga ändringsbehoven i tvångsmedelslagen när det finns tillräckliga erfarenheter av tillämpningspraxis för den nya lagen. Justitieministeriet tillsatte den 10 juli 2020 en arbetsgrupp för att bedöma behoven av att ändra tvångsmedelslagen och bereda behövliga lagstiftningsändringar utifrån granskningen. Vid bedömningen av ändringsbehoven har arbetsgruppen beaktat till exempel riksdagens ställningstaganden, såsom den i uttalandet avsedda frågan om huruvida beslut om hemliga metoder för inhämtande av information bör ingå i domstolarnas behörighet. Arbetsgruppens mandatperiod gick ut den 31 december 2021 och dess betänkande var på remiss fram till den 25 mars 2022. En regeringsproposition kommer att beredas på basis av betänkandet och remissinstansernas yttranden.

Lauri Rautio, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Avgörande i ärenden där ledamöterna i försäkringsdomstolen är eniga

RP 104/2014 rd – RSv 330/2014 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen prövar möjligheterna att ändra förfarandet för utnämning av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtrogna med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden så att förfarandet blir öppnare och att det i förekommande fall ställs upp behörighetskrav för dessa ledamöter.

Inget nytt att rapportera.

”2. Justitieministeriet har utarbetat ett PM om förfarandet för utnämning av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtrogna med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden. Justitieministeriet har lämnat en utredning till lagutskottet den 17 december 2018. I fortsättningen är avsikten att bedöma om det ska fastställas behörighetsvillkor för sakkunnigledamöter vid försäkringsdomstolen och på vilka grunder intresseledamöter kan utses till domstolarna. Sakkunnigledamöter kan inte avsättas från sitt uppdrag under pågående mandatperiod, varför ändringarna ska genomföras tidigast i slutet av 2024 när den nuvarande mandatperioden löper ut.”

Piritta Koivukoski-Kouhia, specialsakkunnig, justitieministeriet

Identitetsstöld

RP 232/2014 rd – RSv 335/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp om metoderna och befogenheterna för att utreda identitetsstöld som förekommer som självständiga brott är tillräckliga och vidtar åtgärder för att effektivisera bekämpningen och utredningen av dessa brott, om det visar sig vara befogat.

Den nya 9 b § om identitetsstöld i 38 kap. i strafflagen (368/2015) har trätt i kraft den 4 september 2015. I enlighet med vad som konstateras ovan har det ansetts ändamålsenligt att funktionen och tillräckligheten av utredningsmetoderna och befogenheterna kan bedömas när ändrings- och kompletteringsbehoven av tvångsmedelslagen (806/2011), som trädde i kraft i början av 2014, ska övervägas. Justitieministeriet tillsatte den 10 juli 2020 en arbetsgrupp för att bedöma behoven av att ändra tvångsmedelslagen och bereda behövliga lagstiftningsändringar utifrån granskningen. Vid bedömningen av ändringsbehoven har arbetsgruppen beaktat till exempel riksdagens ställningstaganden, såsom den i uttalandet avsedda frågan om huruvida metoderna och befogenheterna för att utreda identitetsstöld fungerar och är tillräckliga. Arbetsgruppens mandatperiod gick ut den 31 december 2021 och dess betänkande var på remiss fram till den 25 mars 2022. En regeringsproposition kommer att beredas på basis av betänkandet och remissinstansernas yttranden.

Lauri Rautio, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reformprogrammet för rättsvården

RP 246/2014 rd – RSv 308/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt utreder behovet av och möjligheterna att införa ett system där fullföljdsdomstolen tar emot muntlig bevisning med hjälp av ljud- och bildupptagningar som gjorts i tingsrätten.

Enligt regeringsprogrammet koncentreras mottagandet av bevisning vid rättegångar till tingsrätterna så att bevisupptagningen dokumenteras för hovrättsbehandlingen. I september 2021 lämnade regeringen en proposition om reformen (RP 133/2021 rd) till riksdagen. Riksdagen godkände propositionen med vissa ändringar i december 2021 (RSv 214/2021 rd).

Bestämmelser om ikraftträdandet av reformen utfärdas genom en särskild lag. Avsikten är att övergå till ett nytt förfarande vid ingången av 2023.

Jukka Siro, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Straffpraxis i fråga om rattfylleri

Ö 5/2014 rd – RSk 56/2014 rd

5. Riksdagen förutsätter att regeringen effektiviserar kartläggningen av rusmedelssituationen för unga rattfyllerimisstänkta jämte relaterade vidare åtgärder.

5. Efter att social- och hälsovårdsreformen godkändes har välfärdsområdena ansvaret för att ordna och producera social- och hälsovårdstjänster. Social- och hälsovårdsreformen innebär samtidigt goda möjligheter och finansiering för den riksomfattande styrningen och harmoniseringen. Före denna reform har det inte varit ändamålsenligt att anvisa kommunernas socialväsenden ytterligare särskilda uppgifter som gäller kartläggning av eller samtal om missbruk. Kraven i riksdagens uttalande uppfylls genom att man fortsätter att genomföra de nuvarande modellerna, strävar efter samarbete med andra motsvarande modeller och framför allt att ser till att modellen Tie selväksi genomförs i samband med styrningen av välfärdsområdena. Inrikesministeriet har publicerat polisens program för trafikövervakning och trafiksäkerhet 2021–2030¹⁷. Enligt programmet ska man ingripa i rusmedelsberoende och dess konsekvenser för trafiksäkerheten i ett så tidigt skede som möjligt.

Katariina Paakkanen, specialsakkunnig, justitieministeriet

Lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter

RP 291/2014 rd – RSv 363/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål utreder möjligheterna att införa ett lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter och de faser som föregår detta och att regeringen ger riksdagen de behövliga förslagen samtidigt som den lämnar förslaget till lag om införande av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot.

17 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-559-4>

Under 2021 inledde justitieministeriet en bedömning av behovet av att reformera lagen om verkställighet av böter. I detta sammanhang bedöms om förfarandet för förvandlingsstraff för böter ytterligare kan förenklas på basis av förslagen i de tidigare utredningarna. Projektet har samband med förnyandet av Rättsregistercentralens informationssystem för verkställighet av påföljder.

År 2021 godkände riksdagen en proposition förslag till lag om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten och till lagar om ändring av fängeslagen och av vissa andra lagar om verkställighet av påföljder (RP 246/2020 rd, RSv 154/2021), där det gjordes ändringar i fängeslagens bestämmelser om beviljande av betalningstid för böter under fängelsestraff. Bestämmelserna förenklar förfarandet för betalning av böter under fängelsestraff. Lagändringarna träder i kraft den 4 april 2022.

Som ett led i genomförandet av de åtgärder som ingick i uttalandet trädde vissa ändringar i lagen om verkställighet av böter (RP 200/2017 rd och RSv 31/2018 rd) i kraft vid ingången av 2019. Lagstiftningen möjliggör användning av videolänk vid behandlingen av ärenden som gäller förvandlingsstraff och bestämmelserna om beviljande av betalningstid har förenklats.

Justitieministeriet har dessutom tidigare utrett möjligheten att överföra uppgifterna vid inledande av verkställigheten av förvandlingsstraff från utsökningsväsendet till Brottspåföljdsmyndigheten. Överföringen ansågs då inte vara ekonomiskt motiverad och nyttan i fråga om verkställigheten av straff skulle ha varit liten.

Juho Martikainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reformen av domarutbildning

RP 7/ 2016 rd – RSv 99/2016 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur reformen av domarutbildningen fungerar och vilka konsekvenser den har och fäster då särskild uppmärksamhet vid bland annat kostnaderna för reformen, domarutbildningsnämndens resurser, ansöknings- och utnämningförfarandet i fråga om assessorer och reformens konsekvenser för öppenheten inom domar-karriären, och lämnar en utredning om saken till lagutskottet före utgången av såväl 2020 som 2023.

Utredarens rapport lämnades till lagutskottet den 22 december 2020. Remissvaren om rapporten lämnades till lagutskottet för kännedom den 17 december 2021 och ett sammandrag av yttrandena har utarbetats¹⁸. Justitieministeriet fortsätter att följa hur reformen fungerar och vilka konsekvenser den har och lämnar i enlighet med kravet i uttalandet en ny utredning om saken till lagutskottet före utgången av 2023.

Antti Leinonen, avdelningschef, justitieministeriet

Uppföljning av konsekvenserna av projektet för utvecklingen av tingsrättsnätverket

RP 270/2016 rd – RSv 126/2017 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar effekterna av omstruktureringen av tingsrätterna och den eventuella reformen av behandlingen av summariska tvistemål med särskilt fokus på den regionala tillgången till rättssäkerhet, fullföljandet av de språkliga rättigheterna, de ekonomiska konsekvenserna och utbudet av juridiska tjänster samt att regeringen lämnar lagutskottet en utredning i de här frågorna senast 2022.

”Justitieministeriet utsåg den 15 mars 2021 en utredare för att utvärdera hur omstruktureringen av tingsrätterna, som började gälla den 1 januari 2019, och centraliseringen av summariska tvistemål, som började gälla den 1 september 2019, har fungerat och vilka konsekvenserna har blivit. Utredningen ska vara klar den 30 september 2022. Justitieministeriet lämnar lagutskottet den utredning som förutsätts i uttalandet före utgången av 2022.”

Antti Leinonen, avdelningschef, justitieministeriet

Centralisering av summariska tvistemål

RP 190/2017 rd – RSv 32/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar effekterna av omstruktureringen av tingsrätterna och reformen av behandlingen av summariska tvistemål med särskilt fokus på den regionala tillgången till rättssäkerhet,

18 Selvitys tuomareiden koulutusuudistuksen vaikutuksista: Lausuntotiivistelmä <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-994-0>

tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna, de ekonomiska konsekvenserna och utbudet av juridiska tjänster samt att regeringen lämnar lagutskottet en utredning i de här frågorna senast 2022.

”Justitieministeriet utsåg den 15 mars 2021 en utredare för att utvärdera hur omstruktureringen av tingsrätterna, som började gälla den 1 januari 2019, och centraliseringen av summariska tvistemål, som började gälla den 1 september 2019, har fungerat och vilka konsekvenserna har blivit. Utredningen ska vara klar den 30 september 2022. Justitieministeriet lämnar lagutskottet den utredning som förutsätts i uttalandet före utgången av 2022.”

Antti Leinonen, avdelningschef, justitieministeriet

Uppföljning av konsekvenserna av projektet för att förenkla rättsprocesserna

RP 200/2017 rd – RSv 31/2018 rd

Riksdagen förutsätter att justitieministeriet följer hur reformen för att förenkla rättsprocesserna i de allmänna domstolarna fungerar och vilka konsekvenser den har, särskilt när det gäller bestämmelserna om domstolarnas sammansättningar och om den åtalades personliga närvaro vid rättegången, och att ministeriet lämnar lagutskottet en utredning om de frågorna före utgången av 2023.

”Hur reformen fungerar och vilka konsekvenser den har följs särskilt när det gäller bestämmelserna om domstolarnas sammansättningar och om den åtalades personliga närvaro vid rättegången, och den utredning som avses i uttalandet kommer att lämnas till riksdagen före utgången av 2023.”

Uppföljningen av konsekvenserna av projektet för att förenkla rättsprocesserna ingår i de forskningsprojekt som finansieras av justitieministeriet. Avsikten är att utredningen ska inledas i slutet av 2022 eller senast i början av 2023 när det finns tillräckligt med erfarenheter av tillämpningen av de nya bestämmelserna.”

Kirsi Pulkkinen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt

RP 88/2018 rd – RSv 175/2018 rd

5. Riksdagen förutsätter att regeringen noga ger akt på genomförandet och effekterna av reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt och att den därvid i synnerhet ägnar uppmärksamhet bland annat åt hur de utvidgade möjligheterna att avtala om vårdnad, boende och umgänge utnyttjas och motsvarande utvidgade befogenheter för de sociala myndigheterna utövas och åt hur det växelvisa boendet fungerar och hur effektiva de metoder är som är avsedda mot föräldraalienation och annat hindrande av umgängesrätten.

5. Inget nytt att rapportera.

”Genomförandet och effekterna av reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt följs upp, med särskilt fokus på de faktorer som riksdagen lyft fram. I fortsättningen ger statistiken från Institutet för hälsa och välfärd närmare information om hur vanligt det är med växelvis boende och om innehållet i de avtal som socialnämnden fastställt.”

Outi Kempainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Inrättande av Domstolsverket

RP 136/2018 rd – RSv 218/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur den reform som gäller inrättande av Domstolsverket fungerar och vilka konsekvenser reformen har för domarutbildningen samt för domarutbildningsnämndens och domarförslagsnämndens ställning och uppgifter, och lämnar en rapport om saken före utgången av 2023.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur den reform som gäller inrättande av Domstolsverket fungerar och vilka konsekvenser reformen har särskilt med avseende på domstolarnas oberoende och rättssäkerheten, förhållandet och uppgiftsfördelningen mellan justitieministeriet och verket, hur ledningen av verket och direktionens sammansättning fungerar samt hur resurserna räcker till, och lämnar en rapport om detta till lagutskottet före utgången av 2025.

Inget nytt att rapportera.

”1.-2. Domstolsverket har inlett sin verksamhet den 1 januari 2020. Hur reformen fungerar och dess konsekvenser följs upp.”

Antti Leinonen, avdelningschef, justitieministeriet

Ändring av lagstiftningen om bestämmande av förvandlingsstraff för böter

RP 178/2018 – RSv 245/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheterna att utveckla och utöka placeringen av personer som dömts till förvandlingsstraff i missbrukarvård i en anstalt utanför fängelset samt möjligheterna att fortsatt få behövliga missbrukartjänster och social- och hälsovårdstjänster under en tillräckligt lång tid efter att placeringen i anstalt och avtjänandet av förvandlingsstraffet har upphört.

1. Justitieministeriet har ställt upp ett resultatmål för 2021–2024 för Brottspåföljdsmyndigheten om att öka placeringen av korttids- och bötesfångar i anstalter utanför fängelset. Ett projekt om korttids- och bötesfångar har inletts. Projektets anställda inledde sitt arbete i mars 2021. Det totala antalet slutförda placeringar utanför fängelse under 2021 var 140. Olika intressentgrupper har informerats om projektet och det har skapats regionala projektbeskrivningar där arbetet i olika faser av processen beskrivs. Projektets utfall utvärderas i en undersökning. Målet är att framskrida stegvis genom att öka antalet placeringar i anstalter utanför fängelset så att andelen år 2021 är 10 procent av alla frisläppta bötesfångar och 25 procent 2024.

Senareläggningen av verkställandet av korta fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter på grund av coronaepidemin 2021 har försvårat genomförandet av projektet.

Minna Piispa, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

Ändring av äktenskapslagen

RP 211/2018 rd – RSv 256/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste utreder dels hur äktenskap som ingåtts av en minderårig eller trots hinder för äktenskap kan avslutas, upplösas, upphävas eller ogiltigförklaras på något annat sätt än genom äktenskapsskillnad, dels vilka konsekvenser detta har för bland annat makarnas och barnens ställning.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen så snart som möjligt utreder revideringsbehoven och konsekvenserna av bestämmelserna om erkännande av äktenskap som ingåtts av minderåriga utomlands.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste utreder dels hur påtvingade äktenskap kan avslutas, upplösas, upphävas eller ogiltigförklaras på något annat sätt än genom äktenskapsskillnad, dels vilka konsekvenser detta har för bland annat makarnas och barnens ställning.

1.-3. Regeringen lämnade den 14 oktober 2021 en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av äktenskapslagen och till lagar som har samband med den (RP 172/2021 rd). I propositionen föreslås särskilda bestämmelser om erkännande av äktenskap som minderåriga ingått utomlands. Dessutom föreslås bestämmelser som gör det möjligt att genom upphävande upplösa äktenskap som ingåtts genom tvång. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Outi Kempainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Revidering av 20 kapitlet i strafflagen

RP 212/2018 rd – RSv 305/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt reviderar bestämmelserna om utnyttjande- och våldtäktsbrott mot barn i strafflagens 20 kap. och överlämnar en proposition om saken till riksdagen. I reformen ska straffen för utnyttjande- och våldtäktsbrott mot barn skärpas ytterligare, särskilt minimistraffen, och regleringstekniken och brottsbeteckningarna bedömas. Man bör särskilt granska regleringstekniken i fråga om gärningar i vilka det ingår samlag, betydelsen av barnets ålder och frågan om huruvida dessa gärningar borde överföras till våldtäktsbrotten. Konsekvenserna för jämställdheten ska beaktas i reformen.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen så snart som möjligt inleder en totalreform av 20 kap. i strafflagen och i det sammanhanget gör en översyn av bestämmelserna om de olika sexualbrotten i kapitlet så att de bildar en tydlig och konsekvent helhet. Dessutom bör man särskilt bedöma rekvisitet för våldtäktsbrott i fråga om andra gärningar än de som riktar sig mot barn. Det är bland annat viktigt att bedöma regleringen om offrets hjälplösa tillstånd och en stärkning av samtyckets ställning i definitionen av våldtäktsbrott och andra sexualbrott. Konsekvenserna för jämställdheten ska beaktas i reformen.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med totalreformen av 20 kap. i strafflagen eller separat bedömer utvecklingsbehoven även i fråga om de straffbestämmelser om sexualbrott som ingår i andra kapitel i strafflagen. Konsekvenserna för jämställdheten ska beaktas i reformen.

1.-3. I regeringsprogrammet konstateras att: "En totalreform av lagstiftningen om sexualbrott ska genomföras och utgångspunkterna för den ska vara integritet och rätt till sexuell självbestämmanderätt. Strafflagens definition av våldtäkt ska ändras så att den baseras på avsaknad av samtycke och så att rättssäkerheten tillgodoses." Våren 2019 tillsattes en arbetsgrupp vid justitieministeriet för att bereda totalreformen av sexualbrottslagstiftningen. Målen med reformen har fastställts i enlighet med riksdagens uttalanden i samband med att regeringens proposition 212/2018 rd godkändes.

Arbetsgruppens betänkande¹⁹ publicerades den 7 juli 2020 och det har varit på remiss. Centrala sakkunniga och organisationer hördes i november 2021 om det utkast till regeringsproposition²⁰ som utarbetades vid den fortsatta beredningen. Avsikten är att propositionen ska överlämnas till riksdagen i början av 2022.

Sami Kiriakos, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Miljöansvar vid konkurs

RP 221/2018 rd – RSv 311/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder bestämmelser om miljöansvar för konkursbon. Bestämmelserna ska balanserat beakta både borgenärernas rätt att få betalt och de grundläggande miljö rättigheterna.

¹⁹ https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162356/OM_2020_9_ML.pdf

²⁰ https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/87af2771-594a-480d-89d1-dffccd851af5/1f8c1470-5800-47c8-81f8-78b537e4facd/PYYNTO_20211025065931.PDF

Inget nytt att rapportera.

”Enligt regeringsprogrammet utreder regeringen behoven av ändringar i lagen om skuldsanering för privatpersoner och lagen om företagssanering med målet att göra förfarandena i fråga mer heltäckande. En reform av lagstiftningen om insolvens utreds med målet att stärka verksamhetsförutsättningarna för i synnerhet små och medelstora företag. Risktagningsförmågan främjas genom att skapa bättre möjligheter än tidigare till nystart för företagare bland annat i konkursituationer. I ärendet beaktas bland annat genomförandet av EU:s så kallade insolvensdirektiv och det bedöms hur insolvenslagstiftningen fungerar som helhet. Enligt regeringsprogrammet utreds även behoven av att ändra utskökningslagstiftningen.

Med beaktande av ovannämnda mål som framgår av regeringsprogrammet och de tillgängliga resurserna för lagberedning inom insolvensrätt kan man inte i det här skedet uppskatta ett möjligt beredningsschema för det ärende som nämns i riksdagens uttalande.”

Mari Aalto, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Riktade trakasserier

RP 226/2020 rd – RSv 97/2021 rd

Riksdagen förutsätter att man skyndsamt utreder och bedömer behoven av att ändra lagstiftningen för att effektivare kunna ingripa i riktade trakasserier med straffrättsliga medel samt bereder de lagförslag och anvisningar som behövs, så att offrens ställning stärks.

Justitieministeriet utreder och bedömer de eventuella behov av att ändra lagstiftningen som avses i uttalandet. I samband med detta ägnas också behövliga anvisningar uppmärksamhet. Uppdraget påverkas av vad som händer i de relaterade EU-projekten (i synnerhet utvidgningen av förteckningen över EU-brott till att omfatta hatpropaganda och hatbrott samt förslaget till rättsakt om digitala tjänster). Som referensmaterial för bedömningen av lagstiftningen används tingsdomare Mika Illmans utredning om systematiska trakasserier ([Järjestelmällinen häirintä ja maalittaminen: Lainsäädännön arviointia](#)) som blev klar i slutet av 2020.

Janne Kanerva, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Upptagning och mottagande av muntlig bevisning i de allmänna domstolarna

RP 133/2021 rd – RSv 214/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet före utgången av 2022 lämnar riksdagen en redogörelse om tryggande och stärkande av rättsstaten och om rättsvårdens verksamhetsförutsättningar.

Justitieministeriet har inlett ett projekt för beredning av en redogörelse om rättsvården. Avsikten är att redogörelsen ska överlämnas till riksdagen under höstsessionen 2022.

Niina Puolusmäki, ledande sakkunnig, justitieministeriet

2. Riksdagen förutsätter att informationssystemen och de tekniska lösningarna måste vara klara och driftsäkra innan reformen träder i kraft. Dessutom ska det sörjas för behövlig utbildning och annan beredskap inför reformen samt för de resurser som reformen kräver. En utredning om detta ska lämnas till lagutskottet i samband med propositionen om reformens ikraftträdande.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur reformen angående mottagande och upptagning av muntlig bevisning i de allmänna domstolarna fungerar och vilka konsekvenser den har samt lämnar en utredning om saken senast fem år från det att reformen trätt i kraft.

2–3. Justitieministeriet lämnar lagutskottet de utredningar som förutsätts inom de tidsfrister som anges i uttalandet.

Jukka Siro, lagstiftningsråd, justitieministeriet

8 Kommunikationsutskottet

Nya förflyttningshjälpmedel

RP 24/2015 rd – RSv 110/2015 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur gränsdragningen mellan fotgängare och cyklister i bestämmelserna om användningen av förflyttningshjälpmedel, som stöder eller ersätter förflyttning till fots, och lätta elfordon fungerar och påverkar trafiksäkerheten och att regeringen vid behov vidtar åtgärder för att trygga trafiksäkerheten.

Elsparkcyklar klassas som lätta elfordon och är ett etablerat inslag i smidig stadstrafik. Den tilltagande användningen av elsparkcyklar har emellertid även medfört problem med säkerheten. Bestämmelserna om användningen av förflyttningshjälpmedel har precisrats i den nya vägtrafiklagen som trädde i kraft den 1 juni 2020. Säkerhetsproblemen beror inte på brister i vägtrafiklagens trafikregler, utan snarare på en allmän nonchalans att följa trafikreglerna och på framförandet av sparkcyklar under påverkan av alkohol.

Regeringen följer och bedömer användningen av elsparkcyklar och andra nya förflyttningshjälpmedel som en del av utvärderingen av den nya vägtrafiklagens konsekvenser och beredningen av en trafiksäkerhetsstrategi med grund i regeringsprogrammet. I beredningen av strategin ingår även en bedömning av nya åtgärder för att förbättra trafiksäkerheten för elsparkcyklar. Under inrikesministeriets ledning bereds dessutom en ny strategi för vägtrafikövervakningen där det även fästs uppmärksamhet vid övervakningen av de nya elfordonen. Båda strategierna kommer att lämnas under 2022.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Kimmo Kiiski, trafikråd, kommunikationsministeriet

Myndighetsövervakningen av tillståndspliktig trafik

RP 161/2016 rd – RSv 27/2017 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet ser till att myndighetsövervakningen av tillståndspliktig trafik förblir effektiv och att det inte i och med att tillståndsregleringen lindras uppstår fenomen som är kopplade till svart ekonomi eller marknadsstörningar.

1. Transport- och kommunikationsverket är den allmänna tillstånds- och tillsynsmyndigheten för vägtrafik. Övervakningen av tillstånd för vägtrafik sker i form av den systematiska årstillsynen och i samband med behandlingen av enskilda tillståndsansökningar. Transport- och kommunikationsverket drar också nytta av kundrespons och andra tips från allmänheten, exempelvis misstankar om bristfällig registrering av fordon eller olovligt bedrivande av yrkesmässig trafik. Man har strävat efter att göra tillsynen mer effektiv genom att införa element av riskbaserad tillsyn och bedriva ett allt närmare samarbete med andra myndigheter. År 2021 upptog kommunikationsministeriet på nytt i samarbete med övriga myndigheter fältövervakningen av taxi- och godstrafiken, som hade avbrutits på grund av coronapandemin. Transport- och kommunikationsverket har även övervakat soliditeten hos innehavare av gods- och persontrafiktillstånd och kontrollerat den ekonomiska situationen för innehavare av taxitrafiktillstånd utifrån de företagskategoriuppgifter som Skatteförvaltningens enhet för utredning av grå ekonomi tillhandahållit.

Vid övervakningstillslagen i taxitrafiken upptäcktes en mängd små brister, men i huvudsak var allt i ordning. Utifrån iakttagelserna från fältövervakningen öppnade Transport- och kommunikationsverket 2021 upp cirka 100 övervakningsärenden för närmare behandling. Hos cirka 10 procent av de innehavare av taxitrafiktillstånd där det i fältövervakningen upptäcktes brister förekom det även brister i uppfyllandet av förutsättningarna för att tillstånd ska beviljas. Utifrån myndighetsövervakningen återkallades 2021 totalt 834 taxitrafiktillstånd. De flesta taxitrafiktillstånden återkallades på grund av avsaknad av FO-nummer (520 st.). FO-numret blev obligatoriskt efter en ändring i lagen om transportservice 2021. Tillstånd återkallades även på grund av bland annat konkurser (29 st.) och underlåtenhet att sköta åligganden (134 st.).

De flesta av de godstrafiktillstånd som återkallades vid tillsynen 2021 berodde på konkurser (291 tillstånd) samt på bristande soliditet eller försummelser att sköta vissa förpliktelser (sammanlagt 77 tillstånd). Dessutom återkallades 74 godstrafiktillstånd till följd av fusion eller verksamhetens upphörande. År 2021 återkallades sammanlagt 115 persontrafiktillstånd på tillsynsgrunder, de flesta på grund av konkurs eller förlust av rättshandlingsförmåga. Trafiktillsynsmyndigheterna (polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet) gjorde under 2021 cirka 2 000 anmälningar om överträdelser som innehavare av person- och godstrafiktillstånd gjort sig skyldiga till. Största delen av dessa gällde överträdelser av reglerna för kör- och vilotid.

Inom ramen för den rad av ändringar i taxiregleringen som riksdagen godkände våren 2021 gjordes det i lagen om transportservice ett flertal ändringar i övervakningen av tillståndspliktig taxitrafik och bekämpningen av svart ekonomi. I syfte att effektivisera skattekontrollen infördes i lagen om transportservice en skyldighet att samla in lagstadgade uppgifter om alla taxiresor i elektroniskt format. Dessutom infördes bland annat en skyldighet att använda taxilykta i taxitrafiken, att skaffa FO-nummer redan innan

taxitrafiktillståndet beviljas och att medföra taxitrafiktillståndet eller en kopia av det i taxin för att förbättra förutsättningarna för myndighetsövervakning. Med hjälp FO-numret kan skatte- och tillsynskontrollen utnyttja informationsutbytet mellan olika myndigheter mer effektivt och lättare inrikta tillsynsåtgärderna på företag som verkligen idkar taxiverksamhet. Skatteförvaltningen har med stöd av sina befogenheter genomfört riktad skattekontroll av taxitrafiken under 2021.

I samband med lagen om transportservice slopades kravet på trafikillstånd för lätta nyttofordon och fordonskombinationer på 2–3,5 ton i den inhemska godstrafiken och i stället föreskrevs för tjänsteleverantörer inom godstrafik en skyldighet att registrera sig hos Transport- och kommunikationsverket. Vid slutet av 2021 uppgick registreringarna till sammanlagt 4 013. Nästan hälften av de registrerade har även taxitrafiktillstånd. Cirka en fjärdedel av de registrerade tjänsteleverantörerna har för närvarande inte person-, gods- eller taxitrafiktillstånd. Från och med februari 2022 inkluderar bestämmelserna i EU:s så kallade rörlighetspaket för vägtransporter en skyldighet för lätta nyttofordon på 2,5–3,5 ton att ha trafikillstånd vid godstransporter över internationella gränser. Genom regeringens proposition (RP 194/2021 rd) för att genomföra rörlighetspaketet ändrades samtidigt de nationella registreringsvillkoren för godstransporter så att verksamheten förutsätter att tjänstetillhandahållaren har ett FO-nummer. Även den nedre gränsen för totalmassan för fordon som används för godstransporter ändrades och höjdes från 2 ton till 2,5 ton. Om registreringen för godstransporter inte är adekvat gjord är det framöver jämförbart med olovligt idkande av trafik. I samarbete med Transport- och kommunikationsverket och övriga tillsynsmyndigheter görs en uppföljning av hur ändringen påverkar den svarta ekonomin och bekämpningen av den.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer definitionen av yrkesmässig transport på väg särskilt med avseende på bekämpning av svart ekonomi och vid behov vidtar åtgärder för att garantera sunda och rättvisa villkor på transportmarknaden.

2. I lagen om transportservice definieras yrkesmässig transport som transport av personer eller gods på väg mot ersättning i tydligt förtjänstsyfte. Kravet på taxitrafiktillstånd för yrkesmässig persontransport preciserades genom en ändring av lagen om transportservice som trädde i kraft i maj 2021. Ändringen innebär att det av lagen tydligare framgår att det krävs taxitrafiktillstånd både för yrkesmässig persontransport på väg i fordon som anges i lagen och för att erbjuda allmänheten dessa tjänster. Definitionen har ansetts trygga såväl bekämpningen av svart ekonomi och fortsatt samåkning som andra motsvarande transporter enligt tidigare praxis. I ljuset av vad man vet i dag verkar det inte ha uppstått oklarheter i bedömningen av yrkesmässigheten och man har inte heller lagt märke till att till exempel samåkningen skulle ha behövt begränsas till följd av

lagändringarna i förhållande till vad som tidigare var fallet. Knappheten i resurserna för tillsyn inverkar enligt erhållen information emellertid rent praktiskt på i vilken utsträckning det går att övervaka eventuell yrkesmässig verksamhet som pågår i de sociala medierna.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet uppmärksammat följer konsekvenserna av de aktuella lagarna och vid behov utan dröjsmål vidtar åtgärder för att ändra regleringen. Statsrådet ska lämna kommunikationsutskottet en skriftlig utredning om lagens konsekvenser och eventuella ändringsbehov före utgången av 2018. En utredning om uppföljning och konsekvenser på längre sikt ska lämnas till utskottet före utgången av 2022.

3. Kommunikationsministeriet lämnade den 19 december 2018 en skriftlig rapport om lagkomplexets första konsekvenser till riksdagens kommunikationsutskott ([Uppföljningsrapport om lagen om transportservice](#)). Under hösten 2019 bedömde kommunikationsministeriet i samarbete med olika myndigheter hur taxilagstiftningen fungerar. Resultaten av bedömningen sammanfattades i en bedömningspromemoria. Utifrån de behov av ändring som framkom lämnade statsrådet i oktober ett förslag till riksdagen om ändringar i taxilagstiftningen som togs med i regeringens proposition till riksdagen hösten 2020, och som trädde i kraft delvis våren 2021 och delvis hösten 2021. En utvärdering av lagen om transportservice av en extern aktör har inletts. Avsikten är att utifrån den ge en redogörelse över en längre tids uppföljning före utgången av 2022.

Hanna Laurila, regeringsråd, kommunikationsministeriet
Veli-Matti Syrjänen, trafikråd, kommunikationsministeriet

Lex Malm, lag om Helsingfors-Malms flygplats

MI 1/2017 rd – RSk 5/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att säkerställa ersätande flygplatsfunktioner så att luftfartsfunktionerna vid Malms flygplats också framöver är lätt tillgängliga med avseende på förbindelser och avstånd.

Kommunikationsministeriet beviljade 2018 sammanlagt 3,34 miljoner euro i statsunderstöd för utveckling av flygplatsinfrastrukturen på olika flygplatser, i huvudsak i södra Finland. Likaså beviljade kommunikationsministeriet 2020 sammanlagt 2,0 miljoner euro i stöd för flygplatser för allmän luftfart. Vid bedömningen beaktades riksdagens utlåtande. Understödsanslaget riktades till allmän luftfart och till verksamhet som stöder professionell allmän luftfart. Målet var att genom stöd för utveckling av det befintliga flygplatsnätet skapa bättre förutsättningar för att flytta luftfartsfunktionerna från Malms flygplats till

flygplatser som ligger på ett rimligt avstånd från huvudstadsregionen. Strävan har varit att utveckla ett flertal befintliga flygplatser så att de tillsammans kan ta emot de luftfartsfunktioner som finns på Malms flygplats. Den valda verksamhetsmodellen stöder upprätthållandet och utvecklandet av ett omfattande flygplatsnät på ett kostnadseffektivt sätt. Luftfarten och upprätthållandet av flygplatser är i princip marknadsmässig verksamhet och baserar sig på avgifter som tas ut av användarna. Ministeriet har inte behörighet att beordra privata företag att flytta verksamhet till vissa flygplatser, utan aktörerna beslutar själva fritt om detta. Ett flertal centrala funktioner har redan flyttats till andra flygplatser.

Enligt den riksomfattande trafiksystemplanen fortsätter staten med statsunderstöd till flygplatser utanför Finavias nät även under de kommande åren. De beviljade understöden skulle på årsnivå uppgå till 1 miljon euro och dessutom bereder sig staten på att finansiera pilotprojekt för att utveckla branschen. Enligt den riksomfattande trafiksystemplanen prioriteras en förbättring av linjetrafikens förutsättningar vid inriktningen av stödet för flygplatser, vilket svarar på näringslivets behov. I andra hand ges stöd för utveckling av affärsverksamhet och andra funktioner i anslutning till luftfart.

Kommunikationsministeriet inledde i slutet av 2020 en konsekvensbedömning av statsunderstöd beviljade till trafikflygplatser utanför Finavias trafikflygplatsnät. Som ett led i utredningen granskades om de stöd staten har beviljat har gjort det möjligt för aktörer på Malms flygplats att flytta till ersättande flygplatser. Utredningen blev klar våren 2021. Enligt den har det med hjälp av stöden till flygplatser för allmän luftfart varit möjligt att förbättra möjligheterna för flygplatser på skäligt avstånd från Malms trafikflygplats att ta emot luftfartsfunktioner från Malm.

Transport- och kommunikationsverket beviljar de tillstånd som behövs för att anlägga och driva flygplatser med stöd av luftfartslagen oberoende av ägarskap. Regionförvaltningsverket beviljar efter självständig prövning behövliga miljötillstånd för trafikflygplatser och kommunens miljöskyddsmyndighet för andra flygplatser än trafikflygplatser. Vid anläggandet ska gällande byggreglering och kommunernas planbestämmelser beaktas. Kommunikationsministeriet bad i början av 2021 Transport- och kommunikationsverket Traficom göra en utredning av det befintliga flygplatsnätets serviceutbud samt om marknaden för allmän luftfart och sportflygning. I samband med utredningen genomfördes en separat preciserande enkät till aktörer i branschen.

Utredningen behandlade flygplatserna inom flygplatsnätet i södra Finland som egna helheter varvid särskild uppmärksamhet fästes vid de behov aktörer som flyttar bort från Malm har. Utredningen granskade även flygplatsernas miljötillstånd. I södra Finland kommer framtidens ökande efterfrågan att gälla framför allt flygplatserna i Hyvinge, Nummela och Pyttis. Tillståndsvillkoren kan minska vissa flygplatsers vilja att erbjuda aktörer från Malm en ny hemflygplats. Sådana villkor kan avse att bygga hallar, att underhåll

får göras endast i hallar, antal operationer, operationstider, förvaring av bränsle, största tillåtna bränslemängd via flygplatsen på årlig basis eller andra motsvarande begränsningar som gäller själva verksamheten eller eventuell kringverksamhet i flygplatsens område. På de flesta flygplatser möjliggör det nuvarande miljötillståndet åtminstone en begränsad ökning av antalet operationer. Kommunikationsministeriet och miljöministeriet har diskuterat de farhågor som kommunikationsutskottet har uttryckt, bland annat i anslutning till miljötillstånden.

Riksdagen godkände i slutet av 2021 regeringens proposition om ändring av luftfartslagen och vissa lagar som har samband med den (RP 197/2021 rd). En föreslagen ändring var att de nämnda stöden från och med början av 2022 ska beviljas av Transport- och kommunikationsverket i stället för av ministeriet. Den föreslagna ändringen av den behöriga myndighetens uppgifter anknuter till ett beslut från 2010 om att uppgifter och normgivning överförs från kommunikationsministeriet till ämbetsverken inom förvaltningsområdet.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Susan Hindström, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet

Emmi Nykänen, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet

Totalreformen av körkortslagen

RP 146/2017 rd – RSv 29/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp hur körkortsreformerna utfaller, framför allt i fråga om trafiksäkerhet och lika konkurrensvillkor, och i förekommande fall vidtar åtgärder mot snedvridningar i konkurrensen.

1. Uppföljningen av konsekvenserna av körkortsreformen inleddes omedelbart när lagen trädde i kraft den 1 juli 2018. Transport- och kommunikationsverket (dåvarande Trafiksäkerhetsverket) administrerar en kontinuerlig elektronisk enkät för respons om förarexamenstjänsterna som alla personer som deltagit i teori-, hanterings- eller körprov delges. Resultaten rapporteras kvartalsvis och är kumulativa. Sedan 2001 har Transport- och kommunikationsverket dessutom låtit genomföra uppföljningsundersökningar av nya förare där materialet samlas in via enkäter. Undersökningen ger information om förarundervisningen och hur den fungerar och hur de nya förarnas trafiksäkerhet utvecklas och deras körvanor. Resultaten publiceras på årsnivå. Undersökningen 2020 innehåller en särskild granskning av de 17-åringar som skaffat körkort med dispens. En separat uppföljningsundersökning av konsekvenserna av körkortsreformen började beredas sommaren 2020. Undersökningen bereds av Transport- och kommunikationsverket på uppdrag av

kommunikationsministeriet. Uppföljningsundersökningen är flerdelad. År 2020 började kommunikationsministeriet bereda en utredning som behandlar bland annat körförbudsstatistiken över dem som beviljats körkort med dispens i förhållande till andra åldersgrupper och preliminär säkerhetsstatistik på kort sikt. Utredningen publicerades i mars 2021²¹. På uppdrag av Transport- och kommunikationsverket inleddes 2020 också en undersökning som granskar reformens ekonomiska konsekvenser för dem som skaffat körkort, bilskolebranschen, transportbranschen och myndigheterna. Undersökningen publicerades i november 2021²². Transport- och kommunikationsverket låter undersöka reformens konsekvenser för trafiksäkerheten och hur trafikolycksfallen bland unga förare utvecklats 2021–2022 när behövlig statistik finns tillgänglig. Att bedöma konsekvenserna för trafiksäkerheten i ljuset av statistisk information kräver att informationen täcker en tillräckligt lång tid för att man ska kunna skilja de slumpmässiga variationernas eventuella roll från själva ändringens effekt på kompetensutvecklingen och olycksfallssiffrorna. Styrkt olycksfallsstatistik från Statistikcentralen finns tillgänglig drygt ett år efter kalenderårets utgång. Behoven av ändringar i körkortsbestämmelserna kommer att bedömas utifrån resultaten av uppföljningsundersökningen och de observationer som görs om den. Kommunikationsministeriet inledde våren 2021 ett lagstiftningsprojekt om ändring av körkortslagen. Projektet syftar till att förbättra trafiksäkerheten i synnerhet för unga samt att göra såväl körkortstagandet som myndighetsverksamheten smidigare. Den nationella körkortslagstiftningen baserar sig till stor del på EU-bestämmelser. Finland deltar aktivt i ett eventuellt arbete för att förnya EU:s körkortsdirektiv eftersom reformen skulle ha betydande konsekvenser även för den kommande nationella lagstiftningsramen.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet låter göra och till kommunikationsutskottet lämnar en uppföljande undersökning om hur de ändringar som nu föreslås har genomförts och vilka konsekvenserna blivit, i synnerhet med avseende på hur trafiksäkerheten, logistiken och yrkesförarna påverkas av de framtida förfaringssätten inom transportområdet.

2. Den uppföljande undersökningen lämnas till kommunikationsutskottet när alla delar i den har blivit klara.

Sini Wirén, enhetsdirektör, kommunikationsråd, kommunikationsministeriet
Monika Mutanen, överinspektör, kommunikationsministeriet

21 Kuljettajaopetuksen ja -tutkinnon uudistus vuonna 2018, Traficom in julkaisuja 06/2021 <https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/Kuljettajaopetuksen%20ja%20tutkinnon%20uudistus%20vuonna%202018%20Katsaus%20lakimuutoksen%20vaikutuksiin.pdf>

22 Ekonomiska konsekvenser av reformen av körkortslagen, Traficom's forskningsrapporter och utredningar 18/2021 https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/Raportti_ajokorttilaki_taloudelliset_vaikutukset.pdf

Den nya vägtrafiklagen

RP 180/2017 rd – RSv 65/2018 rd

Riksdagen förutsätter att information om reformerna i den nya vägtrafiklagen ges effektivt och med god täckning till vägtrafikanterna och att lagens effekter följs upp och utvärderas i synnerhet i fråga om säkerhet och smidighet i trafiken.

När lagen trädde i kraft informerade intressentgrupperna och myndigheterna aktivt om de kommande ändringarna. Kommunikationsministeriet har följt hur den nya lagen fungerar och dess effekter efter att den trädde i kraft den 1 juni 2020. Uppföljning görs även av Transport- och kommunikationsverket. Konsekvenserna rapporteras under 2022 och 2023.

Kimmo Kiiski, trafikråd, kommunikationsministeriet

Tillåtande av tunga snöskotrar på snöskoterleder

RP 185/2018 rd – RSv 172/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer utvecklingen när det gäller att öppna upp snöskoterleder för tunga snöskotrar och tar fram anvisningar för dem som ansvarar för lederna om hur bedömningar av ledernas lämplighet för tunga snöskotrar ska göras och tillställer kommunikationsutskottet och miljöutskottet en utredning om öppnandet av leder för tunga snöskotrar senast i maj 2022.

Författningsändringarna om tunga snöskotrar trädde i kraft den 31 december 2018. Kommunikationsministeriet och miljöministeriet anlidade en utomstående tjänsteleverantör för anvisningarna till dem som ansvarar för lederna om hur ledernas lämplighet för tunga snöskotrar ska bedömas. Ett avtal om utarbetandet av anvisningarna ingicks med Maastotieto Oy och anvisningarna publicerades i oktober 2020. Ministerierna har också planerat att följa upp öppnandet av snöskoterleder för tunga snöskotrar. De ansvariga för lederna har informerats om uppföljningen och om rapporteringskyldigheten till följd av att deras leder öppnas för tunga snöskotrar när anvisningen publicerades. Kommunikationsministeriet lämnar utredningen till kommunikationsutskottet och miljöutskottet senast före utgången av maj 2022.

Mikko Karhunen, överingenjör, kommunikationsministeriet

Bestämmelserna om trafik- och patientskadenämnden

RP 299/2018 rd – RSv 293/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer och noga utvärderar hur målen med bestämmelserna om trafik- och patientskadenämnden nås och konsekvenserna av bestämmelserna i synnerhet när det gäller anmälan om bindningar, öppenheten och opartiskheten i nämndens arbete, behandlingstiderna och myndighetsövervakningen samt vid behov vidtar åtgärder för att uppfylla målen.

Lagen om trafik- och patientskadenämnden trädde kraft den 1 januari 2021 när också den nya nämnden inledde sin verksamhet.

Social- och hälsovårdsministeriet utredde bindningarna när trafik- och patientskadenämnden utsågs den 1 januari 2021. Social- och hälsovårdsministeriet har fört diskussioner med nämnden om behandlingstiderna och hur de utvecklas samt om ökad öppenhet, bland annat så att flera fall under behandling ska publiceras. Under det första året har behandlingstiderna har inte blivit kortare, vilket har berott bland annat på utmaningarna när den nya verksamheten inleddes, personalomsättningen och på att det fortfarande finns en mängd gamla fall att behandla. Nämnden har diskuterat frågan även med Finansinspektionen, för vilken nämnden gör en utredning om åtgärder för att effektivisera verksamheten. Utmaningen när det gäller att lägga ut fall på webben är att säkerställa deras anonymitet, men det bereds åtgärder för att öka antalet fall som läggs ut. Ärendet föranleder inga åtgärder.

Jaana Rissanen, direktör, social- och hälsovårdsministeriet

Begäran om omprövning av beslutet om temporärt körförbud

RP 91/2019 rd – RSv 75/2019 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet snarast utvärderar och ser över bestämmelserna om rätt att begära omprövning och anföra besvär över beslut om körförbud så att körrättsinnehavarens rättssäkerhet tillgodoses utan att bestämmelserna medför överlappande behandling av omprövnings- eller besvärärenden som belastar myndigheternas resurser i onödan.

Enligt Polisstyrelsen är förfarandet för att begära omprövning av beslut om körförbud för närvarande smidigt på polisrätningarna, även om det ur polisens synvinkel sett finns överlappningar i förfarandet för att söka ändring i körförbud. Förfarandet har korrigerats och gjorts smidigare hos polisen genom tydligare anvisningar. Det är emellertid motiverat att bestämmelserna om rätten att begära omprövning och anföra besvär bedöms i samverkan med kommunikationsministeriet och inrikesministeriet i samband med en eventuellt större ändring av körkortslagen senare.

Monika Mutanen, överinspektör, kommunikationsministeriet

Genomförande av ändringar i direktivet om yrkeskompetens i vägtrafik och körkortsdirektivet

RP 50/2020 rd – RSv 68/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer tillämpningen av undantag från yrkeskompetenskrav för lastbils- och bussförare och tillsynen över att bestämmelserna följs, och säkerställer att de fungerar i praktiken samt vid behov vidtar åtgärder för att precisera undantagen.

Inget nytt att rapportera.

”Lagen om ändring av lagen om transportservice (562/2020) och lagen om ändring av körkortslagen (563/2020) trädde i kraft den 13 juli 2020. Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (588/2020) trädde i kraft den 27 juli 2020. Kommunikationsministeriet följer i samarbete med Transport- och kommunikationsverket hur undantagen som gäller yrkeskompetensen för lastbils- och bussförare fungerar och hur bestämmelserna övervakas. Ministeriet känner tillsvidare inte till några missförhållanden i praktiken och varken ministeriet eller Transport- och kommunikationsverket har hittills fått någon respons i ärendet. Avsikten är att genomföra en utvärdering av lagstiftningsändringarna 2022.”

Monika Mutanen, överinspektör, kommunikationsministeriet

Stöd för byggande av bredband

RP 221/2020 rd – RSv 195/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer upp hur målen med lagen nås, och i synnerhet att kommunernas betalningsandelar inte blir

oskäligen, och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagen och förordningen.

Lagen om stöd för byggande av bredband (1262/2020) trädde i kraft den 1 januari 2021 och statsrådets förordning utfärdad med stöd av den trädde i kraft den 15 mars 2021. Transport- och kommunikationsverket fick i egenskap av stödmyndighet under våren och sommaren sammanlagt 36 begäranden om marknadsanalys av landskapsförbunden vilket tyder på att det finns ett intresse för stödet. På grund av ändringarna i EU:s regler om statligt stöd ändrades lagen och förordningen om stöd för byggande av bredband hösten 2021. Det här ledde till utmaningar i tidsschemat för konkurrensutsättningen i projektområdena och valet av stödmottagare enligt villkoren i den gällande lagen. När marknadsanalyserna av de projektområden landskapsförbunden och kommunerna hade planerat blev klara pågick redan beredningen av lagändringarna. Landskapsförbunden konkurrensutsatte inte projektområdena utan beslutade invänta att lagändringarna ska träda i kraft eftersom tiden för processen att välja stödmottagare och bevilja stöd ansågs bli för kort. Konkurrensutsättningen i projektområdena förväntas börja när de lagändringar som förutsätts i EU:s gruppundantagsförordning har trätt i kraft i februari 2022 och marknadsanalyserna har uppdaterats enligt de nya förutsättningarna. Kommunikationsministeriet avser att inleda uppföljningen av hur målen i lagen utfaller och av vilka konsekvenserna av kommunernas betalningsandelar blir i samarbete med Transport- och kommunikationsverket efter att ansökningarna om stöd för bredband och projektgenomförandena har kommit igång.

Aino Koskinen, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Förbättring av tillgången till taxitjänster och utveckling av offentligt understödda transporter

RP 176/2020 rd – RSv 34/2021

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet utan dröjsmål bedömer och vidtar alla lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som behövs för att förbättra tillgången till taxitjänster i olika områden.

1. Lagen om transportservice preciserades i maj 2021 så att alla tillhandahållare av mobilitetstjänster för persontrafik är skyldiga att regelbundet lämna Transport- och kommunikationsverket regionalt och tidsmässigt klassificerade uppgifter om utbudet och den faktiska efterfrågan på tjänster som de tillhandahåller eller förmedlar. Transport- och kommunikationsverkets preciserande bestämmelse om vilka uppgifter som ska lämnas, hur de ska lämnas och om tidsfristerna för inlämnandet trädde i kraft i november 2021. För att få en

tillförlitligt lägesbild av tillgången är förutsättningen att de preciserade skyldigheterna har varit i kraft tillräckligt länge och att taxiaktörerna har kunnat lämna uppgifter med dem som grund. En preliminär lägesbild torde bli aktuell tidigast hösten 2022.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet utan dröjsmål inleder och genomför ett lagstiftningsprojekt och andra behövliga åtgärder för att utveckla offentligt understödda transporter och lösa de nuvarande utmaningarna i samarbete med branschaktörerna.

2. Enligt den parlamentariskt beredda riksomfattande trafiksystemplanen ska kommunerna och staten långsiktigt främja kombinerade persontransporter och även statsunderstöd riktas till dem. Enligt planen ska man i kombinerade transporter bedöma bland annat möjligheterna att kombinera lagstadgade transporter som kommunerna och Folkpensionsanstalten skaffar eller ersätter med varandra samt med kollektivtrafik med hjälp av anvisningar och enhetlig upphandlingspraxis. Bland åtgärderna i trafiksystemplanen finns planer på samarbete mellan ministerierna och intressentgrupperna i utvecklingen av offentligt understödda transporter.

Kommunikationsministeriet föreslog hösten 2021 för social- och hälsovårdsministeriet att det inrättas en förvaltningsövergripande arbetsgrupp antingen som en separat grupp eller som en del i utvecklingsarbetet för offentligt understödda transporter för att bedöma utmaningarna med dem och eventuella lagändringsbehov samt möjligheterna till kombinerade transporter. Regleringen av offentligt understödda transporter, såsom de så kallade FPA-transporterna inom sjukvården, hör till stor del till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Helheten påverkas väsentligt av de fortfarande halvfärdiga och lösningarna, dels om avvecklingen av flerkanalsfinansieringen och de kommande välfärdsområdenas roll för att anordna offentligt understödda transporter, dels om hur transporterna ordnas. De fortsatta åtgärderna för offentligt understödda transporter väntar på avgöranden med inverkan på dem. Folkpensionsanstalten konkurrensutsatte ändå FPA-transporterna sommaren 2021 så att det från och med ingången av 2022 i varje landskap i stället för en ska finnas två beställningscentraler för FPA-transporter som tillhandahåller helhetsservice. Valmöjligheten antas ha en positiv inverkan på genomförandet av de offentligt understödda FPA-transporterna.

Hanna Laurila, regeringsråd, kommunikationsministeriet

Marknaden för stark autentisering och behovet av fortsatt prisreglering

RP 237/2020 rd – RSv 17/2021 rd

Riksdagen förutsätter att kommunikationsministeriet årligen lämnar kommunikationsutskottet en utredning om den information som samlats in om marknaden för och utbudet av stark autentisering och en bedömning av behovet av fortsatt prisreglering.

I lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster infördes våren 2021 en bestämmelse enligt vilken Transport- och kommunikationsverket årligen ska samla och föra statistik över information om marknaden för stark autentisering. Den första marknadsinformationsenkäten till leverantörer av tjänster för stark autentisering genomförs vid ämbetsverket våren 2022. En utredning i enlighet med uttalandet kommer att lämnas till kommunikationsutskottet omedelbart efter att ett tillräckligt material har samlats in och analyserats.

Sonja Töyrylä, överinspektör, kommunikationsministeriet

Konsekvenserna av miljö- och energieffektivitetskraven vid upphandling av fordon och trafiktjänster

RP 70/2021 rd – RSv 106/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet från första början noga följer upp regleringens konsekvenser i synnerhet i fråga om konsekvenserna för glesbygden och de företag som deltar i anbudsförfaranden och vid behov börjar se över regleringen i god tid redan före den halvtidsöversyn av regleringen som avses i propositionen.

1. Skyldigheterna enligt lagen om miljö- och energieffektivitetskrav vid upphandling av fordon och trafiktjänster är fördelade på två olika upphandlingsperioder. Den första perioden är 2.8.2021–30.12.2025 och den andra 1.1.2026–30.12.2030. Skyldigheterna i lagen trädde i kraft den 2 augusti 2021 när den första upphandlingsperioden inleddes och gäller endast nya upphandlingar som konkurrensutsatts efter den 2 augusti. Lagen tillämpas inte på upphandlingar om vilka det har publicerats en upphandlingsannons eller inlett ett upphandlingsförfarande innan den första upphandlingsperioden inleddes.

Eftersom upphandlingsperioden har inletts helt nyss saknas förutsättningar att granska lagens konsekvenser i detta skede. En utvärdering av regleringens konsekvenser och eventuellt behövliga ändringar görs längre in i upphandlingsperioden. Det finns inte heller förutsättningar att bedöma hur kommunernas finansieringsprincip genomförs i ett så här tidigt skede.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet redan före den halvtidsöversyn som avses i propositionen ser till att kommunernas finansieringsprincip genomförs också i praktiken och dessutom genom tillräckliga stödåtgärder och andra behövliga åtgärder säkerställer att rena och energieffektiva fordon kan användas för de ändamål som avses i propositionen också inom de områden där det inte uppstår laddnings- och distributionsinfrastruktur på marknadsvillkor.

2. Utvecklingen av offentlig laddningsinfrastruktur har understötts med offentliga medel i områden där laddningspunkter annars inte skulle inrättas. Staten understöder byggandet av offentlig laddnings- och distributionsinfrastruktur med hjälp av infrastrukturstödet för trafik. I statsbudgeten för 2022 har det reserverats 13,2 miljoner euro för offentliga investeringar i infrastruktur för laddning av el och tankning av gas i trafiken som en del av planen för återhämtning och resiliens. Dessutom understöder staten byggandet av privat laddningsinfrastruktur på fastigheter som ägs av husbolag och arbetsplatser. Det har reserverats totalt 10 miljoner euro för stödet 2022.

Arbets- och näringsministeriet har föreslagit anslag för byggandet av offentlig laddningsinfrastruktur i planen för de offentliga finanserna 2023–2026 i enlighet med färdplanen för fossilfria transporter. I färdplanen för fossilfria transporter, som är uppgjord av kommunikationsministeriet, föreslås det att det reserveras 8,5 miljoner euro per år till stöd för laddningsinfrastruktur för eldrivna fordon, det vill säga sammanlagt 34 miljoner euro under åren 2022–2025. Det reserverade stödet för tankningsstationer för gasdrivna fordon är 5 miljoner euro, det vill säga 20 miljoner euro under åren 2022–2025.

Pinja Oksanen, överinspektör, kommunikationsministeriet

Statsrådets redogörelse om den riksomfattande trafiksystemplanen för 2021–2032

SRR 2/2021 rd – RSv 23/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet förbinder sig att iaktta riktlinjerna i den riksomfattande trafiksystemplanen och ser till att de anslag som behövs för genomförandet av planen beaktas i planerna för de offentliga finanserna och i budgetpropositionerna.

1. Åtgärderna i den riksomfattande trafiksystemplanen har avancerat planenligt under 2021. En rapport om detta sammanställdes i oktober 2021. Statsrådet har sett till att budgetpropositionen för 2022 i huvudsak är i linje med den riksomfattande trafiksystemplanen. Planen för de offentliga finanserna 2022–2025 innehåller inte anslag i enlighet med trafiksystemplanen för genomförandet av den under 2022–2025.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet i syfte att nyttiggöra de konkurrenskrafts- och miljöfördelar som möjliggörs av digitalisering, trafikdata och nya trafiktjänster bedömer möjligheterna till ytterligare satsningar i den fortsatta utvecklingen av trafiksystemet för att främja och nyttja digitalisering och nya trafiktjänster.

2. I den riksomfattande trafiksystemplanen ligger fokus vad gäller digitalisering, trafikdata och nya trafiktjänster i synnerhet på åtgärderna för att utveckla utnyttjandet av data i trafiken, något som är en central förutsättning för att utveckla digitaliseringen och nya tjänster. Genom åtgärder för att utveckla knutpunkter för persontransporter och samarbetet mellan olika aktörer förbättras interoperabiliteten mellan olika transportslag och skapas förutsättningar även för utvecklingen av nya tjänster.

Statsrådet följer intensivt utvecklingen av digitaliseringen och nya tjänster i trafiken som ett led i uppföljningen av transportmarknaden. Dessutom pågår en utvärdering av lagen om transportservice, för vilken det görs en utredning av lagens konsekvenser på längre sikt. Som en del av utredningen granskas det hur målen i lagen om transportservice har utfallit, bland annat främjandet av nya tjänster. Vid behov inleds en beredning av ändringar i lagstiftningen för att utveckla trafiktjänsterna.

Statsrådet har berett olika finansieringsalternativ för utveckling av basservicen för ett informationsekosystem för trafik och digital affärsverksamhet. Transport- och kommunikationsverket har tidigare kunna bevilja statsunderstöd för utveckling av kollektiva persontransporter endast till offentliga aktörer. Beredningen fortsätter under 2022.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet vid beredningen av nästa riksomfattande trafiksystemplan utreder möjligheterna att utnyttja eldriven flygtrafik, framför allt för kortare resor.

3. Statsrådet har inlett beredningen av en utredning av möjligheterna att utnyttja eldriven flygtrafik. Ärendet har samband även med statsrådets principbeslut att minska luftfartens växthusgasutsläpp.

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet ser till att samfinansieringsmodellen inte ändrar de grundläggande principerna för finansieringsansvaret för trafikprojekt.

4. I enlighet med den riksomfattande trafiksystemplanen stärker, tydliggör och differentierar staten det avtalsbaserade samarbetet med kommuner och företag vid finansieringen av infrastrukturprojekt och är genom samfinansiering och på avtalsbasis med och stöder näringslivets utveckling och markanvändningen i kommunerna. Statsrådet har berett principerna för avtalsbaserad samfinansiering under 2021. Samfinansieringen kan gälla endast ett begränsat antal projekt. Enligt planen ändrar samfinansieringsmodellen inte de grundläggande principerna för finansieringsansvaret vid trafikprojekt.

Arbetet med att definiera principerna för identifiering av projekt som lämpar sig för samfinansiering och för fördelningen av finansieringsansvaren samt utvecklingen av det praktiska avtalsförfarandet fortsätter under 2022 för alla trafikledsformer.

Hanna Perälä, trafikråd, kommunikationsministeriet

Lagen om transportservice och bestämmelserna om förarens körtilstånd

RP 194/2021 rd- RSv 222/2021 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder och bedömer behoven att ändra bestämmelserna om gott anseende och körtilstånd i lagen om transportservice, särskilt när det gäller fängelsedomar för brott mot liv och hälsa eller bland annat sexualbrott mot en kund.

Under den här regeringsperioden har det gjorts en utvärdering av hur den tillståndspliktiga vägtrafiken i lagen om transportservice (person- och godstrafiken och taxitrafiken) fungerar. I lagen om transportservice gjordes 2021 ändringar för att avhjälpa brister som upptäcktes i utvärderingen av hur lagstiftningen fungerar och ändringar som EU-lagstiftningen förutsätter.

Att vara verksam som taxiförare förutsätter alltid ett gällande körtilstånd för taxiförare. I samband med det kontrolleras en eventuell brottslig bakgrund hos den som ansöker om att bli taxiförare. En rad ändringar i regleringen av taxitrafiken godkändes i riksdagen våren 2021. I samband med dem gjordes mindre ändringar av den kontroll av en eventuell brottslig bakgrund som förutsätts för körtilstånd för taxiförare. Ändringarnas godtagbarhet ur ett konstitutionellt perspektiv behandlades även i riksdagens grundlagsutskott.

I den utvärdering av hur taxilagstiftningen fungerar som gjordes inför lagändringarna framkom inga sådan problem gällande passagerarsäkerheten som man inte redan nu skulle ha försökt förhindra genom kontroll av brottslig bakgrund hos personer som ansöker om att bli taxiförare och som transporterar passagerare. Hittills har det inte identifierats sådana problem i passagerarsäkerheten som man har bedömt kunna påverka bättre än genom kontroll av brottslig bakgrund hos taxiförare genom att lägga till bestämmelser om kontroll av eventuella brott mot person för personer som ansöker om taxitrafiktillstånd.

Hanna Laurila, regeringsråd, kommunikationsministeriet

9 Jord- och skogsbruksutskottet

Försäkringsstöd för kommersiellt fiske

RP 129/2012 rd – RSv 151/2012 rd

2. Riksdagen förutsatte att förvaltningsplanen för sälstammar uppdateras.

2. För att göra jakten på säl smidigare beredde jord- och skogsbruksministeriet en ändring i jaktförordningen genom vilken jaktlicens inte längre förutsätts vid jakt på östersjövikare. I dag jagas förutom gråsäl även östersjövikare i enlighet med den regionala kvot som föreskrivs genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet och när kvoten uppfylls avbryts jakten. Ändringen syftar till att minska den administrativa bördan för jägare och den trädde i kraft den 1 augusti 2021. Naturresursinstitutet utarbetar för närvarande en nordisk syntesrapport om metoder för effektivare bekämpning av sälskador inom fiske och vattenbruk. Projektet resulterar i en färdplan och en verktygslåda. Rapporten väntas bli klar under våren 2022. Med anledning av det som sägs ovan har jord- och skogsbruksministeriet för avsikt att beakta Naturresursinstitutets rapport och bereda ett utkast till förvaltningsplan för remissbehandling under 2022. Utifrån utlåtandena om utkastet har ministeriet för avsikt att färdigställa och godkänna den slutliga förvaltningsplanen under 2023.

Maija Mela, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet
Janne Pitkänen, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Godkända arealer för jordbruksskiften

RP 156/2012 rd – RSv 7/2013 rd

1. Riksdagen förutsatte den 12 februari 2013 att Finland, i syfte att förhindra de orättvisa konsekvenserna av att godkända arealer för jordbruksskiften förändras när stödansökan behandlas eller efter behandlingen, i samband med EU:s jordbruksreform arbetar för att de förhandsifyllda (digitaliserade) skiftesuppgifterna i stödansökningarna ska få officiell ställning som den areal som myndigheterna godkänner.
2. Riksdagen förutsatte att regeringen vidtar alla de nationella åtgärder som är möjliga för att jordbruksproducenternas rättssäkerhet garanteras vid uppdatering av arealerna och att producenternas ställning också i övrigt tryggas vid tillämpningen av bestämmelserna.

1.-2. Jord- och skogsbruksministeriet har på många olika sätt försökt bidra till att bestämmelserna om arealer som myndigheterna har godkänt ska återinföras i EU-förordningarna. Med kommissionen har man i flera sammanhang tagit upp problemen kring digitalisering och arealändringar.

Jord och skogsbruksministeriets ledning har lyft upp frågan också i samband med annan brevväxling om behovet att minska den administrativa bördan samt på möten med kommissionens tjänstemannaledning.

Det utredningsprojekt för åkerskiftesregistret som landsbygdsförvaltningen har tillsatt (MMM031:00/2014) lyfter i sina slutsatser fram utvecklingsverktyg i processerna i anslutning till arealerna och många åtgärder har också redan vidtagits.

Enligt slutsatserna i utredningen är utvecklandet av Europeiska unionens lagstiftning av central betydelse när det gäller att minska arealändringarna, eftersom det inte kan fastställas absolut en enda rätt areal för åkerskiften. På mätningen inverkar alltid många olika faktorer, bland annat jordbrukarens odlingsåtgärder, olika mätredskap och metoder, hur den som mäter tolkar odlingsarealens omfattning och dylikt. Den marginal på 2 procent som i samband med den gemensamma jordbrukspolitiken har tagits in i EU-rättsakterna i syfte att minska behovet av att ändra arealerna i uppdateringen av registret bör vara högre med beaktande av storleken på åkerskiftena i Finland. Samtidigt måste man komma ihåg att uppenbara fel fortfarande måste korrigeras utan toleranser. Synliga icke stödberättigade områden ska slopas ur åkerskiftesregistret, eftersom kvaliteten på registret annars försämras med tiden.

Åkerskiftesregistret är ett centralt redskap utifrån vilket kommissionen bedömer tillförlitligheten i medlemsstatens administrations- och tillsynssystem och förmåga att skydda EU:s fonder för risker. Enligt utredningen finns det därför ingen anledning att pruta på åkerskiftesregistrets kvalitet och tillförlitlighet. Flera medlemsländer har fått finansieringskorrigeringar på upp till flera tiotals miljoner euro på grund av brister i registret i fråga. Det innebär att kommissionen kan låta bli att betala ut ett stort belopp av EU-finansieringen till ett medlemsland till följd av brister och fel i registret. Utgångspunkten i EU-rättsakterna är att jordbrukarna själva ansvarar för de arealer som har anmälts och författningarna känner inte till arealer som godkänts av administrationen.

I den senaste reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken har man i EU-förordningarna infört en gemensam gräns för återkrav på 100 euro i alla stöd- och ersättningsformer. Också detta är till hjälp för administrationen av små arealförändringar så att också jordbrukarnas arbetsbörda i återkravsutredningarna kan lättas. I utredningen ansågs utbildningen

för aktörerna vara ett viktigt element för att höja och förenhetliga kompetensnivån samt förbättra kvaliteten. Det är nödvändigt att fortsätta och effektivisera utbildningen för dem som är delaktiga i arealtillsyns- och digitaliseringsprocesserna.

Samarbetet mellan jordbruksförvaltningen och lantmäteriverket i frågor som rör anskaffningen av bilder, mätning och mättekniken har haft en central roll och dess betydelse är viktigt även i framtiden. Lantmäteriverket utvecklar bland annat en mera noggrann höjmodell som baserar sig på laserskannat material. I Livsmedelsverkets utredningsarbete om utnyttjande av laserskannat material i åkerskiftesregistret har det gjorts framsteg i fråga om punktmolnsmaterial och metoder. När det gäller metoder stannade man för att använda terrängskuggningsraster.

Livsmedelsverket hör till det nationella flygfotograferingsprogrammet, som tillgodoser Lantmäteriverkets, Finlands skogscentrals, Forststyrelsens och Livsmedelsverkets samlade fotograferingsbehov. Målet med programmet var att effektivisera anskaffningen av ortofotografier inom förvaltningsområdet och förbättra tillgången till uppdaterat flygbildsmaterial. I programmets initialskede delades Finland in i områden som flygfotograferades med fem års mellanrum. Från och med 2020 delas landet in i områden som flygfotograferas med tre års mellanrum. Tack vare förändringen får Livsmedelsverket bättre möjligheter att hålla åkerskiftesregistret aktuellt.

Som alternativ övervakningsmetod föreslog kommissionen redan för den innevarande perioden att åkerövervakningarna kunde förenklas med hjälp av ny teknik. I övervakningen utnyttjas material som levereras av Sentinelsatelliter eller annat motsvarande material och maskinell analys och kategorisering av detta material. Man hoppas att denna övervakningsmetod också kan öppna upp för en mer helhetsbetonad och riskbaserad analys av huruvida stöd villkoren uppfylls, i stället för observation av små brister i fråga om bland annat arealer. I reformen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik framhävs utnyttjandet av satellitmaterial ytterligare som ett redskap för uppföljning av jordbrukspolitiken och i den mån det är möjligt också som ett verktyg för övervakning. CAP-planen, som innehåller åtgärder inom stödsystemet för jordbruk och landsbygdsutveckling för 2023–2027, sändes till EU-kommissionen för godkännande i december 2021. Efter att kommissionens rättsakter på lägre nivå har antagits våren 2022 och de tekniska anvisningarna har blivit klara hösten 2022 kan situationen bedömas närmare under den kommande perioden för den gemensamma jordbrukspolitiken.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Mirja Kiviranta, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Den skogspolitiska redogörelsen

SRR 1/2014 rd – RSk 13/2014 rd

Riksdagen godkände den 20 maj 2014 följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

1. Finlands ställning som världsledande skogsnation stärks genom att vi effektivare utnyttjar våra naturliga förutsättningar och vår kompetens inom skogssektorn.
2. Genom hållbar vård och användning av våra skogar ökas virkesanvändningen och vi anpassar oss till klimatförändringen, och samtidigt motverkas de negativa effekterna av klimatförändringen vård och användning av skog måste vara ett godtagbart och eftersträvansvärt mål.
3. Aktivt företagande med utgångspunkt i diversifierad användning av skogen främjas bland annat genom underlättad generationsväxling och fler samfällda skogar. Dessa åtgärder ska samtidigt förhindra att skogsfastigheter splittras.
4. Förutsättningar för nya investeringar och ökad virkesanvändning skapas genom att vi förbättrar konkurrenskraften inom skogssektorn.
5. Den multidisciplinära forskningen måste stärkas för att stödja förnyelse och diversifiering inom skogssektorn och
6. Finland ska mer kraftfullt och målmedvetet satsa på initiativtagande, samordning, konsekvens och omfattande påverkansarbete, när skogsfrågor förbereds inom skogs- och miljöpolitiken i EU och på det internationella planet. Det behövs för att garantera diversifierad användning av skogarna.

1–6. Den nationella skogsstrategin 2025 innehåller de viktigaste riktlinjerna för Finlands skogspolitik. Riktlinjerna i skogsstrategin innehåller de mål som anges i den skogspolitiska redogörelsen och riksdagens ställningstagande till redogörelsen. Målen i strategin är att skapa en konkurrenskraftig verksamhetsmiljö för skoglig affärsverksamhet, att reformera och diversifiera skogsbranschen och dess strukturer samt att skogarna ska användas på ett aktivt, mångsidigt och ekonomiskt, ekologiskt, socialt och kulturellt hållbart sätt. Strategin innehåller en vision, strategiska mål, mål med indikatorer och en projektportfölj med strategiskt viktiga projekt.

Den ursprungliga Nationella skogsstrategin 2025 godkändes genom statsrådets principbeslut den 12 februari 2015. Den nationella skogsstrategin 2025 som uppdaterats utifrån ett brett samarbete med intressegrupperna antogs av skogsrådet i december 2018. Statsrådet fastställde den genom ett principbeslut av den 21 februari 2019.

Ett särskilt fokus i uppdateringen av skogsstrategin var att förnya projektportföljen. Den uppdaterade strategin innehåller tio strategiska projekt och den lyfter nu tydligare fram bland annat metoder för att trygga klimatsäkringen och skogsnaturens biologiska mångfald. Nya projekt är klimatsmart skogsbruk, nya träbaserade produkter och tjänster samt skogspolitiken på internationell och EU-nivå. Projekten i skogsstrategin genomförs under ledning av jord- och skogsbruksministeriet inom ramen för den budget som riksdagen godkänt.

Den nationella skogsstrategin är förenlig med innehållet i regeringsprogrammet från 2019. Regeringsprogrammets mål om ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden innebär dock nya prioriteringar i de skogspolitiska målen och genomförandet av dem. När nya principbeslut fattas eller befintliga strategier uppdateras utgående från regeringsprogrammet uppdateras åtgärderna i den nationella skogsstrategin på det sätt som ändringarna förutsätter, med beaktande av de olika hållbarhetsmålen.

Tillväxten inom den globala ekonomin och handeln ökade efterfrågan på skogsindustriprodukter 2021. Med undantag av papper ökade produktionen och exporten av skogsindustriprodukter. Regeringen har målmedvetet och konsekvent påverkat bland annat beredningen av EU:s biodiversitets- och klimatpolitik, lagstiftningen om hållbar finansiering och skogsstrategin.

I enlighet med prioriteringarna i statsminister Sanna Marins regeringsprogram låg tyngdpunkten i genomförandet av den nationella skogsstrategin 2025 på projekthelheterna Klimatsäkert skogsbruk, Naturvård i ekonomiskogar och skogarnas biologiska mångfald samt Skogsdata och plattformsekonomi. Flera projekt utgjorde samtidigt en del av de nya samlade klimatåtgärderna inom markanvändningssektorn som bygger på regeringsprogrammet.

Niina Rissanen, förstråd, jord- och skogsbruksministeriet

Ändringsbehoven i lagen om samfälligheter

RP 192/2014 rd – RSv 353/2014 rd

1. Riksdagen ser det som nödvändigt att bedöma ändringsbehoven i lagen om samfälligheter (758/1989) i fråga om att främja delägarnas inbördes likvärdighet och utveckla delägarlagens verksamhet.

Inget nytt att rapportera.

”Jord- och skogsbruksministeriet konstaterar att det på basis av ministeriets tidigare utredning inte har ansetts finnas något särskilt behov av eller särskilda förutsättningar för en mer omfattande revidering av lagen om samfälligheter. Lagens grundstruktur kan på basis av utredningen fortfarande bedömas innebära likabehandling av delägare på det sätt som förutsätts och för delägare med effektiv delägarlagsverksamhet ge möjlighet att utnyttja deras gemensamma egendom och trygga dess värde.”

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Pentti Lähteenoja, generaldirektör, jord- och skogsbruksministeriet

2. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur tillståndssystemet enligt 13 § i lagen om fiske fungerar i praktiken i fråga om de kommersiella fiskarnas tillgång till fiskevatten och utbudet av inhemsk fisk. En utvärdering av konsekvenserna ska lämnas till jord- och skogsbruksutskottet tre år efter det att lagen har trätt i kraft.

2. Enligt den nya lagen om fiske ska fiskeriområdena utarbeta och ta i bruk en plan för nyttjande och vård för sitt område. Planerna för nyttjande och vård ska bland annat innehålla uppgift om vilka områden som lämpar sig väl för kommersiellt fiske och fisketurism samt uppgift om de fångstredskap som lämpar sig för kommersiellt fiske i fråga om varje område som lämpar sig väl för kommersiellt fiske. Närings-, trafik- och miljöcentralen godkänner planen för nyttjande och vård. Regionalt tillstånd att bedriva kommersiellt fiske enligt 13 § i lagen om fiske kan under vissa villkor beviljas av närings-, trafik- och miljöcentralen i syfte att trygga en uthållig avkastning och ett hållbart nyttjande av fiskeresurserna samt genomförandet av planen för nyttjande och vård. De nya fiskeriområdena har utarbetat förslag till planer för nyttjande och vård och i slutet av 2021 lämnade de dem till närings-, trafik- och miljöcentralen i sina respektive områden. I planförslagen ingår element som hänför sig till 13 § i lagen om fiske. Regionala tillstånd enligt 13 § i lagen om fiske kan beviljas först när de nya planerna har godkänts. Därför är det ännu inte möjligt att utreda hur tillstånd enligt 13 § fungerar i praktiken.

Orian Bondestam, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv

RP 239/2016 rd – RSv 16/2017 rd

1. Riksdagen förutsätter att det för Lantmäteriverket reserveras tillräckliga ekonomiska och personella resurser för att verket skyndsamt ska kunna slutföra de gamla ersättningsförrättningarna enligt lagen om ersättande

av förluster på grund av vissa bestämmelser i överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv och i den därtill anslutna fiskeristadgan (501/1991).

1. Inget nytt att rapportera.

”Lantmäteriverket har på det sätt som riksdagen förutsätter ökat resurserna för att påskynda slutförandet av ersättningsförrättningarna för fisket i Tana älv sedan 2018. Ersättningsförrättningarna fortsätter i takt med att fiskerättigheterna avgjorts enligt lagen.”

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Pentti Lähteenoja, generaldirektör, jord- och skogsbruksministeriet

2. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet i samråd med Norge senast tre år efter det att avtalet har trätt i kraft granskar hur avtalet fungerat i allmänhet och hur fiskbestånden utvecklats. Likaså ska omfattningen av och utnyttjandet av de fiskerättigheter som innehas av samer och av fastighetsägare som bor någon annanstans granskas. Samtidigt ska det utredas om det finns förutsättningar att övergå till dags- och säsongsspecifika fiskekvoter.

2. År 2021 fortsatte granskningen av hur fiskeavtalet för Tana älv fungerar i samråd med Norge. Granskningen är ett led i förhandlingarna om förnyande av fiskeavtalet för Tana älv och bedömningen av behoven av ändringar i fiskeristadgan enligt artikel 6 i fiskeavtalet för Tana älv. Laxbeståndens utvecklingstendenser kunde granskas i betydligt större detalj när den finsk-norska forskningsgruppen för laxbestånden i Tana älv införde en uppskattning av storleken på olika lekvandrande laxbestånd innan fisket inleds (*PFA, pre-fishery abundance*) i rapporten om laxbeståndens status i Tana älv 2020²³. Granskningen lyfte tydligare fram laxbeståndens försämrade tillstånd och att det inte finns något överskott att fiska. Observationen ledde slutligen till att laxfisket avbröts helt i Tana älv och i ett brett havsområde utanför den norska kusten. Materialet om hur avtalet fungerar har utnyttjats i förhandlingarna om ändringen av fiskeristadgan. Enligt en överenskommelse med Norge ska ikraftträdandet av den nya fiskeristadgan skjutas upp till början av fiskesäsongen 2024.

Forskningsgruppen för laxbestånden i Tana älv bedömde separat möjligheterna att tillämpa dags- och säsongsspecifika fiskekvoter i regleringen av fisket. Enligt den skulle en daglig kvot som är större än kvoten en lax per dag inte ha någon betydelse. Med regeln en lax per dag skulle det vara möjligt att minska laxfångsten med några procent. En potentiell

23 https://www.luke.fi/fi/tenojoen_tutkimusryhma

nackdel med kvoten är ökad felrapportering av fångsten. Användningen av kvoter som en del av den kommande regleringen utreds, men de skulle inte ha kunnat ersätta andra regleringsåtgärder för fisket. Även år 2021 var laxens vandring till Tana älv exceptionellt svag. Laxbeståndens tillstånd ger för närvarande inte någon biologisk grund för att tillåta en ökad fiskedödlighet. Uppföljningen och utvärderingen av hur avtalet fungerar generellt sett och av fiskbeståndens utvecklingstrender fortsätter som en del av tillämpningen av fiskeavtalet för Tana älv och beredningen av den nya fiskeristadgan. I fortsättningen finns det inget att tillägga i fråga om riksdagens uttalande.

Tapio Hakaste, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Statsrådets redogörelse om livsmedelspolitik Mat 2030, Finsk mat för oss och för världen

SRR 2/2017 rd – RSk 21/2017 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

2. uppställer numeriska mål för ett minskat matsvinn i olika delar av livsmedelskedjan och utreder behoven av att se över datummärkningen av livsmedel för att bidra till ett minskat matsvinn,

2. Jord- och skogsbruksministeriet har föreslagit att det numeriska målet för minskning av matsvinnet ska vara 50 procent från 2012 års nivå. Målet uppfyller målen för hållbar utveckling enligt FN:s Agenda 2030, som kommissionen och EU-parlamentet siktar på att nå. Från år 2012 finns nationella uppgifter om svinnet från hela livsmedelskedjan. För hushållens och matservicens del har mät- och uppföljningsuppgifter om matsvinnet 2017–2018 samlats in inom Naturresursinstitutets projekt Wastestimator. Insamlingen av uppgifter om svinnet i hela matkedjan och minskningen av matsvinnet styrs av den nationella avfallsplanen (VALTSU). I kommissionens genomförandeförordningar för avfallsdirektivet bestäms om den lagstadgade minimikvalitetsnivå för uppföljning och statistikföring av matsvinn som medlemsstaterna ska iaktta, datainsamlingens omfattning och referensidpunkter samt om offentliggörande av uppgifter och överlämnande av dem till kommissionen. I Finland kommer Naturresursinstitutet att svara för genomförandet av förordningen inom ramen för jord- och skogsbruksministeriets, arbets- och näringsministeriets, miljöministeriets och livsmedelsbranschens samarbetsprojekt för uppföljning och minskning av matsvinn 2018–2020. Naturresursinstitutets färdplan för matsvinn för att halvera matsvinnet fram till 2030 publicerades den 19 januari 2021. Slutrapporten från ett projekt om matsvinn och livsmedelsavfall (Ruokahävikki ja elintarvikejäte Suomessa – uusimmat tutkimustulokset koko ruokaketjusta) offentliggjordes den 22 juni 2021. Också

kommissionen tar tag i datummärkningarnas roll som en del av arbetet inom Food waste and loss platform, där Finland deltar aktivt. Minskning av matsvinnet lyfts också fram i statsminister Marins regeringsprogram.

Statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhets (VN TEAS) projekt "Översyn av lagstiftningen kan minska matsvinnet – projekt Lexfoodwaste" granskade även det datummärkningarna och påminner om aktörens ansvar för att använda märkningen sista användningsdatum endast för produkter som lätt förskäms. Insatserna ska gälla invanda handlingsmönster, inte lagstiftningen.

3. systematiskt ökar och effektiviserar Finlands arbete för att i ett tidigt skede påverka beredningen av EU-lagstiftningen i frågor som rör livsmedelssektorn,

3. Jord- och skogsbruksministeriet har deltagit aktivt i behandlingen av direktivet om otillbörliga handelsmetoder (UTP-direktivet) i rådet. Dessutom har ministeriet aktivt påverkat beredningen av kommande reformer om såväl geografiska beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel som om EU:s politik för säljfrämjande åtgärder för jordbruksprodukter. Lagstiftningsförslagen om dessa lämnas i början av 2022.

Det påverkansarbete som jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde bedriver gentemot EU:s institutioner och medlemsstater har effektiviserats. Fokus har särskilt legat på kommissionens förslag om en reform av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Kommissionen lade fram förslaget den 1 juni 2018 och behandlingen blev klar 2021. Man har i olika sammanhang mångsidigt lyft fram Finlands ståndpunkter (i framställningar, tal, skriftligt). Dessutom har man deltagit aktivt i utvecklandet av EU-rättsakter om djurhälsa och växtskydd och av internationella standarder samt i annat samarbete på EU- och internationell nivå. EU:s djurhälsoförordning och den nya lagen om djursjukdomar inklusive de viktigaste författningarna på lägre nivå trädde i kraft den 21 april 2021. På initiativ av Finland utlystes 2020 till det internationella året för växtskydd. Växtskyddets betydelse för växtproduktionen, försörjningsberedskapen och den globala livsmedelstryggheten har lyfts fram på ett mångsidigt sätt, även om den internationella konferensen i Helsingfors ställdes in på grund av coronavirusläget.

4. avsätter tillräckligt stora ekonomiska och operativa resurser för att exporten av livsmedel och vatten ska kunna främjas långsiktigt och systematiskt, och

4. Inget nytt att rapportera.

”Jord- och skogsbruksministeriet och arbets- och näringsministeriet finansierar Business Finlands tillväxtprogram Food from Finland, som fokuserar på att främja exporten av livsmedel och drycker. Under Sipiläs regering riktades spetsprojektfinansiering till Livsmedelsverket för projekt om marknadsinträde som öppnar nya exportmöjligheter, utveckling av exportövervakningssystem, rådgivning till och förbättring av exportberedskapen hos små och medelstora livsmedelsföretag samt utveckling av ett sådant elektroniskt system för djurläkemedelsintyg som Kinas myndigheter kräver. Finansieringen av dessa åtgärder har fortsatt också under statsminister Sanna Marins regeringsperiod. Jord- och skogsbruksministeriet har också gett resurser för anställning av en attaché som fokuserar på livsmedelsexport till Kina, Sydkorea och Sydafrika. Jord- och skogsbruksministeriet har anvisat medel för ett flertal utbildningar om kunnande inom livsmedelsexport, ett utbildnings- och samordningsprojekt för livsmedelsexport, förbättrad exportberedskap för spannmålsprodukter, en utredning om produktion och export av förpackat vatten och en profilhöjning för den inhemska produktionens särdrag i förhållande till konkurrentländernas produkter. Jord- och skogsbruksministeriet har också anvisat medel för internationalisering av vattensektorn bland annat genom att finansiera Finlands vattenforum rf. Jord- och skogsbruksministeriet har främjat öppnandet av exportmarknaden även som tjänsteuppdrag såväl på EU-nivå som internationellt.”

5. underlättar småskalig förädling av inhemsk mat och närproducerad mat.

5. Inget nytt att rapportera.

”Jord- och skogsbruksministeriet har gjort talrika lagstiftningsändringar med vilka direktförsäljningen från gårdarna och marknadstillträdet för småskaligt förädlade livsmedel underlättats. Bestämmelserna kommer att göras ännu mer flexibla i samband med totalreformen av livsmedelslagstiftningen. Livsmedelsverket har tagit fram ett stort antal instruktioner inom spetsprojektet Rådgivning till små och medelstora företag i livsmedelsbranschen, och även anordnat kurser och gett rådgivning om ämnet samt effektiviserat framtagandet av enhetliga myndighetstolkningar och införandet av en ny servicemodell. Medel från landsbygdsutvecklingsprogrammet används för att finansiera företagsverksamhet inom livsmedelssektorn på landsbygden.”

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Anna-Leena Miettinen, enhetschef, jord- och skogsbruksministeriet

Övergångsarrangemangen i samband med reformen av bostadsdatasystemet

RP 127/2018 rd – RSv 168/2018 rd

Riksdagen förutsätter att det noga bevakas hur reformen kommer i gång och hur övergångsarrangemangen fungerar och att det vid behov vidtas korrigerande åtgärder samt att jord- och skogsbruksministeriet lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning i frågan före utgången av 2022.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

”Jord- och skogsbruksministeriet lämnar en utredning om hur övergångsarrangemangen fungerar till riksdagen före utgången av 2022.”

Timo-Ville Nieminen, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Uppföljning av hur växtskyddslagen fungerar

RP 11/2019 rd – RSv 17/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer och utvärderar hur lagstiftningen fungerar samt lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning i ärendet före utgången av 2021.

Växtskyddslagen (1110/2019) trädde i kraft den 14 december 2019. Jord- och skogsbruksministeriet har i samarbete med Livsmedelsverket följt och utvärderat hur lagstiftningen fungerar samt lämnat jord- och skogsbruksutskottet en utredning i ärendet.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Marja Savonmäki, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Temporärt stöd för beskogning

RP 150/2020 rd – RSv 171/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheten att senare utsträcka stödordningen till sådana områden på minst 0,5 hektar som består av separata områden på minst 0,2 hektar, när den genomsnittliga bredden på varje område är minst 20 meter och när alla arealer i övrigt

uppfyller villkoren för att bli godkända för stödordningen och godkännande av mindre arealer inte medför onödig extra administrativ börda.

Inget nytt att rapportera.

”Lagen om temporärt stöd för beskogning (1114/2020) bereddes 2020 och trädde i kraft vid ingången av 2021. Lagen är temporär och gäller till utgången av 2023. Det är fråga om en ny stödordning och utifrån erfarenheterna av genomförandet av lagen bedömer jord- och skogsbruksministeriet senare möjligheten att utsträcka stödordningen till att omfatta också områden som är mindre än den nuvarande minimiarealen på 0,5 hektar så att det är ändamålsenligt att minska den fastställda minimiarealen och att detta inte medför onödig extra administrativ börda för Finlands skogscentral och närings-, trafik- och miljöcentralerna. En naturlig tidpunkt för en översyn är i slutet av 2022 när genomförandet av beskogningar och fortsättningen på stödordningen ses över som en helhet.”

Kaisa Pirkola, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av renskötsellagen

RP 152/ 2020 rd – RSv 170/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer och utvärderar hur lagstiftningen fungerar och hur verksamheten i renskadenämnden bedrivs samt lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning om saken före utgången av 2023.

Inget nytt att rapportera.

”Bestämmelserna om renskadenämnden i renskötsellagen (848/1990) utfärdades genom lag 1135/2020 och trädde i kraft den 1 januari 2021. Jord- och skogsbruksministeriet följer hur nämndens verksamhet bedrivs och hur lagstiftningen fungerar samt lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning om saken före utgången av 2023.”

Johanna Wallius, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Riksdagens svar på regeringens proposition med förslag till livsmedelslag och till lag om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter

RP 3/2021 rd – RSv 24/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet skärper de krav på livsmedelsmärkning som gäller ursprungsmärkning, effektiviserar tillsynen och sanktionerna i enlighet med utskottets betänkande och förelägger riksdagen de behövliga författningsändringarna 2022. Finland måste ansöka om undantag från EU-lagstiftningen, om det inte annars är möjligt att ändra författningarna.

1. Finland har i flera olika sammanhang i Europeiska unionens institutioner betonat att kraven på ursprungsmärkning av livsmedel bör vidareutvecklas och att bestämmelser om ursprungsmärkning uttryckligen ska finnas i EU-lagstiftningen. Harmoniserade genomförandeakter skulle säkerställa att kraven tillämpas på behörigt sätt i alla EU-medlemsstater. Eftersom EU-lagstiftningen om ursprungsmärkning inte har utvecklats på önskat sätt utfärdade Finland våren 2017 en förordning av jord- och skogsbruksministeriet (218/2017) med vilken det föreskrivs om angivande av ursprungsland för kött som används som ingrediens i livsmedel (nötkreatur, svin, får och getter, fjäderfä) samt för mjölk och mjölk som ingår som ingrediens i mejeriprodukter i färdigförpackade livsmedel som tillverkas i Finland. Förordningen är temporär och dess giltighetstid har senare förlängts till och med den 31 december 2023. I syfte att ytterligare förbättra konsumenternas tillgång till information utfärdade Finland i början av 2019 en förordning av jord- och skogsbruksministeriet (154/2019) enligt vilken restauranger och andra serveringsställen ska informera konsumenterna skriftligen om ursprunget för kött som används som ingrediens i en rätt. Även denna förordning är temporär och dess giltighetstid har förlängts till den 30 april 2023.

I myndighetstillsynen övervakas ursprungsmärkning liksom andra obligatoriska livsmedelsuppgifter som en del av den normala riskbaserade livsmedelstillsynen. Om det i tillsynen konstateras att märkningarna är bristfälliga eller strider mot bestämmelserna, inverkar bristerna på företagets Oiva-betyg och tillsynsmyndigheten använder dessutom de administrativa tvångsmedel som föreskrivs i livsmedelslagen (297/2021). I livsmedelslagen, som trädde i kraft i april 2021, ingår en ny administrativ sanktion, påföljdsavgift inom livsmedelstillsynen (67 §). Tillsynsmyndigheten kan påföra en påföljdsavgift på 300–5 000 euro, om en livsmedelsföretagare marknadsför livsmedel på ett sätt som strider mot livsmedelsbestämmelserna.

I maj 2020 offentliggjorde kommissionen strategin *Från jord till bord*. I genomförandepLANEN för den konstateras att kommissionen före utgången av 2022 ska lägga fram förslag om att utvidga de obligatoriska ursprungsmärkningarna till vissa livsmedel. Finland anser att initiativet är mycket viktigt och deltar aktivt i behandlingen av det. Under genomförandet av strategin *Från jord till bord* kan medlemsstaterna inte meddela EU nationella lagförslag om ursprungsmärkning, eftersom kommissionen har uppgett att den kommer att avge ett negativt yttrande om sådana. Finland kan förlänga giltighetstiden för de gällande nationella författningarna om ursprungsmärkning medan man väntar på att EU-lagstiftningen utvecklas. Det är inte möjligt att utfärda nya nationella författningar.

2. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet underlättar och förbättrar små slakteriers verksamhetsbetingelser och slakt på gårdar i enlighet med utskottets betänkande och förelägger riksdagen de behövliga författningsändringarna 2022. Finland måste ansöka om undantag från EU-lagstiftningen, om det inte annars är möjligt att ändra författningarna.

2. Finland har redan underlättat och förbättrat verksamhetsbetingelserna för småskaliga slakterier och slakt på gårdar på många sätt.

Verksamhetsbetingelserna för småskaliga slakterier: Finland har sedan 2011 infört omfattande nationella anpassningar av kraven i bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 som gäller småskaliga slakteriers konstruktioner. Anpassningarna har godkänts av Europeiska kommissionen. Till exempel för småskaliga slakterier för klöv- och hovdjur är minimikravet en slaktlokal och ett kylrum. Småskaliga slakterier behöver inte heller ha djurstall, utan det räcker med lämpliga slaktdjursfällor om djuren inte förvaras i slakteriet över natten. I småskaliga slakterier där fjäderfän eller hardjur slaktas räcker det med ett enda kylrum. Anpassningarna lindrar avsevärt kraven på småskaliga slakteriers lokaler.

Syftet med EU-lagstiftningen är bland annat att säkerställa djurens välbefinnande under hantering och avlivning samt att slakten är hygienisk och att köttet är livsmedelsdugligt. Enligt jord- och skogsbruksministeriets uppfattning är minimikraven för småskaliga slakterier redan så låga att det skulle vara svårt att avvika från dem utan att äventyra livsmedelssäkerheten.

I artikel 7 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/624 föreskrivs om möjligheten till undantag från kravet på officiella veterinärers (tidigare besiktningsveterinär) närvaro vid slakterier. I vissa småskaliga slakterier kan besiktningar efter slakt på vissa villkor utföras av en officiell assistent under den officiella veterinärens ansvar. Dessutom får besiktningen efter slakt skjutas upp till högst 24 timmar efter slakten. Undantagen kan

under vissa förutsättningar utvidgas också till något större slakterier. Finland har utnyttjat denna möjlighet och bestämmelser om den finns i 5 § i jord- och skogsbruksministeriets förordning om livsmedelstillsyn (315/2021).

Med stöd av livsmedelslagen subventioneras småskaliga slakteriers och vilthanteringsanläggningars köttbesiktningssavgifter, vilket i synnerhet har gynnat småskaliga slakterier i glesbygden. I de nordiska länderna och även vid Livsmedelsverket pågår forskningsprojekt för att utreda möjligheterna att utnyttja videofilmning vid köttbesiktning, vilket skulle underlätta verksamhetsmöjligheterna för småskaliga slakterier i glesbygden. Med hjälp av undersökningarna försöker man senare ändra EU-lagstiftningen.

Slakt på gårdar: Finland har utnyttjat de undantag som gäller köttbesiktning som EU-lagstiftningen möjliggör. I EU-lagstiftningen förutsätts att det föreskrivs nationellt om undantag och att Europeiska kommissionen godkänner de nationella reglerna. Jord- och skogsbruksministeriets förordning (318/2021) innehåller bestämmelser om de ovannämnda nationella reglerna. Undantagen gäller primärproducenternas möjlighet att slakta fjäderfä och hardjur på den jordbruksanläggning som djuren kommer från eller i en registrerad livsmedelslokal och leverera kött utan köttbesiktning direkt till konsumenten eller till den lokala detaljhandeln. På motsvarande sätt kan primärproducenter inom ett renskötselområde leverera renkött och torkat renkött direkt till konsumenten och jägare kan leverera kött av frilevande vilt direkt till konsumenten eller till detaljhandeln utan köttbesiktning på de villkor som anges i förordningen. Eftersom eventuella nationella anpassningar av EU-lagstiftningen har tagits i bruk i full omfattning i Finland både när det gäller verksamhetsbetingelserna för småskaliga slakterier och slakt på gården, är det inte möjligt att införa nya anpassningar i den nationella lagstiftningen.

Gårdarnas verksamhet underlättas också av möjligheten att börja slakta nötkreatur, hästar och svin på den jordbruksanläggning som djuren kommer från. På jordbruksanläggningen får slaktas högst tre nötkreatur, tre hovdjur eller sex svin åt gången. Den officiella veterinär som utför besiktningen före slakt ska finnas på plats vid tidpunkten för slakten. Djuren (och deras delar) ska transporteras till slakteriet för slaktning. Livsmedelsverket bereder för närvarande anvisningar om ovannämnda inledande av slakt på den jordbruksanläggning som djuren kommer från. När anvisningarna är klara kan denna möjlighet till avlivning på gården med kulgevärsmetoden börja utnyttjas i Finland.

Hannu Miettinen, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Identifiering och registrering av sällskapsdjur

RP 101/2021 rd – RSv 162/2021 rd

Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet följer upp och utvärderar hur lagstiftningen om identifiering och registrering av sällskapsdjur och särskilt bestämmelserna om hundregistret fungerar i förhållande till de mål som uppställts för lagstiftningen samt lämnar en utredning om detta till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2024.

Lagen om identifiering och registrering av djur (1069/2021) trädde i kraft den 1 januari 2022. Jord- och skogsbruksministeriet och Livsmedelsverket följer upp och utvärderar hur lagstiftningen om identifiering och registrering av sällskapsdjur och särskilt bestämmelserna om hundregistret fungerar i förhållande till de mål som uppställts för lagstiftningen samt lämnar en utredning om detta till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2024.

Anssi Welling, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Laginitiativet om att upphöra med kalhuggning på statsägda områden

MI 9/2019 rd – RSv 43/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att olika skogsbehandlingsmetoder används mångsidigt i statens skogar och att den lämpligaste metoden väljs för varje område och växtplats. Jord- och skogsbruksministeriet ska utreda hur man i statens skogar kan öka hyggesfritt skogsbruk särskilt i för ändamålet lämpliga torvmarker, rekreations- och turistområden samt vid kanterna av skyddsområden, sjöar och vattendrag och ovan nämnda områden som används för särskilda ändamål, och före utgången av 2022 lämna jord- och skogsbruksutskottet en utredning om hur hyggesfritt skogsbruk på statens marker kan ökas.
2. Riksdagen förutsätter att Forststyrelsens avkastningsmål och krav på intäktsförling ställs så att de inte försvårar en totalt sett hållbar användning av statens skogar. Statsrådet ska utarbeta en långsiktig plan för uppställande av ett avkastningsmål och krav på intäktsförling på en nivå som stöder en totalt sett hållbar användning av skogarna och lämna en utredning om planen till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2023.

1–2. Ärendet har behandlats i resultatförhandlingarna med Forststyrelsen och det har avtalats om åtgärder och en tidsplan för 2022.

Leena Arpiainen, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Vattnet är vårt - medborgarinitiativ för att förhindra privatisering av vattentjänster

MI 2/2020 rd – RSk 26/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vid beredningen av den reglering som avses i medborgarinitiativet som en del av reformen av vattentjänstlagstiftningen ingående utreder olika regleringsalternativ och fäster särskild uppmärksamhet vid regleringens förhållande till den kommunala självstyrelsen och de krav som följer av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna och före utgången av 2022 lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning om hur reformen av vattentjänstlagstiftningen framskrider.
2. Riksdagen förutsätter utifrån medborgarinitiativet att statsrådet så snabbt som möjligt vidtar åtgärder för att bereda lagstiftning som säkerställer att de offentligt ägda vattentjänstfunktioner som omfattas av kommunens organiseringskyldighet förblir i kommunernas ägo och bestämmanderätt.

1–2. Beredningen av den lagändring som riksdagen förutsätter har inletts i samband med den nationella vattentjänstreformen, som utgör en del av reformen av vattentjänstlagstiftningen. Beredningen av lagändringen förutsätter ett brett och grundligt beredningssunderlag och den har inletts i ett förvaltningsövergripande samarbete. Utredningsarbetet pågår för närvarande och utöver andra aspekter granskas i synnerhet också förhållandet mellan den lagstiftning som ska genomföras och den kommunala självstyrelsen samt förpliktelseerna avseende de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Jord- och skogsbruksutskottet ges en utredning om hur ärendet framskrider före utgången av 2022.

Johanna Kallio, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet
Vilja Klemola, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Lag om ekologisk produktion och lag om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter

RP 193/2021 rd – RSv 218/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att Livsmedelsverket anvisas tillräckliga resurser för att sköta sina uppgifter.

1. Jord- och skogsbruksministeriet följer tillsammans med Livsmedelsverket hur resurserna räcker till för att sköta verkets uppgifter. Ministeriet lägger vid behov fram ett förslag i samband med de normala ram-, budget- eller tilläggsbudgetprocesserna, om det finns behov av att anvisa Livsmedelsverket tilläggsresurser för skötseln av de uppgifter under förändringsfasen som verket åläggs i lagen om ekologisk produktion.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder rekommendationer och anvisningar för skogsägare och aktörer inom branschen för ekologisk insamling av naturprodukter om ekologisk produktion i syfte att främja nyttjandet av den ekonomiska och hälsofrämjande potentialen hos ekologiska naturprodukter. Statsrådet ska före utgången av 2022 lämna en utredning över de vidtagna åtgärderna.

2. Lagen om ekologisk produktion (1330/2021) och lagen om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter trädde i kraft den 1 januari 2022. Livsmedelsverket bereder rekommendationer och anvisningar för skogsägare och aktörer inom branschen för ekologisk insamling av naturprodukter om ekologisk produktion i syfte att främja nyttjandet av den ekonomiska och hälsofrämjande potentialen hos ekologiska naturprodukter. Jord- och skogsbruksministeriet lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning i ärendet före utgången av 2022.

3. Riksdagen förutsätter att konsekvenserna av lagen om ekologisk produktion för det kommersiella nyttjandet av ekologiska naturprodukter följs upp och att en utredning om konsekvenserna lämnas före utgången av 2022.

3. Jord- och skogsbruksministeriet följer tillsammans med Livsmedelsverket hur lagen om ekologisk produktion påverkar det kommersiella utnyttjandet av ekologiska naturprodukter och lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning före utgången av 2022.

Tero Tolonen, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

10 Försvarsutskottet

Ekonomiska förmåner för värnpliktiga

RP 37/2007 rd – R Sv 110/2007 rd

Riksdagen förutsatte den 11 december 2007 att regeringen vidtar åtgärder för att beväringstjänstgöringen ska beaktas i pensionen och hemförlovningspenning betalas till dem som hemförlovas. Vidare förutsatte riksdagen att de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga förbättras.

Regeringen har strävat efter att långsiktigt och planmässigt förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala villkor. Utvecklingen av de värnpliktigas förmåner samordnas av försvarsministeriets tväradministrativa samarbetsforum, som i sitt arbete systematiskt betonat vikten av att förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner och uppskattningen av deras samhällseliga ställning (arbetsliv, studier).

Grunderna för reservistlönen reviderades 2008, varigenom lönen bands till försvarsministeriets lönetabell. I enlighet med det höjdes reservistlönerna senast den 1 juni 2021. År 2020 fattades ett beslut om att höja dagpenningen för beväringar och reservister från och med den 1 januari 2021. Dessutom höjdes från och med den 1 juni 2021 det dagtraktamente som betalas som ersättning för förlorad arbetsförtjänst till dem som rekryteras utanför Försvarsmakten och som genomgår krishanteringsutbildning. I försvarsredogörelsen (2021) och den parlamentariska värnpliktskommitténs betänkande (2021) ges i uppdrag att utreda och utveckla de värnpliktigas ekonomiska förmåner.

År 2020 fattades också ett beslut om att reservister som tjänstgör i militära krishanteringsuppdrag från och med den 1 januari 2021 ska börja få ersättning för kostnaderna för läkarundersökningar och tandläkarundersökningar som behövs för att påvisa god hälsa.

Försvarsministeriet har utfärdat en förordning om temporär ändring av försvarsministeriets förordning om de förmåner som avses i värnpliktslagen och i lagen om hälsovården inom försvarsmakten. I den temporära förordningen föreskrivs att det till värnpliktiga betalas 13,50 euro i matpenning för de dagar då de på grund av specialarrangemang till följd av coronavirusepidemin är befriade från annan tjänstgöring.

Beaktandet av beväringstiden vid fastställandet av pensionen och ett eventuellt återinförande av hemförlovningspenningen hör till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Med beaktande av de ekonomiska förmånerna som helhet har social- och hälsovårdsministeriet tills vidare inte ansett det vara nödvändigt att återinföra hemförlovningspenningen.

Sami Roikonen, avdelningsstabsofficer, försvarsministeriet

Beaktandet av den nationella säkerheten i områdesanvändningen och i fastighetsinnehav

RP 253/2018 rd – RSv 268/2018 rd

Riksdagen förutsatte att försvarsministeriet före utgången av 2021 lämnar försvarsutskottet en rapport om hur de nya bestämmelserna fungerar med beaktande av den nationella säkerheten vid områdesanvändning och i fastighetsinnehav.

Försvarsministeriet lämnade en utredning till riksdagen den 14 december 2021. Utredningen fokuserar på lagen om tillståndsplikt för fastighetsförvärv (470/2019) och lagen om statens förköpsrätt inom vissa områden (469/2019). Vad gäller de övriga lagarna i helheten, det vill säga lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter för säkerställande av den nationella säkerheten (468/2019), lagen om ändring av markanvändnings- och bygglagen (467/2019), lagen om ändring av 12 kap. 3 § i jordabalken (471/2019), lagen om ändring av 6 § i lagen om köpvittnen (472/2019), lagen om ändring av 6 § i lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster (473/2019) och lagen om ändring av lagen om köpeskillingsregister över fastigheter (474/2019) kan det konstateras att lagstiftningen har fungerat och att det inte finns något behov av att till exempel precisera bestämmelserna i dem.

I utredningen konstateras att de stiftade lagarna har haft en förebyggande effekt vid fastighetsköp och att försvarsministeriets lägesbild av fastighetsinnehavet har förbättrats. Lagen om tillståndsplikt för vissa fastighetsförvärv har visat sig behövlig. Det kan vara svårt att konstatera ett hot mot ordnandet av försvaret, gränssäkerheten eller försörjningsberedskapen när tillstånd beviljas, eftersom hotet kan konkretiseras på lång sikt. Enligt inlösningslagen finns det dock en möjlighet till expropriation om det visar sig att de uppgifter som erhållits i samband med tillståndprocessen inte har möjliggjort en korrekt hotbedömning.

När lagen stiftades konstaterades det att utmaningen består i att göra regleringen vattentät och att eventuella systembrister omedelbart måste åtgärdas i syfte att garantera Finlands nationella intressen och säkerhet. Försvarsministeriet har under den tid som lagarna varit i kraft identifierat utvecklingsbehov i tillståndslagen och förköpslagen. De viktigaste preciseringsbehoven i lagarna:

- den nationella säkerheten ska ingå i tillämpningsområdet
- precisera bestämmelserna om informationsutbytet mellan myndigheterna
- kundens skyldighet att medverka vid avgörande av ärenden
- fastighetens användningsändamål ges större tyngd som en del av förutsättningarna för beviljande av tillstånd
- öppna finansieringen av handeln
- fastställa en förköpszon på 1 000 m för statens förköp
- fastställa prioritetsordningen för statens och kommuners förköp
- öka de permanenta personalresurserna för tillstandsbehandlingen vid försvarsministeriet och till behövliga delar för fullgörandet av skyldigheten att begära utlåtande för andra myndigheters del

Preciseringen av lagstiftningen syftar dels till att fullt ut svara mot alla de mål som ställdes upp för lagarna redan när de stiftades, dels till att svara på de framtida utmaningar som redan har identifierats.

Anu Sallinen, konsultativ tjänsteman, försvarsministeriet

Redogörelse om Senatfastigheter och Försvarsfastigheter

RP 31/2020 rd – RSv 194/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen före ingången av höstsessionen 2022 lämnar en övergripande redogörelse om Senatfastigheter, dess dotteraf-färsverk Försvarsfastigheter och hela Senatkoncernen. Redogörelsen ska bland annat

1. granska bland annat statens lokalförvaltning i dess helhet, dess organisation, verksamhetsprinciper, reglering, kundens ställning, kostnader, serviceavtal med eventuella anknytande meningsskiljaktigheter, systemets konsekvenser för myndigheternas förutsättningar att sköta sina lagstadgade uppgifter och lokalförvaltningens ansvar bland annat för brister i lokalernas skick,

2. mer generellt bedöma affärsverksmodellens lämplighet som organisationsform för statens lokalförvaltning och 3) bedöma hur den nya lagstiftningen om Försvarsfastigheter fungerar, särskilt i fråga om genomförandet av styrningsbehörigheten mellan finansministeriet och försvarsministeriet, och hur personalens ställning utvecklas.

1.–3. Lagen om Senatfastigheter och Försvarsfastigheter trädde i kraft den 1 januari 2021. För att uppfylla kraven i riksdagens uttalande i samband med att lagen antogs inledde finansministeriet beredningen av en redogörelse om Senatkoncernen och statens lokalförvaltning under 2021. Redogörelsen kommer att lämnas till riksdagen före ingången av höstsessionen 2022.

Redogörelsen bereds som tjänsteuppdrag under ledning av finansministeriet. I oktober 2021 tillsattes en expertgrupp för att stödja beredningen av redogörelsen. Expertgruppens mandatperiod är 20.10.2021–1.9.2022 och den består av företrädare för ministerierna, Senatfastigheter och Försvarsfastigheter. Expertgruppens uppgift är att ta fram information för att svara på riksdagens frågor och för att bereda redogörelsen i övrigt. Den har också i uppgift att planera kommunikationen om redogörelseförfarandet.

Bland det som riksdagen förutsatte att redogörelsen ska innehålla identifierades ett behov av att undersöka olika serviceavtal och eventuella meningsskiljaktigheter om dem. För att utreda frågan gjordes en separat undersökning av serviceavtalen mellan Senatkoncernens affärsverk och de statliga kunderna samt av hur hyressystemet fungerar. Undersökningen blev klar i början av 2022. Undersökningen genomfördes av KTI Kiinteistötiety, som vann konkurrensutsättningen. Slutrapporten²⁴ från undersökningen utnyttjas som en del av statsrådets redogörelse.

Tero Meltti, finansråd, enhetschef, finansministeriet
Peppiina Huhtala, regeringssekreterare, finansministeriet

24 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-895-8>

11 Kulturutskottet

Utövande konstnärers rättigheter i audiovisuella verk

RP 73/2013 rd – RSv 120/2013 rd

Riksdagen förutsatte den 5 november 2013 att regeringen ser till att utövande konstnärer som uppträder i audiovisuella verk bemöts jämbördigt med andra konstnärer.

Undervisnings- och kulturministeriet har börjat bereda en utredning om skydd för audiovisuella framträdanden inom Europeiska unionen. Utredningen ger en grund för att bedöma behovet av nationell lagstiftning i samband med att man inom Europeiska unionen bereder unionens och dess medlemsstaters anslutning till Pekingfördraget från 2012 om skydd för audiovisuella framträdanden. En delutredning färdigställdes 2016.

I rådets arbetsgrupp för upphovsrättsfrågor inleddes hösten 2014 diskussioner om processen för ikraftsättande av Pekingfördraget.

Förberedelserna inför Europeiska unionens och dess medlemsstaters tillträde till Pekingfördraget har pågått under ledning av kommissionen och har ännu inte slutförts. Tidtabellerna för de nationella förberedelserna och utredningsarbetet i Finland har av ändamålsenlighetsskäl samordnats med förberedelserna inom Europeiska unionen.

Utredningen om skyddet för audiovisuella framträdanden i Pekingfördraget och i lagstiftningen i Europeiska unionen och i vissa medlemsstater i Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har offentliggjorts²⁵.

I samband med beredningen av det nationella genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/790 om upphovsrätt och närstående rättigheter på den digitala inre marknaden och om ändring av direktiven 96/9/EG och 2001/29/EG (DSM-direktivet) har upphovsrättslagen också granskats med fokus på skådespelarnas rättigheter. Ett förslag till lagstiftningslösning ingick i utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av upphovsrättslagen och 184 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (Begäran om utlåtande, diarienummer VN/2245/2020). Beredningen av regeringens proposition om saken pågår fortfarande.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

25 Survey on the Protection of Audiovisual Performances. Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2018:43. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-612-6>

Elevhälsotjänster enligt lagen om elev- och studerandevård

RP 189/2014 rd – RSv 224/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med servicestrukturen av social- och hälsovården ser till att elevhälsa enligt lagen om elev- och studerandevård också i fortsättningen kan ordnas som närservice i skolorna.

I social- och hälsovårdsreformen omfattas elevhälsotjänsterna av välfärdsområdets organiseringsansvar. I samband med reformen kompletterades 9 § i lagen om elev- och studerandevård med en skyldighet för välfärdsområdena att ordna psykolog- och kuratorstjänster som närservice vid skolor och läroanstalter. Utbildningsanordnarna ska tillhandahålla lämpliga lokaler i skolorna, läroanstalterna eller deras omedelbara närhet.

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om elev- och studerandevård och till vissa lagar som har samband med den, vilken kompletterar social- och hälsovårdsreformen, överlämnas till riksdagen vecka 6/2022. I propositionen föreslås också en skyldighet till närservice inom skol- och studerandehälsovårdens tjänster, med vissa begränsningar som gäller dessa tjänster. Institutet för hälsa och välfärd och Utbildningsstyrelsen följer upp hur elevhälsan genomförs med hjälp av regelbundna undersökningar.

Arja Ruponen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Revidering av lagstiftningen om studiestöd

RP 210/2014 rd – RSv 360/2014 rd

Riksdagen förutsätter att det under nästa valperiod görs en totalrevidering av lagstiftningen om studiestöd. Revideringen ska säkerställa de ekonomiska möjligheterna för heltidsstudier och även beakta aspekter som gör systemet tydligare, genomskinligare, smidigare och mer sporrande samt förbättrar likabehandlingen av de studerande.

Studiestödet har utvecklats i den riktning som riksdagen förutsätter.

Utifrån utredaren professor Roope Uusitalos förslag verkställdes den studiestödsreform som förutsatts i regeringsprogrammet i huvudsak genom lag 4/2017 om ändring av studiestödslagen, som trädde i kraft den 1 augusti 2017, så att stödtiden för högskolestuderande förkortades, nivåerna på studiepenningen för olika utbildningsstadier förenhetligades och beloppet av statsborgen för studielånet steg. I samband med reformen har också den studerandes egna inkomstgränser justerats enligt det ändrade

inkomstnivåindexet, och höjningen av det belopp av studiestödet som återkrävs har sänkts från den 1 januari 2018. Från den 1 januari 2018 minskar inte heller föräldrarnas inkomster längre studiepenningen för 18–19-åringar som studerar på andra stadiet och bor självständigt.

Stödets nivå blev betydligt bättre när statsborgen höjdes. Villkoren för studielånskompensationen och studielånsavdraget kvarstår på nuvarande nivå, vilket sporrar till att avlägga examen inom den målsatta tiden. Dessutom har lånets användbarhet förbättrats genom att anteckningar om betalningsanmärkningar inte längre utgör ett hinder för att bevilja statsborgen, och på andra stadiet kan lånet för en termin lyftas på en gång.

De studerande överfördes i huvudsak till det allmänna bostadsbidraget den 1 augusti 2017, och det innebär att deras boende stöds på samma grunder som boendet för alla andra med små inkomster. Ändringen förbättrade den ekonomiska situationen för i synnerhet ensamstående studerande som har de minsta inkomsterna och höga boendeutgifter. Reformen innebär att studiestödet och bostadsbidraget tillsammans tryggar förutsättningarna för heltidsstudier på ett bättre sätt än tidigare.

Dessutom kan den som är vårdnadshavare för ett barn under 18 år få studiepenningens försörjarförhöjning från den 1 januari 2018. Från den 1 augusti 2019 kan studerande i gymnasieutbildning eller yrkesutbildning som är yngre än 20 år och från en familj med små inkomster få läromaterialstillägg, och föräldrarnas inkomster sänker inte studiepenningens grundbelopp eller bostadstillägget för en studerande som är yngre än 18 år och bor självständigt. De studerande som inte omfattas avgiftsfri utbildning enligt läropliktslagen har fortfarande rätt till läromaterialstillägg från den 1 augusti 2020.

I enlighet med Antti Rinnes regeringsprogram höjdes studiepenningens försörjarförhöjning från och med den 1 januari 2020 med 25 euro och studiepenningens belopp indexbands. Den första indexhöjningen gjordes den 1 augusti 2020 då studiepenningarna höjs med en procent. Den 1 augusti 2021 var höjningen 0,4 procent och den 1 augusti 2022 kommer höjningen att vara cirka två procent. Bostadstilläggets belopp är från och med den 1 januari 2020 210 euro i månaden för alla studerande som studerar utomlands eller på Åland. Systemet förenklades eftersom bostadstilläggen i länder med låg hyresnivå slopades.

Villkoren för studielånskompensation ändrades den 1 januari 2020 så att studielåntagare som avlagt en examen utomlands har rätt till studielånskompensation trots att tiden för att avlägga examen överskridit den föreskrivna tiden med högst tre månader, om orsaken är den utländska högskolans avvikande definition av termin eller praxis för beviljande av examensbetyg.

Dessutom ändrades tidsfristen för återbetalning av studiepenning och bostadstillägg för en stödmånad den 1 januari 2020 så att återbetalningen ska göras före utgången av april kalenderåret efter stödåret.

Förhindrad inledning av studierna och fördröjda studier på grund av covid-19-epidemin har beaktats i villkoren för studielånskompensation och studielånsavdraget (lagen om ändring av lagen om studiestöd 1045/2020 och lagen om ändring av lagen om studiestöd 681/2021).

Rätten till skolresestöd utvidgas och läromedelstillägget slopas huvudsakligen den 1 augusti 2021 som ett led i att studierna på andra stadiet görs avgiftsfria i samband med läropliktsreformen. Skolresorna för studerande inom avgiftsfri utbildning kan ersättas utan självrisk när skolresans längd är minst sju kilometer.

Den studerandes egna inkomstgränser under 2022 stiger med 25 procent från och med den 1 januari 2022.

Behovet av att utveckla studiestödet tas upp i samband med den utbildningspolitiska redogörelsen och totalreformen av den sociala tryggheten.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Svenskan som valfritt läroämne på alla utbildningsstadier

Ö 2/2014 rd – RSk 54/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen gör en övergripande kartläggning av den allmänna politiken för språkstudier i Finland och av hur den bör utvecklas inför kommande utmaningar i fråga om språkkunskaper och med beaktande av det allt större och mångsidigare behovet av kunskaper i främmande språk i samhället och inom näringslivet.

Spetsprojektet för att tidigarelägga språkundervisningen genomfördes i samarbete med Utbildningsstyrelsen genom fortsatt aktiv utvidgning av verksamheten under 2018. I den andra utlysningen beviljade Utbildningsstyrelsen 3 427 000 euro i spetsprojektunderstöd till 81 projekt som inletts 2017 och 873 000 euro till 37 nya projekt. Regeringens beslut vid ramförhandlingarna 2018 om att språkundervisningen från och med 2020 ska inledas i årskurs ett medförde att spetsprojektverksamheten blev strategisk verksamhet för att stödja genomförandet av lagstiftningen och grunderna för läroplanen. Inom ramen för spetsprojektet bereddes under 2018 en omfattande fortbildningshelhet inom språkundervisningen till stöd för tidigareläggningen av språkundervisningen. Via spetsprojektet

har man också låtit göra undersökningar och utredningar till stöd för ordnandet av tidig språkundervisning. Spetsprojektet har varit mycket effektivt eftersom det möjliggjort regeringens beslut om tidigarelagd språkundervisning och ett snabbt genomförande av tidigareläggningen.

En ny nationalspråksstrategi som ska trygga allas rätt att få service på nationalspråken och förbättra språkklimatet kommer att utarbetas i enlighet med regeringsprogrammet. Strategin är ett svar på Institutet för de inhemska språkens oro för nationalspråkens ställning i en föränderlig språkmiljö. Därtill ska ett språkpolitiskt program utarbetas som beaktar de andra språk som talas i Finland, särskilt de samiska språken, romani, det karelska språket och teckenspråken. Målet med det språkpolitiska programmet är att bemöta de utmaningar som identifierats för olika språkgrupper, till exempel språkets livskraft, tillgodosedandet av de språkliga rättigheterna samt möjligheterna att använda språket. Utöver de språk som nämns i regeringsprogrammet kan programmet också ta upp andra språk, exempelvis invandarspråk.

Den av undervisnings- och kulturministeriet tillsatta utredaren Gun Oker-Blom har utrett nuläget och utvecklingsbehoven inom den svenskspråkiga småbarnspedagogiken och utbildningen. Utredaren överlämnade sin rapport *Den svenskspråkiga utbildningen i Finland: särdrag, utmaningar, utvecklingsbehov och förslag till åtgärder*²⁶ till undervisnings- och kulturministeriet den 11 mars 2021.

Enligt utredningen ska den svenskspråkiga utbildningen utvecklas målinriktat i enlighet med framtidens krav och i samma takt som den finskspråkiga utbildningen. Utgångspunkten är att den svenskspråkiga utbildningen ska vara högklassig och likvärdigt tillgänglig under hela utbildningsvägen från småbarnspedagogik till högskolestudier.

I utredningen fästs också uppmärksamhet vid utbudet av utbildning. Utbudet av svenskspråkig utbildning är inte tillräckligt på alla områden där det råder brist på behörig personal. Till exempel är läget inom småbarnspedagogiken ännu mer utmanande inom den svenskspråkiga sektorn än inom den finskspråkiga. I utredningen föreslås också att man i de nationella och internationella undersökningarna sammanställer information om den svenskspråkiga utbildningen och analyserar denna separat. Till de föreslagna åtgärderna hör också att man stärker den nationella samordningen.

Anna Mikander, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

²⁶ https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162926/OKM_2021_9.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Konsekvenserna av att studieavgifter införs och handlägningsavgiften för ansökan slopas

RP 36/2016 rd – RSv 61/2016 rd

Riksdagen förutsätter att man noggrant följer och bedömer vilka konsekvenser det har för antalet sökande till högskolorna, de sökandes genomsnittliga utbildnings- och kompetensnivå och högskolornas internationalisering att handlägningsavgiften för ansökan slopas och att studieavgifter införs. När handlägningsavgiften slopas måste Utbildningsstyrelsen få tillräcklig tilläggsfinansiering för att utveckla högskolornas ansöknings- och antagningstjänster. Undervisnings- och kulturministeriet ska lägga fram en utredning om frågan för kulturutskottet senast hösten 2018.

Universiteten och yrkeshögskolorna är skyldiga att ta ut studieavgifter av studerande från länder utanför Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som inleder sina studier den 1 augusti 2017 eller därefter i utbildning på främmande språk som leder till lägre eller högre högskoleexamen. År 2017 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp för att följa och bedöma konsekvenserna av att studieavgifter införs vid högskolorna och handlägningsavgiften för ansökan slopas. Arbetsgruppens mandatperiod förlängdes till utgången av 2021 till följd av coronapandemins oförutsedda konsekvenser på högskolornas verksamhet och den internationella mobiliteten bland studerande.

Enligt arbetsgruppens slutrapport²⁷ har införandet av studieavgifter inte haft långsiktiga skadliga konsekvenser för högskolornas internationalisering eller villigheten hos studerande från länder utanför EU/EES att studera vid finländska högskolor. De ekonomiska intäkterna från högskolornas studieavgifter har ökat under granskningsperioden till följd av ett ökande antal avgiftsskyldiga studerande. Högskolorna använder en betydande del av studieavgifternas potentiella intäkter till avgiftsbefrielser och stipendier för studerande. Arbetsgruppen föreslog inga ändringar i lagstiftningen om studieavgifter och ansåg att nuläget, där lagstiftningen om studieavgifter ger högskolorna beslutanderätten ifråga om studieavgifternas storlek och praxis för stipendiesystem, fungerar väl. Arbetsgruppen fäste uppmärksamhet vid att högskolorna i sitt eget beslutsfattande bör säkerställa att

27 Mellanrapport av arbetsgruppen för uppföljning och bedömning av högskolornas införande av studieavgifter: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/b7796c80-ea0d-45fd-8d47-9c79726030e8/76bfbd5-45ef-49e0-860d-806472d23df0/KIRJE_20210311135117.PDF (Slutrapporten publiceras under våren 2022)

studieavgifts- och stipendiehelheten fungerar så att studieavgifterna täcker utbildningskostnaderna och ger högskolorna en bredare finansieringsbas för att främja internationalisering i överensstämmelse med målen i lagstiftningen.

Arbetsgruppen bedömer också vilka konsekvenser det har för högskolornas internationalisering och tillströmningen av studerande att studieavgifter införs och handläggningsavgiften för ansökan slopas, följer hur högskolornas stipendiepraxis fungerar och vilket genomslag den har.

Den 28 december 2018 lämnade undervisnings- och kulturministeriet, utifrån de uppgifter som ovannämnda uppföljningsgrupp samlat in, en utredning till riksdagen om konsekvenserna av att handläggningsavgiften för ansökan slopas och studieavgifter införs.

Efter att handläggningsavgiften för ansökan slopades har utvecklingen av tjänsten Studieinfo.fi helt finansierats via statsbudgeten och anslaget ingår i resultatavtalen mellan Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet.

På grund av fördröjningar i datainsamlingen har mandatperioden för den arbetsgrupp som undervisnings- och kulturministeriet tillsatte för att följa upp och bedöma införandet av studieavgifterna förlängts till utgången av 2021 för att säkerställa att tillräckligt heltäckande uppföljnings- och bedömningsdata samlas in. Coronavirusläget har på ett oförutsägbart sätt påverkat högskolornas verksamhet och den internationella mobiliteten bland studerande 2020.

När det gäller uppföljningen av konsekvenserna av att handläggningsavgiften för ansökan slopas föranleder ärendet inga ytterligare åtgärder.

Maija Innola, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Reformen av yrkesutbildningen, verkställighet och uppföljning av konsekvenserna

RP 39/2017 rd – RSv 86/2017 rd

4. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet stöder och följer upp och utifrån det bedömer hur reformen av yrkesutbildningen har utfallit. Ministeriet ska bland annat bedöma konsekvenserna för tillgången till utbildning i regionalt och språkligt hänseende, för en nedgång i antalet studerande som avbryter studierna, för utbildningsgarantin och för en ökning av antalet läroavtals- och utbildningsavtalsplatser inom respektive

branscher i överensstämmelse med målen för reformen. Om det kommer fram ändringsbehov som kräver att bestämmelserna preciseras eller ändras, ska regeringen skyndsamt vidta åtgärder, bereda behövliga ändringar och lägga fram dem för riksdagen. Regeringen bör noga följa vilka faktiska konsekvenser bestämmelserna får för de grundlagsfästa kulturella rättigheterna.

4. År 2017 inledde undervisnings- och kulturministeriet ett omfattande stödprogram för genomförandet av reformen av yrkesutbildningen, vars finansiering i sin helhet uppgick till cirka 60 miljoner euro. Genom stödprogrammets utvecklingsprojekt förnyades yrkesutbildningens kärnprocesser och verksamhetsmodeller omfattande för att säkerställa att målen för reformen uppnås. Stödprogrammets åtgärder genomfördes till stora delar inom ramen för det omfattande utvecklingsprogrammet Bästa. I programmet utvecklades särskilt handlingsmodeller och en serviceprocess för utbildning och handledning på arbetsplatsen, handlingsmodeller och stödmaterial för lärarnas och handledningspersonals kompetensutveckling, handlingsmodeller och digitala verktyg för individanpassning, kundorienterat arbete och individuella studievägar samt ledningsmodeller för kompetensinriktning, kundrelationer och partnerskap. Dessutom bereddes ett förslag till kvalitetsstrategi för yrkesutbildningen 2030. Programåtgärderna avslutades i slutet av 2020.

Statistikföringen, uppföljningsindikatorerna och datainsamlingen om yrkesutbildningen utvecklas kontinuerligt för att utbildningen enligt den nya lagstiftningen och konsekvenserna av reformen ska kunna följas och bedömas. Statistiken publiceras i Utbildningsstyrelsens statistiktjänst Vipunen. Viktiga informationskällor är Utbildningsstyrelsens riksomfattande studie- och examensregister (Koski) som infördes 2018 och den förnyade insamlingen av kostnadsuppgifter samt systemen för studerande- och arbetslivsrespons och Statistikcentralens uppgifter om bland annat sysselsättningsgraden för dem som avlagt examen och fortsatta studier.

Undervisnings- och kulturministeriet ändrade år 2021 genom förordningen om finansieringsgrunder de kostnadskoefficienter och kostnadsgruppers innehåll som ligger till grund för finansieringen så att de motsvarar de nyaste kostnadsuppgifterna (2018 och 2019). De nya koefficienterna tillämpas för första gången i finansieringen 2022. År 2020 justerade undervisnings- och kulturministeriet minimiantalet studerande i utbildningsanordnarnas tillstånd att ordna utbildning utifrån utfallet 2018 och 2019. I det sammanhanget bedömdes utifrån tillgängliga uppgifter också bland annat den regionala tillgången till utbildning. Ändringarna i tillstånden att anordna utbildning trädde i kraft vid ingången av 2021. En motsvarande justering kommer att göras utifrån de nyaste uppgifterna under hösten 2022.

De första genomströmnings- och avbrottsrapporterna samt utbildnings- och läroavtalsrapporterna har publicerats i Utbildningsstyrelsens statistiktjänst Vipunen. Indikatorer och statistik tas fram i takt med att uppgifterna som behövs samlas i Koski-systemet och kunskapsunderlaget växer. I början av juli 2021 inleddes datainsamlingen av arbetslivsrespons. De första resultaten från datainsamlingen kommer att publiceras under våren 2022. Arbetslivsresponsen blir en del av finansieringen år 2023. Referenspopulationen i responsenkäterna omfattar arbetsplatsperioder för studerande som deltagit i utbildning med utbildningsavtal eller läroavtal, vilket man för sin del hoppas att ska främja en ökning av utbildnings- och läroavtalen. Genom responsfrågorna uppmuntras ett gott samarbete mellan utbildningsanordnarna och arbetsplatserna. Under det pågående året kan reformens effekter bedömas utifrån uppgifter för 2018–2022.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Kari Korhonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Universitetens och yrkeshögskolornas högskolekonsortier

RP 73/2017 rd – RSv 172/2017 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen försäkrar sig om att beslutsfattande som gäller en yrkeshögskola inom högskolekonsortier som innefattar universitet och yrkeshögskolor fattas i yrkeshögskolan, oberoende av dess ägarstruktur. Regeringen bör dessutom se till att finansiering i enlighet med statsfinansieringssystemet används inom högskolekonsortiet på det sätt som avses i finansieringslagstiftningen och att den ekonomiska vinst eller andra fördelar som uppkommer genom samarbetet fördelas jämnt mellan alla högskolor inom konsortiet. Regeringen ska före utgången av 2021 lämna en rapport till kulturutskottet om hur samtliga konsortiers förvaltningsmodeller och finansieringssystem fungerar.

1. Undervisnings- och kulturministeriet genomförde år 2018 en enkät för att kartlägga utgångsläget vid yrkeshögskolorna och kunna ge de svar som riksdagen förutsätter. Undervisnings- och kulturministeriet överlämnade i december 2021 en utredning i ärendet till riksdagens kulturutskott. För att kunna lämna en beskrivning som motsvarar nuläget till riksdagen förnyade undervisnings- och kulturministeriet till stora delar enkäten till yrkeshögskolor verksamma inom högskolekoncerner och riktade också enkäten till universiteten inom dessa koncerner hösten 2021.

Högskolekoncernerna har bildats under de fem senaste åren, då yrkeshögskolorna varit aktiebolag och ägarbyten genom aktieköp har varit möjliga. Tills vidare finns det inga samlade data om koncernernas verksamhet i etablerade förhållanden. Samarbetet i högskolekoncernerna byggs i allmänhet upp via gemensamma tjänster, till exempel ekonomi, personalförvaltning, bibliotek och anskaffningar. I koncernerna är koncernledningen representerad i yrkeshögskolans styrelse antingen som medlem (ofta i egenskap av ordförande) eller så att de har rätt att närvara och uttala sig på mötena. Båda koncern-typerna regleras också av koncernanvisningar och principer för god förvaltning. Viktiga beslut förutsätter ett förhandsgodkännande av koncernledningen i båda typerna av koncern.

I högskolekoncernerna sker både yrkeshögskolornas och universitetens beslutsfattande med stöd av de sektorsspecifika högskolelagarna (universitetslagen och yrkeshögskolelagen). Det gemensamma intresset bevakas också i koncernstyrningen och i ordnandet av de gemensamma tjänsterna, så att yrkeshögskolornas finansiering inte styrs till universiteten eller vice versa.

2. Riksdagen förutsätter att högskolornas undervisningssamarbete sker på ett sätt som garanterar undervisningens kvalitet och lösningar som fungerar för de studerande samt att de studerandes rättssäkerhet tillgodoses. Undervisnings- och kulturministeriet ska noga följa hur undervisningssamarbetet genomförs och utvärdera framgångarna samt lämna en rapport om detta till kulturutskottet före utgången av 2021.

2. Undervisnings- och kulturministeriet överlämnade i december 2021 en utredning i ärendet till riksdagens kulturutskott. Undervisnings- och kulturministeriet genomförde under hösten 2021 en högskoleenkät som kartlade praxis för undervisningssamarbete samt högskolornas åsikter om hur samarbetet lyckats. Enkäten besvarades av 19 yrkeshögskolor och 12 universitet. Utifrån högskolornas svar varierar undervisningssamarbetets omfattning och sättet att genomföra det. I regel är dock undervisningssamarbetet småskaligt. Undervisningssamarbete i enlighet med de bestämmelser som trädde i kraft 2018 har uppstått mellan högskolorna, både sektorsvis och i regionala sammanslutningar. Vanligtvis har undervisningssamarbetet inletts med några examina eller studieperioder.

Utgångspunkten för undervisningssamarbetet är förtroende för respektive högskolas egna kvalitetssäkringsprocesser och högklassiga verksamhet, vilket ger tillgång till kompetens som saknas i den egna högskolan via samarbetspartner. Kvaliteten garanteras genom att man planerar undervisningen tillsammans och kontrollerar att genomförandet motsvarar den egna högskolans målsättningar. Gemensam produktion av kurser och material ses som en del av kvalitetssäkringen. Utifrån erfarenheterna har samarbetet gjort

studieplansarbetet smidigare, berikat utbudet i studieinnehållet och förbättrat kvaliteten på undervisningen. Enligt högskolorna har också beaktandet av högskolornas styrkeområden vid fördelningen av ansvar för olika studieavsnitt påverkat kvaliteten positivt.

Högskolorna erbjuder studerandena information om arrangemangen kring utbildnings-samarbete och möjligheterna att kombinera studier vid olika skolor i många kanaler: på sina webbplatser, i studieguider, undervisningsplaner, studerandeportaler och studiedata-system, interna meddelanden och handledningen för ISP. Högskolorna har inte observerat några särskilda rättsskyddsproblem i anslutning till undervisningssamarbetet och undervisnings- och kulturministeriet har inte heller fått kännedom om sådana problem. De studerandes rättsskydd säkerställs genom avtal och samarbetsamtal. De samarbetande högskolorna avtalar också på förhand om utlämnande av information.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Avgiftsfri utbildning på andra stadiet för alla

MI 5/2018 rd – RSk 42/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet ser till att utbildningsanordnarna på andra stadiet tillhandahåller anvisningar där det pekas på behovet av att gå ut med information om de beräknade läromedelskostnaderna och om de sätt på vilka kostnaderna kan täckas eller möjligen undvikas.

1. Inget nytt att rapportera.

”Lagen om yrkesutbildning (531/2017, 123 §) förutsätter att utbildningsanordnaren ser till att information om möjligheterna att avlägga examina och om utbildningen samt om hur man söker sig till utbildningen finns allmänt tillgänglig. Närmare bestämmelser om de frågor som det ska lämnas information om finns i statsrådets förordning om yrkesutbildning. Enligt förordningen (673/2017, 23 §) ska utbildningsanordnaren informera bland annat om de avgifter som enligt 105 § i lagen om yrkesutbildning tas ut av de studerande. Andra studerande än läropliktiga kan bli tvungna att betala för till exempel läromedel och material som den studerande får behålla efter avslutad utbildning. Digitala läromedel och materialbanker för gymnasie- och yrkesutbildning har utvecklats och producerats i projekt finansierade av Utbildningsstyrelsen under åren 2019–2020. Materialet har samlats för fri användning i det riksomfattande Biblioteket för öppna lärresurser.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer och bedömer utvecklingen av de studiekostnader som betalas av de studerande på andra stadiet med hänsyn till läromaterialstillägget enligt lagen om studiestöd (65/1994) och de projekt som startats för att minska de studerandes läromedelskostnader samt utifrån resultaten av uppföljningen och bedömningen gör en utredning och vid behov lägger fram förslag till fortsatta åtgärder. Utredningen ska innehålla en utförlig bedömning av konsekvenserna för barn.

2. Undervisnings- och kulturministeriet gjorde hösten 2019 tillsammans med Utbildningsstyrelsen en småskalig utredning av läromedelskostnaderna i yrkesutbildningen och utbildningsanordnarnas olika försök att minska kostnaderna för de studerande. Utredningen genomfördes som ett led i beredningen av en utvidgad läroplikt och höjd läropliktsålder, som ingår i regeringsprogrammet, och utnyttjades i beredningen av regeringens proposition och i informationsstyrningen för anordnarna av yrkesutbildning.

Läropliktslagen (1214/2020) stadfästes den 30 december 2020. Den utvidgade läroplikten är också förknippad med den avgiftsfria utbildningen på andra stadiet från och med den 1 augusti 2021, som innebär att de läromedel, arbetsredskap, arbetskläder och material som behövs i utbildningen är avgiftsfria för studerande som omfattas av läropliktslagen. De studerande som inte omfattas av avgiftsfriheten enligt läropliktslagen har fortfarande rätt till läromaterialstillägg enligt lagen om studiestöd. Läromaterialstilläggets betydelse har dock minskat till följd av att läroplikten har utvidgats och den tillhörande avgiftsfriheten för utbildningen på andra stadiet har trätt i kraft.

Undervisnings- och kulturministeriet publicerade den 1 oktober 2021 en uppföljningsplan för genomförandet av utvidgningen av läroplikten 2021–2024²⁸. I enlighet med uppföljningsplanen följer undervisnings- och kulturministeriet också systematiskt upp läropliktsreformens kostnadseffekter. Målet med uppföljningen är att säkerställa att anordnarna av olika utbildningsformer som anknyter till läropliktsuppgiften ersätts till fullt belopp för kostnaderna för uppgiften, i enlighet med riktlinjerna i regeringsprogrammet. Genom uppföljningen av kostnadseffekterna ska man dessutom se till att undervisnings- och utbildningsanordnarna tillsammans med kommunerna kan säkerställa smidiga övergångar från den grundläggande utbildningen till andra stadiet, tillhandahålla kvalitativ läropliktsutbildning och säkerställa att de läropliktiga får de läromedel och arbetsredskap samt de handlednings- och stödtjänster som de behöver. Uppföljningen genomförs årligen utgående från data från kostnadsuppföljningen inom de olika utbildningsformerna

28 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-886-1>

och med hänsyn till ändringarna i föremålen för uppföljning till följd av den utvidgade läroplikten. Under 2022–2023 genomförs dessutom en separat utredning av hur den avgiftsfria utbildningen på andra stadiet, som hänför sig till den utvidgade läroplikten, genomförs i praktiken.

Ärendet föranleder inga andra åtgärder än den uppföljning som ingår i uppföljningsplanen för genomförandet av utvidgningen av läroplikten.

Piritta Sirvio, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet
Seija Rasku, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Den nya lagen om småbarnspedagogik

RP 40/ 2018 rd – RSv 67/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar och bedömer vilka konsekvenser den nya lagen om småbarnspedagogik har för säkerställandet av tillräcklig och jämlik småbarnspedagogisk service och för beaktandet av barnets bästa överallt i landet och i alla befolkningsgrupper och att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att uppfylla målen för lagen om småbarnspedagogik.

1. Till lagen om småbarnspedagogik fogades år 2021 paragraferna 57 a och 57 b, där det föreskrivs om skyldigheten hos personal i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande inom småbarnspedagogiken att anmäla om de upptäcker ett missförhållande eller en risk för ett missförhållande vid genomförandet av småbarnspedagogiken för ett barn. Anmälan görs till den som ansvarar för verksamheten vid verksamhetsstället för småbarnspedagogik. Lagen trädde i kraft den 1 augusti 2021. Med missförhållande avses en lagstridig situation eller ett lagstridigt förfarande och en situation med risk för ett missförhållande, som till exempel blir lagstridig om den fortsätter. Att ingripa i missförhållanden sker snabbast och effektivast på den plats, där missförhållandena förekommer. När den som ansvarar för verksamheten vid verksamhetsstället för småbarnspedagogik tagit emot en anmälan ska hen utan dröjsmål vidta åtgärder för att undanröja missförhållandet eller risken för ett missförhållande. Personen som mottagit anmälan ska anmäla alla mottagna anmälningar till den ledande tjänsteinnehavaren inom småbarnspedagogiken i kommunen. Om missförhållandet eller risken för ett missförhållande inte kan undanröjas på verksamhetsstället, ska den ledande tjänsteinnehavaren inom småbarnspedagogiken i kommunen ge behövlig handledning eller rådgivning. Anmälan ska göras skriftligen och under eget namn. Personen som gjort anmälan får inte bli föremål för motåtgärder. Undervisnings- och kulturministeriet ämnar under 2022 utreda genomförandet av anmälningsförfarandet i kommunerna med hjälp av en kommunenkät.

Klientavgifterna inom småbarnspedagogiken sänktes den 1 augusti 2021. Klientavgifterna för småbarnspedagogiken sänktes så att vårdnadshavarnas inkomstgränser höjdes med 31 procent. Därtill sänktes de avgifter som tas ut för syskon, så att den avgift som tas ut för det andra barnet är 40 procent (i stället för tidigare 50 procent) av den kalkylerade avgiften för småbarnspedagogik på heltid för det yngsta barnet. Cirka 20 000 familjer övergick till att omfattas av avgiftsfri småbarnspedagogik. Ändringarna i lagen om klientavgifter inom småbarnspedagogiken (1052/2020) trädde i kraft den 1 augusti 2021. Den lägre klientavgiften sänker tröskeln för barnets deltagande i småbarnspedagogiken. Ändringen gör det också lönsammare att ta emot arbete, då klientavgifterna inte så snabbt stiger till den högsta nivån.

Avsikten är att i enlighet med statsminister Marins regeringsprogram göra jämställdhets- och likabehandlingsplanerna på de olika utbildningsstadierna förpliktande och även föreskriva om dem i småbarnspedagogiken. Beredningen av de motsvarande ändringarna i diskrimineringslagen (1325/2014) och lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) har inletts. Justitieministeriet ansvarar för beredningen av ändringarna i diskrimineringslagen och social- och hälsovårdsministeriet för beredningen av ändringarna i jämställdhetslagen. Ändringarna i jämställdhetslagen och diskrimineringslagen sänds ut på remiss våren 2022.

Genomförandet av utvecklingsprogrammet Utbildning för alla har fortsatt under 2021 (Utvecklingsprogrammet Utbildning för alla – UKM – Undervisnings- och kulturministeriet). Inom ramen för utvecklingsprogrammet har man främjat bland annat följande teman: stärkandet av närserviceprincipen via närskolan och närdaghemmet för att säkerställa jämlika utbildningsvägar, det regionala och administrativa samarbetet för att stoppa den ökande ojämlikheten, etableringen av en jämlikhetspeng, minskningen av skillnaderna i lärande, stärkandet av läsförmågan och läskulturen. Försöket med 20 timmar avgiftsfri småbarnspedagogik för femåringar fortsatte och avslutades den 31 juli 2021. Ett försök med tvåårig förskoleundervisning för två olika ålderskohorter genomförs 2021–2024 inom ramen för Utbildning för alla. Försöket och den tillhörande uppföljningsundersökningen inleddes i augusti 2021. Inom ramen för utvecklingsprogrammet delade man under 2021 också ut understöd för att utveckla småbarnspedagogikens kvalitet och öka jämlikheten i utbildningen. Understödet kan användas för att anställa mer personal i småbarnspedagogiken eller minska antalet barn i grupperna.

Under 2021 har man också delat ut specialunderstöd för att minska de långvariga negativa effekterna på barnens inläring, utveckling och välbefinnande till följd av covid19-epidemin. Kommunerna har främst ansökt om understöd för att anställa mer personal, lösa det ökade behovet av stöd hos barnen samt åtgärda luckor i lärandet hos barn som talar finska eller svenska som andraspråk.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverken har tillsammans utarbetat ett riksomfattande tillsynsprogram för att förenhetliga styrning och tillsyn i småbarnspedagogiken. Tillsynsprogrammet har slagit fast ett antal fokusområden som tillsynsmyndigheterna särskilt inriktar sig på att följa upp eller utveckla under programperioden. Under åren 2019–2020 och 2021–2022 omfattar tillsynsprogrammens fokusområden iakttagande av personaldimensioneringen, storleken på barngrupperna och personalens behörighet. Under covid19-epidemin har tillsynen i enlighet med programmet utförts med hjälp av blankettenkäter. Utbildningar har ordnats på distans. Resultaten från tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken år 2020 har publicerats i regionalförvaltningsverkens publikation 98/2020²⁹. Via tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken följs effekterna av reformen upp också under åren 2021–2023. Enligt regionalförvaltningsverket har personaldimensioneringen iakttagits i enlighet med lagen på nästan alla verksamhetsställen där data samlats in.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder samlade bestämmelser om de olika former av stöd som erbjuds inom den småbarnspedagogiska verksamheten.

3. Arbetsgruppen som främjar stöd för lärande, stöd till barnet och inkludering i enlighet med programmet Utbildning för alla har genomfört en riksomfattande utredning som beskriver nuläget i både den kommunala och privata småbarnspedagogiska verksamheten³⁰. I utredningen, som publicerades i mars 2021, ingår också en omfattande sammanställning av forskningen i stöd inom småbarnspedagogiken. Dessutom presenteras ett förslag till modeller och strukturer för stöd inom småbarnspedagogiken. Utredningen har använts för att bereda den utveckling av lagstiftningen om stöd inom småbarnspedagogiken och annat stöd som hör till arbetsgruppen. Arbetsgruppen som främjar stöd för lärande, stöd till barnet och inkludering lämnade in sin mellanrapport den 30 april 2021³¹. Arbetsgruppens arbete fortsätter till den 30 augusti 2022.

Arbetsgruppen utarbetade regeringens proposition (148/2021 rd) med förslag till lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik, som gällde stöd till barnet inom småbarnspedagogiken. Republikens president stadfäste lagen den 16 december 2021 efter

29 https://avi.fi/documents/25266232/55310955/Julkaisu-98_Varhaiskasvatuksen-valvonta-ohjelma-2021-FIN.pdf/df01db30-87b3-8f5f-20e0-ec2b562c34fe/Julkaisu-98_Varhaiskasvatuksen-valvontaohjelma-2021-FIN.pdf?t=1610715793027

30 UKM:s publikationer 2021:13. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162927>

31 UKM:s publikationer 2021:30 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163069>

riksdagsbehandlingen. Lagen träder i kraft den 1 augusti 2022. I reformen fogades till lagen ett eget kapitel 3 a om stöd, som innehåller bestämmelser om barnets rätt till stöd inom småbarnspedagogiken, genomförande av stödet och stödtjänster, om barnets individuella plan för småbarnspedagogik och dimensioneringen av personalen vid daghem och familjedagvård, om bedömning av stödbehovet, om meddelande av förvaltningsbeslut samt sökande av ändring.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att säkerställa rätten för teckenspråkiga att delta i småbarnspedagogisk verksamhet på sitt modersmål, antingen på finskt eller finlandssvenskt teckenspråk.

4. I 3 § i förordningen om småbarnspedagogik (753/2018, som trädde i kraft den 1 september 2018) förtydligas behörigheten hos kommunikations- och teckenspråkshandledare och hos teckenspråkshandledare att utföra uppgifter inom småbarnspedagogik.

Enligt Marins regeringsprogram kommer det att göras en utredning av behovet av att uppdatera lagstiftningen om småbarnspedagogik och grundläggande utbildning i enlighet med teckenspråkslagen och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Programmet för revitalisering av det finlandssvenska teckenspråket fortsätter bland annat genom tilldelningen av forskningsansvar för språket.

Som bakgrund för åtgärden i regeringsprogrammet och ett led i utvärderingen av basservicen 2019 utredde regionförvaltningsverken i vilken omfattning teckenspråkiga samt hörande barn till döva föräldrar (så kallade coda-barn) deltar i småbarnspedagogik och förskoleundervisning och hur mycket teckenspråkskunnig personal som finns inom småbarnspedagogiken. Rapporten publicerades i juni 2020 i regionförvaltningsverkens system Patio³².

Enligt regionförvaltningsverkets rapport finns det få barn på det finländska fastlandet som använder teckenspråk. I småbarnspedagogiken deltar 30 och i förskoleundervisningen 15 barn som använder teckenspråk. De motsvarande siffrorna för coda-barn är 31 och 8. I Finland arbetar emellertid 221 teckenspråkskunniga personer inom pedagogik, undervisning och omsorg eller i biträdande uppgifter inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen.

Inget nytt att rapportera.

32 <https://www.patio.fi/web/pepa-2019-valtakunnallinen/varhaiskasvatus-ja-esiopetus>

5. Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar och bedömer hur den till reformen anknyttande stora förändringen av personalstrukturen framskrider, hur väl utbildningsplatserna räcker till och hur många som fullgör sina studier under den långa övergångsperioden samt hur förändringen påverkar småbarnspedagogiken.

5. Undervisnings- och kulturministeriet beviljade 2021 i enlighet med universitetslagen (558/2009) 5,3 miljoner i behovsprövad finansiering för 350 nybörjarplatser inom lärarutbildningen i småbarnspedagogik för åren 2022–2026.

Lagen om småbarnspedagogik (540/2018) trädde i kraft den 1 september 2018. Från och med hösten 2020 sparas uppgifter om personalen inom småbarnspedagogiken i Informationsresursen inom småbarnspedagogiken (Varda). Uppgifter sparas av kommunerna, samkommunerna och de privata serviceproducenterna inom småbarnspedagogiken. Med hjälp av informationen i Varda kan man i fortsättningen bland annat förutse det kvantitativa utbildningsbehovet och följa upp personalstrukturen inom småbarnspedagogiken. Utbildningsstyrelsens informationsresurs (Koski) producerar information om antalet studerande inom de olika kompetensområdena när det gäller examina som ger behörighet som barnskötare inom småbarnspedagogik samt familjedagvårdare. Uppgifterna finns i Koski från 2018 och framåt. Via informationsresursen Virta får man information om antalet som utbildas till lärare, speciallärare eller socionom inom småbarnspedagogik vid högskolorna. Informationen omfattar antalet personer som fått studierätt och antalet avlagda examina. I regel finns uppgifter från 1995 och framåt tillgängliga.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte Utvecklingsforumet för utbildningar inom småbarnspedagogiken för mandatperioden 14.2.2019–31.12.2020. Utvecklingsforumets program för utveckling av utbildningarna³³ innehåller sammanlagt 22 utvecklingsförslag kopplade till den starka yrkeskompetens som den snabbt föränderliga omvärlden förutsätter, framförhållning och flexibla utbildningsvägar för att tillgodose behovet av arbetskraft inom småbarnspedagogiken, utveckling av samarbetet mellan utbildningarna samt stärkande av småbarnspedagogikens attraktions- och kvarhållningskraft genom utveckling av utbildningarnas och arbetsmiljöernas standard och samarbete.

33 UKM publikationer 2021:3, publicerad den 14 januari 2021, https://minedu.fi/-/varhaiskasvatuksen-koulutusten-kehittamissuosituukset-julkaistiin?languaged=sv_SE

I juni 2021 publicerade en expertgrupp en genomförandeplan för de utvecklingsförslag som presenterades i slutrapporten från Utvecklingsforumet för utbildningarna inom småbarnspedagogik³⁴. Utvecklingsforumet för utbildningarna inom småbarnspedagogik tillsattes för en andra mandatperiod under tiden 1.11.2021–31.12.2023. Uppgiften för det nya Utvecklingsforumet för utbildningarna inom småbarnspedagogik är bland annat att främja genomförandeplanens tillämpning och uppföljning.

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) har i sin plan för 2020–2023 inkluderat en utvärdering av utbildningarna inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kommer att ge information om utvecklingsbehoven när det gäller innehållet i utbildningar som ger behörighet att arbeta med pedagogik, undervisning, ledning och omsorg inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kommer dessutom att utreda om utbildningen av lärare och övrig personal inom småbarnspedagogiken håller jämn kvalitet i olika regioner. Utvärderingen kommer att granska universitetens, yrkeshögskolornas och yrkesläroanstaltarnas utbildningar inom småbarnspedagogiken.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

6. Riksdagen förutsätter att statsrådet sörjer för att utbildningsutbudet för lärare inom småbarnspedagogik är tillräckligt och håller jämn kvalitet och att fördelningen av platserna är regionalt och språkligt balanserad i alla delar av landet.

6. Tillgången till lärarutbildning inom småbarnspedagogik är för närvarande god ur ett regionalt perspektiv, eftersom utbildning på finska erbjuds vid sex universitet och på svenska vid två universitet. År 2018 inleddes en fyraårig ökning med 1 000 utbildningsplatser (2018–2021, 28 miljoner euro) vid alla sju universitet som utbildar lärare inom småbarnspedagogik. Utöver de avtalade platserna enligt resultatavtalen har antalet utbildningsplatser utökats gradvis: Fem miljoner euro 2018 och 2019 och nio miljoner euro 2020 och 2021. Genom fler utbildningsplatser bemöts bristen på lärare inom småbarnspedagogiken på olika håll i Finland. Såväl 2018 som 2019 ökade antalet nybörjarplatser med tvåhundra. Både 2020 och 2021 ökade antalet nybörjarplatser med trehundra. En utbildning riktad till Steinerdaghempersonal inleddes med särskild finansiering hösten 2019 för att ge personalen den behörighet som lagen om småbarnspedagogik kräver. Cirka hundra personer sökte sig till utbildningen. Utbildningen avslutas sommaren 2022.

34 På finska <https://okm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-263-830-4> och på svenska <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163294>

Undervisnings- och kulturministeriet stödde 2019 också universitetens gemensamma, riksomfattande och flerformiga planeringsprojekt för lärarutbildning inom småbarnspedagogiken (1 000+ -projektet, 154 900 euro) där man tagit fram läromedel samt planerat och utvecklat flerformiga studier och studiemiljöer för utbildning som leder till examen och ger yrkesfärdigheter inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen. Cirka tre miljoner euro beviljades till projektet för att genomföra flerformig utbildning som ger lärarbehörighet inom småbarnspedagogik och som riktas specifikt till vuxna i arbetsför ålder. Projektet leder till 180 kandidatexamina i småbarnspedagogik och antagningen till utbildningen skedde 2021.

Undervisnings- och kulturministeriet har förhandlat med yrkeshögskolorna och universiteten om examensmålen inom småbarnspedagogiken och social- och hälsovården i avtalsförhandlingarna för 2021–2024. Flera universitet har inlett tilläggsantagningar hösten 2020 och ökat antalet nybörjarplatser på engångsbasis hösten 2020 i lärarutbildningen inom småbarnspedagogiken (cirka 60 extra platser).

UKM stödde utvecklingen av den praktik som ingår i studierna i småbarnspedagogik genom att bevilja de sju universitet som ordnar lärarutbildning inom småbarnspedagogik totalt 1,2 miljoner euro för utveckling av övningsdaghemsvksamhet. Målet var att 2019–2020 genomföra innovativa försök och modeller för att utveckla den praktik som ingår i lärarutbildningen inom småbarnspedagogik och stärka den handledningskompetens och expertis som behövs vid universiteten och övningsdaghemmen för att handleda praktikanterna. Utvecklingsprojekten för praktik har beviljats tilläggstid för rapporteringen till hösten 2022 på grund av de förseningar som coronapandemin förorsakat.

Utbildning av lärare inom småbarnspedagogik på samiska ordnas inte regelbundet. Lärarutbildning inom småbarnspedagogik där samiska språkets och kulturens särskilda behov tas upp har ordnats på projektbasis. Uleåborgs universitet genomförde 2016–2019 med särskild finansiering från undervisnings- och kulturministeriet och i samarbete med Sameområdets utbildningscentral ett projekt för utbildning av lärare inom småbarnspedagogik där samiska språket, kulturen och den traditionella kunskapen beaktades. Det finns en plats kvoterad för en samiskspråkig studerande i utbildningen i småbarnspedagogik vid Uleåborgs universitet. Studierna har ändå ordnats på finska. Undervisnings- och kulturministeriet har år 2021 beviljat Uleåborgs universitet behovsprövat statsunderstöd för samiskspråkig lärarutbildning inom småbarnspedagogik (kandidat) och specialsmåbarnspedagogik (magister) under 2022–2024. Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 6 februari 2020 en arbetsgrupp för utvecklingen av de samiska språken samt undervisningen i och på samiska med uppgift att bland annat granska den samiskspråkiga

småbarnspedagogikens och undervisningens tillstånd³⁵. Arbetsgruppens mandatperiod förlängdes till den 31 mars 2021. Arbetsgruppen lät utreda bland annat tillgången på undervisningspersonal och personal inom småbarnspedagogiken på samiska (Laura Arola, Utredning av tillgången på och utbildningsvägarna för samiskspråkig undervisningspersonal och samiskspråkig personal inom småbarnspedagogiken). Arbetsgruppen lade fram förslag bland annat för att utveckla de samiska språken, undervisningen i och på samt utbildningen på samiska, stärka tillgången på dessa i hela landet samt stärka tillgången på samiskspråkig undervisningspersonal, utveckla småbarnspedagogiken på samiska och samernas kultur- och språkboversamhet samt stärka tillgången på samiskspråkig personal inom småbarnspedagogiken. Rapporten från arbetsgruppen för utvecklingen av de samiska språken samt undervisningen i och på samiska blev klar april 2021³⁶.

Utredningen om den svenskspråkiga utbildningen publicerades den 11 mars 2021 (UKM, publikationer 2021:9). Åtgärderna i utredningen indelas i följande sex helheter: 1) effektiviserad samordning och styrning, 2) stärkandet av kunskapsbasen, 3) tillgången till yrkesutbildad personal, 4) läromaterial och lärmiljöer, 5) modersmål och undervisningsspråk, samt 6) stärkandet av det nordiska samarbetet inom alla utbildningsstadier. Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte en utredare för mandatperioden 1.1.2020–28.2.2021 för att utreda särdragen, utmaningarna och utvecklingsbehoven i den svenskspråkiga småbarnspedagogiken och utbildningen och utarbeta ett åtgärdsprogram utifrån de utvecklingsbehov som framkom i utredningen. Utredningen omfattar hela utbildningsfältet från småbarnspedagogiken till utbildningen på högskolenivå.

I samband med lärarutbildningsforumet har universiteten samordnat utvecklingsprojekt som används för att utveckla fortbildning för personalen inom småbarnspedagogiken.

Undervisnings- och kulturministeriet utlyste hösten 2020 specialunderstöd för högskolorna för utveckling av kompetensen hos personalen inom småbarnspedagogiken och undervisningsväsendet och för nätverksbaserad utveckling av högskoleutbildningen. Finansieringen syftar till att öka högskolornas utbildningsutbud för personalen inom småbarnspedagogiken och undervisningsväsendet. Finansiering beviljades för både studier som leder till lärarexamen inom småbarnspedagogik och fristående studier som ger yrkesfärdigheter för uppgifter inom småbarnspedagogik och förskoleundervisning (lagen om småbarnspedagogik 540/2018, 26 §). De sökande uppmanades också beakta behovet av svenskspråkiga och samiskspråkiga lärare inom småbarnspedagogik. Fem universitet beviljades specialunderstöd till ett sammanlagt belopp av 2 819 324 euro.

35 <https://okm.fi/sv/projekt?tunnus=OKM015:00/2020>

36 UKM publikationer 2021:25 https://okm.fi/-/loppuraportti-saamen-kielten-ja-saamenkielen-opetuksen-kehittamisesta?languageId=sv_SE

Finansieringen används för att utbilda över 200 lärare inom småbarnspedagogik på både finska och svenska under de kommande tre–fyra åren. Dessutom beviljades Åbo universitet 495 000 euro i finansiering för att utveckla den forskningsbaserade kompetensen hos personal som utbildar lärare inom småbarnspedagogik.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte Utvecklingsforumet för utbildningar inom småbarnspedagogiken för mandatperioden 14.2.2019–31.12.2020. Utvecklingsforumets program för utveckling av utbildningarna³⁷ innehåller sammanlagt 22 utvecklingsförslag kopplade till den starka yrkeskompetens som den snabbt föränderliga omvärlden förutsätter, framförhållning och flexibla utbildningsvägar för att tillgodose behovet av arbetskraft inom småbarnspedagogiken, utveckling av samarbetet mellan utbildningarna samt stärkande av småbarnspedagogikens attraktions- och kvarhållningskraft genom utveckling av utbildningarnas och arbetsmiljöernas standard och samarbete. Utvecklingsforumet har tagit fram kvantitativ prognostiseringsinformation och förslag till regionala och nationella utbildningsbehov i sektorn. Ett utvecklingsförslag är att fortsätta forumets arbete genom att upprätta en separat långsiktig plan för utbildningen av svenskspråkiga och samiskspråkiga personer och personer med invandrarbakgrund. I juni 2021 publicerade en tillsatt expertgrupp en genomförandeplan för de utvecklingsförslag som presenterades i slutrapporten från Utvecklingsforumet för utbildningarna inom småbarnspedagogik³⁸. Utvecklingsforumet för utbildningarna inom småbarnspedagogik tillsattes för en andra mandatperiod under tiden 1.11.2021–31.12.2023. Uppgiften för det nya Utvecklingsforumet för utbildningarna inom småbarnspedagogik är bland annat att främja genomförandeplanens tillämpning och uppföljning

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) har i sin plan för 2020–2023 inkluderat en utvärdering av utbildningarna inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kommer att ge information om utvecklingsbehoven när det gäller innehållet i utbildningar som ger behörighet att arbeta med pedagogik, undervisning, ledning och omsorg inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kommer dessutom att utreda om utbildningen av lärare och övrig personal inom småbarnspedagogiken håller jämn kvalitet i olika regioner. Utvärderingen kommer att granska universitetens, yrkeshögskolornas och yrkesläroanstalternas utbildningar inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen ska genomföras under åren 2022–2023.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

37 UKM publikationer 2021:3, publicerad den 14 januari 2021, https://minedu.fi/-/varhaiskasvatuksen-koulutusten-kehittamissuosituksset-julkaistiin?languageld=sv_SE

38 På finska <https://okm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-263-830-4>, på svenska <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163294>

7. Riksdagen förutsätter att det utvecklingsforum för utbildningen inom småbarnspedagogik som ska inrättas av statsrådet kommer att samordna den framtida yrkesutbildningen, yrkeshögskoleutbildningen och universitetsutbildningen inom småbarnspedagogik på såväl finska som svenska. Målet är att utveckla nya utbildningar och karriärvägar som grundar sig på målen för den nya lagen om småbarnspedagogik och en helhetsbedömning av barnets bästa och som upptäcker och erkänner varje utbildnings särskilda kompetensområden och styrkor. Under ändringsprocessens gång och därefter ska det också säkerställas att personalen inom småbarnspedagogiken har möjlighet till avancemang med stöd av omfattande och tidsmässigt effektiv fortbildning och vidareutbildning.

7. I juni 2021 publicerade en tillsatt expertgrupp en genomförandeplan för de utvecklingsförslag som presenterades i slutrapporten från Utvecklingsforumet för utbildningarna inom småbarnspedagogik³⁹. Utvecklingsforumet för utbildningarna inom småbarnspedagogik tillsattes för en andra mandatperiod under tiden 1.11.2021–31.12.2023. Uppgiften för det nya Utvecklingsforumet för utbildningarna inom småbarnspedagogik är bland annat att främja genomförandeplanens tillämpning och uppföljning.

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) har i sin plan för 2020–2023 inkluderat en utvärdering av utbildningarna inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kommer att ge information om utvecklingsbehoven när det gäller innehållet i utbildningar som ger behörighet att arbeta med pedagogik, undervisning, ledning och omsorg inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kommer dessutom att utreda om utbildningen av lärare och övrig personal inom småbarnspedagogiken håller jämn kvalitet i olika regioner. Utvärderingen kommer att granska universitetens, yrkeshögskolornas och yrkesläroanstalternas utbildningar inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen ska genomföras under åren 2022–2023.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Tarja Kahiluoto, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (småbarnspedagogik)
Aija Töytäri, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (högskoleutbildning)

39 på finska <https://okm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-263-830-4> och på svenska <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163294>

Statsrådets redogörelse om idrottspolitiken

SRR 6/2018 rd – RSk 52/2018 rd

Riksdagen förutsätter att

1. regeringen säkerställer styrningen och verkställandet över förvaltningsgränserna av den idrottspolitiska redogörelsen (SRR 6/2018 rd); i sammanhanget ska regeringen överväga koordinering av idrottsfrämjande på statsrådsnivå och att stärka ställningen för Statens idrottsråd, exempelvis för att effektivisera utvärderingen av genomslaget, och att placera idrottsrådet i samband med statsrådets kansli; dessutom ska regeringen överväga lämpligheten av temaorienterad budgetering, som utskottet stöder, för förvaltningsövergripande främjande av fysisk aktivitet,
2. regeringen bedömer över förvaltningsgränserna systemet för styrning av motionsidrott och hälsofrämjande motion och dess funktion och förtydligar som del av det exempelvis de regionala organisationernas roll för att öka den fysiska aktiviteten,
3. regeringen främjar en ökning och förbättring av kompetens och medvetenhet om den fysiska aktivitetens betydande hälsoeffekter och ökad fysisk aktivitet inom social- och hälso- och sjukvårdens tjänster på alla nivåer av tillhandahållande av tjänster från rådgivning till äldreomsorgen,
4. regeringen främjar i allt väsentligt de praktiska möjligheterna till fysisk aktivitet för befolkningsgrupper som på grund av begränsad funktionsförmåga eller annan motsvarande orsak har begränsade möjligheter att jämlikt och på lika villkor ägna sig åt motion och idrott, bland annat genom att säkerställa tillgången till assistenttjänster, hjälpmedel och transporttjänster som behövs inom paraidrott och specialidrott,
6. regeringen satsar tillräckligt på att utvidga Skolan i rörelse-verksamheten till alla skolstadier och småbarnspedagogiken, för att främja fysisk aktivitet särskilt inom de elev- och studerandegrupper som är allra mest inaktiva, och för att förbättra kvaliteten och genomslaget i fråga om motion och idrott i skolor och läroanstalter,
7. regeringen främjar aktivt klubb- och fritidsverksamhet som ordnas efter skoldagen i samarbete med skolor, idrottsföreningar med flera och andra aktörer inom tredje sektorn och genomförandet av hobbygarantin för alla barn och unga oavsett familjens ekonomiska situation,
9. regeringen efterlyser metoder för att utveckla och förbättra idrottarnas och de professionella och frivilliga tränarnas ekonomiska ställning,

10. regeringen klargör momspraxis för idrottstjänster genom att utöver de hälso- och välfärdstjänster som hör till nollskatteklassen sammanföra alla idrottstjänster i en bred momssats vars nivå motiverar till att motionera och idrotta,
11. regeringen vidtar åtgärder för att trygga Veikkaus Ab:s verksamhet genom att aktivt ingripa i utländska spelbolags olagliga verksamhet på det finländska fastlandet och på så sätt effektivare minska skadeverkningarna av penningspel, och genom lagstiftning och på andra sätt tillförsäkra Veikkaus Ab en stabil verksamhetsmiljö där spelandet bättre än förr kanaliseras till bolagets spelverksamhet, och
12. regeringen säkerställer en tillräcklig finansiering för det omfattande arbetet för att främja motion och idrott och finansierar det så långt möjligt i fortsättningen utöver med avkastning från penningspel också med medel ur den egentliga budgetekonomin och genom att rekapitalisera Olympiafonden.

1.–12. Riksdagens uttalanden har beaktats i regeringsprogrammet i den utsträckning som statsfinanserna tillåter. Det förvaltningsövergripande samordningsorganet för idrottspolitik har inlett sitt arbete och består av företrädare för nästan alla ministerier samt i egenskap av sakkunniga många av civilsamhällets organisationer, forskare och experter. Samordningsorganet kommer att behandla de frågor i samband med redogörelsen som kräver samarbete mellan förvaltningsområdena. Under sina två första verksamhetsår har samordningsorganet i synnerhet satt sig in i de riksomfattande motionsprogrammen, motionsrekommendationerna för olika befolkningsgrupper, idrottarnas sociala trygghet och utvecklingen av förvaltningsövergripande handlingssätt samt tillsatt olika arbetsgrupper för att behandla kontaktytor och utvärdering av effekterna av motion. Under 2021–2022 kommer samordningsorganet att per ministerium gå igenom de över 100 åtgärderna i verksamhetsplanen som gäller hur olika förvaltningsområden kan främja en motionsinriktad livsstil. Rollen hos de regionala motionsorganisationerna har förtydligats och ett målstyrningsdokument har utarbetats i samarbete med dem. Flera program för att främja idrott och motion i olika livsskederna pågår som bäst (småbarnspedagogiken i rörelse, studier i rörelse, vuxna i rörelse och ett motionsprojekt för äldre) och har anvisats resurser i statsbudgeten. Kriterierna för statsunderstöd för idrottsorganisationer har förnyats och de nya kriterierna som lägger stor vikt vid etiska aspekter och jämlikhet införs i samband med besluten om statsunderstöd 2021. Finlandsmodellen för hobbyer i anknytning till skoldagen tillämpas för närvarande och över 200 kommuner deltar i modellen. En utredning om behovet av en elitidrottslag blev klar 2020 och visade att det inte behövs någon separat elitidrottslag i Finland. Revideringen av lotterilagen har genomförts enligt förslaget, men

Veikkaus försämrade avkastning har lett till ett behov av att inleda en mer omfattande revidering av budgetbehandlingen för avkastningen från penningspel, och ett tillhörande ökat behov att kompensera den lägre avkastningen med budgetmedel.

Esko Ranto, överdirektör, undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets redogörelse om informationspolitiken och artificiell intelligens

SRR 7/2018 rd – RSk 53/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet i samarbete med olika förvaltningsområden och expertorganisationer fortsätter behandlingen av informationspolitikens och den artificiella intelligensens etiska aspekter för att konkretisera de principer som läggs fram i redogörelsen.

1. Undervisnings- och kulturministeriet främjar behandlingen av den artificiella intelligensens etiska aspekter och principer i arbetet för att utveckla en gemensam referensram för lärandeanalys för alla utbildningsstadier i den nationella sektionen för lärandeanalys⁴⁰.

En expertgrupp tillsatt av undervisnings- och kulturministeriet (UKM) har utarbetat en referensram för lärandeanalys som strukturerar de viktigaste aspekterna inom lärandeanalys som stöd för analysarbetet i Finland. Referensramen publicerades den 10 juni 2021⁴¹.

Jonna Korhonen, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

1. Den riksomfattande expertgrupp för forskning om artificiell intelligens och digitalisering som tillsatts av finansministeriet har i uppgift att granska framtiden för forskningen kring intelligent teknik, i synnerhet artificiell intelligens, och bedöma teknikens konsekvenser inom olika samhällssektorer. Expertgruppens mandatperiod är 1.2.2020–31.12.2022.

Gruppen väcker diskussion om och debatterar nationella och internationella forskningsrelaterade och etiska frågor i anslutning till användningen av intelligent teknik. Expertgruppen analyserar bland annat utveckling av intelligent teknik ur ett klimatperspektiv, diskuterar kompetensutvecklingen i Finland och lyfter fram frågan om teknikens inverkan på

⁴⁰ [Oppimisanalytiikan jaosto](#)

⁴¹ Referensram för lärandeanalys: Bästa praxis vid implementering och användning av inlärningsanalys. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-842-7>

demokratifrågorna. För att uppnå målen har expertgruppen ordnat flera seminarier och sammankomster. Gruppen har aktivt deltagit i både den nationella och den internationella debatten i synnerhet om EU:s nya ramprogram.

Finansministeriet har publicerat en podcastserie som heter "Tiedon ärellä" och den första digitala utbildningen i HAUS lärmiljö eOppiva. Temat har också behandlats i nyhetsbrev och kolumner. Syftet är att upprätthålla och stärka den samhälleliga diskussionen. Diskussionen upprätthålls också av den parlamentariska gruppen tietopolitiikka.fi, med företrädare från alla riksdagspartier.

Olli-Pekka Rissanen, ledande sakkunnig, finansministeriet

2. vidtar behövliga åtgärder för att främja medborgarnas förståelse för digitalisering och artificiell intelligens och stärka den kompetens som behövs för att utveckla branschen och höja den internationella konkurrenskraften på olika utbildningsstadier och inom olika vetenskapsgrenar.

2. Utvecklingsprogrammet Nylitteracitet främjar en jämlik implementering av grunderna för planen för småbarnspedagogik, grunderna för förskoleundervisningens läroplan och grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen när det gäller digitala färdigheter och kompetens. Det är en del av programmet Utbildning för alla som hör till statsminister Sanna Marins regeringsprogram och syftet är att stärka den digitala kompetensen, medieläskunnigheten samt programmeringsfärdigheterna bland barn och unga inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.

I utvecklingsprogrammet publicerade man våren 2021 kompetensbeskrivningar för den digitala kompetensen, medieläskunnigheten samt programmeringsfärdigheterna bland barn och unga. Kompetensbeskrivningarna bygger på grunderna i planen för småbarnspedagogik, grunderna för förskoleundervisningens läroplan och grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.

Dessutom beviljade undervisnings- och kulturministeriet specialunderstöd för 46 utvecklingsprojekt under våren 2021. I projekten pilottestas kompetensbeskrivningarna under 2021–2022. Statsunderstöd till ett belopp om två miljoner euro beviljades totalt 22 anordnare av småbarnspedagogik och 24 anordnare av förskoleundervisning och grundläggande utbildning.

Undervisnings- och kulturministeriet har fortsatt genomföra visionen för högskoleutbildningen och forskningen 2030 för att säkerställa kompetens och hög utbildning. Högskolornas strategiska finansiering har allokerats till kontinuerligt lärande och till att åtgärda bristen på kompetent arbetskraft i bland annat AI-, robot- och IKT-branschen.

Under ledning av undervisnings- och kulturministeriet genomfördes ett utvecklingsprogram för datahantering och avancerad beräkning 2017–2021. Dessa investeringar stödde Finlands deltagande i det europeiska samarbetet inom högpresterande datorsystem, artificiell intelligens och digitalisering. Undervisnings- och kulturministeriet stöder högskolornas gemensamma digitala vision 2030 med specialunderstöd och styr dessutom högskolornas strategibaserade programfinansiering till genomförandet av den digitala visionen under avtalsperioden 2021–2024. Det här görs för att säkerställa en stark nationell digital kompetens också i det internationella samarbetet.

Som en del av Finlands plan för återhämtning och resiliens genomförs ett digitaliseringsprogram för kontinuerligt lärande, genom vilket man stöder möjligheterna till kontinuerligt lärande bland annat på ett platsberoende sätt.

Finlands Akademis flaggskeppsprogram finansierar Aalto-universitetets, Helsingfors universitetets och VTT:s kompetenscenter för artificiell intelligens FCAI (Finnish Centre for Artificial Intelligence), som bedriver grundforskning inom artificiell intelligens i samarbete med företag och offentliga aktörer och utvecklar praktiska tillämpningar av artificiell intelligens.

Undervisnings- och kulturministeriets årliga särskilda finansiering till yrkeshögskolorna för FUI-projekt har använts för projekt inom artificiell intelligens. Helsingfors universitet och Reaktor bidrar till allmänhetens insikter i artificiell intelligens genom att erbjuda den avgiftsfria nätkursen [Elements of AI](#). Helsingfors universitet och teknologibolaget Reaktor har publicerat en uppföljare till kursen Elements of AI.

Undervisnings- och kulturministeriet har på sitt förvaltningsområde stärkt växelverkan mellan AI-forskningen och det omgivande samhället.

Tero Huttunen, utvecklingschef, undervisnings- och kulturministeriet
Jonna Korhonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Examensstrukturen i yrkesutbildningen och examensgrunderna utvecklas kontinuerligt enligt arbetslivets behov. Utbildningsstyrelsen ser över grunderna för yrkesinriktade examina, reglerna för examensuppbyggnaden, examensdelarna samt kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt behov och med hänsyn till de förändringar som pågår och förutses i arbetslivet i respektive bransch. De grundläggande kunskaperna när det gäller digitaliseringen och utnyttjandet av den har stärkts genom att förnya målen för kunnandet i de gemensamma examensdelarna för yrkesinriktade grundexamina i delområdet verksamhet i den digitala miljön. De förnyade gemensamma examensdelarna för yrkesinriktade grundexamina träder i kraft de 1 augusti 2022.

De nya grunderna för gymnasiets läroplan togs i bruk den 1 augusti 2021. De studiehelheter för algoritmer och talteori som ingår i läroplanen tillämpas. Områdena för mångsidig kompetens inkluderar en helhet för tvärvetenskaplig och kreativ kompetens, med multiliteracitet i den digitala tiden som ett av ämnena. Användningen av digitala läromedel och lärmiljöer har utvidgats ytterligare i gymnasier. Från och med 2019 avläggs studentexamen digitalt och läromedelsanskaffningarna för anordnarna av gymnasieutbildning år 2021 bestod i gymnasier till över 70 procent av digitala läromedel. I Finland sker ingen förhandskontroll av läromedel eller lärmiljöer och gymnasier och lärarna kan därför självständigt skaffa läromedel. EdTech-företagen i Finland har i allt högre grad utvecklat bland annat undervisningshelheter som innehåller tillämpning av artificiell intelligens för gymnasieutbildning och anordnare av gymnasieutbildning.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Tomi Kytölä, specialsakkunnig, undervisnings- och kulturministeriet
Aki Tornberg, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

2. Med hjälp av digitalt stöd försöker man stödja allas möjligheter att använda offentliga digitala tjänster. Digital service gör vardagen enklare – du kan sköta ärenden var som helst och när som helst. Landskapsförbundens statsunderstödda projekt för digitalt stöd har avslutats och utvecklingen av den riksomfattande verksamhetsmodellen för digitalt stöd har i sin helhet överförs till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. I utvecklingen av digitalt stöd beaktas de olika behoven av digitalt stöd hos både medborgarna och näringsidkarna. Målet är att garantera tillgången till digitalt stöd i Finland för att hjälpa dem som inte har kunskaper eller möjlighet att använda digitala tjänster.

Utvecklingen av det digitala stödet ska hjälpa kunderna övergå till digitala tjänster. Ett annat mål är att säkerställa lika möjligheter att sköta myndighetsärenden digitalt oavsett tid och plats. Sammanlagt 17 landskapsförbund har regionalt samordnat och utvecklat det digitala stödet under regeringsperioden.

Olli-Pekka Rissanen, ledande sakkunnig, finansministeriet

4. vidtar åtgärder för att definiera ansvarsfördelningen för utvecklingen av informationspolitiken inom statsrådet så att gränserna mellan ministeriernas behörighet inte förorsakar hinder för utvecklingsarbetet och ledningen av det, som bör stärkas betydligt.

4. Hösten 2021 tillsatte regeringen en ministerarbetsgrupp för utveckling av digitaliseringen, dataekonomin och den offentliga förvaltningen samt en gemensam digitaliseringsbyrå för ministerierna för att stöda arbetsgruppens arbete. Ministerarbetsgruppen har till uppgift att styra utvecklingen av digitaliseringen, informations- och teknologipolitiken och dataekonomin, samt att samordna åtgärder och lägesbilden i anslutning till

dessa. Gruppen samordnar utvecklingsprojekt och drar upp behövliga politiska riktlinjer för den centrala utvecklingen av sitt ansvarsområde. Avsikten är att digitaliseringsbyråns verksamhet ska sträcka sig över regeringsperioderna. Projektet för att utnyttja och öppna information, som tillsatts av finansministeriet, uppfyller regeringsprogrammets mål genom att främja en bredare och effektivare användning av offentlig information i hela samhället. Projektets mandatperiod är 30.4.2020–31.12.2022. Projektet konkretiserar de informationspolitiska målen. Det omfattar fyra åtgärds paket som handlar om strategiska mål, tillgång till information, informationens kvalitet samt informationens semantiska och tekniska interoperabilitet. Den offentliga sektorn är brett företrädd i beredningen och för en dialog med andra sektorer. I projektet har man genom brett och öppet samarbete utarbetat strategiska riktlinjer för informationspolitiken. Målet är att riktlinjerna ska antas som statsrådets principbeslut 2022. Detta skapar en kontinuitet från principbeslutet och styr genomförandet.

Lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och de lagar som har samband med den trädde i kraft den 1 januari 2020. Lagen främjar enhetligare informationshantering, informationssäkerhet och digitalisering i myndigheternas verksamhet. Finansministeriets uppgift är enligt 7 § i informationshanteringslagen att ordna samarbetet kring den offentliga förvaltningens informationshantering och produktionen av informations- och kommunikationstekniska tjänster. Målet för samarbetet är enligt informationshanteringslagen att främja genomförandet av lagens syften och att utveckla den offentliga förvaltningens förfaranden och metoder för tjänsteproduktion genom utnyttjande av informationslager samt informations- och kommunikationsteknik.

Finansministeriets uppgift är enligt 6 § i informationshanteringslagen att allmänt styra interoperabiliteten mellan den offentliga förvaltningens gemensamma informationslager. I detta syfte ska finansministeriet ombesörja uppdateringen av den offentliga förvaltningens informationshanteringskarta och upprätthålla de allmänna riktlinjerna för utveckling av informationshanteringen inom den offentliga förvaltningen i syfte att främja interoperabiliteten mellan de gemensamma informationslagren och informationssystemen.

Olli-Pekka Rissanen, ledande sakkunnig, finansministeriet

Konsekvenserna av möjligheten att utan begränsning ta om prov för studentexamen

RP 41/2018 rd – RSv 57/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer konsekvenserna av möjligheten att utan begränsning ta om prov för studentexamen.

Ikraftträdandet av lagen om studentexamen (502/2019) utökade examinandernas möjligheter till omtagning av prov. I studentskrivningarna hösten 2019 var det för första gången möjligt att ta om ett godkänt prov utan begränsningar, ta om ett underkänt prov tre gånger under följande skrivningar och ta om ett underkänt prov utan begränsningar efter godkänd studentexamen. Enligt den tidigare lagstiftningen kunde man ta om ett godkänt prov en gång och ta om ett prov två gånger under de tre följande studentskrivningarna. Dessutom fanns det några undantagssituationer i anslutning till godkänd examen genom kompensation eller kompensationspoäng till följd av sjukdom.

I studentskrivningarna hösten 2019 anmälde sig 937 personer för att ta om ett godkänt prov för andra gången och 174 för att ta om ett underkänt prov för tredje gången med stöd av den nya lagstiftningen. Våren 2020 ökade antalet som anmält sig för att ta om ett godkänt prov för andra eller tredje gången till cirka 2 500 personer. Hösten 2020 ökade antalet som anmält sig för att ta om ett godkänt prov för andra, tredje eller fjärde gången till cirka 4 500 personer. Också antalet som anmält sig för att ta om ett underkänt prov för tredje gången ökade till cirka 250 personer.

Studentskrivningarna hösten 2020 var exceptionella eftersom coronaläget våren 2020 och tidigareläggningen av realprovet ledde till frånvaro och behov av omtagning på grund av kortare förberedelsetid. Examinanderna kunde också avgiftsfritt anmäla sig för att ta om de prov som ordnades under den komprimerade provveckan våren 2020. Coronaläget har eventuellt också påverkat anmälningarna till de kommande studentskrivningarna.

Omtagningarna av godkända prov, som möjliggörs genom den nya lagstiftningen, ökar fortsättningsvis. Antalet anmälningar där ett godkänt prov tas om 2–5 gånger uppgick till cirka 7 600 våren 2021.

Den fortsatta coronaepidemin kan också ha påverkat omtagningen av proven under våren 2021. På samma sätt torde högskolornas urvalsreform ha ökat studerandenas behov att ta om studentexamensprov.

Det är svårt att urskilja om viljan att ta om prov har berott på effekterna av coronaepidemin eller högskolornas urvalsreform.

Det saknas fortfarande jämförbart material från studentskrivningarna hösten 2021. Uppgifterna från studentskrivningarna hösten 2021 kopplas inte till den långsiktiga statistiken förrän i februari, när alla begäran om omprövning och ändringar i anmälan har behandlats.

Tabell 1. Anmälningar till studentexamensprov våren 2018–våren 2021

Prov	2018V	2018H	2019V	2019S	2020V	2020S	2021V
Första avläggande av provet	109 826	60 513	108 669	62 370	109 886	65 538	111 650
Första omtagning av underkänt prov	2 436	2 891	2 330	3 068	2 705	3 599	3 336
Andra omtagning av underkänt prov	552	491	639	591	788	678	892
Tredje omtagning av underkänt prov*	.	.	.	174	170	245	187
Fjärde omtagning av underkänt prov*	1	2	7
Femte omtagning av underkänt prov*	2
Första omtagning av godkänt prov	14 106	71 60	12 606	9 833	15 858	22 437	19 984
Andra omtagning av godkänt prov*	3	.	.	937	2 327	3 816	5 994
Tredje omtagning av godkänt prov*	201	565	1 304
Fjärde omtagning av godkänt prov*	66	272
Femte omtagning av godkänt prov*	37
*Omtagningar som möjliggörs av den nya lagstiftningen sammanlagt	3	0	0	1 111	2 699	4 694	7 803

Källa: Studentexamensnämnden

Heikki Blom, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Ändring av upphovsrättslagen

RP 92/2018 rd – RSv 90/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att ändra lagen så att den blir mer teknikneutral och rättsinnehavarnas rätt till en skälig ersättning för användningen av verk säkerställs så att den bättre motsvarar den faktiska användningen av verken. Regeringen bör noga följa och utvärdera lagens konsekvenser för berättigade personer och rättsinnehavare och lägga fram en utredning om saken för kulturutskottet våren 2021.

Undervisnings- och kulturministeriet har utrett en ändring av ersättningsrätten på det sätt som uttalandet förutsätter genom att följa och utvärdera lagens konsekvenser för berättigade personer och rättsinnehavare. Utredningen har särskilt fokuserat på hur strömningstjänsten för ljudböcker via de synskadades bibliotek Celia ekonomiskt påverkar den

kommersiella ljudboksmarknaden. Enligt 17 b § 7 mom. i upphovsrättslagen (404/1961) har upphovsmannen rätt att få ersättning av den behöriga sammanslutningen, om ett exemplar av ett verk som framställts genom ljudupptagning i Finland varaktigt får behållas av en person med läsnedsättning. Utifrån enkäter och intervjuer med branschaktörer och rättsinnehavare och en bedömning som gjorts på basis av dem anser undervisnings- och kulturministeriet att det saknas grunder för att utvidga den gällande ersättningsrätten till strömningstjänster, även om de flesta med läsnedsättning i praktiken får behålla sina exemplar i tillgängligt format genom strömningstjänsten. Ersättningens nuvarande omfattning kan anses stå i rätt proportion till den inskränkning av upphovsrätten som läsnedsättningsdirektivet förutsätter.

Tills vidare finns i Finland endast en tjänst baserad på en bestämmelse om inskränkning av upphovsrätten, Celias ljudbokstjänst, där personer med läsnedsättning kan strömma ljudböcker. Man kan lyssna på ljudböckerna via Celianet på dator eller med appen Pratsam Reader på mobiltelefon eller pekplatta. Den kommersiella ljudboksmarknaden erbjuder i regel inga format som lämpar sig för personer med läsnedsättning. Tillgången till verk i form av ljudböcker som är tillgängliga för personer med läsnedsättning förbättras dock ständigt. Finlands förlagsförening bedömer att de exemplar som producerats med stöd av inskränkingsbestämmelsen tills vidare inte orsakat några problem på marknaden.

Med stöd av det som anförs ovan kan strömningstjänster med ljudböcker för personer med läsnedsättning inte anses skada den kommersiella marknaden för ljudböcker. Det finns inte heller någon anledning att utvidga ersättningsrätten till andra materialtyper såsom e-böcker eller punktskriftsmaterial eftersom de har en ytterst liten effekt på rättsinnehavarnas inkomster från användningen av verken.

Inom ramen för anslagen i statsbudgeten är det möjligt att tillämpa ersättningsrätten enligt de nuvarande bestämmelserna i situationer där personer med läsnedsättning behåller ett exemplar permanent. I oktober 2023 kommer kommissionen med stöd av artikel 10 i läsnedsättningsdirektivet (EU) 2017/1564 att utvärdera hur direktivet fungerat och om det behöver ses över, och i synnerhet inverkan av medlemsstaternas ersättningsystem på tillgången till exemplar i tillgängligt format för berättigade personer och på utbytet av dem över gränserna. Enligt ministeriet kan en ny granskning av utvecklingen i Finland bli aktuell tidigast efter att kommissionen utvärderat läsnedsättningsdirektivet.

Vid utskottets möte behandlades årsberättelsen och till undervisnings- och kulturministeriet framfördes önskemål om att utredningen separat skickas till utskottet. Undervisnings- och kulturministeriets utredning om att utvidga upphovsmännens rätt till ersättning skickades till kulturutskottet den 22 september 2021.

Anna Vuopala, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Reformen av uppdragsutbildningen

RP 152/2018 rd – RSv 198/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer vilka konsekvenser reformen av uppdragsutbildningen har för kvaliteten på denna utbildning, högskolornas grundläggande verksamhet och utvecklingen av möjligheterna till kontinuerligt lärande och att den ger en rapport om resultatet av uppföljningen.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer reformen och säkerställer att de nya uppgifterna inte äventyrar högskolornas möjligheter att sköta sina grundläggande uppgifter inom examensutbildning och forskning.

”1–2. Inget nytt att rapportera.

”Konsekvenserna av reformen av uppdragsutbildningen följs som ett led i den allmänna insamlingen av information om högskolestudierna och om att studera vid högskolorna. Undervisnings- och kulturministeriet samlar in statistik om antalet studerande i uppdragsutbildning och utvecklar den övriga informationsinsamlingen för att följa hur möjligheterna till kontinuerligt lärande utvecklas.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.”

Maija Innola, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Lyftande av studielån som en del av studiestödet

RP 171/2018 rd – RSv 141/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att det görs en utredning av kravet på att studerande på andra stadiet som kommer från familjer med låga inkomster är skyldiga att lyfta studielån innan de kan få utkomststöd. Ingen får råka ut för att studievägen bryts redan på andra stadiet på grund av penningbrist eller lyftande av lån.

1. Studielånet är en del av studiestödet. Utkomststödet är inte avsett för långvarig finansiering av studierna, varför studerande som fyllt 18 år i allmänhet förutsätts ansöka om studielån. Detta krävs dock inte av personer som är under 18 år. Både yrkesstuderande och gymnasiestuderande förutsätts ansöka om studielån. En myndig person förutsätts dock inte ansöka om studielån om det kan leda till en oskälig situation. Det kan vara fallet om en studerande till exempel omfattas av eftervården inom barnskyddet eller har en allvarlig

sjukdom eller om utbildningen syftar till rehabilitering eller förebygger marginalisering. Utkomststöd inom familjen kan beaktas. Gränssnitten mellan studiestöd och utkomststöd måste undersökas vid en eventuell totalreform av den sociala tryggheten.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

2. Riksdagen förutsätter att ministeriet följer hur bestämmelserna om läromaterialstillägget sammantaget fungerar och vilka konsekvenser de får och lämnar en utredning om detta och om behovet av en total översyn av lagen om studiestöd till kulturutskottet 2021.

2. Läsåret 2019–2020 betalades cirka 12,9 miljoner euro läromaterialstillägg. I december 2021 fick 28 819 studerande läromaterialstillägg. Av dem studerade 16 519 på yrkesläroanstalter, 12 178 på gymnasier och 122 på andra skolor. De flesta var studerande som bodde hos sina föräldrar (25 488). Andelen 19-åriga mottagare var sju procent, andelen 18-åriga 31 procent, andelen 17-åriga 41 procent och andelen 16-åriga 21 procent. Några tiotal mottagare var 15-åringar.

Enligt FPA som betalar ut studiestödet har läromaterialstillägget fungerat som avsett och kunderna har inte gett någon respons på tillägget. Läromaterialstilläggets funktion och effekter har inte undersökts.

Enligt regeringsprogrammet ska utbildningsanordnarna se till att studierna på andra stadiet är avgiftsfria, och i samband med detta kommer en ny läropliktslag och relaterade lagändringar att träda i kraft den 1 augusti 2021. De nya studerande som omfattas av läroplikten och den avgiftsfria utbildningen till följd av reformen kommer att få avgiftsfritt läromaterial från och med den 1 augusti 2021. De studerande som inte omfattas av avgiftsfri utbildning kommer fortsättningsvis att få läromaterialstillägg. Det innebär att studerande som inlett sina studier på andra stadiet före den 1 augusti 2021 och som har rätt till läromaterialstillägg enligt 11 a § i studiestödslagen kan få läromaterialstillägg enligt de nuvarande grunderna. När reformen som gör utbildning på andra stadiet avgiftsfri träder i kraft fullt ut inom utbildning under offentlig tillsyn omfattar läromaterialstillägget fortfarande under 20-åriga studerande från familjer med låga inkomster som avlägger studier som berättigar till studiestöd utomlands eller i utbildning som inte står under offentlig tillsyn. Läromaterialstillägget har alltså minskat i betydelse. Rätten till läromaterialstillägget gäller endast de studerande som inte omfattas av avgiftsfri utbildning enligt läropliktslagen.

Ministeriet har tills vidare inte överlämnat någon egentlig utredning till utskottet om behovet av en total översyn av lagen om studiestöd, eftersom det under 2022 finns bättre förutsättningar för en utredning än tidigare. Utredningen förutsätter en bedömning av

effekterna av tidigare reformer. Man bör i synnerhet granska effekterna av studielånskompensationen som infördes hösten 2014 och de ändringar som trädde i kraft hösten 2017. Statens revisionsverk genomför som bäst en granskning av de studiestödsreformer som genomfördes på 2010-talet. Granskningen blir klar våren 2022. Dessutom har Folkpensionsanstalten gjort en registerutredning om effekterna av studielånskompensationen och Region- och kommunforskningscentralen Spatia vid Östra Finlands universitet har gjort en preliminär utredning om regional studielånskompensation. Syftet är att under våren 2022 bedöma förutsättningarna för att inleda ett försök med regional studielånskompensation utifrån den preliminära utredningen. I den utbildningspolitiska redogörelsen, som behandlas av riksdagen, ingår förslag till utveckling av studiestödssystemet. På basis av yttranderesponsen skulle de aktuella förslagen kunna utgöra grunden för en totalreform. De långsiktiga behoven av att utveckla studiestödet kan också tas upp i samband med den pågående totalreformen av den sociala tryggheten.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Museilag och lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

RP 194/2018 rd – RSv 266/2018 rd

Riksdagen förutsätter, i fråga om museerna med riksansvar och museerna med regionalt ansvar, att regeringen som ett led i den bredare utvärderingen av reformen bedömer om finansieringen är tillräcklig i förhållande till de lagfästa uppgifterna och samtidigt bedömer antalet museer med regionalt ansvar i förhållande till landskapets eller landskapsdelens behov och särdrag. En utredning i ärendet ska lämnas till kulturutskottet före utgången av nästa valperiod.

Inget nytt att rapportera.

”Reformen av museilagen och museernas finansieringssystem trädde i kraft vid ingången av 2020. Hösten 2019 utsåg undervisnings- och kulturministeriet museerna som är berättigade till statsandel samt museerna med riksansvar och regionalt ansvar. Samtidigt fattade ministeriet beslut om finansieringen för 2020 och fastställde en finansieringsplan för årsverken 2020–2023. Förhandlingar mellan museerna med regionalt ansvar och Museiverket fördes våren 2019 enligt 12 § i lagen. Verksamhetsområdena för museerna med regionalt ansvar täcker hela landet i fråga om alla tre uppgiftsområdena (utvecklingen av den regionala museiverksamheten, kulturmiljöuppgiften och uppgiften som regionalt konstmuseum). I statsbudgeten anvisades tilläggsfinansiering på fyra miljoner euro

för genomförandet av reformen, varav största delen användes för att stärka resurserna för de regionala uppgifterna. Förhandlingarna enligt 12 § mellan Museiverket och museerna med regionalt ansvar fördes enligt lagens övergångsbestämmelser våren 2020. Hösten 2020 fattade ministeriet beslut om tilläggsfinansiering för riksomfattande uppgifter 2021 och en finansieringsplan för 2022–2023.

Undervisnings- och kulturministeriet följer genomförandet av reformen och bereder sig på att lämna en utredning till kulturutskottet i slutet av valperioden om finansieringens tillräcklighet och antalet museer med regionalt ansvar.”

Joni Hiitola, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Studentexamens nya struktur

RP 235/2018 rd – RSv 242/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp och bedömer hur studentexamens nya struktur inverkar på avläggande av gymnasiestudier och studentexamen, med speciell fokus på de som avlägger två examina samt på vuxenstuderande, och lämnar kulturutskottet en utredning när det finns tillräckligt med information om hur reformen verkställts.
1. Examinander som börjat avlägga sin studentexamen medan den upphävda lagen var i kraft fortsätter avlägga examen med stöd av den lagen. Bestämmelsen om den nya examensstrukturen för studentexamen, där examinanden ska avlägga fem prov, tillämpas på de examinander som börjar avlägga sin examen våren 2022. Ministeriet kommer att följa upp konsekvenserna av ändringarna i examensstrukturen.
 2. Riksdagen förutsätter att regeringen överväger att bereda en ny proposition för att möjliggöra anordnande och avläggande av studentexamen på engelska. Propositionen ska beakta nationalspråkens ställning och grundlagens krav.
2. I statsminister Sanna Marins regeringsprogram ingår inga lagändringar för att möjliggöra anordnande eller avläggande av studentexamen på engelska.
 3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder en ändring av systemet med gymnasiediplom så att det blir förpliktande för alla utbildningsanordnare och därefter vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder.

3. Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 19 december 2019 utredare för att utreda en ändring av systemet med gymnasiediplom på det sätt som riksdagen i sitt uttalande förutsätter, så att det blir förpliktande för alla utbildningsanordnare. I det sammanhanget utreddes bland annat hur systemet med gymnasiediplom bör organiseras som en del av gymnasieutbildningen så att alla studerande har samma möjligheter att avlägga diplom, och hur diplomet bör vara för att på bästa möjliga sätt tjäna fördjupningen av den studerandes kunskaper och kunna utnyttjas i högskolornas studentantagning. Utredningen blev klar den 12 januari 2021⁴².

Utredarna rekommenderar bland annat att systemet med gymnasiediplom vidareutvecklas, fördjupas och starkare integreras i gymnasieundervisningen. Enligt utredarna skulle Utbildningsstyrelsen vara rätt myndighet att leda och samordna arbetet. Gymnasiediplom i de färdighets- och konstämnen (musik, bildkonst och gymnastik) som nämns i dokumentet Grunderna för gymnasiet läroplan (Utbildningsstyrelsens Föreskrifter och anvisningar 2019:2b) skulle göras förpliktande för alla anordnare av gymnasieutbildning. Det skulle fortsättningsvis vara frivilligt att ordna möjlighet att avlägga övriga gymnasiediplom. Enligt utredarnas förslag skulle ett avlagt gymnasiediplom kunna ersätta det femte provet i studentexamen. Den examinand som avlägger studentexamen skulle i det fallet avlägga provet i modersmål och litteratur samt tre prov inom matematik, det andra inhemska språket, ett främmande språk eller ett realämne samt gymnasiediplomet. Bedömningen av gymnasiediplomen måste utvecklas markant om diplomerna ska kunna göras till en del av studentexamen. De föreslagna ändringarna skulle förutsätta en riksomfattande modell för bedömningen av gymnasiediplom. Utvecklingen av bedömningen bör enligt utredarnas förslag göras i samarbete mellan studentexamensnämnden, högskolorna och utvecklargymnasierna under ledning av Utbildningsstyrelsen. Utredarna föreslog att gymnasiediplomet i huslig ekonomi skulle ersättas med ett gymnasiediplom i entreprenörskap och arbetslivskompetens. Gymnasiediplomet i handarbete skulle göras om till ett gymnasiediplom i teknik. Åtgärdsförslagen i utredningen skapar förutsättningar för att bättre utnyttja gymnasiediplomet i högskolornas antagning. Beslutet att utnyttja diplomerna i studentantagningen är ändå ett ärende som högskolorna själva beslutar om. Förslaget skulle ha konsekvenser för lagstiftningen, grunderna för läroplanen samt kostnaderna.⁴³

Undervisnings- och kulturministeriet gav i ett brev daterat den 25 november 2021 Utbildningsstyrelsen i uppdrag att utveckla gymnasiediplomen. Enligt uppdraget ska utvecklingsarbetet ske inom ramen för nätverkssamarbete och utnyttja sakkunniga. Högskolorna

42 Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2020:34 [Lukiodiplomiselvitys](#)

43 En sammanfattning av yttrandena om utredningen om gymnasiediplom finns på adressen https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/d0ca52b3-e755-4ece-b602-36c948dbee4a/0f3a097d-2432-4778-9c90-e1bb949ef68f/YHTEENVETO_20210916111019.PDF

ska ha en viktig ställning i utvecklingsarbetet. Fokus i utvecklingsarbetet bör ligga på att göra gymnasiediplomen i musik, bildkonst och gymnastik förpliktande för alla utbildningsanordnare. Dessa diplom ska utvecklas så att de i fortsättningen bättre än i dag kan utnyttjas i högskolornas studerandeantagning. Utvecklingen av övriga diplom fortsätter utan tillhörande anordningsplikt. På lång sikt skulle målet kunna vara att ersätta ett enskilt prov i studentexamen med gymnasiediplom.

Heikki Blom, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Papperslösa och asylsökande barns rätt till småbarnspedagogik och rätten till skiftomsorg för barn i småbarnspedagogik

RP 34/2019 rd – RSv 43/2019 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet under denna valperiod utreder och förtydligar hur rätten till småbarnspedagogik kan tryggas på lika grunder för de barn som avses i 6 § 3 mom. I lagen om småbarnspedagogik, exempelvis asylsökande barn, samt vidtar behövliga åtgärder utifrån utredningen.

1. Inom ramen för genomförandet av regeringsprogrammet utredde undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen våren 2020 med en enkät till kommunerna hur småbarnspedagogiken ordnas för papperslösa och asylsökande barn. Enligt enkäten ordnar 15 procent av kommunerna småbarnspedagogik för asylsökande barn. Dessutom uppgav elva procent av kommunerna att de ordnar småbarnspedagogik för asylsökande barn om den genomförs som stödåtgärd inom barnskyddets öppenvård. Av de kommuner som svarade uppgav 2,5 procent att de ordnar småbarnspedagogik också för papperslösa barn. Dessutom var sex procent beredda att ordna småbarnspedagogik för papperslösa barn som stödåtgärd inom barnskyddet.⁴⁴

Inget nytt att rapportera.

Tarja Kahiluoto, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet under denna valperiod utreder behovet av skiftomsorg för barn i småbarnspedagogik och för små skolelever och hur den förverkligas samt utifrån utredningen vidtar behövliga åtgärder för att ändra lagstiftningen på ett sådant sätt att skiftomsorgen säkerställs.

⁴⁴ [Turvapaikka-hakevat-ja-paperittomat-lapset-seka-s2r2-opetus](#)

2. Inget nytt att rapportera.

”Enligt 13 § i lagen om småbarnspedagogik har barn som behöver det på grund av en förälders eller en annan vårdnadshavares arbete eller studier rätt till skiftomsorg. Enligt 1 § i lagen har också unga skolelever rätt till småbarnspedagogik om särskilda omständigheter kräver det. Uppgifter om barn i skiftomsorg kommer framöver att finnas i informationsresursen inom småbarnspedagogiken, Varda. En utvidgning av den subjektiva rätten till småbarnspedagogik så att den även gäller skiftomsorg och unga skolelever skulle emellertid kräva betydande nya resurser.”

Tarja Kahiluoto, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Främjande av scenkonst

RP 132/2020 rd – Rsv 164/2020 rd

Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet följer genomförandet av lagändringen och dess konsekvenser med beaktande av de olika områdena inom den performativa konsten samt i synnerhet villkoren för aktörerna inom det fria fältet och att ministeriet lämnar en utredning till kulturutskottet två år efter lagens ikraftträdande.

Lagen om främjande av scenkonst trädde i kraft vid ingången av 2022. Under 2021 genomfördes åtgärder som förutsätts för verkställigheten av lagen, såsom ansökan om rätt till statsandel och tillsättande av statsandelsnämnden för scenkonst för bedömning av de sökande. Bland 114 sökande godkändes 100 aktörer som berättigade till statsandel. Av dessa representerade 31 sökande musik och 69 annan scenkonst. Beslutet fattades under förutsättning att riksdagen godkänner regeringens proposition om statsbudgeten för 2022. Alla aktörer som tidigare erhållit statsandel behöll sin ställning och totalt 15 så kallade nya aktörer godkändes att omfattas av statsandel. Bland de nya aktörerna finns en kör och ett jazzband, två aktörer inom cirkuskonst och tre inom danskonst. Sju nya talteatrar godkändes. För genomförandet av reformen finns totalt 13 miljoner euro tillgängligt under 2022, varav fem miljoner riktar sig till att stärka verksamheten hos de så kallade fria grupperna via Centret för konstfrämjande. Ministeriet förbereder sig för att lämna kulturutskottet en utredning om lagändringens konsekvenser två år efter lagens ikraftträdande.

Katri Santtila, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet

Utvidgad läroplikt

RP 173/ 2020 rd – RSv 218/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att man vid sidan av läropliktsreformen även fortsättningsvis ska vidta åtgärder som syftar till att förnya och stärka hela utbildningsvägen, eftersom åtgärderna också stöder och är en förutsättning för att målen för och genomförandet av läropliktsreformen ska lyckas.

1. De olika utbildningsformerna har egna och gemensamma utvecklingsprogram som stöder utvidgningen av läroplikten i den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. Våren 2020 inleddes Utbildning för alla, utvecklingsprogrammet för kvalitet och jämlikhet inom den grundläggande utbildningen 2020–2022, med målet att förbättra inlärningsresultaten och minska ojämlikheten. Några av utvecklingsåtgärderna är att minska skillnaderna i lärandet, förbättra de grundläggande färdigheterna, stärka stödet till barnen och stärka lärarnas kompetens. Dessa åtgärder förbättrar den grundläggande utbildningens möjligheter att ge var och en tillräckliga färdigheter för att avlägga studier på andra stadiet, vilket bidrar till målen för den utvidgade läroplikten. Utvecklingsprogrammet inbegriper under tre år en satsning på 180 miljoner euro för den grundläggande utbildningen och 125 miljoner euro för småbarnspedagogiken.

Utvecklingsprogrammet för kvaliteten och jämlikheten inom yrkesutbildningen, Rätt att kunna, har också inletts 2020 och fortsätter till utgången av 2022. Målet är att förbättra lärandet och studieresultaten bland yrkesstuderandena, minska ojämlikheten och stärka studerandenas välbefinnande, samhörighet och delaktighet. Utvecklingsprogrammet stöder utvidgningen av läroplikten genom mer undervisning och handledning av bättre kvalitet med stöd av tidsbestämd tilläggsfinansiering och genom att undervisningen och handledningen med hjälp av personlig tillämpning riktas i synnerhet till de studerande som behöver mest stöd. Under tre års tid utvecklas yrkesutbildningen med totalt över 270 miljoner euro. Dessutom riktas strategisk finansiering för att stödja utvecklingsprogrammets mål.

Som ett led i utvidgningen av läroplikten riktas tilläggsresurser till handledningen av läropliktiga i den grundläggande utbildningen, utbildningar i övergångsskedet, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. Undervisnings- och kulturministeriet inledde 2020 ett gemensamt program för utveckling av studiehandledningen inom den grundläggande utbildningen och på andra stadiet för att säkerställa att dessa resurser används effektivt och att kvaliteten är god. Bestående finansiering på cirka 24,3 miljoner euro per år har reserverats för utvecklingsprogrammet, varav cirka 20 miljoner euro reserverats för utvidgningen av läroplikten. Därtill har 9,3 miljoner euro i projektfinansiering reserverats för

2020–2022. Utvecklingsprogrammet har som mål att stödja och stärka en systematisk studiehandledning i den grundläggande utbildningen och på andra stadiet. Ett annat mål är att stärka kontinuiteten mellan den grundläggande utbildningen och andra stadiet.

Undervisningsministern tillsatte den 22 november 2021 ett projekt för utveckling av samarbetet och anordnarstrukturen i fråga om utbildning på andra stadiet, vars mandatperiod enligt tillsättningsbrevet upphör den 23 juni 2022. I projektet utarbetas åtgärder som säkerställer tillgången till utbildning på andra stadiet och samtidigt svarar mot arbetslivets och samhällets kompetensbehov, vilka kräver en kombination av utbildningsinnehåll som är flexibla än idag. Enligt målen i den utbildningspolitiska redogörelsen förnyas andra stadiets verksamhetsformer så att de motsvarar samhällets kommande utmaningar. Det är också viktigt att säkerställa tillgänglig och högklassig utbildning för läropliktiga samt svara mot behovet av kontinuerligt lärande. Som en del i projektet har man inlett ett lagberedningsprojekt baserat på utvecklingsprojektets förslag, som anknyter till finansiering av läropliktsutbildning samt samarbete kring avläggande av studier. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen hösten 2022.

Piritta Sirvio, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med läropliktsreformen beaktar rätten till stöd på andra stadiet och i utbildningen i övergångsskedet för elever som fått intensifierat stöd, särskilt stöd och krävande särskilt stöd inom den grundläggande utbildningen.

2. Vid utvidgningen av läroplikten är stödåtgärderna enligt gällande lagstiftning på samma sätt tillgängliga för läropliktiga. I samband med läropliktsreformen utvidgas och förenhetligas också rätten till särskilt stöd och krävande särskilt stöd för studerande i övergångsskedet, dvs. utbildning som handleder för examensutbildning.

Enligt gymnasielagen har en studerande som på grund av särskilda språkliga svårigheter eller andra inlärningssvårigheter har svårt att klara av studierna rätt att få specialundervisning och annat stöd för lärandet enligt individuella behov. Enligt lagen om yrkesutbildning har en studerande rätt till särskilt stöd om han eller hon på grund av inlärningssvårigheter, funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och nå målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Med särskilt stöd avses planerligt pedagogiskt stöd enligt den studerandes mål och färdigheter samt särskilda undervisnings- och studiearrangemang. Studerande som har stora inlärningssvårigheter eller en svår funktionsnedsättning eller sjukdom som gör att de behöver individuellt, omfattande och mångsidigt särskilt stöd har rätt till krävande särskilt stöd.

Rätten till särskilt stöd och krävande särskilt stöd som motsvarar lagstiftningen om yrkesinriktad utbildning ingår i den nya lagen om utbildning som handleder för examensutbildning. Lagen omfattar också en ny bestämmelse, enligt vilken utbildningsanordnaren ska utreda och bedöma den studerandes behov av särskilt stöd utifrån beslutet om särskilt stöd som fattats under den grundläggande utbildningen för läropliktiga. Vid undervisnings- och kulturministeriet bereds en lagändring, där motsvarande bestämmelse också fogas till lagen om yrkesutbildning. Avsikten är dessutom att utvidga rätten för boendekommunen, som enligt läropliktslagen har handlednings- och tillsynsansvar, att få upplysningar om den läropliktiges behov av särskilt stöd. Avsikten är att regeringen ska lämna propositionen till riksdagen under vårsessionen 2022.

De stödåtgärder som den studerande behöver bedöms när studierna inleds och uppdateras under studiernas gång. Behovet av stödåtgärder bedöms och utreds också under studiernas gång. I den nya läropliktslagen finns också en uttrycklig bestämmelse om att utbildningsanordnaren ska bedöma om de stödåtgärder som den läropliktige omfattas av är tillräckliga och nödvändiga, om den läropliktiges studier inte framskrider enligt planen eller den läropliktige ämnar avbryta sina studier. I alla utbildningsformer uppgörs en individuell studieplan för den läropliktige, där man utreder och antecknar de stödåtgärder som den studerande behöver. I enlighet med gymnasielagen antecknas stödåtgärderna i den individuella studieplanen endast på den studerandes begäran.

Piritta Sirvio, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar och säkerställer att unga som behöver särskilt stöd och unga med funktionsnedsättning garanteras stödverktyg som är relevanta med tanke på studierna.

3. Bestämmelser om rätten till nödvändiga hjälpmedel och assistenttjänster för studerande med funktionsnedsättning finns, beroende på utbildningsformen, antingen i utbildningslagstiftningen eller i annan lagstiftning. I enlighet med lagen om yrkesutbildning har en studerande som omfattas av särskilt stöd rätt till de assistenttjänster och särskilda hjälpmedel som studierna förutsätter. Bestämmelser om tjänster för personer med funktionsnedsättning finns i socialvårdslagen, lagen om service och stöd på grund av handikapp samt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. Bestämmelser om tolktjänster finns i lagen om tolktjänster för handikappade personer.

I samband med beredningen av reformen har det framkommit att unga personer med funktionsnedsättning och deras vårdnadshavare ofta inte har tillräckligt med kunskap om rätten till olika tjänster och hur man ansöker om dem. Detta gäller speciellt vid övergången från den grundläggande utbildningen till andra stadiet. I riksdagsbehandlingen fogades till läropliktslagen en uttrycklig bestämmelse om att utbildningsanordnaren inom läropliktsutbildning på andra stadiet tillsammans med den läropliktige och dennes

vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare ska utreda behovet av tjänster och stödåtgärder samt hänvisa den läropliktige att söka de tjänster och stödåtgärder som behövs.

Undervisnings- och kulturministeriet publicerade den 1 oktober 2021 en uppföljningsplan för genomförandet av utvidgningen av läroplikten 2021–2024⁴⁵. Enligt uppföljningsplanen för genomförandet av utvidgningen av läroplikten inleder undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med SHM en utredning om tillgången på tjänster och stödåtgärder för studerande med funktionsnedsättning. Beredningen av utredningen inleddes under 2021 i samarbete med SHM. Avsikten är att samarbeta intensivt med centrala intressentgrupper såsom Kommunförbundet, FPA och Institutet för hälsa och välfärd, medan utredningen pågår. Utredningsarbetet kommer att indelas i tre delsteg: 1) beskrivning av nuläget, bland annat gällande lagstiftning och dess effektivitet med beaktande av kopplingen till elevhälsan, 2) kartläggning av nuläget avseende tillgången till tjänster och stödåtgärder i enkäter riktade till utbildningsanordnarna och de studerande och 3) förslag på behövliga åtgärder, inklusive eventuella behov av att ändra lagstiftningen. Steg 1 inleddes hösten 2021 och avsikten är att steg 2 och 3 ska inledas och genomföras under 2022.

Piritta Sirvio, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

4. Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar kulturutskottet en utredning inklusive åtgärder om hur tillgången till stödtjänster för personer med funktionsnedsättning och studerande som behöver särskilt stöd förverkligas genom samarbete mellan olika organisationer så att tillgången till stödtjänster i rätt tid förtydligas och förbättras.

4. Enligt uppföljningsplan för genomförandet av utvidgningen av läroplikten inleder undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med SHM en utredning om tillgången på tjänster och stödåtgärder för studerande med funktionsnedsättning. Beredningen av utredningen inleddes under 2021 i samarbete med SHM. Avsikten är att samarbeta intensivt med centrala intressentgrupper såsom Kommunförbundet, FPA och Institutet för hälsa och välfärd, medan utredningen pågår. Utredningsarbetet kommer att indelas i tre delsteg: 1) beskrivning av nuläget, bland annat gällande lagstiftning och dess effektivitet med beaktande av kopplingen till elevhälsan, 2) kartläggning av nuläget gällande tillgången till tjänster och stödåtgärder i enkäter riktade till utbildningsanordnarna och de

45 Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2021:45, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163532>

studerande och 3) förslag på behövliga åtgärder, inklusive eventuella behov av att ändra lagstiftningen. Steg 1) inleddes hösten 2021 och avsikten är att steg 2) och 3) ska inledas och genomföras under 2022.

Piritta Sirvio, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

5. Riksdagen förutsätter att tillräcklig regional tillgång till och tillräckligt många utbildningsplatser på andra stadiet för unga som behöver särskilt stöd och för unga med funktionsnedsättning säkerställs och bevakas.

5. Enligt uppföljningsplanen för genomförandet av utvidgningen av läroplikten följer man årligen upp de läropliktigas ansökan och antagning till utbildning, med hänsyn till de tidpunkter under året som är kritiska för antagning till utbildning och handledning av läropliktiga. Avsikten är att årligen följa upp till exempel ansökan, antagning och mottagande av studieplats utifrån antagningsregistrets uppgifter om antalet sökande och antagningsresultatet i den gemensamma ansökan. I den nationella informationsresursen inom utbildning (Koski) kan man vid behov när som helst få uppgifter om läropliktiga studerandes inledande av studier, avbrott och avläggande av examen.

Särskilt stöd erbjuds i alla yrkesläroanstalter samt i den nya utbildningen som handleder för examensutbildning. Uppgiften att anordna utbildning för studerande med rätt till krävande särskilt stöd har tilldelats sammanlagt elva utbildningsanordnare, och utbildning som riktar sig till målgruppen i fråga erbjuds i alla landskap. Den regionala tillgången till tillräckligt många utbildningsplatser för studerande som behöver krävande särskilt stöd följs separat upp årligen som en del av uppföljningen av de läropliktigas ansökan och antagning till utbildning. I uppföljningsplanen för genomförandet av utvidgningen av läroplikten konstateras att ifall inte alla läropliktiga som behöver särskilt stöd och läropliktiga med funktionsnedsättning får en studieplats inom alla områden, utreder man orsakerna till avvikelserna och söker lösningar till eventuella problem som aktualiseras. I den gemensamma antagningen våren 2021 förekom det problem med tillgången till studieplatser för läropliktiga med rätt till krävande särskilt stöd, i synnerhet TELMA-utbildning. Undervisnings- och kulturministeriet kartlade under våren och hösten 2021 situationen i samarbete med specialyrkesläroanstalterna och instruerade boendekommuner med handlednings- och tillsynsansvar i ärendet. Utbildningsanordnarna ökade under sommaren och hösten 2021 antalet studieplatser för personer som behöver krävande särskilt stöd. Undervisnings- och kulturministeriet beviljade i sitt tilläggsprestationsbeslut från den 2 december 2021 finansiering för 137 studerandeår för en ökning av utbildningsplatser som omfattar krävande särskilt stöd för läropliktiga.

Inför våren 2022 har undervisnings- och kulturministeriet instruerat utbildningsanordnarna att de i samarbete med utbildningsanordnarna inom den grundläggande utbildningen ska förutse behovet av studieplatser med krävande särskilt stöd och i den

gemensamma antagningen reservera en tillräcklig mängd nybörjarplatser för att säkra studiemöjligheterna för läropliktiga inom området som har rätt till krävande särskilt stöd. Avsikten är att följa upp studieplatsernas tillräcklighet också i fortsättningen och vid behov ingripa i eventuella problem genom anvisningar eller lagändringar. Vid behov kan ministeriet styra utbildningsutbudets omfattning också via tillstånden att ordna utbildning. Utbildning för personer berättigade till krävande särskilt stöd ordnas av specialyrkesläroanstalterna samt de utbildningsanordnare som i sitt tillstånd beviljats en begränsad uppgift att ordna utbildning med krävande särskilt stöd. Ministeriet har genom en ändring av anordningstillståndet under 2021 ökat antalet studerandeår med krävande särskilt stöd för en utbildningsanordnare som beviljats en begränsad uppgift.

Piritta Sirvio, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

6. Riksdagen förutsätter att tillräckliga resurser för studiehandledning säkerställs och att tillgången till dem bevakas.

6. Som ett led i utvidgningen av läroplikten riktas tilläggsresurser till handledningen av läropliktiga i den grundläggande utbildningen, utbildningar i övergångsskedet, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. Undervisnings- och kulturministeriet inledde 2020 ett gemensamt program för utveckling av studiehandledningen inom den grundläggande utbildningen och på andra stadiet för att säkerställa att dessa resurser används effektivt och att kvaliteten är god. Bestående finansiering på cirka 24,3 miljoner euro per år har reserverats för utvecklingsprogrammet, varav cirka 20 miljoner euro reserverats för utvidgningen av läroplikten. Därtill har 9,3 miljoner euro i projektfinansiering reserverats för 2020–2022. Utvecklingsprogrammet har som mål att stödja och stärka en systematisk studiehandledning i den grundläggande utbildningen och på andra stadiet. Ett annat mål är att stärka kontinuiteten mellan den grundläggande utbildningen och andra stadiet.

Inom gymnasieutbildningen genomförs utvecklingsprogrammet som en del av programmet för kvaliteten på och tillgången till gymnasieutbildning. För genomförandet av programmet för kvaliteten på och tillgången till gymnasieutbildning har man reserverat 15 miljoner euro under 2021–2022. Anordnarna av gymnasieutbildning kunde under hösten 2021 ansöka om statsunderstöd för att utveckla handledningen.

Studiehandledningen inom yrkesutbildningen utvecklas under 2020–2022 som en del av utvecklingsprogrammet Rätt att kunna som ska förbättra kvaliteten och jämlikheten i yrkesutbildningen.

Undervisnings- och kulturministeriet följer upp uppfyllandet av läroplikten och som en del av detta också tillgången till handledning.

Heikki Blom, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (gymnasieutbildning)
Ulla-Jill Karlsson, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet (yrkesutbildning)

7. Riksdagen förutsätter att det för en elev eller studerande som har inlärnings-svårigheter, neuropsykologiska problem eller psykiska hälsoproblem ordnas ett tillräckligt och behövt stöd längs hela utbildningsvägen, inklusive utbildning i övergångsskedet, och att tillgången till stöd bevakas.

7. Vid utvidgningen av läroplikten är stödåtgärderna enligt gällande lagstiftning på samma sätt tillgängliga för läropliktiga. I samband med läropliktsreformen utvidgas och förenhetligas också rätten till särskilt stöd och krävande särskilt stöd för studerande i övergångsskedet, dvs. utbildning som handleder för examensutbildning.

Enligt gymnasielagen har en studerande som på grund av särskilda språkliga svårigheter eller andra inlärnings-svårigheter har svårt att klara av studierna rätt att få specialundervisning och annat stöd för lärandet enligt individuella behov. Enligt lagen om yrkesutbildning har en studerande rätt till särskilt stöd om han eller hon på grund av inlärnings-svårigheter, funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och nå målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Med särskilt stöd avses planerligt pedagogiskt stöd enligt den studerandes mål och färdigheter samt särskilda undervisnings- och studiearrangemang. En studerande som har stora inlärnings-svårigheter eller en svår funktionsnedsättning eller sjukdom som gör att de behöver individuellt, omfattande och mångsidigt särskilt stöd har rätt till krävande särskilt stöd.

Rätten till särskilt stöd och krävande särskilt stöd som motsvarar lagstiftningen om yrkesinriktad utbildning ingår i den nya lagen om utbildning som handleder för examensutbildning. Lagen omfattar också en ny bestämmelse, enligt vilken utbildningsanordnaren ska utreda och bedöma den studerandes behov av särskilt stöd utifrån beslutet om särskilt stöd som fattats under den grundläggande utbildningen för läropliktiga.

Stödåtgärderna som den studerande behöver bedöms när studierna inleds och uppdateras under studiernas gång. Behovet av stödåtgärder bedöms och utreds också under studiernas gång. I den nya läropliktslagen finns också en uttrycklig bestämmelse om att utbildningsanordnaren ska bedöma om de stödåtgärder som den läropliktige omfattas av är tillräckliga och nödvändiga, om den läropliktiges studier inte framskrider enligt plan eller den läropliktige ämnar avbryta sina studier. I alla utbildningsformer uppgörs en individuell studieplan för den läropliktige, där man utreder och antecknar de stödåtgärder som den studerande behöver. I enlighet med gymnasielagen antecknas stödåtgärderna i den individuella studieplanen endast på den studerandes begäran.

I uppföljningsplanen för genomförandet av utvidgningen av läroplikten konstateras att man med anledning av uttalandet genomför en separat utredning, varefter man beslutar om nödvändiga åtgärder.

Piritta Sirvio, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

8. Riksdagen förutsätter att tillräcklig och regional tillgång till såväl individuell som kollektiv elevhälsa säkerställs och bevakas.

8. Bestämmelser om elevhälsa finns i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013), lagen om den grundläggande utbildningen (628/1998), gymnasielagen (714/2018) och lagen om yrkesutbildning (531/2017). Bestämmelser om den studerandehälsovård som ingår i elevhälsan finns dessutom i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2019, 17 §) och statsrådets förordning 338/2011.

Målet för elevvården är att främja elevernas lärande, hälsa, välbefinnande och delaktighet samt att trygga tidigt stöd. Elevvården främjar välbefinnandet, hälsan och tryggheten i studiegemenskapen och studiemiljön, samarbetet mellan hemmet och läroanstalten som sektorsövergripande samarbete. I enlighet med lagen om elev- och studerandevård ska jämlik tillgång till och kvalitet på de elevhälsotjänster som eleverna och de studerande behöver säkerställas. Elevvården innehåller både gemenskaps- och individriktat arbete. Personalen inom elevvården utför båda typerna av arbete.

Lagen om elev- och studerandevård ändrades från början av 2022 så att man i lagen införde dimensionering om antalet psykologer och kuratorer. En kurator får ansvara för högst 670 elever och en psykolog för högst 780 elever. Dimensioneringen för psykologer träder i kraft den 1 augusti 2023. I och med social- och hälsovårdsreformen överförs elevhälsotjänsterna till välfärdsområdena och genomförs så att tjänsterna ordnas som närservice i skolor och läroanstalter där de är lättillgängliga för elever och studerande.

Anne-Marie Brisson, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet
Anne Mårtensson, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

9. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att säkerställa stödundervisning också för läropliktiga som studerar inom handledande utbildning, yrkesutbildning och gymnasieutbildning.

9. Vid utvidgningen av läroplikten är stödåtgärderna enligt gällande lagstiftning på samma sätt tillgängliga för läropliktiga. I samband med läropliktsreformen utvidgas och förenhetligas också rätten till särskilt stöd och krävande särskilt stöd för studerande i övergångsskedet, dvs. utbildning som handleder för examensutbildning.

Enligt gymnasielagen har en studerande som på grund av särskilda språkliga svårigheter eller andra inlärningssvårigheter har svårt att klara av studierna rätt att få specialundervisning och annat stöd för lärandet enligt individuella behov. Enligt lagen om yrkesutbildning har en studerande rätt till särskilt stöd om han eller hon på grund av inlärningssvårigheter, funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och nå målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Med särskilt stöd avses planerligt pedagogiskt stöd enligt den studerandes mål och färdigheter samt särskilda undervisnings- och studiearrangemang. En studerande som har stora inlärningssvårigheter eller en svår funktionsnedsättning eller sjukdom som gör att de behöver individuellt, omfattande och mångsidigt särskilt stöd har rätt till krävande särskilt stöd.

Rätten till särskilt stöd och krävande särskilt stöd som motsvarar lagstiftningen om yrkesinriktad utbildning ingår i den nya lagen om utbildning som handleder för examensutbildning. Lagen omfattar också en ny bestämmelse, enligt vilken utbildningsanordnaren ska utreda och bedöma den studerandes behov av särskilt stöd utifrån beslutet om särskilt stöd som fattats under den grundläggande utbildningen för läropliktiga. Vid undervisnings- och kulturministeriet bered en lagändring, där motsvarande bestämmelse också fogas till lagen om yrkesutbildning. Avsikten är dessutom att utvidga rätten hos boendekommunen, som enligt läropliktslagen har handlednings- och tillsynsansvar, att få upplysningar om den läropliktiges behov av särskilt stöd. Avsikten är att regeringen ska lämna propositionen till riksdagen under vårsessionen 2022.

Stödåtgärderna som den studerande behöver bedöms när studierna inleds och uppdateras under studiernas gång. Behovet av stödåtgärder bedöms och utreds också under studiernas gång. I den nya läropliktslagen finns också en uttrycklig bestämmelse om att utbildningsanordnaren ska bedöma om de stödåtgärder som den läropliktige omfattas av är tillräckliga och nödvändiga, om den läropliktiges studier inte framskrider enligt plan eller den läropliktige ämnar avbryta sina studier. I alla utbildningsformer uppgörs en individuell studieplan för den läropliktige, där man utreder och antecknar de stödåtgärder som den studerande behöver. I enlighet med gymnasielagen antecknas stödåtgärderna i den individuella studieplanen endast på den studerandes begäran.

Många utredningar om yrkesutbildningen har gjorts, vilket skapat en lägesbild av ordnandet och genomförandet av särskilt stöd i enlighet med reformen av yrkesutbildningen samt de studerandes välbefinnande. Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) genomförde åren 2020–2021 en utvärdering av det särskilda stödet inom yrkesutbildningen, SÄRSKILT STÖD SOM RESURS – Utvärdering av det särskilda stödet inom

yrkesutbildningen⁴⁶. Utvärderingen gav information om arrangemangen för särskilt stöd och hur de fungerar: identifieringen av stödbehov, planeringen av stödet, former av stöd och handledning, tillgången till stöd och stödets tillgänglighet samt rutinerna för anpassning av bedömningen av kunnande och avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet. NCU:s utvärderingsunderökning innehåller tio utvecklingsrekommendationer, vilkas genomförande stöds av undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med olika aktörer.

Piritta Sirvio, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

10. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att trygga rätten till specialundervisning för läropliktiga i yrkesutbildning och handledande utbildning.

10. Vid utvidgningen av läroplikten är stödåtgärderna enligt gällande lagstiftning på samma sätt tillgängliga för läropliktiga. I samband med läropliktsreformen utvidgas och förenhetligas också rätten till särskilt stöd och krävande särskilt stöd för studerande i övergångsskedet, dvs. utbildning som handleder för examensutbildning.

Enligt lagen om yrkesutbildning har en studerande rätt till särskilt stöd om han eller hon på grund av inlärningssvårigheter, funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och nå målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Med särskilt stöd avses planenligt pedagogiskt stöd enligt den studerandes mål och färdigheter samt särskilda undervisnings- och studierangemang. En studerande som har stora inlärningssvårigheter eller en svår funktionsnedsättning eller sjukdom som gör att de behöver individuellt, omfattande och mångsidigt särskilt stöd har rätt till krävande särskilt stöd.

Rätten till särskilt stöd och krävande särskilt stöd som motsvarar lagstiftningen om yrkesinriktad utbildning ingår i den nya lagen om utbildning som handleder för examensutbildning. Lagen omfattar också en ny bestämmelse, enligt vilken utbildningsanordnaren ska utreda och bedöma den studerandes behov av särskilt stöd utifrån beslutet om särskilt stöd som fattats under den grundläggande utbildningen för läropliktiga. Vid undervisnings- och kulturministeriet bered en lagändring, där motsvarande bestämmelse också fogas till lagen om yrkesutbildning. Avsikten är dessutom att utvidga rätten hos boendekommunen, som enligt läropliktslagen har handlednings- och tillsynsansvar, att få upplysningar om den läropliktiges behov av särskilt stöd. Avsikten är att regeringen ska lämna propositionen till riksdagen under vårsessionen 2022.

⁴⁶ Publikationer 17:2021, https://karvi.fi/wp-content/uploads/2021/12/KARVI_1721.pdf

Stödåtgärderna som den studerande behöver bedöms när studierna inleds och uppdateras under studiernas gång. Behovet av stödåtgärder bedöms och utreds också under studiernas gång. I den nya läropliktslagen finns också en uttrycklig bestämmelse om att utbildningsanordnaren ska bedöma om de stödåtgärder som den läropliktige omfattas av är tillräckliga och nödvändiga, om den läropliktiges studier inte framskrider enligt plan eller den läropliktige ämnar avbryta sina studier. I alla utbildningsformer uppgörs en individuell studieplan för den läropliktige, där man utreder och antecknar de stödåtgärder som den studerande behöver.

Många utredningar om yrkesutbildningen har gjorts, vilket skapat en lägesbild av ordnandet och genomförandet av särskilt stöd i enlighet med reformen av yrkesutbildningen samt de studerandes välbefinnande. Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) genomförde åren 2020–2021 en utvärdering av det särskilda stödet inom yrkesutbildningen, SÄRSKILT STÖD SOM RESURS – Utvärdering av det särskilda stödet inom yrkesutbildningen⁴⁷. Utvärderingen gav information om arrangemangen för särskilt stöd och hur de fungerar: identifieringen av stödbehov, planeringen av stödet, former av stöd och handledning, tillgången till stöd och stödets tillgänglighet samt rutinerna för anpassning av bedömningen av kunnande och avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet. NCU:s utvärderingsunderökning innehåller tio utvecklingsrekommendationer, vilkas genomförande stöds av undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med olika aktörer.

Piritta Sirvio, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

11. Riksdagen förutsätter att den studerandes rätt att få närundervisning stärks i yrkesutbildningen. Närmare bestämmelser om de principer som ska tillämpas vid bedömningen av mängden undervisning och handledning ska utfärdas genom förordning av statsrådet. Omfattningen av den faktiska närundervisningen ska bevakas.

11. I samband med läropliktsreformen fogades till 48 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning en bestämmelse om att utbildningsanordnaren i utbildningen för grundexamen har till uppgift att bedöma behovet av och mängden undervisning och handledning som genomförs vid läroanstalten och i andra lärmiljöer. Närmare bestämmelser om bedömningen av mängden undervisning och handledning utfärdas genom förordning av statsrådet. Statsrådet utfärdade en förordning om bedömning av mängden undervisning och handledning inom yrkesutbildningen (583/2021) i juni 2021, och förordningen träder i kraft 1 augusti

47 Publikationer 17:2021, https://karvi.fi/wp-content/uploads/2021/12/KARVI_1721.pdf

2022. Enligt bestämmelsen är mängden undervisning och handledning som behövs för avläggande av en examensdel eller ett delområde av en gemensam examensdel inom utbildningen för yrkesinriktade grundexamina minst 12 timmar per kompetenspoäng. Timantalet kan dock vara mer eller mindre än detta beroende på den studerandes inlärningsfärdigheter och individuella val.

För närvarande saknas heltäckande uppföljningsdata om volymen av undervisning och handledning inom yrkesutbildningen. Avsikten är att framöver utveckla uppföljningen av antalet undervisnings- och handledningstimmar genom att utnyttja olika informationskällor och register. Uppföljning av antalet undervisningstimmar ska integreras i uppföljningen av yrkesutbildningens kostnadsdata från och med 2022. Genom uppföljningen av kostnadsdata kan man få information om det utbildningsanordnarspecifika antalet undervisningstimmar i relation till undervisningspersonalen, men inte om antalet undervisnings- och handledningstimmar per studerande. För att samla in denna information har undervisnings- och kulturministeriet inlett beredningen av en lagändring, för att volymen av undervisning och handledning som antecknas i PUK också ska lagras i ePUK.

NCU inledde 2021 en utvärdering av förverkligandet av individuella studievägar inom yrkesutbildningen. Utvärderingens slutrapport publiceras hösten 2022. I utvärderingen kartlägger NCU hur väl praxis för personlig tillämpning, identifiering och erkännande av kompetens fungerar, hur handledningen fungerar samt hur de studerandes valmöjligheter förverkligas. I samband med utvärderingen samlar NCU också in information om undervisningens och handledningens tillräcklighet och, om möjligt, omfattning. Informationsbehovet har beaktats i utvärderingens projektplan och i planerna för datainsamling. Från och med 2022 samlar NCU dessutom in information per examen om undervisningens och handledningens volym i samband med utvärderingarna av inlärningsresultaten inom yrkesutbildningen. Undervisningens tillräcklighet granskas genom bedömningar av utbildningsanordnare, lärare och studerande. Vid utredningen av de studerandes erfarenheter är det möjligt att utnyttja bland annat Arvo-studeranderespons och Amisbarometern, som publiceras följande gång 2022.

Piritta Sirvio, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

12. Riksdagen förutsätter att regeringen följer reformens konsekvenser för nätverket av läroanstalter och tillgången till studieplatser med tanke på den regionala jämlikheten både i stora stadsregioner och i glesbygden.

12. Undervisnings- och kulturministeriet kommer att följa reformens konsekvenser för nätverket av läroanstalter och den regionala tillgången till studieplatser. Undervisnings- och kulturministeriet har inlett ett omfattande projekt för utveckling av andra stadiet som genomför den utbildningspolitiska redogörelsen. Som en del i projektet utvecklas sätten att ordna utbildning och utvärderas ändamålsenligheten i de nuvarande strukturerna då

befolkningen, och i synnerhet mängden läropliktiga, minskar. Målet är att trygga en tillräckligt god tillgång till gymnasie- och yrkesutbildning även som närservice samt utbildningens kvalitet. Den regionala tillgången till utbildning stöds också inom ramen för kvalitets- och tillgänglighetsprogram för gymnasieutbildningen 2021–2022.

Ville Heinonen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

13. Riksdagen förutsätter att det utarbetas kvalitetskriterier för gymnasieutbildningen för att de läropliktigas rätt till högklassig gymnasieutbildning ska kunna garanteras på lika villkor i hela landet.

13. Undervisnings- och kulturministeriet inledde våren 2021 ett kvalitets- och tillgänglighetsprogram för gymnasieutbildningen. Som en del av kvalitets- och tillgänglighetsprogrammet utarbetas en kvalitetsstrategi för gymnasieutbildningen i ett brett samarbete med intressentgrupper före utgången av 2022. Kvalitetskriterierna för gymnasieutbildning utarbetas i samband med kvalitetsstrategin.

Heikki Blom, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

14. Riksdagen förutsätter att stödet och handledningen för dem som deltar i S2/R2-undervisningen utvecklas och att den språkliga undervisningen också inkluderas i den övriga undervisningen. Vid läroanstalterna ska man också följa de faktiska undervisningstimmarna och resursfördelningen för S2/R2.

14. Som ett led i utvidgningen av läroplikten riktas tilläggsresurser till handledningen av läropliktiga i den grundläggande utbildningen, utbildningar i övergångsskedet, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. Undervisnings- och kulturministeriet inledde 2020 ett gemensamt program för utveckling av studiehandledningen inom den grundläggande utbildningen och på andra stadiet för att säkerställa att dessa resurser används effektivt och att kvaliteten är god. I utvecklingsprogrammet för studiehandledningen ingår också de som deltar i S2/R2-undervisningen som en målgrupp.

Ett utvecklingsprojekt för undervisning i finska och svenska som andraspråk (S2) för 2021–2023 inleds. Programmets övergripande mål är att skapa en högklassig studieväg för finska och svenska som andraspråk på alla nivåer i utbildningssystemet. Undervisnings- och kulturministeriet har låtit göra en utredning av S2/R2-undervisningen. Utredningen inkluderar alla utbildningsstadier. Rapporten från utredningen blev klar i februari 2022.

Anna Mikander, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
Ulla-Jill Karlsson, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

15. Riksdagen förutsätter att de språkliga rättigheterna beaktas i läropliktsreformen och att särskild vikt fästs vid att få kompetenta experter på båda nationalspråken samt vid flexibilitet i genomförandet av den svenskspråkiga utbildning som handleder för examen.

15. Den av undervisnings- och kulturministeriet tillsatta utredaren Gun Oker-Blom har utrett nuläget och utvecklingsbehoven inom den svenskspråkiga småbarnspedagogiken och utbildningen. Utredaren överlämnade sin rapport Den svenskspråkiga utbildningen i Finland: särdrag, utmaningar, utvecklingsbehov och förslag till åtgärder till undervisnings- och kulturministeriet den 11 mars 2021.

Enligt utredningen ska den svenskspråkiga utbildningen utvecklas målinriktat i enlighet med framtidens krav och i samma takt som den finskspråkiga utbildningen. Utgångspunkten är att den svenskspråkiga utbildningen ska vara högklassig och likvärdigt tillgänglig under hela utbildningsvägen från småbarnspedagogik till högskolestudier. I utredningen fästs också uppmärksamhet vid utbudet av utbildning. Utbudet av svenskspråkig utbildning är inte tillräckligt på alla områden där det råder brist på kunnig personal. Till exempel är läget inom småbarnspedagogiken ännu mer utmanande än inom den finskspråkiga sektorn. I utredningen föreslås också att man i de nationella och internationella undersökningarna sammanställer information om den svenskspråkiga utbildningen och analyserar denna separat. Till de föreslagna åtgärderna hör också att man stärker den nationella koordineringen.

Anna Mikander, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
Ulla-Jill Karlsson, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

16. Riksdagen förutsätter att det säkerställs att det finns tillräckligt många studieplatser som omfattas av läroplikten på långa linjer vid folkhögskolorna.

16. I enlighet med regeringens proposition (s. 279) följs utvecklingen av antalet sökande till och studerande i folkhögskolornas läropliktsutbildning upp i samband med genomförandet av reformen. Om behovet av folkhögskolornas läropliktsutbildning i samband med reformen visar sig vara större än vad som uppskattats, höjs antalet studerande i fortsättningen. En översyn kommer att göras regelbundet, första gången våren 2023. Enligt Utbildningsstyrelsens statistik från den 20 september 2021 studerade 521 studerande i folkhögskolornas utbildningar för läropliktiga, då finansiering reserverats för cirka 650 studerande i denna utbildning.

Annika Bussman, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

17. Riksdagen förutsätter att man vid läropliktsreformen även i fortsättningen säkerställer verksamhetsförutsättningarna för tillämpade specialkurser och studieperioder samt gymnasier med en särskild utbildningsuppgift och särskilda linjer.

17. För utförandet av särskilda utbildningsuppgifter anvisas även i fortsättningen de anslag som föreskrivs i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Gymnasieutbildningens finansiering tryggas i enlighet med de anslag som riksdagen anvisat för gymnasieutbildning. Enligt uppföljningsplanen för genomförandet av utvidgningen av läroplikten utreds den utvidgade läroplikts eventuella effekter på utbudet av specialkurser i gymnasieutbildningen under läsåret 2023–2024.

Heikki Blom, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

18. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur den finansiering som reserverats för läropliktsreformen räcker till och vidtar åtgärder om det konstateras att finansieringen är otillräcklig.

18. I samband med läropliktsreformen kommer man att följa hur den finansiering som reserverats för läropliktsreformen räcker till. Gymnasieutbildningens finansiering baserar sig på de faktiska kostnaderna enligt bestämmelserna i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. På så sätt utgör till exempel de faktiska kostnaderna för finansåret 2021 grunden då man fastställer det genomsnittliga priset per enhet i gymnasieutbildningen för finansåret 2024. Anslagen för yrkesutbildningen baserar sig på budgeten. Även i finansieringen av yrkesutbildningen kommer man att följa upp kostnaderna för reformen.

Undervisnings- och kulturministeriet följer i enlighet med uppföljningsplanen för genomförandet av utvidgningen av läroplikten systematiskt upp kostnadseffekterna av utvidgningen av läroplikten. Målet med uppföljningen är att säkerställa att anordnarna av olika utbildningsformer som anknyter till läropliktsuppgiften ersätts till fullt belopp för kostnaderna för uppgiften, i enlighet med riktlinjerna i regeringsprogrammet. Genom uppföljningen av kostnadseffekterna ska man dessutom se till att undervisnings- och utbildningsanordnarna tillsammans med kommunerna kan säkerställa smidiga övergångar från den grundläggande utbildningen till andra stadiet, tillhandahålla kvalitativ läropliktsutbildning och säkerställa att de läropliktiga får de läromedel och arbetsredskap samt de handlednings- och stödtjänster som de behöver. Uppföljningen genomförs årligen utgående från data från kostnadsuppföljningen inom de olika utbildningsformerna och med hänsyn till ändringarna i föremålen för uppföljning till följd av den utvidgade läroplikten. Informationen från insamlingen av kostnadsuppgifter finns tillgänglig i maj 2022 (preliminära

rapporter) och uppgifterna från de kommunala anordnarna av gymnasieutbildning i slutet av juni. De specificerade kostnadsuppgifterna för läromedel för de kommunala anordnarna blir tillgängliga först 2023 genom insamlingen av uppgifter för 2022.

Vid undervisnings- och kulturministeriet bereds en lagändring, där man i finansieringen av läropliktsutbildning vid folkhögskolorna inför ett läromaterialstillägg för att täcka kostnaderna för de avgiftsfria läromedlen. Enligt förslaget ska läromaterialstillägget beviljas läropliktsutbildningen vid folkhögskolorna inom ramen för de uppskattade tilläggsanslagen i samband med utvidgningen av läroplikten. Regeringens proposition ska överlämnas till riksdagen under vårsessionen 2022 och ändringen föreslås träda i kraft från och med den 1 augusti 2022.

Piritta Sirvio, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

19. Riksdagen förutsätter att kommunerna och utbildningsanordnarna stöds och styrs tillräckligt och i rätt tid vid verkställandet av lagstiftningen. För fullgörandet av dessa uppgifter ska det reserveras tillräckliga resurser för Utbildningsstyrelsen.

19. Undervisnings- och kulturministeriet stöder kommuner och utbildningsanordnare i genomförandet av reformen i nära samarbete med Utbildningsstyrelsen och andra aktörer, såsom Kommunförbundet. Undervisnings- och kulturministeriet ordnade under våren 2021 totalt 11 webinarier kring utvidgningen av läroplikten. De material som presenterades på webinarier och till en del även inspelningar av evenemangen har publicerats på ministeriets webbplats, så att de är tillgängliga för alla parter oberoende av tid och plats. Ministeriet har också gett omfattande anvisningar och rådgivning om tolkningen av lagen. På ministeriets webbplats har man samlat de vanligaste frågorna om tolkning av lagen.

Också Utbildningsstyrelsen har producerat en stor mängd stödmaterial om genomförandet av läroplikten på sin webbplats. Dessutom har Utbildningsstyrelsen ordnat många webinarier och möten med intressentgrupper. Den elektroniska uppföljnings- och tillsynstjänsten för läroplikten (VALPAS-tjänsten), som administreras av Utbildningsstyrelsen, har införts stegvis från våren 2021 och för kommunerna och utbildningsanordnarna har det ordnats introduktionsutbildningar och e-poststöd för tjänsten. Utbildningsstyrelsen har också en allmän e-postadress för läroplikt som riktar sig till kommuner och utbildningsanordnare och betjäna på båda nationalspråken.

Piritta Sirvio, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

20. Riksdagen förutsätter att effekterna av den utvidgade läroplikten och förverkligandet av avgiftsfriheten på andra stadiet följs genom vetenskaplig forskning. Målet för den långvariga uppföljningen ska vara att följa hur de centrala målen för reformen uppnås. Till dessa hör bland annat att

utbildnings- och sysselsättningsgraden stiger samt att barns och ungas välbefinnande ökar och utslagningen minskar, vilket har nära kopplingar till utvecklingen av jämlikheten i utbildningen.

20. I enlighet med regeringens proposition är det nödvändigt att också låta göra oberoende utomstående bedömningar av reformens konsekvenser. Reformen behöver också beaktas i Nationella centret för utbildningsutvärderings utvärderingsplaner.

Uppfylldandet av målen för och effekterna av läropliktsreformen följs upp och utvärderas inom varje uppföljningsmoment under hela uppföljningsperioden i enlighet med uppföljningsplanen för genomförandet av utvidgningen av läroplikten på det sätt som beskrivs i uppföljningsplanen. I uppföljningen av de tematiska momenten ingår bland annat NCU:s utvärderingar av de individuella studievägarna inom yrkesutbildningen, utvärderingen av studiehandledningen inom alla läropliktsutbildningar (inkluderar teman i anslutning till de studerandes välbefinnande) samt utvärderingar av inlärningsresultaten per examen inom yrkesutbildning (ger information om bl.a. Undervisningens och handledningens volym och tillräcklighet).

Utvärderingen av måluppfyllelsen, genomförandet och effekterna av hela reformen verkställs inom ramen för omfattande vetenskaplig forskning, till exempel som ett projekt inom ramen för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet (TEAS-projekt). Den samlande forskningen utgår från data från uppföljningarna, utredningarna och utvärderingarna av de olika temamomenten. Fokus ligger på utfallet av de centrala målen för reformen, framför allt på andelen avlagda examina på andra stadiet, ökningen av jämställdheten och jämlikheten i utbildningen, förebyggandet av marginalisering, ökningen av barns och ungas välbefinnande samt övergången till arbetslivet och fortsatta studier. Jämställdheten och jämlikheten i utbildningen granskas också utifrån tillgodeendet av de språkliga rättigheterna. Forskningen i andelen avlagda examina på andra stadiet samt i övergången till arbetslivet och fortsatta studier ger endast preliminär information om utfallet, eftersom de första läropliktiga, med några enstaka undantag, avslutar läropliktsutbildningen först 2024. En heltäckande utvärdering av utfallet inom dessa områden kräver ett längre tidsspänn än uppföljningen. Effekterna på sysselsättningen kan i praktiken följas upp tidigast från och med 2025. Denna tidsplan förutsätter att det nationella inkomstregistret Katre har tagits i bruk. Om det endast finns tillgång till Statistikcentralens sysselsättningsdata, får man informationen senare.

Seija Rasku, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

21. Riksdagen förutsätter att man vid läropliktsreformen också ser till att samisk-språkiga har möjlighet att få undervisning på sitt modersmål och främjar en tillräcklig tillgång till undervisningspersonal på samiska.

21. Arbetsgruppen för utveckling av undervisningen i och på samiska, som tillsattes av undervisnings- och kulturministeriet den 6 februari 2020, publicerade sin slutrapport i april 2021. Arbetsgruppens uppgift var att undersöka nuläget för småbarnspedagogiken på samiska, samernas kultur- och språkboverksamhet, undervisningen i och på samt utbildningen på samiska och lägga fram nödvändiga förslag. Dessutom utredde arbetsgruppen tillgången till samiskspråkig undervisningspersonal och samiska läromedel.

Pilotprojektet med distansundervisning i samiska språk har sedan 2018 letts av Utsjoki kommun och samordnats av Sametinget. Genom distansundervisningen i projektet strävar man efter att nå ut till samiskspråkiga barn och unga som bor utanför kommunerna i det samiska området. Projektets mål är att inkludera allt flera elever med samisk bakgrund i undervisningen på samiska och att skapa förutsättningar för en permanent distansundervisning i samiska språk på nationell nivå utifrån resultaten och erfarenheterna i projektet. Pilotprojektet pågår under perioden 1.8.2018–31.8.2023.

I slutrapporten (2021) från arbetsgruppen för utveckling av undervisningen i och på de samiska språken, som tillsattes av undervisnings- och kulturministeriet, framfördes att undervisning i samiska språk på distans borde fortsätta som projektverksamhet utan avbrott ända tills verksamheten kan göras permanent genom ändringar i undervisningens funktion och bestämmelserna om finansiering. Innan verksamheten görs permanent behöver man ändå utvärdera hur verksamhetsmodellen och undervisningsarrangemangen i det pågående pilotprojektet fungerar utifrån skolornas, elevernas, vårdnadshavernas och utbildningsanordnarnas synpunkt. För utvärderingen ansvarar NCU.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljade år 2021 Uleåborgs universitet behovsprövat statsunderstöd för samiskspråkig lärarutbildning inom småbarnspedagogik (kandidat) och specialmåbarnspedagogik (magister) under 2022–2024. I projektet Ketterä korkeakoulu utarbetas en tioårsplan för utbildning av samiskspråkiga speciallärare, småbarnspedagoger och ämneslärare vid Uleåborgs universitet samt utbildning av klasslärare tillsammans med Lapplands universitet, Sameområdets utbildningscentral och kommunerna i det samiska området. Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat tilläggstid för slutförandet av projektet Ketterä korkeakoulu till slutet av 2022 och partiellt stöd för ändring av användningsändamålet.

För att utveckla det nordiska samarbetet inom samisk utbildning ordnade undervisnings- och kulturministeriet tillsammans med Sametinget ett nordiskt forum om samisk utbildning 2021.

Tiina Silander, direktör, undervisnings- och kulturministeriet
Anna Mikander, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
Marjo Vesalainen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

22. Riksdagen förutsätter att regeringen följer och utvärderar genomförandet och konsekvenserna av läropliktsreformen på bred front och vidtar behövliga åtgärder för att avhjälpa eventuella missförhållanden.

22. Genomförandet och effekterna av läropliktsreformen kommer att följas. För att ingripa i observerade missförhållanden tillämpas anvisningar, reglering av tillstånden att ordna utbildning eller ändringar i lagstiftningen.

Uppföljningen av den utvidgade läroplikten planeras och genomförs av undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen. Uppföljningen och planeringen av den sker i samarbete med intressentgrupper. Utöver de uppföljningar, utredningar, studier och utvärderingar som läggs fram i uppföljningsplanen för genomförandet av utvidgningen av läroplikten uppmuntrar undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen genom informationsstyrning, samt eventuellt även via resurstilldelning, forskningsteam och forskare att analysera genomförandet av den utvidgade läroplikten och dess konsekvenser med hänsyn till olika vetenskapsgrenar.

Uppföljningen av genomförandet av den utvidgade läroplikten i enlighet med uppföljningsplanen utförs primärt med hjälp av befintliga register och andra informationskällor och de huvudsakligen kvantitativa data som finns i dessa. Vid behov görs separata förfrågningar, utredningar, studier eller utvärderingar. Uppföljningen fokuserar på de aktörer som i praktiken genomför läropliktsreformen, det vill säga undervisnings- och utbildningsanordnarna och kommunerna, samt hur dessa sett över verksamheten i enlighet med regeringens proposition om utvidgning av läroplikten och i överensstämmelse med reformens mål. Undersökningar och utvärderingar enligt uppföljningsplanen riktas också på undervisnings- och kulturministeriets och Utbildningsstyrelsens verksamhet i samband med reformen, till exempel beredning, kommunikation, styrning och vägledning.

Uppföljningen av den utvidgade läroplikten är indelad i följande tematiska moment i enlighet med regeringens proposition:

1. De läropliktigas ansökan och antagning till utbildning
2. Studiehundledning och engagemang i utbildningen
3. Undervisning och handledning
4. Särskilt stöd och andra stödformer
5. Elevers och studerandes välbefinnande
6. Kostnadseffekterna av reformen
7. Utfall och verkningar av reformens mål

Seija Rasku, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik

RP 148/2021 rd – RSv 195/2021

1. Riksdagen förutsätter att genomförandet av och resurserna för stödet till barn inom småbarnspedagogiken följs upp och att det utifrån det till kulturutskottet före utgången av 2024 lämnas en utredning om behoven att ändra bestämmelserna om stöd till barn, att utvecklandet av bestämmelserna om stöd till barn fortsätter utifrån de ändringsbehov som framkommit i utredningen genom att bland annat definitionen av och kriterierna för stödnivåerna förtydligas och en noggrannare definition och genomförandet av inkluderingen klarläggs.

1. Undervisnings- och kulturministeriet bereder under 2022 en plan för stödets förverkligande och resursuppföljningen samt vidareutveckling av stödbestämmelserna. Uppföljningen görs för den utredning som ska överlämnas till kulturutskottet före utgången av 2024. Förslag till vidareutveckling av lagstiftningen om stöd inom småbarnspedagogiken fås i slutrapporten från den arbetsgrupp som bereder åtgärder för att främja stödet för lärande, stödet till barnet och inkludering inom småbarnspedagogiken som en del av programmet Utbildning för alla. Rapporten publiceras före utgången av augusti 2022 när arbetsgruppens mandatperiod upphör.

Kirsi Alila, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen genomför en totalreform av systemet för stöd för lärande på hela utbildningsvägen från småbarnspedagogik till högskola för att alla som upplever inlärningssvårigheter och behöver stöd i sina studier ska få det stöd de behöver så tidigt som möjligt.

2. Arbetsgruppen som bereder åtgärder för att främja stödet för lärande, stödet till barnet och inkludering inom småbarnspedagogiken som en del av programmet Utbildning för alla genomförde under 2021 två omfattande nationella utredningar om nuläget för stödet inom småbarnspedagogiken⁴⁸ samt stödet för lärande och skolgång. Utredningen om småbarnspedagogiken gav aktuell information om stödet för utveckling och lärande samt inkludering inom de kommunala och privata tjänsterna för småbarnspedagogik. Dessutom gav utredningen upphov till förslag om en modell för stödet för utveckling och lärande samt om behoven av att utveckla lagstiftningen. Utredningen om förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen har gett aktuell information om

48 OKM 2021:13 <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-829-8>

principerna för att erbjuda stöd för lärande, praxis för att genomföra stödet i kommunerna samt behoven av att förtydliga bestämmelser och anvisningar. Utredningen publiceras under januari 2022. Inom småbarnspedagogik har man under 2021 berett en reform av lagen om småbarnspedagogik (lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik 1183/2021) i fråga om stöd, där ett nytt 3 a kap. fogades till lagen.

Under sin mandatperiod bereder arbetsgruppen förslag till fortsatt utveckling av stödet enligt lagstiftningen om småbarnspedagogik och annan utveckling av stödet samt, med tanke på ändringarna i lagen om grundläggande utbildning och genomförandet av stödet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning, en totalreform av stödet för lärande och skolgång. De åtgärdsförslag som gäller stödet bereds i sin helhet så att de skapar en logisk kontinuitet mellan småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Arbetsgruppens förslag läggs fram i slutrapporten, som publiceras senast den 20 augusti 2022. Undervisnings- och kulturministeriet bereder under 2022 en plan för stödets förverkligande och resursuppföljningen samt vidareutveckling av stödbestämmelserna. Uppföljningen görs för den utredning som ska överlämnas till kulturutskottet före utgången av 2024.

Många utredningar om yrkesutbildningen har gjorts, vilket skapat en lägesbild av ordnandet och genomförandet av särskilt stöd i enlighet med reformen av yrkesutbildningen samt de studerandes välbefinnande. Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) genomförde under 2020–2021 en utvärdering av det särskilda stödet inom yrkesutbildningen. Utvärderingen gav information om arrangemangen för särskilt stöd och hur de fungerar: identifieringen av stödbehov, planeringen av stödet, former av stöd och handledning, tillgången till stöd och stödets tillgänglighet samt rutinerna för anpassning av bedömningen av kunnande och avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet. NCU:s utvärderingsundersökning innehåller tio utvecklingsrekommendationer, vilkas genomförande stöds av undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med olika aktörer.

Också den utredning av coronavirusepidemins konsekvenser för utbildning på andra stadiet som genomfördes av Owl Group våren 2021 visar att de studerandes behov av handledning och stöd tydligt har ökat. Samtidigt har behovet av studerandevårdstjänster ökat. Ändringarna i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013), vilka omfattar bestämmelser om personaldimensioneringen inom elev- och studerandevårdstjänster och preciseringar om kuratorernas behörighet, stöder för sin del i fortsättningen de studerandes välbefinnande bättre än tidigare samt främjar studerandevårdstjänsternas tillgänglighet och tillräcklighet.

I 28 § i gymnasielagen (714/2018), som trädde i kraft den 1 augusti 2018, föreskrivs om stöd för lärandet. Enligt bestämmelsen har en studerande som på grund av särskilda språkliga svårigheter eller andra inlärningssvårigheter har svårt att klara av studierna rätt att få specialundervisning och annat stöd för lärandet enligt individuella behov. Stödåtgärderna genomförs genom samarbete bland undervisningspersonalen.

Dessutom säkerställer de planerade utredningarna och åtgärderna i uttalandena om den utvidgade läroplikten att de studerandes inlärningssvårigheter och andra behov av särskilt stöd identifieras och beaktas så tidigt som möjligt vid övergången från den grundläggande utbildningen till andra stadiet och under utbildning som handleder för examen. Undervisnings- och kulturministeriet följer ändringarnas genomslag.

Undervisnings- och kulturministeriet stödde under 2020–2021 högskolornas och studentorganisationernas projekt för stöd av högskolestuderandenas välbefinnande och inlärning med specialunderstöd på totalt 12 miljoner euro. I projekten ordnar och utvecklar man bland annat tjänster med låg tröskel, såsom tutor- och kamratstödsverksamhet, samt stärker och ordnar handlednings- och stödtjänster för högskolestuderande, såsom studierådgivning samt studiepsykolog- och kuratorstjänster.

I tillgänglighetsplanen för högskoleutbildningen och högskolan beskrivs bakgrunden till förverkligandet av den sociala, regionala och språkliga jämlikheten samt presenteras målen och riktlinjerna för att främja tillgängligheten för alla högskoleaktörer med beaktande av dem som är underrepresenterade och hör till minoritetsgrupper. Utredningens bakgrundsfaktorer utgörs av familjebakgrund, den regionala tillgången till högskoleutbildning, könssegregering, invandrarbakgrund, funktionsnedsättning och funktionshinder, tillhörighet till språkliga och kulturella minoriteter, annorlunda inlärningssätt samt tillhörighet till sexuella minoriteter och könsminoriteter. I planen beskrivs läget för högskoleutbildningens tillgänglighet i Finland utgående från forskningsinformation och internationell jämförelse. I planen presenteras också 38 mål för att främja tillgänglighet, delaktighet och mångfald. Som mål föreslås bland annat att högskolorna med hjälp av den riksomfattande planen utarbetar egna tillgänglighetsplaner som integreras i högskolornas styrningsprocess⁴⁹.

Lärandets stöds också med hjälp av elev- och studerandevården. I början av 2022 fogades till lagen om elev- och studerandevård (1143/2021) en ny 9 a § om dimensioneringen av psykologer och kuratorer. En kurator får ansvara för högst 670 elever och en psykolog för högst 780 elever. Dimensioneringen för psykologer träder i kraft den 1 augusti 2023.

49 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-838-0>

Undervisnings- och kulturministeriet sammanställer utredningarna och utvärderingarna samt resultaten från övriga utvecklingsåtgärder som gäller stöd för lärandet. Utgångspunkten för denna sammanställning är en helhetsgranskning av stödsystemet från småbarnspedagogik till högskola samt en kartläggning av nödvändiga utvecklingsåtgärder.

Kirsi Alila, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
Katri Tervaspalo, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

12 Social- och hälsovårdsutskottet

Ersättning för dosdispensering av läkemedel

RP 134/2008 rd – RSv 106/2008 rd

Riksdagen förutsatte den 4 november 2008 att den utredning som gäller regleringen av dosdispenseringen av läkemedel innefattar en utvärdering av hur ändamålsenliga och totalt sett lönsamma de begränsningar är som gäller ersättningen för dosdispensering, såsom kravet på minst sex ersättningsgilla läkemedel, och att behövliga förslag för ändring av lagstiftningen läggs fram.

Enligt 5 kap. 10 § i sjukförsäkringslagen (1224/2004) har en försäkrad som fyllt 75 år rätt till ersättning för kostnaderna för dosdispensering om han eller hon när dosdispenseringen inleds har minst sex läkemedel som ska ersättas enligt sjukförsäkringslagen och som lämpar sig för dosdispensering. Dessutom ska hans eller hennes medicinering ha kontrollerats i syfte att eliminera onödigt medicinering, dubbel medicinering och medicinering med oönskade interaktioner, och en övergång till dosdispensering vid långvarig läkemedelsbehandling ska vara medicinskt motiverad.

Arbetsgrupper som har utrett utvecklingen av apoteksverksamheten har sett över även dosdispenseringen av läkemedel och lämnat hithörande utvecklingsförslag.

Det är lämpligt att utvärdera frågorna om dosdispensering i samband med att social- och hälsovårdssystemet förnyas och som ett led i den samlade utvecklingen av läkemedelsfrågorna enligt riktlinjerna i färdplanen för läkemedelsförsörjningen i social- och hälsovårdsministeriets rapport (2019:5). Enligt statsminister Marins regeringsprogram ska läkemedelsförsörjningen reformeras på ett långsiktigt sätt i enlighet med de riktlinjer som ingår i färdplanen i social- och hälsovårdsministeriets (SHM) rapport (2019:5). Målet är att förbättra kostnadseffektiviteten inom läkemedelsförsörjningen på ett sådant sätt att läkemedelssäkerheten och rådgivningen samt tjänsternas smidighet, tillgången till tjänster och tjänsternas tillgänglighet säkerställs. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 21 september 2020 en samordningsgrupp för mandatperioden 1.10.2020–30.4.2023 med uppgift att bereda en färdplan för läkemedelsärenden. Den förvaltningsövergripande samordningsgruppen följer och stöder genomförandet av färdplanen för läkemedelsärenden och den nationella beredningen av utvecklingsåtgärderna.

Kirsi Päiväsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Servicesedlar

RP 20/2009 rd – RSv 67/2009 rd

2. Riksdagen förutsätter att det i samband med en reform av avgiftstaket utreds på vilket sätt självrisken för servicesedlar beaktas i avgiftstaket.

2. Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) har delvis reviderats under innevarande regeringsperiod. Lagen om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (1201/2020) godkändes av riksdagen och stadfästes den 30 december 2020. Ändringarna trädde till största delen i kraft den 1 juli 2021. De ändringar som gällde avgiftstaket trädde i kraft den 1 januari 2022 eftersom avgiftstaket följs upp per kalenderår. Den reviderade lagen innehåller emellertid inga ändringar som gäller beaktandet av självrisken för servicesedlar i avgiftstaket. En fortsatt reform av klientavgiftslagen i dess helhet behövs. Den fortsatta reformen bereds för närvarande av tjänstemän vid social- och hälsovårdsministeriet. I det här sammanhanget och när även lagen om servicesedlar framöver revideras är det möjligt att se över beaktandet av självrisken för servicesedlar i avgiftstaket.

Marjo Kekki, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet
Pirjo Kainulainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Totalreform av biobankslagstiftningen

RP 86/2011 rd – RSv 78/2012 rd

Riksdagen förutsatte den 2 oktober 2012 att regeringen följer upp och utvärderar hur biobankslagstiftningen fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att se över lagstiftningen.

Biobankslagen (688/2012) stadfästes den 30 november 2012 och trädde i kraft den 1 september 2013. Social- och hälsovårdsministeriet (SHM) har meddelat allmänna anvisningar för genomförandet av lagen. Fram till slutet av 2019 ansvarade Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) för det operativa genomförandet av biobankslagstiftningen. Från början av 2020 överfördes en del av Valviras uppgifter, inbegripet styrningen och tillsynen av biobankerna, på Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea. Tillsynsmyndigheten fäster uppmärksamhet bland annat vid biobankernas verksamhetsplaner, riskbedömning och riskhantering, kvalitetssystem, personalens kompetens och erfarenhet, de personuppgiftsansvarigas skyldigheter och

rättigheter, provgivarnas rättsskydd samt stödet till forskningen. Verksamhetens öppenhet och transparens samt allmänhetens förtroende för biobanksverksamheten är av utomordentlig betydelse.

I det nationella biobanksregistret som administreras av Fimea finns för närvarande elva biobanker, varav tre, Hematologiska biobanken (FHRB), Blodtjänsts Biobank och Terveystalo Biobank Finland, är privata. Senast lades Arctic Biobank (ägare Uleåborgs universitet) till i april 2020. Dessutom grundade Mellersta Finlands sjukvårdsdistrikt, Norra Savolax sjukvårdsdistrikt, Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt, Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt, Norra Österbottens sjukvårdsdistrikt och Birkalands sjukvårdsdistrikt samt Tammerfors universitet, Östra Finlands universitet, Helsingfors universitet, Jyväskylä universitet, Uleåborgs universitet och Åbo universitet 2017 Finska biobanksandelslaget (FINBB).

Styrgruppen lämnade en mellanrapport den 2 juni 2015 (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2015:26). Rapportens syfte är att ge en helhetsbild av den inledda biobanksverksamheten ur lagstiftningens, myndigheternas och biobankernas synvinkel. Den tar upp följande frågeställningar:

Social- och hälsovårdsministeriet inledde utgående från styrgruppens mellanrapport beredningen av ändringar i biobankslagen som tjänstemannaarbete. Ändringsarbetet utmynnade i en totalreform av lagen. Lagändringarna är starkt knutna till lagen från den 1 maj 2019 om sekundär användning av personuppgifter inom social- och hälsovården (552/2019) för det nationella genomförandet och samordnandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG. Dessutom har det ansetts vara lämpligt att göra och sammanjämka ändringarna i lagstiftningen i samband med att Genomcentret inrättas (Förslaget till lag om Genomcentret och om förutsättningarna för hälsorelaterade genetiska analyser). Planen är att regeringens proposition om en reform av biobankslagen ska lämnas till riksdagen under hösten 2022.

Kristiina Kaski, jurist, social- och hälsovårdsministeriet
Marja Penttilä, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Konsekvenserna av reformen av lagen om utkomststöd

RP 358/2014 rd – RSv 374/2014 rd

2. Riksdagen förutsätter att lagen om utkomststöd ses över i sin helhet. Översynen bör fokuseras på att stärka utkomststödet karaktär av förmån i sista hand och för temporära behov. Målet bör vara att Folkpensionsanstalten och kommunerna bedriver multidisciplinärt samarbete och inför arbetsätt som hjälper stödtagarna att klara sig på egen hand och som motverkar marginalisering.

2. Beräkningen och utbetalningen av det grundläggande utkomststödet överfördes till Folkpensionsanstalten i början av 2017. Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram är avsikten att inleda en reform av den sociala tryggheten och av utkomststödet. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte en arbetsgrupp för utkomststödsärenden som slutförde sitt arbete den 30 juni 2021. Efter det har reformen av lagstiftningen om utkomststöd fortsatt som tjänstemannaarbete och avsikten är att regeringen lämnar sin proposition om reformen till riksdagen under 2022.

Susanna Rahkonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

RP 96/2015 rd – RSv 57/2016 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer hur utvecklingsstöddas rättigheter påverkas av lagstiftningen och fortsätter att förbättra regleringen av självbestämmanderätten.

I regeringsprogrammet finns inskrivet att självbestämmanderätten för personer som anlitat social- och hälsovårdstjänster ska stärkas genom lagstiftning. Det var inte möjligt att aktivt arbeta på beredningen under 2020–2021 på grund av anhopningen av coronavirusrelaterade lagar. Trots det tillsatte social- och hälsovårdsministeriet den 7 oktober 2021 en uppföljningsgrupp för att stärka klienternas och patienternas självbestämmanderätt. Den brett sammansatta gruppen har i uppgift att stödja beredningen av lagstiftningen om klienters och patienters rättigheter, ta fram expertiskunskap samt delta i bedömningen av alternativ och förslag samt deras konsekvenser.

Under 2021 har det beretts ett förslag till ny lag om funktionshindersservice och avsikten är att lämna det till riksdagen i början av hösten 2022. Det föreslås att bestämmelserna om service i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda huvudsakligen flyttas till den nya lagen om funktionshindersservice. De behövliga ändringarna i bestämmelserna om specialomsorg som är oberoende av en persons vilja och om begränsningsåtgärderna i specialomsorgen bereds samtidigt med den nya lagen om funktionshindersservice, men de kvarstår i det här skedet i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. De avses träda i kraft samtidigt som den nya lagen om funktionshindersservice.

**Sirkka Sivula, jurist, social- och hälsovårdsministeriet,
Kirsi Ruuhonen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet**

Skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper

RP 107/2015 rd – RSv 103/2015 rd

Riksdagen förutsätter att det vid verkställigheten av lagen följs upp hur kravet på språkkunskaper fungerar och om det finns ett behov av att utvidga skyldigheten för yrkesutbildade personer från EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper. Samtidigt bör det utredas hur direktivet genomförs i andra medlemsstater.

”Enligt 18 a § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården ska arbetsgivaren för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården säkerställa att personens språkkunskaper är på en tillräcklig nivå för de uppgifter han eller hon sköter. En utredningsrapport om nuläget för lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och dess behov av revidering gavs ut i januari 2018. I samband med revideringen av lagstiftningen granskas också hur kravet på språkkunskaper uppfylls och hur direktivet genomförs i andra medlemsländer. I detta sammanhang bedöms även om de gällande bestämmelserna om språkkunskaper är tillräckliga eller om de behöver preciseras.”

Inget nytt att rapportera till riksdagen.

Eila Mustonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Avbytar-service för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare

RP 112/2015 rd – RSv 108/2015 rd

2. Riksdagen förutsätter att det följs upp vilka konsekvenser avgiftsbeläggningen av beredskap har för hur avbytar-service anlitas och tillämpas och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytar-service.
3. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur timantalet för subventionerad avgiftsbelagd avbytar-service räcker till och vilka konsekvenser inskränkningen har för lantbruksföretagarnas möjligheter att orka med sitt arbete och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytar-service.

2. och 3. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte en arbetsgrupp för att reformera genomförandet av lantbrukets avbytar-system för tiden 15.8.2016–31.3.2017. Arbetsgruppen beredde en total omarbetning av avbytar-systemet med hänsyn särskilt till statsminister Sipiläs regerings landskapsreform och de faktorer som avses i de ovan nämnda uttalandena 2 och 3. Arbetsgruppens slutrapport, som utarbetades i form av en proposition, offentliggjordes den 21 april 2017 och var ute på remiss sommaren 2017. Därefter fortsatte beredningen av propositionen vid social- och hälsovårdsministeriet med beaktande av bland annat inlämnade utlåtanden, nya politiska riktlinjer och hur statsminister Sipiläs regerings landskapsreform gick vidare. I och med att landskapsreformen föll och statsminister Sipiläs regering avgick i mars 2019 avbröts totalreformen av avbytar-systemet tillfälligt.

En reform av avbytarlagstiftningen ingår emellertid även i statsminister Sanna Marins regeringsprogram. Reformen av lagstiftningen om avbytar-service genomförs i två steg, det vill säga med två regeringspropositioner. Regeringens propositioner bereds tillsammans med intressentgrupper och enligt den preliminära planen läggs de fram hösten 2022. Kommissionen ska underrättas om regeringens propositioner eftersom de har samband med reformen av EU:s regler om statligt stöd. Dessutom har propositionerna samband med informationssystemprojekt. I samband med reformen av avbytarlagstiftningen granskade en separat arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet även alternativa förvaltningsmodeller för lantbruksavbytar-systemet. Arbetsgruppen (mandatperiod 7.9.2020–26.3.2021) lämnade sin rapport den 12 april 2021 och rekommenderade att den nuvarande förvaltningsmodellen tillämpas även i fortsättningen.

Anne Vänskä, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Effekter av lagen om smittsamma sjukdomar på benägenheten att söka vård

RP 13/2016 rd – RSv 168/2016 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen senast under 2018 utreder hur lagen påverkar utlänningars benägenhet att söka sig till Finland för behandling av smittsamma sjukdomar och vilka kostnader detta medför samt hur den regionala enhetligheten i fråga om behandling av smittsamma sjukdomar utfallit. Utifrån uppföljningen ska regeringen vid behov utan dröjsmål lämna riksdagen en proposition om ändring av lagstiftningen.

1. "Institutet för hälsa och välfärd följer upp antalet fall av vissa allmänfarliga smittsamma sjukdomar, såsom tuberkulos, och vissa övervakningspliktiga smittsamma sjukdomar, såsom hiv, hos utlänningar och personer utan formell personbeteckning på nationell nivå och per sjukvårdsdistrikt. Det har inte skett några betydande förändringar i antalet tuberkulosfall och andelen personer utan formell personbeteckning av alla tuberkulosfall har inte stigit. Beträffande hiv har det inte skett några betydande förändringar i antalet eller andelen personer utan formell personbeteckning. Det finns inga belägg på att man skulle söka sig till Finland för att få behandling för tuberkulos eller hiv.

Det finns inget nytt att informera riksdagen om i detta ärende."

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen senast under 2018 utreder behovet av att mer heltäckande än i dag registrera utlänningar som behandlats för smittsamma sjukdomar.

2. Finansministeriet tillsatte en arbetsgrupp för mandatperioden 1.9.2017–31.12.2019 som bland annat utredde huruvida man kan tilldela en allmänt användbar identifieringskod åt utländska medborgare som använder sig av det finländska samhällets tjänster, men som inte bor i Finland.

Arbetsgruppens mål var att göra en framställning om ett förslag till en nationell verksamhetsmodell för identifiering av personer i Finland och att beskriva olika myndigheters roll vid behandlingen av grundläggande personuppgifter. Arbetsgruppens ledningsgrupp lägger i sin mellanrapport fokus på en beskrivning av nuläget och en specificering av lösningsalternativ på ett övergripande plan. Rapporten publicerades i december

2018. Arbetsgruppen som utredde revideringen av personbeteckningen har färdigställt sin slutrapport. I den ingår arbetsgruppens förslag om hur en finländsk personbeteckning kunde registreras för utländska personer smidigare än nu.

Om revideringen av identifieringen av en person görs utifrån beslut som fattas senare, kunde en bredare lösning för att identifiera en person göra det möjligt att bland annat smidigare registrera personuppgifterna för utländska medborgare som vårdas på finländska sjukhus och i anslutning till registreringen skapa en identifikationskod för personen i fråga.

Arbetsgruppen föreslog i sin slutrapport från våren 2020 att man från och med 2027 i Finland ska ta i bruk en ny personbeteckning som inte längre visar personens ålder, födelsedatum, kön eller annan personrelaterad information. Vidare föreslog arbetsgruppen att en större grupp än för tillfället skulle kunna få en finländsk personbeteckning. Med grund i erhållna yttranden och det fortsatta tjänstemannarbetet vid finansministeriet kan arbetsgruppens förslag inte som sådant anses vara möjligt att genomföra. Utifrån yttrandere sponsen beslutade finansministeriet fortsätta arbetet genom att bereda snävare reformer som bevarar personbeteckningen i dess nuvarande form.

För revidering av finländska personbeteckningar och identitetshantering garanterad av staten tillsattes ett projekt för perioden 1.12.2020–31.12.2022. Ett av projektets mål är att hitta en lösningsmodell där registreringen av utländska personer i befolkningsdatasystemet blir smidigare. Målet är avskaffa behovet av artificiella personbeteckningar, som påminner om de faktiska personbeteckningarna, i myndigheternas informationssystem. En av projektets uppgifter är att bereda behövliga lagändringar och andra ändringar för att tidigare och i större omfattning än för närvarande kunna ge utländska personer som flyttar till Finland en finsk personbeteckning.

I projektet för att förnya personbeteckningen har det beretts ett flertal ändringsförslag som anknyter till det nämnda målet. Enligt förslagen skulle en utländsk person som anländer till Finland i regel kunna få personbeteckning redan utifrån ansökan om uppehållstillstånd. Syftet är också att göra det möjligt att i större omfattning än nu utnyttja externa serviceleverantörer och ta i bruk ett helt nytt elektroniskt förfarande för registrering på distans. Ändringarna skulle klart underlätta och försnabba processen att få en finsk personbeteckning.

Ett utkast till proposition om förslagen ovan var ute på remiss fram till den 4 mars 2022 och avsikten är att propositionen ska lämnas till riksdagen i september 2022. Ändringarna avses träda i kraft den 1 januari 2023.

Liisa Katajamäki, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Effekter av ändringen gällande specialersättningsklassen för diabetesläkemedel

RP 184/2016 rd – RSv 187/2016 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen direkt när lagstiftningen har trätt i kraft följer upp hur användningen av diabetesläkemedel och utkomststöd påverkas av ändringen i ersättningsklassen för diabetesläkemedel och vidtar de åtgärder som uppföljningen eventuellt ger anledning till.

Statsrådets förordning om sjukdomar som på medicinska grunder bedöms som svåra och långvariga och i fråga om vilka kostnader för behandling med läkemedel ersätts med 65 eller 100 procent (25/2013) har ändrats genom en förordning (1149/2016) som utfärdades den 21 december 2016. Vid ingången av 2017 överfördes andra diabetesläkemedel än insulin till den lägre ersättningsklassen och nivån på ersättningarna för dem sjönk från 100 procent till 65 procent.

Efter att ändringen trädde i kraft har social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Folkpensionsanstalten följt upp ändringar i användningen av diabetesläkemedel och ändringar i ersättningarna, liksom också ändringar i användningen av utkomststöd för utgifterna för diabetesläkemedel med den noggrannhet som statistiken medger. Folkpensionsanstalten har gjort en studie av konsekvenserna av de ändrade ersättningarna på individnivå och finansierat forskningsprojekt om konsekvenserna av ändringar i specialersättningsstatus. Det finns inte tillgänglig forskning om de långvariga effekterna av reformen eller dess inverkan på sjukdomsbilden vid diabetes och relaterade organskador.

Det har publicerats fem undersökningsrapporter om konsekvenserna av den ändrade ersättningen. Undersökningarna hade ett longitudinellt upplägg och granskade ersättningsändringens konsekvenser efter att den hade trätt i kraft. Som material har såväl en enkät som riksomfattande och regionala register utnyttjats. De huvudsakliga resultaten från undersökningarna finns sammanställda i en policy brief-publikation från den 10 januari 2022.

I dessa undersökningar

- utreddes diabetespatienters egna erfarenheter av konsekvenserna av den ändrade ersättningsnivån för diabetesläkemedel med hjälp av de öppna svaren i enkäter som samlades in på apotek. Cirka hälften av de svarande uppgav att höjningen av självriskan påverkade deras liv. Vanligtvis handlade svaren om ekonomiska konsekvenser. Dessa rapporterades mest sannolikt av personer som redan innan ersättningsnivån ändrades hade haft ekonomiskt svårt

att skaffa diabetesläkemedel och som inte överskred läkemedelstaket samt av personer som använde nyare diabetesläkemedel.⁵⁰

- utreddes utifrån materialet i den nämnda enkäten mer ingående diabetespatienternas erfarenheter av hur ersättningsändringen påverkade användningen av diabetesläkemedel, nöjdheten med diabetesvården och de upplevda ekonomiska svårigheterna att köpa diabetesläkemedel. Enligt undersökningen sjönk nöjdheten med vården i synnerhet hos patienter som hade svårt att köpa diabetesläkemedel. De som använde metformin var mer nöjda och högt utbildade mindre nöjda. Sannolikheten att uppleva ekonomiska konsekvenser var 2,4 gånger så stor jämfört med utgångsläget. Låga inkomster i hushållet och användningen av vissa diabetesläkemedel hade samband med upplevda ekonomiska svårigheter. Äldre upplevde mer sällan ekonomiska svårigheter.⁵¹,
- granskades med hjälp av registeruppgifter vilken effekt den ändrade ersättningsnivån för diabetesläkemedel hade på blodsockerkontrollen hos personer med diabetes typ 2 mätt med sockerhemoglobin (HbA_{1c}) inom Siun Sote-området. En försämrad blodsockerbalans iaktogs i synnerhet bland patienter som använde dyrare diabetesläkemedel. Hos dem kunde man även märka en övergång till billigare diabetesläkemedel. Sammantaget köpte patienterna mindre läkemedelsförpackningar efter ändringen och oftare än före den.⁵²,
- granskades utifrån ersättningsuppgifter från FPA om förbrukningen av typ 2-diabetesläkemedel ändrades efter att ersättningsnivån sänktes. Den genomsnittliga månatliga förbrukningen minskade efter att ersättningsnivån sänktes jämfört med vad man kunnat anta utifrån tidigare månader. Också den månatliga förbrukningen av insulin minskade. Minskningen kan bero på många faktorer. Läkemedelsanvändarna kan ha gjort inköpen mer sällan

50 Suviranta T, Timonen J, Martikainen J, Aarnio E. The effects of reimbursement reform of antidiabetic medicines from the patients' perspective. A survey among patients with type 2 diabetes in Finland. *BMC Health Serv Res* 19, 769 (2019). [BMC Health Serv Res 19, 769 \(2019\)](#)

51 Lavikainen P, Aarnio E, Niskanen L, Mäntyselkä P, Martikainen J. Short-term impact of copayment level increase on the use of medication and patient-reported outcomes in Finnish patients with type 2 diabetes. *Health Policy* 2020a; 124(12):1310-1316. doi:10.1016/j.healthpol.2020.08.001

52 Lavikainen P, Aarnio E, Jalkanen K, Tirkkonen H, Rautiainen P, Laatikainen T, Martikainen J. Impact of co-payment level increase of antidiabetic medications on glycaemic control: an interrupted time-series study among Finnish patients with type 2 diabetes. *BMC Health Serv Res.* 2020b; 20(1):1095. [BMC Health Serv Res. 2020b; 20\(1\):1095.](#)

än tidigare, köpt läkemedlen i mindre doser eller helt låtit bli att köpa vissa läkemedel.⁵³

- jämfördes utifrån FPA:s registeruppgifter inköp av typ 2-diabetesläkemedel och hjärt- och kärl läkemedel med utkomststödets betalningsförbindelse före och efter att ersättningen ändrades. Användningen av betalningsförbindelse blev vanligare i båda läkemedelsgrupperna, men i den grupp som köpte typ 2-diabetesläkemedel var ökningen 0,8–0,9 procentenheter större⁵⁴.

Enligt undersökningarna minskade förbrukningen av diabetesläkemedel, observerades försämrad blodsockerbalans och var det vanligare med ekonomiska problem hos patienterna efter att självriskan höjdes. Diabetespatienterna var också mer missnöjda med sin vård än tidigare. Både utifrån direkta frågor till patienterna och indirekt baserat på utkomststödets betalningsförbindelser kunde det märkas att de ekonomiska svårigheterna att köpa läkemedel blev allt vanligare. Även det förändrade inköpsbeteendet visade sannolikt på svårigheten att betala. Man köpte oftare, köpte mindre mängder på en gång och sammantaget skaffade man mindre mängder läkemedel än tidigare. Ändringens effekter på patienternas hälsa är svårare att undersöka eftersom diabetes är en progressiv sjukdom och komplikationerna kan framkomma först efter många år.

Enligt statsminister Marins regeringsprogram är avsikten att reformera läkemedelsförsörjningen på ett långsiktigt sätt i enlighet med de riktlinjer som ingår i färdplanen i social- och hälsovårdsministeriets rapport (2019:5). I färdplanen konstateras att utvecklingsbehoven och utvecklingsmöjligheterna bör bedömas inom ramen för den samlade vården och finansieringen. Det är lämpligt att granska erhållna forsknings- och uppföljningsdata över effekterna av den ändrade specialersättningsklassen för diabetesläkemedel när social- och hälsovården reformeras och i utvecklingsarbetet i enlighet med färdplanen för läkemedelsärenden.

Kirsi Päiväsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

53 Rättö H, Kurko T, Martikainen J, Aaltonen K. The impact of a co-payment increase on the consumption of type 2 antidiabetics. A nationwide interrupted time series analysis. *Health Policy*. [A nationwide interrupted time series analysis. Health Policy](#)

54 Referens: Rättö H, Aaltonen K. The effect of pharmaceutical co-payment increase on the use of social assistance - A natural experiment study. *PLoS One*. 2021;16(5): e0250305. doi: 10.1371/journal.pone.0250305

Förtäring av alkoholdrycker på allmänna platser och begränsning av distansförsäljning av alkoholdrycker

RP 100/2017 rd – RSv 186/2017 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen klarlägger bestämmelserna om distansförsäljning med beaktande av kraven enligt EU-rätten och högsta domstolens kommande avgörande i fallet *Visnapuu*. Det är social- och hälsovårdsministeriet som ansvarar för beredningen och i den ska de EU-rättsliga villkoren beaktas och särskilt också att lösningarna i fråga om distansförsäljning inte får utgöra en risk för att detaljhandelsmonopolet för alkoholdrycker med en alkoholhalt över den föreskrivna gränsen försvinner eller för att det finländska näringslivet inte längre kan fungera på lika villkor som sina utländska konkurrenter. Beredningen ska också beakta de krav som ställs på flexibelt uttag av punktskatter.

2. Efter att uttalandet godkändes har högsta domstolen gett ett förhandsbeslut HD:2018:49 som behandlar straffbarheten av försäljning av alkoholdrycker på internet och hemtransport i ljuset av strafflagens bestämmelser. Efter det har social- och hälsovårdsministeriet bett statsrådets justitiekansler om ett utlåtande om huruvida det är nödvändigt att förtydliga bestämmelserna om distansförsäljning av alkoholdrycker efter högsta domstolens förhandsavgörande. Enligt det erhållna utlåtandet är det inte nödvändigt att ändra bestämmelserna eftersom det i övervakningen av distansförsäljning handlar om en sedvanlig tolkning av begreppet försäljning i den gällande alkohollagen och strafflagen och det regionala tillämpningsområdet.

Vissa fall, där alkoholdrycker har marknadsförts och olovligt sålts från utlandet till Finland så att försäljaren ordnar hemtransport av alkoholdryckerna till köparen, har redan gått till förundersökning och åtalsprövning. Enligt justitiekanslerns utlåtande möjliggör dessa rättsprocesser en ytterligare precisering av rättsläget. I ljuset av EU-domstolens och högsta domstolens prejudikat utgör unionsrätten inget hinder för detta mål.

Enligt social- och hälsovårdsministeriets uppfattning ska de juridiska frågor som gäller distansförsäljning av alkohol i första hand utredas med iakttagande av rättspraxis i gällande lagstiftning. Av denna anledning har det inte lämnats några författningsförslag om distansförsäljning till riksdagen.

Ismo Tuominen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Medborgarinitiativet Eutanasi för en god död

MI 2/2017 rd – RSk 9/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet tillsätter en brett sammansatt expertgrupp för att utreda behovet av lagstiftning om god vård i livets slutskede, självbestämmanderätten samt vård i livets slutskede och eutanasi och att statsrådet vid behov och utifrån utredningen lämnar förslag till lagstiftningsändringar till riksdagen.

Efter att riksdagen den 4 maj 2018 förkastade medborgarinitiativet men godkände social- och hälsovårdsutskottets uttalande ovan tillsatte social- och hälsovårdsministeriet två arbetsgrupper:

1. Expertarbetsgruppen för utredning av behovet av lagstiftning för vård i livets slutskede, självbestämmanderätt, palliativ vård och eutanasi (mandatperiod 8.5.2018–30.6.2021) och
2. Underarbetsgruppen för utveckling av den palliativa vården och terminalvården (den s.k. styrgruppen, mandatperiod 8.5.2019–31.12.2020).

Expertarbetsgruppen för utredning av behovet av lagstiftning för vård i livets slutskede, självbestämmanderätt, palliativ vård och eutanasi har i uppgift att

- utreda nuläget och den lagstiftning som gäller i Finland för vården i livets slutskede, självbestämmanderätten samt den palliativa vården och terminalvården,
- utreda om det behöver definieras vad god vård i livets slutskede och palliativ vård är eller om ordnandet behöver styras genom lagstiftning,
- utreda lagstiftning och praxis i anslutning till eutanasi och assisterat självmord i andra länder och bedöma deras tillämplighet i finländska förhållanden,
- bedöma hur självbestämmanderätten tillgodoses när döden närmar sig och behovet av ändringar i lagstiftningen om självbestämmanderätten om eutanasi skulle tillåtas, och
- vid behov lämna förslag till ändringar i lagstiftningen och omständigheter som bör beaktas i motiveringen till ändringen av lagstiftningen.

Expertgruppen utnyttjar i sitt arbete information som underarbetsgruppen (s.k. styrgruppen) för utvecklande av den palliativa vården och terminalvården producerar. Expertarbetsgruppen sammanträdde fyra gånger under 2021. Arbetsgruppens mandatperiod löpte ut den 30 juni 2021. Arbetsgruppens slutrapport har publicerats och lämnats till

social- och hälsovårdsministeriet. Slutrapporten redogör för arbetsgruppens arbete, de publikationer, utredningar och rapporter som arbetsgruppen och dess underarbetsgrupper har utarbetat samt arbetsgruppens förslag och rekommendationer.

Underarbetsgruppen (s.k. styrgruppen) för utveckling av den palliativa vården och terminalvården har i uppgift att planera och styra användningen av det anslag på 1 miljon euro (budget 2018 mom. 33.03.63) som riksdagen beviljat i enlighet med de angivna ändamålen

- genom att stödja och följa genomförandet av social- och hälsovårdsministeriets avtal med universitetssjukvårdsdistrikten och användningen av de beviljade statsunderstöden inom specialupptagningsområdena,
- genom att bereda och följa hur kartläggningen av nuläget för den palliativa vården och terminalvården framskrider och dess resultat,
- genom att förbereda och följa genomförandet av en riksomfattande utbildnings- och kommunikationskampanj för god palliativ vård och terminalvård samt
- genom att planera och genomföra en utvärdering av de resultat som uppnåtts med hjälp av anslaget.

Styrgruppens mandatperiod gick ut den 31 december 2020. En utbildning i palliativ vård och vård i livets slutskede togs fram av styrgruppen som THL inledde som en webbkurs våren 2021. De som avlägger kursen får ett kompetenspass.

Maija Miettinen, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Åtgärdande av missförhållandena i systemet med försäkringsläkare Ändring av 41 d § i lagen om olycksfallsförsäkring så att godtyckligheten avskaffas

MI 4/2018 rd – RSk 39/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder en proposition för att åtgärda missförhållandena i systemet med försäkringsläkare och lämnar riksdagen förslag till ändringar i lagstiftningen under vårsessionen 2020. Samtidigt ska det utredas om formkraven på utlåtanden från försäkringsläkare ska tas in i lagstiftningen.

Statsrådet beslutade den 21 mars 2019 att vidta åtgärder som föranleds av skrivelsen.

Social- och hälsovårdsministeriet har utrett olika sätt för att vidareutveckla systemet med försäkringsläkare och minska det misstroende och missnöje med systemet som förekommer i den offentliga debatten.

Det är inte möjligt att ändra de grundläggande principerna i försäkringssystemet utan betydande kostnadskonsekvenser. Med avseende på rättssäkerheten och likabehandlingen av dem som får ersättning är det inte heller möjligt att ersättningsbeslut som avser medicinskt orsakssamband eller bestående arbetsoförmåga till följd av sjukdom skulle grunda sig endast på den behandlande läkarens utlåtande eller bedömning. Försäkringsläkarens uppgift är att utifrån anteckningarna i patienthandlingarna göra en medicinsk bedömning av om de lagliga förutsättningarna för beviljandet av den förmån den sökande ansöker om uppfylls och att se till att de centrala medicinska omständigheter som inverkat på beslutet inkluderas i motiveringarna korrekt och grundligt.

Regeringen lämnade sin proposition med förslag till lag om ändring av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar samt vissa andra socialförsäkringslagar till riksdagen under höstsessionen 2020 (RP 213/2020 rd). De lagar som propositionen omfattade (207–212/2021) trädde i kraft den 1 juli 2021. Närmare bestämmelser om hur sakkunnigläkarens ställningstagande antecknas infördes i lagarna, vilket förbättrade öppenheten i försäkringsverksamheten, förståelsen av skillnaden mellan rollerna som behandlande läkare och sakkunnigläkare samt den försäkringsmedicinska bedömningens ställning i handläggningsprocessen. Sakkunnigläkaren ska utarbeta ställningstagandena tydligt och på ett enhetligt sätt. Dessutom ska sakkunnigläkarens ställningstagande bestyrkas med det separata uttalandet ”i enlighet med befintlig information, min sakkunskap och mitt samvete”. Bestyrkandet onödiggjorde därmed bestämmelsen i de lagar som anknyter till förslaget om att en sakkunnigläkare kan anteckna sin bedömning utan att följa det som i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården bestäms om formkraven för medicinska intyg och utlåtanden.

Ärendet i rubriken föranleder inte längre åtgärder, men social- och hälsovårdsministeriet kommer att följa lagändringens konsekvenser.

Kirsi Terhema, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål

RP 54/2018 rd – RSv 201/2018 rd

Riksdagen godkände den 15 januari 2019 ett uttalande enligt vilket riksdagen förutsätter att regeringen börjar bereda en totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål.

Lagen om användning av mänskliga organ och vävnader för medicinska ändamål (101/2001) innehåller många bioetiskt viktiga bestämmelser. I samband med behandlingen av regeringens proposition RP 54/2018 rd ansåg grundlagsutskottet att organtransplantationsverksamheten har undergått en avsevärd utveckling efter att lagen trädde i kraft. Flera centrala konventioner mot organhandel har ingåtts på 2000- och 2010-talen efter att lagen trädde i kraft. Relevant med avseende på den föreslagna regleringen är också unionens allmänna dataskyddsförordning som tillämpas sedan maj 2018. Dessutom behöver regleringen av ställningen och företräddandet av personer med funktionsnedsättningar bedömas på nytt och de grundlagsenliga bristerna i anknytning till konstaterandet av en människas död korrigeras. Utifrån grundlagsutskottets utlåtande upprättade social- och hälsovårdsutskottet ett förslag till uttalande som riksdagen sedermera godkände om att statsrådet bör inleda en beredning för en totalreform av den aktuella regleringen.

Under de senaste åren har social- och hälsovårdsministeriet utvecklat organtransplantationsverksamheten i synnerhet via arbetet i expertgrupper och delegationer. År 2014 publicerades en nationell handlingsplan om organdonation och organtransplantation 2015–2018 inom social- och hälsovårdsministeriets publikationer. Delegationen för organdonationsverksamhet hade i uppgift att under tiden 1.2.2016–31.12.2018 utveckla och följa organdonationsverksamheten i Finland. Lagändringen i enlighet med RP 54/2018 rd trädde i kraft den 1 mars 2019.

Vid social- och hälsovårdsministeriet utvärderar man som bäst det mest ändamålsenliga sättet för fortsatt utveckling av organtransplantationsverksamhet, verksamhet med mänskligt material och mer allmänt biobranschverksamhet tillsammans med aktörer i branschen. För Finlands del närmar sig organdonationen EU:s mål med 30 donatorer/en miljon invånare. År 2021 hade Finland 21,50 donatorer/en miljon invånare.

Social- och hälsovårdsministeriet inser behovet av en totalreform av lagen och dess många gränssytor mot nationell och EU-lagstiftning. Utkast om förnyade blod-, vävnads- och celldirektiv förväntas under 2022. De ändringar som reformen kräver görs i den nationella lagstiftningen och samtidigt bedöms möjligheten att förnya vävnadslagen mer

omfattande. Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar att regeringsprogrammet av den 10 december 2019 inte inkluderar något uttryckligt omnämnande av en totalreform av lagen.

Sini Tervo, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Reform av barnskyddslagstiftningen

RP 237/2018 rd – RSv 317/2018 rd

Riksdagen förutsätter att rätten till balanserad utveckling och välfärd i fråga om barn som är placerade i vård utom hemmet samt användningen av begränsningar enligt barnskyddslagen utvärderas och förtydligas som ett led i beredningen av lagstiftning om klienters och patienters självbestämmanderätt.

Slutrapporten från arbetsgruppen för barnskyddets krävande vård utom hemmet med förslag till regeringens proposition till lagstiftning om barnskyddets krävande vård utom hemmet (social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2020:28) innehåller förslag för att förtydliga hur begränsningarna i 11 kap. i barnskyddslagen används och förhåller sig till målen i 4 a § i samma lag. Lagens 4 a § handlar om barnets rätt till en balanserad utveckling och välfärd. Med arbetsgruppens förslag som grund avser regeringen lämna en proposition med förslag till lag om ändring av barnskyddslagen och till lagar som har samband med den i september 2022.

En reform av lagstiftningen om självbestämmanderätt ingår i regeringsprogrammet. Det har inte varit möjligt att aktivt arbeta med beredningen av lagstiftningen under 2020–2021 på grund av anhopningen av lagberedning med anknytning till coronavirusläget. Beredningen fortsätter under 2022. Trots det tillsatte social- och hälsovårdsministeriet den 7 oktober 2021 en bredbasig uppföljningsgrupp för att stärka klienternas och patienternas självbestämmanderätt. Uppföljningsgruppen har i uppgift att stödja beredningen av lagstiftningen om klienternas och patienternas rättigheter, ta fram expertiskunskap och delta i bedömningen av alternativ och förslag samt deras konsekvenser.

Tiina Muinonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Bedömning av behovet av en reform av systemet för beslut och ändringssökande inom barnskyddet

RP 71/2019 rd – RSv 80/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen inleder en bedömning av behovet av en reform av systemet för beslut och ändringssökande inom barnskyddet och vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder.

I fråga om detta ärende har någon övergripande bedömning av behovet av revidering eller någon beredning ännu inte hunnit inledas eller schemaläggas.

Tiina Muinonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Ändring av socialtrygghets- och försäkringslagstiftningen med anledning av EU:s allmänna dataskyddsförordning

RP 87/2019 rd – RSv 12/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt bereder de ändringar som det automatiserade beslutsfattandet kräver i den allmänna lagstiftningen så att författningsändringarna när det gäller det automatiserade beslutsfattandet kan göras inom de olika förvaltningsområdena på det sätt som grundlagsutskottet har förutsatt.

Justitieministeriet tillsatte för tiden 18.1.2021–31.12.2021 en arbetsgrupp med uppgiften att bereda en regeringsproposition med förslag till allmän lagstiftning om automatiserat beslutsfattande. Arbetsgruppen hade i uppgift att bereda bestämmelser på den allmänna lagstiftningens nivå om tillämpandet av automatisering vid behandlingen av förvaltningsärenden, i synnerhet när förvaltningsbeslut fattas och bereds. Regleringen skulle innehålla behövliga bestämmelser om det tillåtna användningsområdet för automatisering, kraven på informationssystemen, godkännande och övervakande av informationssystem, tillgodoseendet av öppenheten och handlingars offentlighet samt övriga behövliga bestämmelser för att säkerställa god förvaltning, rättssäkerhet och övriga grundläggande fri- och rättigheter. Dessutom skulle arbetsgruppen utreda om det är ändamålsenligt att utvidga regleringen till att omfatta även användningen av automatisering i den faktiska förvaltningsverksamheten eller om bestämmelserna om det ska beredas separat med beaktande av bland annat behovet av särskilt skydd för de grundläggande fri- och rättigheterna och behovet av rättsskydd i den faktiska förvaltningsverksamheten.

Arbetsgruppen har färdigställt ett betänkande i form av regeringsproposition om den reglering som föreslås i förvaltningslagen. Avsikten är att propositionen i sin helhet ska överlämnas till riksdagen under höstsessionen 2022.

Kirsi Päiväsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar

RP 101/2020 rd – RSv 92/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet ägnar mobilapplikationens och bakgrundssystemets utveckling och funktion en mycket tät uppföljning, i synnerhet med tanke på integritetsskyddet och informationssäkerheten, och upprätthåller beredskap för att vid behov snabbt göra ändringar i regleringen eller på systemnivå. Statsrådet ska lämna en utredning om saken till riksdagen senast under höstsessionen 2021.

Social- och hälsovårdsministeriet sände den 20 januari 2022 den utredning som begärdes i uttalandet till riksdagen, varför ärendet inte föranleder ytterligare åtgärder.

Outi Äyräs-Blumberg, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Ändringen av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården, 3 § i lagen om servicesedlar och 5 § i lagen om domstolsavgifter

RP 129/ 2020 rd – RSv 197/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder möjligheten att överföra ansvaret för att följa upp avgiftstaket för klientavgifter från klienten till en myndighet.

1. I den andra fasen av revideringen av den samlade lagstiftningen om klientavgifterna utreds även de utvecklingsbehov som gäller avgiftstaket, bland annat överföringen av uppföljningsansvaret från klienten till en myndighet. I den första fasen hösten 2021 inleddes en utredning om informationssystemen, eftersom en central del i överföringen av ansvaret för uppföljningen av klientavgiftstaket och administrationen av uppföljningen hör ihop med informationssystem. För närvarande finns det inte kompatibla modeller för informationshantering eller informationssystem varken för uppföljning, administration av klientavgifterna eller avgiftstaket. I informationssystemutredningen beskrivs de

eventuella behov av att utveckla informationssystemen som följer av en eventuell överföring av uppföljningsansvaret för avgiftstaket, beskrivs och bedöms de genomförandealternativ för att nå målbilden som utredningen har identifierat samt presenteras slutsatser om alternativ för hur arbetet ska gå vidare. Avsikten är att utnyttja utredningen i den fortsatta beredningen.

Marjo Kekki, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att förtydliga skillnaden mellan serviceboende med heldygnsomsorg och annat serviceboende och för att precisera bestämmelserna om klientens behov av vård och omsorg dygnet runt.

2. Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av socialvårdslagen och lagen om stödjan av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre samt om lagar som har samband med dem (RP 231/2021 rd) som anknyter till den andra fasen i reformen av lagstiftningen om service för äldre lämnades till riksdagen i december 2021. Regeringen behandlar propositionen under vårsessionen 2022. I propositionen föreslås att bestämmelserna om tjänster som ges i hemmet och om boendeservice revideras helt. Revideringarna i socialvårdslagen gäller alla klienter inom socialvården. De centrala målen i reformen är att säkerställa hemvårdens kvalitet och tillräcklighet, förtydliga bestämmelserna om boendeservice samt möjliggöra flexibla boendelösningar.

Jaana Huhta, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Elektronisk behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården

RP 212/2020 rd – RSv 71/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar beredningen av en totalreform av bestämmelserna om informationshanteringen inom social- och hälsovården.

Social- och hälsovårdsministeriet sände i januari 2022 ett utkast till regeringens proposition om den första fasen av totalreformen av regleringen av informationshanteringen inom social- och hälsovården på remiss: Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om elektronisk behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården och till vissa lagar som har samband med den. Avsikten är att propositionen ska lämnas i september 2022.

Propositionens huvudsakliga innehåll är:

I propositionen föreslås att det stiftas en ny lag om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården. Lagen innehåller de centrala bestämmelserna om behandlingen av kunduppgifter och handlingar inom social- och hälsovården samt om informationssystemen inom social- och hälsovården. Samtidigt upphävs de gällande lagarna om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården och om klienthandlingar inom socialvården. Dessutom upphävs bestämmelserna om behandling av klientuppgifter i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, lagen om patientens ställning och rättigheter samt lagen om ordnande av social- och hälsovård och lagen om klinisk prövning av läkemedel. Bestämmelserna ingår i den föreslagna lagen.

Bestämmelserna om kunduppgifterna inom social- och hälsovården uppdateras i sin helhet så att den överensstämmer med EU:s allmänna dataskyddsförordning. Bestämmelserna om behandlingen av kunduppgifter och kundhandlingar harmoniseras för socialvårdens och hälsovårdens del. Bestämmelserna om utlämnande av kunduppgifter förtydligas så att de blir enklare och mer förståeliga för både kunderna och yrkespersonerna.

I lagen om Institutet för hälsa och välfärd föreslås ändringar för att främja användningen av riksomfattande informationssystemtjänster i Institutet för hälsa och välfärds insamling av uppgifter. Dessutom föreslås det i den lagen samt i lagen om klinisk prövning och lagen om medicinsk forskning ändringar som gör det möjligt att lämna ut patientuppgifter som innehas av Institutet för hälsa och välfärd för medicinsk forskning.

Dessutom föreslås det i propositionen att det till följd av den föreslagna lagen görs nödvändiga ändringar i ett flertal lagar där det hänvisas till gällande lagar om behandlingen av kunduppgifter inom social- och hälsovården.

Propositionen anknyter till budgetpropositionen för 2023 och avsikten är att den ska behandlas i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft 2023. Det föreslås ett flertal övergångsbestämmelser i lagen för att trygga en tillräcklig tid för genomförandet.

Joni Komulainen, förvaltningsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Lagstiftning om inrättande av välfärdsområden och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet samt lämnande av underrättelse enligt artiklarna 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse

RP 241/2020 rd – RSv 111/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer och bedömer genomförandet av reformen och dess konsekvenser för kommunernas finansiering och balansen i kommunernas ekonomi samt för den regionala utvecklingen och utjämnningen av välfärdsskillnaderna.

1. Lägesbilden för genomförandet av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet visar hur det regionala genomförandet enligt färdplanen går vidare samt mer allmänt social- och hälsovårdens och räddningsväsendets läge i området. Det centrala målet i arbetet är att säkerställa att samtliga välfärdsområden kan ordna social- och hälsovårdens och räddningsväsendets tjänster i området med början den 1 januari 2023.

Lägesbilden tas fram i samarbete mellan välfärdsområdena, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, inrikesministeriet samt övriga samarbetsparter (bl.a. Institutet för hälsa och välfärd, Kommunförbundet, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT).

Lägesbilden är en del av den samlade bedömningen av genomförandet av reformen och dess uppgift är att ge stöd för hanteringen och förutseendet av risker i genomförandet. En viktig uppgift för lägesbilden är dessutom att vara till stöd och nytta för välfärdsområdena för att genomföra uppgifterna och identifiera riskerna.

För den nationella och regionala styrningen, bedömningen och uppföljningen av social- och hälsovårdstjänsterna har det skapats en kostnads- och effektmätare (s.k. KUVA-mätare). Mätarna ska beskriva befolkningens välfärd och hälsa, bedömningen av behovet av tjänster samt uppföljningen av tjänsternas kvalitet och genomslag, samt deras kostnader och effektivitet. Ett genomgående perspektiv i alla mätare är jämlikhet. De nämnda temana kan granskas per område och en del av mätarna finns tillgängliga enligt befolkningsgrupp. Mätarna har utvecklats av en bredbasig arbetsgrupp, Gruppen för effekt- och kostnadsdata, tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet. Gruppen administrerar också mätarna. Mätarna används som kunskapsunderlag för THL:s årliga expertbedömningar

av social- och hälsovårdstjänsterna, samt för styrning och ledning av servicesystemet. KUVA-mätarna publiceras i Institutet för hälsa och välfärds tjänst Sotekuva⁵⁵ per välfärdsområde och i tjänsten⁵⁶ även per kommun så att det blir möjligt med olika jämförelser.

Webbplatsen Terveystemme.fi tillhandahåller statistik- och uppföljningsdata om befolkningens hälsa och välfärd per område och befolkningsgrupp. Den ger till exempel resultatet från den nationella undersökningen om hälsa, välfärd och social- och hälsovård (FinSote) per välfärdsområde och resultatet från den nationella undersökningen FinHälsa per samarbetsområde.

Taina Mäntyranta, direktör, social- och hälsovårdsministeriet

1. I samband med reformen görs endast de nödvändiga ändringarna i kommunernas statsandelssystem. Efter reformen bedöms behovet av att utveckla statsandelssystemet i förhållande till de uppgifter som blir kvar i kommunerna och förändringarna i omvärlden. Regeringen kom i budgetförhandlingarna hösten 2020 överens om att som tjänstemannarbete inleda en helhetsbedömning av kommunernas finansiering inklusive kommunernas statsandelssystem, kommunernas uppgifter, samarbetet mellan kommunerna och dess struktur samt vilken roll kommuner av olika storlek har i framtiden. Regeringen gör en helhetsbedömning av kommunernas finansieringssystem och det utvecklas så att det främjar kommunekonomin hållbarhet och stabilitet samt tryggar bland annat tillväxtkommunernas investeringsförmåga.

Genom att ändringen begränsas till +/- 60 euro per invånare i utjämningen av systemändringen betyder det att reformen inte medför tryck på att ändra inkomstskattesatsen mer än 0,6 procentenheter under fem år. Intäkterna från kommunernas skattesats förblir oförändrad eller stärks till och med något när avdrag i kommunalskatten flyttas till statsbeskattningen. Kommunernas relativa skuldsättning ökar. Samtidigt ändrar kommunernas interna finansiering (årsbidrag), som används för kostnader för främmande kapital, i praktiken inte.

Syftet med reformen är inte att åtgärda en ekonomisk obalans som eventuellt råder i den kommunala ekonomin, utan avsikten är att det läge som gällde den interna finansieringen i kommunen före reformen ska kvarstå så oförändrat som möjligt. I princip varken förbättrar eller försämrar reformen således kommunernas finansiella ställning. Kommunernas ekonomiska utveckling och livskraft bestäms således även i framtiden mest av den ekonomiska tillväxten, sysselsättnings- och arbetslöshetsutvecklingen, förändringarna i åldersstrukturen och flyttningsrörelsen.

55 www.sotekuva.fi

56 www.sotkanet.fi

I samband med vårdreformen görs det kalkyler för att bedöma förändringarna i balansläget i kommunernas ekonomi när uppgifterna inom social- och hälsovården och räddningsväsendet överförs från kommunerna till välfärdsområdena. Kalkylerna uppdateras två gånger om året. Permanent bedöms förändringarna i kommunernas ekonomi i planen för de offentliga finanserna och kommunekonomiprogrammet i samband med ram- och budgetberedningen. Utöver detta har det under utskottsbehandlingen framförts önskemål om att kommunernas ekonomiska utveckling ska bedömas på längre sikt. De här kalkylerna har uppdaterats under beredningens gång. Avsikten är att framöver uppdatera motsvarande kalkyler regelbundet.

Arbetsgruppen för beredning av åtgärdsalternativ för den framtida kommunpolitiken, tillsatt av finansministeriet, publicerade sin slutrapport *Står kommunalpolitiken inför en vändpunkt? : Bättre verksamhetsbetingelser för kommunerna och kommunalpolitikens framtidsscenarier*⁵⁷ i början av februari 2022. Syftet med arbetet var att ta fram åtgärdsförslag för det politiska beslutsfattande som inbegriper kommunalpolitiken i dess helhet. Rapporten går igenom balansen och hållbarheten i kommunernas finansieringsbas och uppgifter i sin helhet, deras roll och självstyre, arbetssätt, samarbete och struktur samt statens olika former av styrning av kommunerna.

Markku Nissinen, finansråd, finansministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet säkerställer de växande städernas investeringsförmåga genom att följa upp reformens konsekvenser för städernas kapacitet att investera i hållbar tillväxt och fullgöra sina MBT-förpliktelser samt genom att vidta åtgärder om någon växande stads verksamhets- och investeringskapacitet försämras till följd av reformen.

2. I och med social- och hälsovårdsreformen överförs från kommunerna lika mycket inkomster som utgifterna för social- och hälsovårdens och räddningsväsendets uppgifter utgör, det vill säga överföringen av utgifter och inkomster på riksomfattande nivå är kostnadsneutral. I praktiken begränsas stora kommunvisa förändringar i överföringen av utgifter och inkomster med det utjämningselement som ingår i statsandelssystemet permanent till högst +/- 60 euro per invånare. Den nämnda högsta ändringen gäller efter överföringsperioden på fem år, det vill säga från början av 2027. Det år reformen träder i kraft begränsas ändringarna till noll och därefter till stegvisa årliga ändringar på högst +/- 15 euro per invånare till det permanenta +/- 60 euro per invånare. Här är det viktigt att beakta att endast utjämningselementet binds permanent utifrån det föregående årets genomsnittliga situation och övriga inkomster och utgifter (dvs. merparten) utvecklas och förändras som vanligt.

57 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-910-8>

De nämnda ändringarna och begränsningarna av dem gäller alltså alla kommuner, även växande städer. Kommunerna finansierar slutligen alltid sina investeringar med interna medel, som komprimeras i årsbidraget som visar skillnaden i driftsinkomsterna och driftsutgifterna. Med årsbidraget täcker kommunerna både direkta investeringsutgifter och lån som har tagits för investeringsutgifter. Som det konstateras ovan begränsas nettoförändringen av inkomster och utgifter, det vill säga årsbidraget efter avskrivningar, så att det blir skäligt, varför även de direkta förändringarna i investeringsförmågan blir skäliga.

Statsrådet för regelbundet samtal om läget med olika kommuner. I slutet av 2021 fördes diskussioner bland annat med alla städer med över 100 000 invånare (s.k. C6-städer) i synnerhet om deras investeringsförmåga efter vårdreformen. Också enligt C6-städerna är reformens konsekvenser för deras investeringsförmåga relativt skäliga i en genomsnittssituation i enlighet med det ovan beskrivna. Som utmaning och eventuell risk upplevde städerna emellertid förskjutningen av tyngdpunkten i den interna finansieringen från skatteinkomster till statsandelar och således hur inkomstökningen i euro utvecklas på längre sikt. Oklart är om statsandelarna ökar i den utsträckning som de överförda skatteintäkterna skulle ha gjort. En eventuell försvagad inkomstbas har för sin del en försämrande inverkan på investeringsförmågan och förmågan att sköta lån.

Utgifterna för byggboomen i sjukvårdsdistrikten överförs också från städerna till välfärdsområdena, men i övrigt minskar reformen egentligen inte de stora städernas investeringsbehov och investeringsplaner. Investeringsbehov uppkommer såväl av projekt för grundläggande renovering och reparation som nybyggnation. Även om nivån på den interna finansieringen i C6-städerna förblir nära nog oförändrad och stark i relation till mindre kommuner, ökar också de stora städernas skulder avsevärt under de närmaste åren. Det här beror i huvudsak på att investeringsnivån är mycket hög och att den klart, till och med mångfaldigt, överskrider avdragens belopp. Samtidigt kan nya projekt finansieras på ett ekonomiskt hållbart sätt även med lån eller andra motsvarande långfristiga avtal, förutsatt att årsbidraget i genomsnitt täcker avdragsnivån på lång sikt. Nya projekt kan antas tillföra tilläggsinkomster i städernas ekonomi (bland annat värdeökning på mark och skatteintäkter), även om det inte är enkelt att observera och urskilja en hög investeringsnivå och de kommande intäkter den kan tänkas medföra i bokslutet.

För växande städer, liksom för alla kommuner, är det med tanke på den ekonomiska risktoleransen viktigt att utarbeta och planera investeringsprogrammet med hänsyn till hållbarhet och faktiska behov. Processen för investeringsbeslut bör även inkludera högklassiga långsiktiga kostnads-nyttokalkyler och riskkartläggningar. Utvecklingen inom

kommunernas ekonomi kommer att följas bland annat inom kommunekonomiprogrammet som ingår i planen för de offentliga finanserna samt inom det normala tjänstearbetet vid finansministeriet och med vidtagande av korrigerande åtgärder när så behövs.

Ville Salonen, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen bedömer bestämmelserna om underleveranser i förhållande till de olika formerna av organisering av företagsverksamheten inom social- och hälsovården.

3. Social- och hälsovårdsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för att utreda regleringen om underleveranser i enlighet med riksdagens uttalande. I arbetsgruppen är social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, 4.justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet samt företagargorganisationer representerade. Arbetsgruppens mandatperiod löper ut den 31 augusti 2022.

Auli Valli-Lintu, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

4. Riksdagen förutsätter att regeringen tryggar en tillräcklig standard på tjänsterna vid sjukhusen i Kemi och Nyslott och vid behov vidtar åtgärder för att garantera standarden.

4. Regeringen lämnar en proposition i ärendet till regeringen under vårsessionen 2022.

Merituuli Mähkä, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

5. Riksdagen förutsätter att behovskoefficienterna utarbetade av Institutet för hälsa och välfärd preciseras i det fortsatta arbetet med beaktande av de faktiska kostnadsfaktorerna, såsom kostnaderna för socialvården och de regionala kostnadsfaktorerna.

5. Finansieringen av välfärdsområdena bestäms i huvudsak enligt servicebehovet. Servicebehovet baserar sig på en omfattande undersökning från 2020 gjord med Institutet för hälsa och välfärds material på individnivå där det utreddes hur tjänsterna användes och vilka faktorer som förklarar kostnaderna. Centrala faktorer i modellen är olika sjukdomar såsom cancer, minnessjukdomar och psykisk hälsa. Samtidigt beaktar modellen även åldersstrukturen och olika socioekonomiska faktorer samt faktorer som beskriver skador och funktionsnedsättningar och som förklarar behovet av socialvård. Behovsmodellen är indelad i tre delar: hälsovårdens behovsfaktorer, äldreomsorgens behovsfaktorer och socialvårdens behovsfaktorer. I socialvårdens servicegrupp ingår bland annat barnskyddet, tjänsterna för personer med funktionsnedsättningar och missbrukarvården. Socialvården ingår således redan i behovsmodellen till den del som forskningsmaterialen har gjort det möjligt med en översyn.

Att undersöka servicebehovet är ett fortlöpande utvecklingsarbete. När materialen blir bättre är det möjligt att få allt mer exakta modeller och även utveckla socialvårdens modell. Det har till exempel inte funnits sådana uppgifter om anlitandet av öppenvårdstjänsterna inom socialvården som täcker hela befolkningen. Det påverkar för sin del Institutet för hälsa och välfärds undersökningsupplägg. Institutet för hälsa och välfärd uppdaterar för närvarande modellen för behovsfaktorer. Avsikten är att de nya resultaten ska beaktas i välfärdsområdenas finansieringsmodell, och att under 2022 i enlighet med 33 § i lagen om välfärdsområdenas finansiering föreskriva att de är i kraft i finansieringen 2023. Enligt 14 § i samma lag utfärdas framöver bestämmelser om de faktorer och deras viktcoefficienter som beskriver servicebehovet med högst fyra års mellanrum och med utgångspunkt i undersökningar som utförs av Institutet för hälsa och välfärd.

Institutet för hälsa och välfärd inledde 2021 tillsammans med Statens ekonomiska forskningscentral en fortsatt undersökning om regionala omgivnings- och kostnadsfaktorer till stöd för den ovan beskrivna serviceundersökningen. Strävan är att undersökningen mer omfattande än tidigare beaktar hur till exempel löneskillnader, fastighetskostnader och priserna på andra insatsvaror varierar regionalt. Samtidigt granskas områdets verksamhetsbetingelser och särskilda uppgifter. Finansieringssektionen för social- och hälsovårdsreformen som leds av finansministeriet har följt hur undersökningen framskrider. En rapport om undersökningensresultaten väntas i början av 2022. Då skulle det bli möjligt att beakta resultaten i lagen om finansiering av välfärdsområdena och föreskriva om ändringarna under 2022 så att de träder i kraft vid ingången av 2023.

Antti Väisänen, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

6. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar och utvärderar kvaliteten på elev- och studerandevårdstjänsterna samt hur ordnandet av kurators- och psykologtjänsterna som närservice i skolornas och läroanstalternas lokaler har utfallit. Regeringen ska utan dröjsmål vidta behövliga åtgärder, om de mål för lagen som riksdagen har godkänt inte uppnås.

6. Institutet för hälsa och välfärd samt Utbildningsstyrelsen följer genom regelbundna uppföljningsundersökningar hur elev- och studerandevården utvecklas. Det har inte funnits anledning att vidta åtgärder eftersom genomförandet av social- och hälsovårdsreformen pågår.

Arja Ruponen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

7. Riksdagen förutsätter att regeringen som en del av uppföljningen av verkstäderna bedömer behovet av att revidera lagstiftningen om verkstadsverksamheten med hänsyn till samordningen av lagstiftningen inom olika förvaltningsområden, så att verkstadsverksamheten kan genomföras och utvecklas tväradministrativt på ett flexibelt och kundorienterat sätt.

7. Verkstäder är kommunernas sätt att anordna verksamhet för människor som behöver stöd, handledning och träning. Verkstadsverksamheten har som mål att stärka välbefinnandet hos dem som deltar, identifiera kunskaper och förbereda för utbildning och arbete och med hjälp av träning och meningsfull sysselsättning stödja den deltagandes livskompetens och arbetslivsfärdigheter.

Verkstadsverksamhet har ordnats sedan slutet av 1980-talet. Verksamheten inleddes till stöd för unga personer, huvudsakligen män, som visade tecken på brottsligt beteende och som led av psykiska problem och missbruksproblem. I och med att Finland anslöt sig till EU utvecklades verksamheten med medel från Europeiska socialfonden för att svara på de utmaningar som 1990-talets depression medförde i sysselsättningen och utbildningen av unga. I början av 2000-talet konstaterades att verkstädernas tjänster och träningar för unga även lämpar sig för vuxnas behov av sysselsättning, utbildning och rehabilitering och numera ordnas verksamhet ofta för både unga och vuxna i samma verkstad. År 2020 deltog sammanlagt 23 162 personer i verkstadsverksamhet av vilka 12 456 (53,77 %) var yngre än 29 år. Verksamheten utvecklas genom kompetenscentrumverksamheten på ungdomsområdet.

Verkstadsverksamhet har ordnats av kommuner, samkommuner, stiftelser, andelslag och aktieföretag. Verkstadsverksamheten omfattar numera närmast alla Finlands kommuner. Undervisnings- och kulturministeriet har sedan 2010-talet samlat in uppgifter om verkstadsverksamheten tillsammans med regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. Uppgifterna finns tillgängliga enligt kön och åldersgrupper, aktörer, kommuner, landskap och regionförvaltningsområden samt på nationell nivå. Däremot har ministeriet inte samlat in information om verksamheten i de verkstäder som ordnar verksamhet endast för vuxna och som inte får statsunderstöd från ministeriet för sin verksamhet.

Lagstiftning som gäller anordnandet av verksamheten

Eftersom verkstadsverksamhet är ett sätt att producera tvärssektoriella tjänster för sysselsättning, utbildning, rehabilitering och livskompetens för unga och vuxna arbetslösa som befinner sig i en utsatt situation och som behöver stöd finns ingen enhetlig lagstiftningsgrund. Det saknas egentlig lagstiftning om verkstadsverksamheten och kommunerna har inte varit skyldiga att ordna sådan.

I ungdomslagen (1285/2016) finns bestämmelser om verkstadsverksamhet för unga och i statsrådets förordning om ungdomsarbete och ungdomspolitik finns bestämmelser om godkännande av verkstadsverksamhet för unga som berättigar till statsbidrag och beviljande av statsunderstöd till verkstadsverksamhet för unga.

Verkstadsverksamheten för unga syftar till att förbättra de ungas livskompetens och främja deras utveckling, självständighetsprocess och delaktighet i samhället. Verkstadsverksamhet för unga kan ordnas av en kommun eller flera kommuner tillsammans eller av en sammanslutning som producerar tjänster för unga. Särskilt viktigt är att det på verkstäder för unga finns kunskap om individuell träning och arbetsträning för unga. Dessutom ska verkstäderna för unga producera uppgifter om sin verksamhet genom att följa dess resultat. Statistik om verkstäderna finns samlat på <https://nuorisotilastot.fi/sv/svenska/>. Den träning som verkstäderna erbjuder planeras tillsammans med den träningen är avsedd för. I träningsplanen beaktas önskemål från en eventuell hänvisande instans. Träningen hjälper deltagarna att hitta en väg till utbildning, arbete eller någon annan behövlig tjänst. Träningarna förbättrar yrkeskompetensen, stärker de allmänna arbetslivs- och arbetsgemenskapsfärdigheterna, den övergripande vardagshanteringen samt funktionsförmågan, ger stöd för att hitta en fortsatt väg, ökar deltagarnas sociala kompetens och förmåga att agera i grupp samt stöder deltagarnas sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden och att stanna kvar i arbetslivet. Arbetsträningen stöder arbetsgivaren i sysselsättningsprocessen och under anställningen. Verkstäderna kan ordna träning på distans över nätet.

Lagstiftning om tjänsterna

Verkstäder är ett flexibelt sätt att ordna närservice för unga och vuxna som befinner sig i en utmanande situation och som behöver stöd. Det finns ingen särskild åtgärd, som "verkstadsträning", i verkstadsverksamheten, för vilken den deltagande får någon förmån som till exempel arbetsmarknadsstöd eller reseersättning.

De träningstjänster som erbjuds på verkstäderna anges i lagstiftningen om sysselsättning, utbildning och socialvård, till exempel

1. 4 kap. 5 § Prövning i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice 916/2012. Arbets- och näringsbyrån kan anvisa sina personkunder till: 1) utbildningsprövning vid en läroanstalt eller arbetsprövning på en arbetsplats för klarläggande av alternativ för yrkesvalet och karriären, eller 2) arbetsprövning på en arbetsplats för att stödja kundens möjligheter att på nytt komma in på arbetsmarknaden. Arbetsprövningen kan ordnas av företag, enskilda näringsidkare, kommuner, samkommuner, andra sammanslutningar, stiftelser eller statliga ämbetsverk eller inrättningar.
2. 13 a § (16.10.2020/702) Innehållet i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte 189/2001. Tjänstehelheten för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska omfatta tjänster som främjar personens livskompetens samt arbets- och funktionsförmåga. I tjänsterna kan det ingå individ- och gruppbaserad verksamhet som kan genomföras i olika verksamhetsmiljöer. Det stöd och den handledning som personen

behöver ska alltid ingå i tjänsten och den tillhandahålls individuellt eller i grupp. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska samordnas med de social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster och rehabiliteringstjänster, den offentliga arbetskraftsservice samt de övriga tjänster och stödåtgärder som personen behöver.

Hänvisande instanser till träning vid verkstäder och deras åtgärder för deltagandet är

- arbetsförvaltningen (arbetsprövning, lönesubventionerat arbete, arbetskraftsutbildning, arbetsträning),
- den kommunala socialvårdens och arbetsförmedlingens gemensamma tjänster (arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, integrationsåtgärder för invandrare)
- den kommunala socialvårdens tjänster (social rehabilitering, socialvårdens förebyggande stödåtgärd, dagverksamhet för personer med funktionsnedsättning),
- kommunala tjänster (sysselsättningskyldighet)
- Folkpensionsanstalten (yrkesinriktad rehabiliteringsutredning, rehabilitering och rehabiliteringskurs, yrkesinriktad utbildning för personer med funktionsnedsättning, öppen arbetsträning, arbetsträning för mentalvårdsklienter, arbetsträning för personer med funktionsnedsättning)
- läroanstalter (den grundläggande utbildningen, läroavtal, yrkesutbildning, yrkesinriktad specialutbildning, gymnasiet, produktionsskola, utbildningsavtal)
- övriga instanser (servicehandledning, civiltjänst, bedömning av arbets- och funktionsförmågan, övriga åtgärder)

Lagstiftning om förmåner

Även förmånerna till dem som deltar i träning på verkstäder regleras i ett flertal lagar. För arbetslösa deltagare ersätter utkomstskyddet de ekonomiska förluster som arbetslösheten förorsakar. Arbetslöshetsförmåner är inkomstrelaterad dagpenning, grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd. Deltagaren kan ha rätt att få ersättning för resekostnader för deltagande i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt vad som föreskrivs om utkomststöd. Deltagaren kan vara en studerande till vilken studiestöd (studiepenning, bostadstillägg samt statsborgen för studielån) kan betalas. Under rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten kan rehabiliteringspenning erhållas.

Anordnande och finansiering av verkstadsverksamhet

Verkstadsverksamhet kan anordnas av kommuner, ekonomiska regioner eller samkommuner, registrerade föreningar, stiftelser, andelslag eller företag. Kommunala verkstäder kan finnas i en eller flera kommuners serviceområden. I kommunerna lyder verkstäderna under ungdoms- och/eller fritidssektorn, social- och/eller hälsosektorn, bildnings- och/eller kultursektorn, kommunens sysselsättningstjänster eller någon annan kommunförvaltning. De nuvarande verkstäderna har varit verksamma i genomsnitt cirka 15 år.

Verkstadsverksamheten har ordnats med flerkanalsfinansiering, som utgjorts av kommunal finansiering, statsunderstöd, annan offentlig finansiering och understöd (t.ex. ESF) samt försäljningsintäkter från produkter och träningstjänster inom verkstadsverksamheten. Enligt en enkät av regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland var den totala finansieringen för verkstadsverksamhet 2020 cirka 105 miljoner euro.

Undervisnings- och kulturministeriet kan finansiera verkstadsverksamhet för unga med stöd av ungdomslagen. År 2022 står 16,3 miljoner euro till förfogande för statsunderstöd. För att bistå verkstadsverksamhet för unga kan ministeriet bevilja regionförvaltningsverken anslag. Ansökan om statens specialunderstöd riktas till regionförvaltningsverken, som även beviljar dem. Statsunderstöd kan beviljas för verkstadsverksamhet för unga om verkstaden är berättigad till statsunderstöd.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljade 2021 totalt 288 verkstäder rätt till statsunderstöd. Rätten gäller tillsvidare och kan inte överföras på någon annan aktör.

För kommunala verkstäder har kommunens egen finansiering varit mycket betydande. Kommunerna betalar största delen av tränarnas och förvaltningspersonalens löner och övriga personkostnader samt tillhandahåller underhåll (t.ex. el, fastighetsskötsel), lokaler, utrustning och redskap för verksamheten. Flera kommuner har riktat om ersättningen för anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte till anordnandet av verkstadsverksamhet. År 2019 uppgick de ersättningar som fördes över från arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte till verkstäder till cirka 8,6 miljoner euro.

Eftersom verkstädernas verksamhet är tvärssektoriell och sker inom ramen för partnerskap kan en ändring i lagstiftningen som gäller en sektor ha en betydande inverkan på verksamheten. Ändringarna i lagstiftningen kan anknyta till anordnandet och finansieringen av tjänster och kundernas förmåner, och deras konsekvenser för verksamheten kan vara direkta eller indirekta.

Undervisnings- och kulturministeriet utreder vilka konsekvenser ändringarna i lagstiftningen har på verkstadsverksamheten för unga före utgången av 2022.

Merja Hilpinen, specialsakkunnig, undervisnings- och kulturministeriet

8. Riksdagen förutsätter att utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten inom social- och hälsovården och speciallagstiftningen om finansieringen av den föreläggs riksdagen för behandling så att den träder i kraft senast innan social- och hälsovårdsreformen genomförs. Regeringen måste garantera universitetssjukhusens möjlighet att fortsätta bedriva vetenskaplig forskning och producera grund- och specialiseringsutbildning inom branschen.
9. Riksdagen förutsätter att nivån på forskningsfinansieringen inom socialvården tryggas och att det inom socialvården skapas verksamhetsstrukturer som motsvarar universitetssjukhusen och som stöder utvecklingen av tjänster, forskningen och utbildningen.

8.–9. Social- och hälsovårdsministeriet har inlett den beredning som förutsätts i uttalandena 8 och 9. Fokus i beredningen är att säkerställa att de kommande välfärdsområdena och universitetssjukhusen har möjlighet till utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet i enlighet med de riksomfattande strategiska målen.

Välfärdsområdet ansvarar inom sitt område för utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet inom sitt uppgiftsområde med beaktande av de riksomfattande målen för social- och hälsovården (32 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård). De välfärdsområden som hör till samma samarbetsområde ska i ett samarbetsavtal avtala om hur de nämnda uppgifterna utförs samt om samordnings- och styruppgifterna i dessa funktioner för de välfärdsområden som är huvudmän för universitetssjukhus.

Vid social- och hälsovårdsministeriet bereds för närvarande bestämmelser om universitetssjukhusens uppgifter och samarbetet med universiteten. En separat, brett inkluderande utredning om universitetssjukhusens uppgifter och roller har färdigställts som grund för beredningen. Avsikten är att propositionen ska överlämnas till riksdagen under hösten 2022. Finansieringen av universitetssjukhusens utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet bereds som en del av finansieringen av välfärdsområdena. Alternativen bereds tillsammans med finansministeriet.

Ministeriet kommer inom den närmaste framtiden att låta göra en utredning om kompetenscentrumverksamheten inom det sociala området för att inkludera kompetenscentrumen och de uppgifter de sköter i välfärdsområdenas verksamhet. En ändring av

statsrådets förordning om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området syftar till att säkerställa kompetenscentrumens överensstämmelse med de kommande välfärdsområdena för att trygga verksamhetens kontinuitet i övergångsfasen.

Ministeriet har inlett en beredning av de ersättningar som betalas till servicesystemet för praktik som ingår i yrkeshögskoleexamina inom social- och hälsovårdssektorn varvid yrkeshögskolorna skulle kunna slopa betalningen av praktikersättningar. Ett anslag gällande detta har föreslagits i planen för de offentliga finanserna.

Auli Valli-Lintu, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

10. Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer kommunernas möjligheter och bärkraft att ordna tjänster som tryggar de grundläggande kulturella rättigheterna och vidtar behövliga åtgärder för detta.

10. Social- och hälsovårdsreformen har betydande inverkan på kommunernas verksamhet och ekonomi. Uppgifterna inom social- och hälsovården och räddningsväsendet överförs från kommunerna till välfärdsområdena.

Kommunernas lagstadgade uppgifter, det vill säga statsandelsåligganden, gäller framöver undervisnings- och kultursektorn (småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning, bibliotek, den allmänna kulturverksamheten och grundläggande konstundervisning). Dessutom har kommunerna andra uppgifter på samma sätt som nu.

Social- och hälsovårdsreformen genomförs genom att beräkningsmässigt garantera kommunerna samma balans som före reformen och genom att begränsa den totala ändringen till +/- 60 euro per invånare. På detta sätt leder reformen inte till något tryck att ändra inkomstskattesatsen med mer än 0,6 procent under fem år. Det här understryker betydelsen av kommunens ekonomiska situation före reformen. I princip varken förbättrar eller försämrar reformen således kommunernas finansiella ställning. Förhållandet mellan de kostnader och inkomster som överförs till välfärdsområdet och som blir kvar i kommunerna kan i någon mån leda till förändringar i kommunernas ekonomiska handlingsutrymme inom de närmaste åren jämfört med nuläget. Att sanera ekonomin i en skuldsatt kommun med högt skatteuttag är utmanande även efter reformen. Det ekonomiska handlingsutrymmet beror i hög grad även på hurdana strukturella anpassningsmöjligheter kommunerna har i de kostnader som blir kvar.

Intäkterna från kommunernas skattesats förblir framöver oförändrad eller förstärks till och med något när avdrag i kommunalskatten överförs till statsbeskattningen. Det här innebär att kommunerna efter reformen behöver finansiera en mer än hälften mindre budget med de nuvarande intäkterna från skattesatsen. Med andra ord, en eventuell skattehöjning ger mer intäkter i relation till budgetomslutningen än för närvarande. Det ger

handlingsutrymme i kommunernas ekonomiskötsel. Dessutom faller ansvaret för de för närvarande mest ökande och svårast förutsebara kostnaderna för den specialiserade sjukvården bort från kommunerna.

Allmänt taget innebär den relativt strikta begränsningen av ändringen att kommunens ekonomiska utveckling och livskraft även i framtiden främst bestäms av den ekonomiska tillväxten, sysselsättnings- och arbetslöshetsutvecklingen, förändringarna i demografin och av flyttningsrörelsen. Kommunerna står även utan dessa förändringar i omvärlden i varje fall inför en anpassning till dessa förändringsfaktorer. Dessutom måste kommunerna anpassa sin ekonomi till den ekonomiska utvecklingen efter coronavirusepidemin.

I samband med reformen görs endast de nödvändiga ändringarna i kommunernas statsandelssystem. Efter reformen bedöms behovet av utveckling i statsandelssystemet i förhållande till de uppgifter som blir kvar i kommunerna och förändringarna i omvärlden. Regeringen avtalade i budgetförhandlingarna hösten 2020 om att som tjänstemannarbete inleda en helhetsbedömning av kommunernas finansiering inklusive kommunernas statsandelssystem, som utvecklas så att man främjar kommunekonomins hållbarhet och stabilitet och tryggar bland annat de växande kommunernas investeringsförmåga.

Slutrapporten från arbetsgruppen för beredning av åtgärdsalternativ för den framtida kommunpolitiken vid finansministeriet *Står kommunalpolitiken inför en vändpunkt? : Bättre verksamhetsbetingelser för kommunerna och kommunalpolitikens framtidsscenarier*⁵⁸ i början av februari 2022. Syftet med arbetet var att ta fram åtgärdsförslag för det politiska beslutsfattande som inbegriper kommunalpolitiken i dess helhet. Rapporten går igenom balansen och hållbarheten i kommunernas finansieringsbas och uppgifter, deras roll och självstyre, arbetssätt, samarbete och struktur samt statens olika former av styrning av kommunerna i sin helhet.

Markku Nissinen, finansråd, finansministeriet

11. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart inleder en samlad bedömning av bestämmelserna om tjänstebrott i 40 kap. i strafflagen och bestämmelserna om tjänsteansvar i andra lagar samt bereder behövliga lagstiftningsändringar utifrån bedömningen.

11. Justitieministeriet har inlett upprättandet av en bedömningspromemoria om aktualiteten i bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.

Susanna Siitonen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

58 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-908-5>

12. Riksdagen förutsätter att regeringen genast inleder en bedömning av behovet av en reform gällande överlåtelseskatt och lämnar en proposition med behövliga ändringsförslag till riksdagen på så sätt att ändringarna kan sättas i kraft under övergångsperioden. Vid beredningen av ändringsförslagen ska EU:s regler om statligt stöd beaktas.

12. Under 2021 har man preliminärt planerat att inleda en utredning av kommunernas behov genom en omfattande enkät till kommunsektorn.

Kommunerna kommer att vara välfärdsområdenas hyresvärdar för de social- och hälsovårdsfastigheter som kommunerna äger under övergångsperioden 1.1.2023–31.12.2025, varefter välfärdsområdet har rätt att förlänga avtalet med ett år. Därefter måste kommunerna bolagisera sina social- och hälsovårdsfastigheter om avsikten är att hyra ut dem även i fortsättningen. Finansutskottet ansåg i sitt utlåtande (FiUU 1/2021 rd) att det är viktigt att inte heller dessa överföringar av tillgångar ska leda till några inkomst- eller överlåtelseskattepåföljder. Enligt utlåtandet blir skyldigheten att bolagisera fastigheterna aktuell först efter den ovan nämnda övergångsperioden. I det sammanhanget preciseras också vilka arrangemang som överhuvudtaget ska vidtas och vilka olika situationer som ska beaktas när det föreskrivs om befrielse från överlåtelseskatt. Samtidigt är det också möjligt att på behörigt sätt beakta EU:s regler för statligt stöd. Social- och hälsovårdsutskottets föreslagna uttalande i betänkandet ShUb16/2021 rd som ingår i riksdagens svar motsvarar finansutskottets uttalande.

Jukka Vanhanen, lagstiftningsråd, finansministeriet

13. Riksdagen förutsätter att regeringen utvecklar barnbudgeteringen och bedömningen av konsekvenserna för barn så att den kan tas i bruk i välfärdsområdena i den årliga budgeten så snart som möjligt efter det att välfärdsområdenas verksamhet har inletts.

13. Enligt statsminister Marins regeringsprogram förbinder sig regeringen att bedöma konsekvenserna för barn av beslut, främja barnbudgetering, stärka faktaunderlaget för barnens välbefinnande samt barnens och ungdomarnas delaktighet. Statsrådets kansli tillsatte en arbetsgrupp som utredde barnbudgeteringen för tiden 28.12.2020–31.5.2021. Arbetsgruppen arbetade i enlighet med tillsättandebeslutet bland annat med hur staten kan främja att helheten av de utgifter som hänför sig till barn synliggörs på kommunernas, välfärdsområdenas och statens nivå samt att sporra till att man i de olika åtgärdsalternativen bedömer konsekvenserna för barn till stöd för statsrådets, välfärdsområdenas och kommunernas beslutsfattande efter den 1 januari 2023.

Arbetsgruppen föreslog i sin rapport Pilotförsök med barnbudgetering och etablering av förfarandet: Arbetsgruppens betänkande om möjligheterna att utveckla barnbudgeteringen i statsbudgeten samt i kommunerna och välfärdsområdena⁵⁹ att uppföljningen och rapporteringen av kommunernas och välfärdsområdenas utfallsdata utvecklas i ett separat projekt och att kommunernas och välfärdsområdenas egen barnbudgetering stärks som ett nätverksbaserat utarbetande när reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet träder i kraft och organiseringsansvaret överförs.

På grund av de ändringar i verksamhetsbetingelserna som reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet medför är det inte i praktiken möjligt med mer konkreta eller omfattande åtgärder för att utveckla arbetsgruppens förslag innan den egentliga verksamheten i välfärdsområdena inleds. Dessutom förutsätter utvecklingsåtgärderna i sig och de avsevärt förändrade verksamhetsbetingelserna även mer information om den kunskapsbas kommunernas och välfärdsområdenas barnbudgetering och uppföljningen av utfallsuppgifterna kräver och dess utvecklingsbehov samt även av hurdana genomförandemodeller förslagen kräver rent praktiskt.

Planen för genomförandet av den nationella barnstrategin: Statsrådets principbeslut⁶⁰ godkändes den 7 oktober 2021. I genomförandeplanen ingår en åtgärd som avser kommunernas och välfärdsområdenas barnbudgetering och uppföljningen och rapporteringen av utfallsuppgifterna. I projektet bedöms vilka genomförandemodeller det behövs för att genomföra arbetsgruppens förslag med beaktande av förändringarna i verksamhetsbetingelserna. Utredningsprojektet erbjuder aktuell information till stöd för arbetsgruppens förslag och det kommande genomförandet och slussar därigenom arbetsgruppens förslag vidare mot nästa utvecklings- och genomförandefas. Det är befogat att genomföra utvecklingen av barnbudgeteringen stegvis på alla förvaltningsnivåer. Detta sätt att avancera får stöd även i arbetsgruppens experthöranden.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Piia Pekola, specialsakkunnig, finansministeriet

14. Riksdagen förutsätter att situationen för den svenskspråkiga specialomsorgen följs upp för att den svenskspråkiga sakkunskapen och servicen för personer med utvecklingsstörning ska tryggas också i den nya omvärlden och för att resurserna för verksamheten ska vara tillräcklig.

59 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-502-5>

60 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-884-0>

14. Hittills har inga åtgärder vidtagits i ärendet eftersom genomförandet av social- och hälsovårdsreformen och bland annat överföringen av verksamheten vid Kårkulla till välfärdsområdena endast har påbörjats.

Auli Valli-Lintu, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

15. Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar en utredning om offentligt ägda bolag.

15. Finansministeriet tillsatte den 19 oktober 2021 ett projekt för att utreda offentligt ägda bolags verksamhetsbetingelser i genomförandet av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Projektets mandatperiod löper ut den 31 maj 2022. I arbetsgruppen som genomför projektet är finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet och justitieministeriet representerade. Ordförande för arbetsgruppen är en företrädare för finansministeriet. Dessutom har arbetsgruppen en permanent expertrepresentation från Konkurrens- och konsumentverket.

Projektets uppgift är att genomföra en utredning om offentligt ägda bolag i enlighet med riksdagens uttalande. I anslutning till detta utreder projektet hurdana offentligt ägda bolag som är verksamma i Finland och vilka konsekvenser lagstiftningen om reformen om ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet orsakar deras verksamhet. På denna basis bedömer projektet om det för en smidig fortsättning på de offentlig ägda bolagens verksamhet förutsätts ändringar i den gällande lagstiftningen efter reformen, vilka olika alternativa bestämmelser som kan komma i fråga och vilka villkor det eventuellt bör ställas på eventuella lagstiftningsändringar. Dessutom utreds det i projekt till vilka delar det överhuvudtaget går att behandla offentligt och privat ägda bolag olika i lagstiftningen och om det finns behov att separat föreskriva om offentligt ägda bolags ställning och verksamhet.

Utredningen görs i nära dialog med de bolag som utredningen berör och andra centrala intressentgrupper.

Minna-Marja Jokinen, regeringsråd, finansministeriet

Ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar

RP 245/2020 rd – RSv 3/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet snabbt bereder bestämmelser om att ekonomiska förluster till följd av stängning av kundlokaler enligt 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar ersätts näringsidkarna genom ett allmänt kostnadsstöd eller som en särskild ersättning, om man har varit tvungen att förlänga en stängning som pågått i 14 dygn.

1. Statsrådet lämnade en proposition (RP 27/2021 rd) med förslag till lag om ändring av lagen om temporärt kostnadsstöd för företag den 4 mars 2021. Den kompletterades med en proposition (RP 37/2021 rd) av den 18 mars 2021 som innehöll nya bestämmelser om skälig ersättning för förluster till följd av begränsningar som gällde stängning av lokaler i samband med covid-19-epidemin med stöd 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar och 3 a § i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet. Lagen trädde i kraft den 12 april 2021.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet snabbt bereder kompletterande bestämmelser i lagen om smittsamma sjukdomar med stöd av vilka spridningen av en epidemi av en allmänfarlig smittsam sjukdom kan bekämpas i fråga om personer som kommer till Finland och hälsosäkert resande möjliggörs.

2. Temporära ändringar har införts i lagen om smittsamma sjukdomar som syftar till att förhindra att covid-19-smitta av utländsk härkomst sprids till i Finland. Statsrådet lämnade regeringens proposition (RP 105/2021 rd) med förslag till lag om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar. Lagen trädde i kraft den 12 juli 2021. Giltighetstiden för ändringarna förlängdes med regeringens proposition (RP 131/2021 rd) med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar, som trädde i kraft den 16 oktober 2021. Giltighetstiden för ändringarna förlängdes på nytt med regeringens proposition (RP 226/2021 rd) med förslag till lagar om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar och temporär ändring av lagen om transportservice. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2022 och gäller fram till den 30 juni 2022.

Av personer som anländer till Finland förutsätts ett pålitligt intyg över att personen har haft sjukdomen covid-19 inom de sex senaste månaderna, fått en godkänd vaccinationsserie mot covid-19 eller genomgått ett tillförlitligt covid-19-test med negativt resultat före ankomsten till Finland. Om en person född före 2006 eller tidigare som anländer till Finland inte kan uppvisa ett covid-19-testintyg, ska personen låta testa sig vid ankomsten till Finland och genomgå ett andra covid-19-test inom 72–120 timmar efter ankomsten till

Finland. Dessutom ska de som har ett intyg som visar ett negativt resultat från ett pålitligt covid-19-test som gjorts före ankomsten till Finland genomgå ett andra covid-19-test inom 72–120 timmar efter ankomsten till Finland.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Kirsi Ruuhonen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Ändring av 16 och 22 § i lagen om smittsamma sjukdomar

RP 15/2021 rd – RSv 22/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar omedelbara åtgärder för att skapa ett förfarande som förhindrar spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom vid inresa i landet och samtidigt beaktar att trafikmängderna i gränstrafiken kommer att öka. Efter införandet av en sådan modell med förhandsintyg skulle obligatoriska hälsokontroller tydligt kunna riktas till personer som inte har tillräckliga bevis på ett negativt covid-19-test, vaccination eller genomgången covid-19-sjukdom.

Temporära ändringar har införts i lagen om smittsamma sjukdomar som syftar till att förhindra att covid-19-smitta av utländsk härkomst sprids till i Finland. Statsrådet lämnade regeringens proposition (RP 105/2021 rd) med förslag till lag om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar. Lagen trädde i kraft den 12 juli 2021. Giltighetstiden för ändringarna förlängdes med regeringens proposition (RP 131/2021 rd) med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar, som trädde i kraft den 16 oktober 2021. Giltighetstiden för ändringarna förlängdes på nytt med regeringens proposition (RP 226/2021 rd) med förslag till lagar om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar och temporär ändring av lagen om transportservice. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2022 och gäller fram till den 30 juni 2022.

Av personer som anländer till Finland förutsätts ett pålitligt intyg över att personen har haft sjukdomen covid-19 inom de sex senaste månaderna, fått en godkänd vaccinationsserie mot covid-19 eller genomgått ett tillförlitligt covid-19-test med negativt resultat före ankomsten till Finland. Om en person född före 2006 eller tidigare som anländer till Finland inte kan uppvisa ett covid-19-testintyg, ska personen låta testa sig vid ankomsten till Finland och genomgå ett andra covid-19-test inom 72–120 timmar efter ankomsten till Finland. Dessutom ska de som har ett intyg som visar ett negativt resultat från ett pålitligt covid-19-test som gjorts före ankomsten till Finland genomgå ett andra covid-19-test inom 72–120 timmar efter ankomsten till Finland.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Liisa Katajamäki, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Skälig ersättning för förluster till följd av begränsningar som gäller stängning av lokaler

RP 31/2021 rd – RSv 27/2021 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt bereder en ersättningsmodell för att i tillräcklig utsträckning kompensera näringsidkare för deras ekonomiska förluster till följd av stängning av lokaler enligt 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar.

Statsrådet lämnade en proposition (RP 27/2021 rd) med förslag till lag om ändring av lagen om temporärt kostnadsstöd för företag den 4 mars 2021. Den kompletterades med en proposition (RP 37/2021 rd) av den 18 mars 2021 som innehöll nya bestämmelser om skälig ersättning för förluster till följd av begränsningar som gällde stängning av lokaler i samband med covid-19-epidemin med stöd 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar och 3 a § i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet. Lagen trädde i kraft den 12 april 2021.

Liisa Katajamäki, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Ändring av 58 a och 58 b § i lagen om smittsamma sjukdomar

RP 32/2021 rd – RSv 35/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i de förordningar som utfärdas med stöd av lagen fastställer begränsningar i proportion till det rådande epidemiläget i varje område och att begränsningarna vid behov differentieras så att de gäller områden som är mindre än ett landskap.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen i de förordningar som utfärdas med stöd av lagen beaktar de olika riskprofilerna för olika typer av restauranger (förplägnadsrörelser vars huvudsakliga förplägnadsverksamhet går ut på att erbjuda alkoholdrycker mot avgift respektive andra förplägnadsrörelser) och utrymmen inomhus och utomhus och att lindrigare begränsningar av öppettider och serveringstider gäller för verksamhet med lägre risk.
3. Riksdagen förutsätter att förplägnadsrörelserna får kompensation för de ekonomiska förluster som begränsningarna medför.

1.–3. Med stöd av 58 a § i lagen om smittsamma sjukdomar har det under epidemin utfärdats sammanlagt 56 statsrådets förordningar genom vilka förplägnadsverksamheten har begränsats nationellt och regionalt enligt epidemiläget samt i enlighet med epidemins spridningsrisk beroende på olika restaurangtyper och restauranglokaler. Mindre områden än landskap som restriktionerna har inriktats på är till exempel flera sjukvårdsdistrikt, huvudstadsregionens städer och Rovaniemi stad. Också restriktionerna i 4 § i den gällande statsrådets förordning om temporär begränsning av förplägnadsrörelsers verksamhet i syfte att förhindra spridning av en smittsam sjukdom (1223/2021) har inriktats på olika restaurangtyper samt inomhus- och utomhusutrymmen i enlighet med epidemins spridningsrisk.

Under epidemin har regeringen berett och genomfört särskilda kompensationer på grund av att restaurangerna stängts (lagen om stöd för återanställning och gottgörelse för verksamhetsbegränsningar till förplägnadsföretag) samt fem utlysningar om temporärt kostnadsstöd (lagen om temporärt kostnadsstöd för företag 508/2020). Ersättningen för stängning i den senaste utlysningen kan enligt planerna sökas hos Statskontoret i mars 2022 och kostnadsstödet i april 2022.

Ismo Tuominen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Proportionalitet och rättvisa i epidemiologiskt hänseende i fråga om restriktioner gällande olika sektorer

RP 73/2021 rd – RSv 69/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen granskar om de restriktioner som gäller olika sektorer är proportionerliga, rättvisa och nödvändiga i epidemiologiskt hänseende och vidtar de åtgärder som behövs för att korrigera snedvridningar i fråga om dem.

Giltighetstiden för ändringarna förlängdes med regeringens proposition (RP 226/2021 rd) med förslag till lagar om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar och temporär ändring av lagen om transportservice. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2022 och gäller fram till den 30 juni 2022. I samband med förlängningen bedömdes propositionens konsekvenser för olika branscher. Framöver har social- och hälsovårdsministeriet för avsikt att inleda en omfattande reform av lagen om smittsamma sjukdomar och även denna fråga kommer då att bedömas på nytt.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Liisa Katajamäki, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Alternativt intyg till personer som inte kan få covid-19-vaccin

RP 131/2021 rd – RSv 134/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en lösning genom vilken personer som av medicinska hälsoskäl inte kan ta ett covidvaccin kan få ett covidintyg på denna grund.

EU:s förordning 953/2021 som reglerar EU:s digitala coronaintyg känner inte ett alternativt intyg för personer som på grund av medicinska skäl inte har haft möjlighet att ta covid-19-vaccin. Utgångspunkten i EU-förordningen är att förordningens tre olika alternativa intyg (vaccinationsintyg, intyg om negativt test, intyg om tillfrisknande) kan garantera medborgarnas likabehandling även då en person av någon anledning inte kan få vaccination. I 58 k § i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrevs en möjlighet till ett avgiftsfritt covid-19-test för personer som av medicinska skäl inte kan ta ett covid-19-vaccin (Regeringens proposition med förslag till lagar om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar och temporär ändring av lagen om transportservice, RP 226/2021 rd).

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Taneli Puumalainen, avdelningschef, social- och hälsovårdsministeriet

Konsekvenser av personaldimensioneringen inom barnskyddet

RP 170/2021 – RSv 200/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp och utvärderar konsekvenserna av personaldimensioneringen inom barnskyddet, dels för tillgången till och tillhandahållandet av barnskyddstjänster och andra socialvårdstjänster, dels för tillgodoseendet av barnets bästa samt att det utifrån utvärderingen i förekommande fall vidtas åtgärder för att ändra lagstiftningen.

Social- och hälsovårdsministeriet har gett Institutet för hälsa och välfärd i uppgift att följa upp och bedöma mängden kunder både kvantitativt och kvalitativt och anvisat finansiering. Detaljerna preciseras under våren 2022.

Susanna Hoikkala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Intyg som beviljas vid inresa och som kan jämföras med covidintyg

RP 226/2021 rd – RSv 229/2021 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt bereder och lämnar en proposition till riksdagen med förslag till bestämmelser med stöd av vilka det i samband med inresa utfärdas intyg som kan jämföras med covidintyg för personer som anländer till Finland med ett intyg enligt 16 a § 1 mom. 1 och 3 punkten i lagen om smittsamma sjukdomar.

Social- och hälsovårdsministeriet har påbörjat beredningen av ärendet.

Taneli Puumalainen, avdelningschef, social- och hälsovårdsministeriet

13 Ekonomiutskottet

Lagstiftningen om upphandlingsförfarandet

RP 108/2016 rd – RSv 239/2016 rd

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att precisera lagstiftningen inom de olika sektorerna och då särskilt beaktar verksamhetsförutsättningarna för avfallshanteringsbranschen och social- och hälsovården.

3. I de lagstiftningsprojekt i de olika sektorerna som svaret på det första uttalandet hänvisar till beaktas också kvaliteten på de köpta tjänsterna och andra omständigheter i anslutning till upphandlingarnas innehåll. När det gäller avfallslagen är miljöministeriet det ansvariga ministeriet. I lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) finns omfattande bestämmelser om upphandling av tjänster från privata tjänsteproducenter som är mer bindande än den gällande upphandlingslagens bestämmelser. I fråga om lagen om välfärdsområden bär finansministeriet ansvaret och i fråga om lagen om ordnande av social- och hälsovård bär social- och hälsovårdsministeriet ansvaret. I och med ändringen av lagen om offentlig upphandling och koncession, som trädde i kraft den 1 juli 2021, kommer ändringen i fråga om ramavtal att underlätta tjänsteupphandling i form av omfattande samordnade upphandlingar.

Riikka Hietanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

3. Regeringens proposition om en reform av ordnandet av social- och hälsovården (RP 241/2020) har godkänts i riksdagen den 21 juni 2021. Enligt lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) ska välfärdsområden i stället för kommuner, sjukvårdsdistrikt och specialomsorgsdistrikt ha ansvaret för att ordna social- och hälsovården. Välfärdsområdena är större aktörer än kommunerna och har därför bättre möjligheter att se till att kunderna får tillräckliga tjänster på lika villkor. På samma sätt som kommunerna i dag kan välfärdsområdena själva eller i samarbete med andra välfärdsområden producera de tjänster som omfattas av deras organiseringsansvar, eller också kan de enligt avtal skaffa tjänsterna av andra tjänsteproducenter. Dessutom kan välfärdsområdet införa servicesedlar för bestämda tjänster i enlighet med lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009). Gällande avtal om köp av tjänster och förbindelser som gäller servicesedlar överförs från kommunerna till välfärdsområdena. Förslaget till lag om ordnande av social- och hälsovård innehåller bestämmelser om anskaffning av social- och hälsovårdstjänster från privata tjänsteproducenter. Bestämmelserna i den lagen tillämpas utöver bestämmelserna i upphandlingslagen. I lagen om ordnande av social- och hälsovård föreskrivs

om förutsättningarna för anskaffning av tjänster och arbetskraft inom social- och hälsovården och om kraven på producenterna av köpta tjänster när de producerar tjänster för välfärdsområdena.

Pirjo Kainulainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

3. I 145 a § i avfallslagen, som trädde i kraft vid ingången av 2019, föreskrivs det med avvikelse från lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) att den andel försäljning till utomstående som begränsar verksamhet som bedrivs på marknadsvillkor och som tillämpas på anknutna enheter och upphandlande enheter inom den kommunala avfallshanteringen ska vara tio procent till och med den 31 december 2029 och från och med den 1 januari 2030 en fast andel på fem procent. Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram ska avfallslagen ändras så att gränsen för försäljning till utomstående när det gäller kommunala avfallshanteringsaktörer är fortsatt 10 procent även efter den 1 januari 2030.

Regeringens proposition om ändring av avfallslagen och vissa andra lagar som avser genomförandet av EU:s avfallslagstiftningspaket (40/2021 rd) godkändes i riksdagen den 23 juni 2021, och lagarna trädde i kraft den 19 juli 2021. Lagändringarna kompletterades med omfattande bestämmelser på förordningsnivå som trädde i kraft den 1 december 2021. Den reviderade avfallslagstiftningen får betydande konsekvenser för kommunernas uppgifter inom avfallshanteringen och de kommunala avfallshanteringsbolagens omsättning. Dessa ändringar bör beaktas vid bedömningen av konsekvenserna av ovannämnda åtgärd i regeringsprogrammet. Miljöministeriet inledde bedömningen av konsekvenserna av åtgärden i ljuset av den reviderade lagstiftningen hösten 2021. Konsekvenserna med avseende på klimatneutralitet bedöms i en utredning som genomförs av Konkurrens- och konsumentverket och som planeras bli klar i början av 2022. Målet är att de behövliga lagändringarna ska kunna beredas utifrån konsekvensbedömningen senast under 2022.

Riitta Leinen, miljöråd, miljöministeriet

4. Riksdagen förutsätter att regeringen i lagstiftningen om social- och hälso-tjänster ser till att boendeservice för äldre och för personer med funktionsnedsättning ordnas på ett mänskligt och kundorienterat sätt.

4. Bestämmelserna för att säkerställa kvaliteten i social- och hälso-tjänsterna har bedömts i samband med reformerna av servicen för personer med funktionsnedsättning och äldre. Det centrala målet med den nya lagen om funktionshinderservice skulle ha varit att trygga ändamålsenliga och högklassiga tjänster för personer med funktionsnedsättning.

Social- och hälsovårdsministeriet var det ansvariga ministeriet i ärendet. Reformen har framskridit i enlighet med regeringsprogrammet, och avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen i början av hösten 2022.

Riikka Hietanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

4. Socialvårdslagstiftningen innehåller ett flertal lagar som betonar en tjänsteprocess där kundens individuella behov beaktas, det vill säga en ändamålsenlig utredning och bedömning av behovet av tjänster, upprättande av en tjänsteplan utgående från denna bedömning samt ordnande och praktisk produktion av tjänster enligt det beslut som fattats utgående från bedömningen. Även tjänsternas varaktighet ska beaktas när servicehelheter byggs upp. Denna skyldighet gäller också beslut och avgöranden om upphandlingen av boendeservicen för personer med funktionsnedsättning och äldre, inklusive beslut om längden på upphandlingsavtalen. Enligt 108 § i upphandlingslagen ska upphandlingsenheten beakta lagstiftningen om den aktuella tjänsten vid upphandling av social- och hälsovårdstjänster. Bestämmelserna för att säkerställa kvaliteten i social- och hälso-tjänsterna har bedömts i samband med de pågående reformerna av servicen för personer med funktionsnedsättning och äldre. Det centrala målet med den nya lagen om funktionshinderservice skulle ha varit att trygga ändamålsenliga och högklassiga tjänster för personer med funktionsnedsättning.

En proposition med förslag till en ny lag om funktionshinderservice bereddes under 2021, och avsikten är att propositionen ska överlämnas till riksdagen i början av hösten 2022. Institutet för hälsa och välfärd har dessutom lagt fram förslag på hur modellen för personlig budget i praktiken kan genomföras i ordnandet av service för personer med funktionsnedsättning och äldre. Med personlig budget avses ett system för ordnande av socialservice för personer med funktionsnedsättning, där personerna väljer och skaffar tjänster utifrån en personlig budget som de har beviljats. Målet med modellen är att främja ordnandet av socialservice för personer med funktionsnedsättning på ett individuellt sätt som beaktar olika livssituationer. I syfte att se över tjänsterna för äldre och förbättra tjänsternas kvalitet har regeringen i december lämnat en proposition (RP 231/2021 rd) med förslag till lagar om ändring av socialvårdslagen och lagen om stödande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre.

Jaana Huhta, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet
Sirkka Sivula, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Minska överskudsättningen och relaterade problem

RP 230/2018 rd – RSv 284/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer hur regleringen av priserna på konsumentkrediter inverkar på utbudet och priserna på konsumentkrediter med oskäligena kostnader och vid behov vidtar omedelbara åtgärder.

1. Statsminister Sanna Marins regeringsprogram innehåller brett upplagda åtgärder för att ingripa i överskudsättningen bland privatpersoner. Justitieministeriet samordnar dessa åtgärder.

Vid justitieministeriet har inletts ett projekt i syfte att bereda permanenta ändringar i bestämmelserna om konsumentkrediter. Ändringarna bereds av en arbetsgrupp, vars mandatperiod började den 1 augusti 2021 och upphör den 28 februari 2022. En separat uppföljningsgrupp har tillsatts för att följa upp och bedöma arbetsgruppens arbete. Arbetsgruppen ska i enlighet med sitt uppdrag bland annat bereda ett förslag som går ut på att införa ett permanent räntetak även för sådana avtal om fortlöpande kredit som ingåtts före den 1 september 2019, till den del det är fråga om nya uttag som görs efter att lagen trätt i kraft. Arbetsgruppen ska också utreda möjligheterna att sänka räntetaket permanent. Regeringen ska överlämna en proposition om detta till riksdagen hösten 2022.

Sofia Aspelund, lagstiftningsråd, justitieministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt bedömer utvecklingsbehoven i fråga om det skyddade beloppet vid utsökning och nivån på de nödvändiga levnadskostnader för gäldenären som ska beaktas i bedömningen av gäldenärens betalningsförmåga vid skuldsanering för privatpersoner, och att statsrådet bereder de lagändringar som behövs.

2. En utredning i enlighet med regeringsprogrammet om en höjning av det skyddade beloppet vid utsökning och alternativa sätt att förbättra ställningen för gäldenärer med små inkomster har gjorts som ett projekt inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet. En rapport om utredningen har publicerats den 26 maj 2021 (endast på finska), "Ulosottovelka, sosiaaliturva ja työn tarjonta"⁶¹. Justitieministeriet har begärt yttranden om forskningsrapporten av intressentgrupper och sakkunniga. För närvarande bedöms utifrån rapporten och de remissvar som inkommit vilket som är det bästa sättet att underlätta situationen för utsökningsgäldenärer med små inkomster.

61 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-158-2>

En arbetsgrupp tillsatt av justitieministeriet har bedömt behovet av ändringar i lagen om skuldsanering för privatpersoner, inklusive nivån på gäldenärens nödvändiga levnadskostnader, och föreslår att en nivåhöjning ska införas. Nivåhöjningen föreslås träda i kraft 2022 samtidigt som de övriga ändringarna i fråga om skuldsanering träder i kraft.

Mari Aalto, lagstiftningsråd, justitieministeriet
Terhi Salmela, regeringsråd, justitieministeriet

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet snabbt vidtar behövliga legislativa och andra åtgärder för att effektivisera förebyggandet och minskandet av problemet med skuldsättning bland konsumenterna bland annat genom att bedöma om tiden för lagring av uppgifter om betalningsstörningar är lämplig, genom att utreda möjligheterna att begränsa reklam för konsumentkrediter utan säkerhet med höga räntor och genom att utreda möjligheterna att förbättra tillgången på social kreditgivning.

3. I regeringsprogrammet står bland annat att ett positivt kreditregister kommer att införas under regeringsperioden. Samtidigt förkortas den tid som betalningsanmärkningar är i kraft.

Justitieministeriet tillsatte i mars 2020 en styrgrupp och två arbetsgrupper under den för att bereda ett positivt kreditregister och den lagstiftning det kräver. Propositionsutkastet har färdigställts vid justitieministeriet i tätt samarbete med finansministeriet. Regeringens proposition innehåller ett lagförslag om det nya registret med detaljerade bestämmelser om vilka kreditupplysningar om fysiska personer registret ska innehålla och för vilka ändamål de kan lämnas ut. Personuppgiftsansvarig är Skatteförvaltningens Inkomstregisterenhet. Avsikten är att propositionen ska överlämnas till riksdagen i början av vårsessionen 2022.

När det gäller tiden för lagring av uppgifter om betalningsstörningar har riksdagen efter sitt uttalande som refereras ovan i det fjärde uttalandet i sitt svar RSv 69/2020 rd förutsett att statsrådet påskyndar lagstiftningen om registret över betalningsanmärkningar så att de som på behörigt sätt har betalat de belopp som ligger till grund för en anmärkning ska avföras ur registret inom en månad efter betalningen. En regeringsproposition (RP 109/2021 rd) med förslag till lag om ändring av kreditupplysningslagen, bland annat när det gäller tiden för lagring av uppgifter om betalningsstörningar, överlämnades till riksdagen i slutet av juni 2021. Propositionen behandlas fortfarande i riksdagen.

När det gäller reklam för konsumentkrediter kan det konstateras att det vid justitieministeriet har inletts ett projekt i syfte att bereda permanenta ändringar i bestämmelserna om konsumentkrediter. Ändringarna bereds av en arbetsgrupp, vars mandatperiod började den 1 augusti 2021 och upphör den 28 februari 2022. En separat uppföljningsgrupp har

tillsatts för att följa upp och utvärdera arbetsgruppens arbete. Arbetsgruppen ska i enlighet med sitt uppdrag bland annat införa striktare bestämmelser om reklam för konsumentkrediter. Regeringen ska överlämna en proposition om detta till riksdagen hösten 2022.

Virpi Koivu, lagstiftningsråd, justitieministeriet
Sofia Aspelund, lagstiftningsråd, justitieministeriet

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt börjar utreda och bereda lagstiftning som möjliggör tillräckliga och effektiva befogenheter för Finansinspektionen att övervaka och sanktionera verksamheten hos de som erbjuder snabblån med höga räntor.
5. Riksdagen förutsätter att statsrådet utarbetar en grundlig utredning om huruvida systemet med snabblån överhuvudtaget är behövligt och lämpligt, och på grundval av utredningen vidtar de legislativa och andra åtgärder som ärendet kräver.

4. och 5. Finansministeriet har utifrån ett arbetsgruppsbetänkande som publicerades i september 2019, Utredning av metoder för att förebygga överskuldsättning hos hushåll⁶², berett ett utkast till regeringsproposition om vissa verktyg för tillsynen över makrostabiliteten. Regeringspropositionen ska lämnas till riksdagen våren 2022. Propositionen innehåller också ett förslag om att överföra tillsynen över företag som erbjuder snabblån med höga räntor från Regionförvaltningsverket i Södra Finland till Finansinspektionen.

Jaakko Weuro, lagstiftningsråd, finansministeriet

Sluta konkurrensupphandla assistans och stöd som är nödvändiga för personer med funktionsnedsättning

MI 2/2018 rd – RSk 46/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet utnämner en expertgrupp med företrädare för initiativtagarna till medborgarinitiativet och funktionshindersorganisationerna med uppdraget att så snart som möjligt bedöma och bereda behövliga lagstiftningsändringar för att säkerställa delaktighet och rättsmedel för personer med funktionsnedsättning vid beslut som gäller dem själva. Dessutom ska expertgruppen utreda behoven att ändra social- och hälsovårdstjänsterna och upphandlingslagstiftningen samt rådgivningen och

62 Finansministeriets publikationer 2019:56, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-038-9>

anvisningarna om dem i syfte att förbättra upphandlingen av tjänster inom social- och hälsovården, inbegripet tjänster som Folkpensionsanstalten ska ordna. Behövliga lagstiftningsändringar ska lämnas till riksdagen så snart som möjligt.

1. Arbetsgruppen för tryggnad av delaktigheten för personer med funktionsnedsättning i funktionshinderservice (delaktighetsarbetsgruppen) tillsattes i december 2019 och utförde sitt uppdrag under våren och hösten 2020 med en paus på grund av coronaviruset. Delaktighetsarbetsgruppen bedömde och beredde förslag till bestämmelser om delaktigheten för personer med funktionsnedsättning samt rättsmedel i samband med bedömningen av servicebehovet och valet av sättet att ordna tjänsterna. Arbetsgruppens rapport Tryggnad av delaktighet för personer med funktionsnedsättning i funktionshinderservice är ute på remiss fram till den 15 februari 2021. Beredningsarbetet fortsatte med beaktande av de remissvar som inkommit om rapporten som en del av beredningen av regeringspropositionen om den nya lagen om funktionshinderservice. Målet är att regeringens proposition med förslag till lag om funktionshinderservice ska lämnas till riksdagen hösten 2022.

Kirsi-Maria Malmlund, jurist, social- och hälsovårdsministeriet
Sirkka Sivula, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

1. Enligt programmet för statsminister Sanna Marins regering ska funktionaliteten hos de tjänster som Folkpensionsanstalten ordnar utredas och variationen i praxis vid konkurrensutsättning av taxiresor ersatta av Folkpensionsanstalten ses över. Avvecklandet av flerkanalsfinansieringen bereds separat i samband med social- och hälsovårdsreformen.

När det gäller rehabiliteringen och taxiresorna påverkas bedömningen av utvecklingsbehoven också av besluten om tidsplanen för avvecklingen av flerkanalsfinansieringen och de beslut som fattas under beredningen.

Åren 2021–2022 pågår vid Folkpensionsanstalten ett försök som går ut på att till viss del ersätta anbudsförandet med ett registreringsförfarande i fråga om rehabilitering. Målet med försöket är att utreda hur registreringsförfarandet lämpar sig som system för att organisera rehabiliteringstjänster. Tills vidare har två rehabiliteringstjänster valts till försöket. Försöket producerar information som behövs för utvecklingen av upphandlingarna.

Anu Kangasjärvi, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet
Milja Tiainen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

1. Arbets- och näringsministeriet svarar för upphandlingslagstiftningen och ändringsbehoven i den, och för åtgärder som föranleds av regeringsprogrammets skrivningar om detta. I enlighet med regeringsprogrammet har eventuella behov av ändringar i den gällande upphandlingslagen utretts och utreds i samband med social- och hälsovårdsreformen, och arbets- och näringsministeriet deltar och har deltagit i beredningen av totalreformen av social- och hälsovården där upphandlingsfrågorna behandlas på lämpligt

sätt. Finansministeriet har för att främja upphandlingens samhällseffekter tillsatt ett åtgärdsprogram och samarbetsforum för offentlig upphandling där ministerierna är företrädare.

Social- och hälsovårdsministeriet bereder en reform av lagen om funktionshinderservice, och målet är att regeringens proposition ska lämnas under 2022. Funktionshinderorganisationernas synpunkter har hörts omfattande i beredningen. I fråga om vårdreformen har lagstiftningen om ordnande av social- och hälsovård och om välfärdsområden trätt i kraft den 1 juli 2021, och den innehåller också detaljerade bestämmelser om upphandlingen av social- och hälsovårdstjänster.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Riikka Hietanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att delaktigheten och självbestämmanderätten för personer med funktionsnedsättning stärks när ny lagstiftning om klienters och patienters självbestämmanderätt bereds.

2. Arbetsgruppen för tryggnad av delaktigheten för personer med funktionsnedsättning i funktionshinderservicen (delaktighetsarbetsgruppen) tillsattes i december 2019 och utförde sitt uppdrag under våren och hösten 2020 med en paus på grund av coronaviruset. Delaktighetsarbetsgruppen bedömde och beredde förslag till bestämmelser om delaktigheten för personer med funktionsnedsättning samt rättsmedel i samband med bedömningen av servicebehovet och valet av sättet att ordna tjänsterna. Arbetsgruppens rapport Tryggnad av delaktighet för personer med funktionsnedsättning i funktionshinderservice är ute på remiss fram till den 15 februari 2021. Beredningsarbetet fortsätter i samband med beredningen av regeringens proposition om en reform av funktionshinderservicen. Målet är att propositionen ska lämnas till riksdagen senast hösten 2022.

En reform av lagstiftningen om självbestämmanderätt ingår i regeringsprogrammet. Det var inte möjligt att aktivt arbeta på beredningen av lagstiftningen under 2020–2021 på grund av anhopningen av covid-19-relaterade lagar. Beredningen av lagstiftningen fortsätter under 2022. Social- och hälsovårdsministeriet har emellertid den 7 oktober 2021 tillsatt en uppföljningsgrupp med uppgiften att främja självbestämmanderätten för klienter och patienter. Den brett sammansatta gruppen har till uppgift att stödja beredningen av lagstiftning som gäller klienternas och patienternas rättigheter, producera expertis och delta i bedömningen av olika alternativ och förslag samt deras konsekvenser.

Sirkka Sivula, jurist, social- och hälsovårdsministeriet
Kirsi Ruuhonen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder om, och samtidigt säkerställer, att lagstiftningen om förutsättningarna för att tillhandahålla service till personer med funktionsnedsättning, exempelvis kraven på verksamhetslokaler, är ändamålsenlig och att anknytande besluts- och tillsynspraxis är enhetlig för att alla tjänsteanvändare ska bemötas lika och tjänstetillhållarna ha likvärdiga konkurrensvillkor.

3. Beredningen av lagstiftningen om tillsynen över social- och hälsovården har fortsatt. Enligt förslaget ska det i lagen föreskrivas om bland annat de villkor som serviceproducenten och verksamheten ska uppfylla, inklusive lokaler, verksamhetsmiljö och utrustning, samt om de kvalitetskrav som ställs på servicen och om ansvaret för servicens kvalitet. I styrningen av Valvira och regionförvaltningsverken före lagändringarna betonades och betonas fortsättningsvis vikten av enhetlig avgörandepraxis och enhetlig tillämpning av lagstiftningen.

Sirkka Sivula, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Gruvlagen Nu – Initiativ till ändring av gruvlagen

MI 7/2019 rd – RSk 40/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i revideringen av gruvlagstiftningen beaktar synpunkterna i ekonomiutskottets betänkande om initiativet samt genomförandet av målen i regeringsprogrammet.

1. Projektet för att utveckla gruvlagen inleddes 2019 och utgår från statsminister Sanna Marins regeringsprogram och ekonomiutskottets betänkande om medborgarinitiativet (MI 7/2019 rd – RSk 40/2020 rd) samt JD Pekka Vihervuoris utredning om hur lagstiftningen om gruvdrift fungerar (2019). Riksdagens skrivelse om medborgarinitiativet överensstämmer med ekonomiutskottets betänkande.

Regeringens proposition bereds vid arbets- och näringsministeriet som tjänsteuppdrag, men en arbetsgrupp med bred representation har tillsatts som stöd för beredningen, och flera möjligheter har ordnats för allmänheten att framföra sina synpunkter. Tidsplanen för lagprojektet förlängdes hösten 2020 och därefter på nytt vid årsskiftet 2020–2021, och regeringens proposition förväntas bli klar under våren 2022.

Utredningar av både statsrådets kansli och ministeriet är eller kommer att bli tillgängliga som stöd för beredningen. Till exempel utreds införandet av en intressejämförelse enligt ekonomiutskottets betänkande.

Eeva-Maija Puheloinen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen tar hänsyn till att gruvmineraler är unika naturresurser för vars utvinning samhället bör få en skälig ersättning, och den förutsätter att en gruvskatteutredning enligt regeringsprogrammet görs noggrant och i rask takt på så sätt att riksdagen får tillräckligt med tid att behandla lagstiftningsreformerna om gruvbeskattning under innevarande regeringsperiod.

2. Finansministeriet har tillsatt en arbetsgrupp som ska bereda genomförandet av gruvskatten utifrån ett forskningsprojekt som färdigställdes under våren 2021. Arbetsgruppen har till uppgift att bedöma om de olika skattealternativen är ändamålsenliga och genomförbara och vilka huvudsakliga konsekvenser de får. Utgående från bedömningspromemorian kan regeringen fatta beslut om en modell för genomförande av gruvskatten som kan användas som grund för beredningen av regeringens proposition om gruvskatt. Avsikten är att arbetsgruppen ska färdigställa sitt arbete före sommaren 2022.

Ella Luikku, skattesakkunnig, finansministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen i syfte att garantera en tillståndsberedning av hög kvalitet avdelar tillräckliga resurser till de myndigheter som handlägger tillstånd för gruvor och att regeringen sörjer för öppen information om beredningen.

3. Regionförvaltningsverken är de ämbetsverk inom finansministeriets förvaltningsområde som handlägger tillståndsansökningar för gruvdrift i en tillståndsprocess enligt miljöskyddslagstiftningen. Tillstånden handläggs inom ansvarsområdena för miljö tillstånd vid regionförvaltningsverken i Södra Finland, Östra Finland, Västra och Inre Finland och Norra Finland. Regionförvaltningsverket i Norra Finland som omfattar landskapen Norra Österbotten, Kajanaland och Lappland får särskilt många tillståndsansökningar som gäller gruvdrift.

Resurserna för ansvarsområdena för miljö tillstånd vid regionförvaltningsverken har hållits på ungefär samma nivå som tidigare: under det första verksamhetsåret 2010 var antalet årsverken 136, och år 2021 var det 143. Antalet inledda miljö tillståndsärenden varierar rätt kraftigt från år till år. Under 2019 och 2020 inleddes över 1 000 ansökningar per år, men 2021 endast cirka 800 ansökningar. När det gäller miljö tillstånd inom gruvdrift har 55

ansökningar inlets 2019, 15 ansökningar 2020 och 20 ansökningar 2021. Två tredjedelar av alla ansökningar om miljötillstånd inom gruvdrift inlämnades till och behandlades av regionförvaltningsverket i Norra Finland.

Som en del av regionförvaltningsverkens resultatstyrning följer och ansvarar finansministeriet också för resurserna till ansvarsområdena för miljötillstånd i samarbete med miljöministeriet. Finansministeriet anser att det inom ramen för den gällande lagstiftningen inte finns några särskilda resursrelaterade risker i tillståndsprocessen för gruvor vare sig när det gäller handläggningens kvalitet eller hastighet, utan att uppgifterna och målen samt de anvisade resurserna i nuläget befinner sig i jämvikt. Uppfattningen bygger på uppgifter som ministeriet fått i samband med resultatstyrningsprocessen från såväl officiella verksamhetsberättelser som den kontinuerliga kommunikationen och informationsutbytet med ämbetsverken, och på en omfattande gemensam utredning 2019 av finansministeriet, miljöministeriet, Finlands miljöcentral och regionförvaltningsverken om verksamheten inom ansvarsområdena för miljötillstånd.

Finansministeriet anser att frågan i sig ständigt bör följas och bedömas som en del av resultatstyrningen liksom ämbetsverkens verksamhet och resurstilldelning i övrigt, men att den för närvarande inte föranleder några åtgärder.

I regionförvaltningsverkens handläggning av miljötillstånd säkerställs beredningsinformationens öppenhet främst med hjälp av databasen över vatten- och miljötillstånd. Den elektroniska tjänsten är tillgänglig för alla utan inloggning på adressen <https://ylupa.avi.fi/sv-FI>. I databasen finns i elektronisk form alla ärenden som inlets vid regionförvaltningsverket, kungörelser för ansökningar i hörandefasen och offentliga ansökningshandlingar samt regionförvaltningsverkets miljö- och vattentillståndsbeslut sedan 2014.

Mikko Saarinen, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

3. Ansökningarnas offentlighet bestäms enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). I 24 § i gruvförordningen (391/2021) behandlas ansökningsuppgifternas offentlighet:

Tillståndssökanden ska i tillståndsansökan meddela sin motiverade uppfattning om till vilka delar tillståndsansökan och dess bilagor innehåller uppgifter som ska sekretessbäggas enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) eller någon annan lagstiftning.

Sökanden ska i den mån det är möjligt i samband med ansökan lämna in ett allmänt sammandrag av de uppgifter enligt 1 mom. som finns i ansökan och som kan läggas fram för allmänheten.

I samband med beredningen av den nya gruvlagen ska gruvmyndigheternas resurser bedömas och deras tillräcklighet säkerställas.

Eeva-Maija Puheloinen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

4. Riksdagen förutsätter att regeringen genom lagstiftning som styr gruvdriften dels tydligare säkerställer skyddet av områden som är viktiga för andra näringar eller boende eller som har oersättliga naturvärden, dels ser till att praxis för ersättningar till dem som orsakas olägenheter är rättvis.

4. "Enligt ekonomiutskottets betänkande bör frågan om skydd granskas i samband med revideringen av naturvårdslagen, som hör till miljöministeriets förvaltningsområde."

Eeva-Maija Puheloinen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

- 5 Riksdagen förutsätter att regeringen i tidsplanen för beredningen av gruvlagsreformen beaktar effekter av Ceta på målen för beredningen.

5. Vid beredningen av regeringens proposition om gruvlagen har konsekvenserna av de föreslagna ändringarna granskats med beaktande av Ceta-avtalet och dess eventuella ratificering. En utredning som ministeriet beställt under beredningsprocessen används i beredningen av regeringens proposition, liksom även en utredning som ministeriet beställt tidigare. I beredningsfasen har och kommer dessutom statsförvaltningens experter på handelsavtal att konsulteras om olika möjliga konsekvenser. Ratificeringssituationen i medlemsländerna följs upp.

Eeva-Maija Puheloinen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Ändring av 4 § och temporär ändring av 8 § i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet

RP 57/2020 rd – RSv 47/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet aktivt och noggrant följer utvecklingen av statens specialfinansieringsbolags exponeringar och lämnar ekonomiutskottet en utredning samt vid behov bereder ändringar i lagstiftningen för att säkerställa en ändamålsenlig nivå på och utveckling av fullmakterna senast under höstsessionen 2022.

I lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet har 4 § och 8 § ändrats genom lag 402/2020. Lagändringen trädde i kraft den 1 juni 2020. Lagen reglerar Finnvera Abp:s (nedan Finnveras) så kallade inhemska finansieringsverksamhet. Lagändringen förberedde och förbättrade Finnveras förutsättningar att bemöta eventuella utmaningar i företagsfinansieringen till följd av coronapandemin. Ändringen av 4 § effektiviserade behandlingen av garantier som beviljas stora företag under undantagsförhållanden genom att kravet på arbets- och näringsministeriets samtycke när kreditbeloppet överstiger 35 miljoner euro ströks ur lagen. Ändringen av 8 § höjde det maximala beloppet av Finnveras inhemska finansiering från 4,2 miljarder euro till 12 miljarder euro.

Arbets- och näringsministeriet har aktivt följt utvecklingen av Finnveras exponeringar. Finnvera rapporterar till ministeriet om finansieringsansökningarnas belopp, finansieringsbesluten och beslut om ändringar i gällande finansieringsbeslut (inklusive uppskov med amorteringar). Efterfrågan på finansiering var störst i mars–april 2020 (särskilt på uppskov med amorteringar), varefter läget stabiliserats. Finnvera publicerar också aktuell information om sin finansieringsverksamhet för SMF- och midcapföretag på sin webbplats⁶³.

Höjningen av Finnveras låne- och borgensbefogenheter säkerställde att företagsfinansieringen fungerar i Finland under coronapandemin. Höjningarna utgjorde också en stark signal om att staten för sin del värnar om företagets finansiering under pandemin. Finlands banksystem har fungerat väl även under pandemin och Finnveras befogenheter har inte behövts fullt ut. Finnvera beviljade inom ramen för sin inhemska finansiering lån och borgen för 1,4 miljarder euro år 2020 och för 1,5 miljarder euro år 2021. År 2020 beviljades finansiering i form av lån och borgen till ett 43 procent lägre belopp och år 2021 till ett 3 procent lägre belopp än vad som uppskattats enligt det försiktiga scenariot i regeringens proposition. Ansvarsstocken i fråga om kredit- och borgensförlostförbindelser var 2,5 miljarder euro den 31 december 2020 och 2,7 miljarder euro den 31 december 2021. Finnveras beredskap att bemöta eventuella utmaningar inom företagsfinansieringen till följd av coronapandemin har förlängts till år 2022. Förhoppningsvis kommer företagets tro på investeringar framöver att stärkas och efterfrågan på företagsfinansiering växa. Då behöver Finnvera och bankerna sannolikt också dela på riskerna. Ministeriet bedömer på nytt under 2022 vilken nivå på Finnveras befogenheter som är ändamålsenlig under de kommande åren. Senast under höstsessionen 2022 utarbetar arbets- och näringsministeriet en utredning för ekonomiutskottet och bereder vid behov lagändringar för att säkerställa en lämplig nivå för Finnveras befogenheter.

Jyrki Orpana, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

63 <https://www.finnvera.fi/swe/finnvera/finnvera-i-korthet/finansieringsverksamhet>

Temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen

RP 234/2020 rd – RSv 212/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet utifrån en heltäckande analys och en internationell jämförelse noggrant bedömer om bestämmelserna om konsumentkrediter bör ändras permanent. I denna bedömning ska man särskilt granska en effektiv påföljdsreglering och möjligheten att låta gamla krediter med hög ränta omfattas av bestämmelser som säkerställer en mer måttfull räntenivå.

Vid justitieministeriet har inletts ett projekt i syfte att bereda permanenta ändringar i bestämmelserna om konsumentkrediter. Ändringarna bereds av en arbetsgrupp, vars mandatperiod började den 1 augusti 2021 och upphör den 28 februari 2022. En separat uppföljningsgrupp har tillsatts för att följa upp och utvärdera arbetsgruppens arbete. Arbetsgruppen ska i enlighet med sitt uppdrag bland annat bereda ett förslag som går ut på att införa ett permanent räntetak även för sådana avtal om fortlöpande kredit som ingåtts före den 1 september 2019, till den del det är fråga om nya uttag som görs efter att lagen trätt i kraft. Arbetsgruppen ska också utreda möjligheterna att sänka räntetaket permanent och skärpa lagstiftningen om marknadsföringen av krediter. Regeringen ska överlämna en proposition om detta till riksdagen hösten 2022.

Sofia Aspelund, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Temporär ändring av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet

RP 22/2021 rd – RSv 13/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att tillämpningsområdet för de stödinstrument som inrättats med anledning av coronapandemin på ett jämlikt sätt omfattar de olika aktörerna inom förplägnadsbranschen.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet i den kommande lagstiftningen beaktar förplägnadsrörelsernas och olika restaurangutrymmens olika riskprofiler i fråga om smittspridning.
3. Riksdagen uppmanar statsrådet att i den kommande lagstiftningen efter nedstängningsperioden på tre veckor överväga möjligheten att avgränsa det regionala tillämpningsområdet på en mer detaljerad nivå än på landskapsnivå.

1–3. I beredningen av de förordningar som statsrådet utfärdat med stöd av den temporära ändringen av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (184/2021) bedömdes möjligheterna att noggrannare avgränsa restriktioner som gäller förplägnadsrörelser och olika restaurangutrymmen på en mer detaljerad nivå än på landskapsnivå. Statsrådets förordning överlämnades till riksdagen för behandling, för att riksdagen skulle kunna besluta om förordningarnas giltighet (Ö 3/2021 rd). I bedömningen av restriktionernas nödvändighet och proportionalitet drogs slutsatsen att det inte i det rådande epidemiläget var möjligt att noggrannare avgränsa restriktionerna.

Med anledning av det svåra epidemiläget var det nödvändigt att förlänga skyldigheten för förplägnadsrörelser att hålla stängt, och statsrådet utfärdade en regeringsproposition om detta (RP 38/2021 rd). I beredningen av propositionen bedömdes möjligheten att noggrannare avgränsa restriktionerna på nytt. Eftersom det svåra epidemiläget förutsatte ett brådskande beredningsschema var det inte längre möjligt att föreslå en mer detaljerad avgränsning. I de temporära förordningar som statsrådet utfärdat med stöd av den lag som riksdagen antagit (257/2021) fastställdes särskilda restriktioner för förplägnadsrörelser och restaurangutrymmen på lagstiftningsteknisk nivå, men det ansågs vara nödvändigt att skyldigheten att hålla stängt skulle omfatta alla typer av förplägnadsrörelser och utrymmen. Restriktionerna avgränsades mer detaljerat än på landskapsnivå i fråga om stora och glest befolkade landskap. Statsrådets förordning och de ändringar som gjorts i denna överlämnades till riksdagen för behandling, för att riksdagen skulle kunna besluta om förordningarnas giltighet (Ö 5/2021 rd, Ö 6/2021 rd och Ö 7/2021 rd).

Förplägnadsrörelsernas verksamhet begränsas på grund av den epidemi som bröt ut under våren 2020 genom temporära bestämmelser i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2006). De temporära bestämmelsernas giltighetstid har förlängts och bestämmelsernas innehåll har ändrats genom ett flertal lagändringar som riksdagen antagit. I dessa ändringar har också den avgränsning av restriktioner som riksdagen förutsätter i sina uttalanden beaktats med hänseende till restriktionernas nödvändighet och proportionalitet samt verksamheternas riskbenägenhet.

Stängningen av förplägnadsrörelser har på det sätt som riksdagen förutsätter kompenseras med hjälp av de stödsystem som fastställs i lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (508/2020). Förplägnadsrörelser har med anledning av stängningsskyldigheten haft möjlighet att få lagstadgad ersättning för stängningen. Förplägnadsrörelser som inte omfattats av stängningsskyldigheten har haft möjlighet att ansöka om kostnadsstöd på samma villkor som andra företag som lidit på grund av epidemiläget.

Liisa Huhtala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Ändring av elmarknadslagen och 14 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden

RP 265/2020 rd – RSv 109/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder kompletterande bestämmelser om beräkningsgrunderna för skäligen avkastning inom ramen för EU-lagstiftningen om elmarknaden och EU-domstolens kommande rättspraxis.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet före valperiodens slut utifrån en beredning på bred bas och en heltäckande konsekvensbedömning utreder behoven av att ändra bestämmelserna om direktledningar för att möjliggöra energikooperativens verksamhet som en ändamålsenlig del av energisystemet.
3. Riksdagen förutsätter att arbets- och näringsministeriet följer genomförandet av lagändringarna och deras genomslag och lämnar en utredning om detta till riksdagen under nästa valperiod.

1–3. Europeiska unionens domstol meddelade den 2 september 2021 sin dom i fallet C-718/18, kommissionen mot Tyskland, som gällde genomförandet av bestämmelserna om den nationella tillsynsmyndighetens befogenheter i direktiven 2009/72/EG och 2009/73/EG. Unionens domstol godkände som helhet det överträdelseförfarande som kommissionen inledde mot Tyskland. Domstolen bekräftade att den uteslutande befogenhet som enligt de ovannämnda direktiven tillkommer den nationella tillsynsmyndigheten inte kan överföras till ett annat organ genom nationell lagstiftning, och att medlemsstaternas processuella autonomi ska stämma överens med de mål och skyldigheter som fastställs i direktiven. Domstolens avgörande bekräftade principen att metoderna för beräkning av överföringsavgifter för el inte kan regleras genom nationell lagstiftning.

De lagar som ingår i riksdagens svar trädde i kraft den 1 augusti 2021. Energimyndigheten fastställde den 15 december 2021 till följd av lagändringarna nya metoder för beräkning av överföringsavgifter för el för distributionsnätinnehavare. De fastställda beräkningsmetoderna gäller 1.1.2022–31.12.2023. Energimyndigheten uppskattade i sitt meddelande att den totala effekten av ändringarna av tillsynsmetoderna år 2022 kommer att leda till att distributionsnätverksamhetens avkastningsnivå sjunker med cirka 40 procent jämfört med de metoder som gällde tidigare.

Arbets- och näringsministeriet fortsätter att följa upp genomförandet av lagändringarna och deras genomslag.

Arbets- och näringsministeriet inleder en utredning över behoven av att ändra bestämmelserna om olika linjer under det första kvartalet av 2022.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

14 Framtidsutskottet

Statsrådets framtidsredogörelse, del 2 Lösningar i förändringen av arbete

SRR 5/2018 rd – RSk 48/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

5. som objekt för temaorienterad budgetering i anslutning till förändringen av arbetet, det finländska arbetets framtid och välfärdsekonomin väljer förebyggande av utslagning bland unga, utnyttjande av partiell arbetsförhet och välfärd.

Statsrådet har främjat en temaorienterad handlingsmodell i regeringsperiodens olika skeden, till exempel i regeringsprogrammet, budgeten och årsberättelsen. I början av 2019 färdigställdes en rapport av en arbetsgrupp som utredde olika synpunkter på temaorienterad budgetering. Att utveckla temaorienterad budgetering är en långsiktig process som förutsätter omsorgsfull planering samt sammanjämkning av olika temagranskningar.

I arbetsgruppsrapporten Pilotförsök med barnbudgetering och etablering av förfarandet: Arbetsgruppens betänkande om möjligheterna att utveckla barnbudgeteringen i statsbudgeten samt i kommunerna och välfärdsområdena⁶⁴ föreslogs en modell för genomförande av ett pilotförsök med barnbudgetering i statens budget för 2020. Barnbudgeteringen etableras som en del av budgetpropositionen från och med 2023.

I enlighet med arbetsgruppens förslag inkluderas i den allmänna motiveringen i budgetpropositionen en sammanfattande bedömning av barnbudgeteringen, som utöver en beskrivning av de anslag som de olika förvaltningsområdena anvisar för barnåldersklassen även innefattar en granskning av beskattningen. Arbetsgruppen funderade också på hur svåra samhällsliga problem, så kallade fenomen på fenomen, ska beaktas i pilotförsöket med barnbudgeteringen. Arbetsgruppen ansåg att det är befogat att fokusera särskilt på barn och unga som löper risk för att marginaliseras, eftersom det är fråga om ett samhällsviktigt så kallat elakt problem och det är särskilt viktigt att bekämpa ojämlikhet och polariserad välfärd bland barn.

64 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-502-5>

Trots att det centrala målet med de anslag som riktas till barnåldersklassen överlag är att främja jämlika möjligheter, innefattar barnbudgeteringsdelen av budgetpropositionen för 2022 en bedömning av behovet av separat finansiering som syftar till att stärka barnens jämlika möjligheter och stödja dem som är i en utsatt situation.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder med avseende på förebyggandet av marginalisering bland unga.

Piia Pekola, specialsakkunnig, finansministeriet

9. utvecklar framtidsredogörelsens genomslag så att beredningen av framtidsredogörelsen bättre kopplas till ministeriernas gemensamma och fortlöpande prognostisering; en publikation som samlar ministeriernas gemensamma och fortlöpande framtidsarbete kan tjäna som framtidsredogörelsens första del som bygger upp en samsyn; i framtidsredogörelsens andra del kan statsrådet enligt eget val bättre öppna upp något eller några av de fenomen som aktualiserats i utredningen; redogörelseförfarandet möjliggör samtidigt att också riksdagen kan ta ställning till både ministeriernas framtidsarbete och även statsrådets val av spetstema.

9. I enlighet med de åtgärder som riksdagen förutsätter har förfarandet med framtidsredogörelsen ändrats för att stärka redogörelsens genomslag. Framtidsredogörelsen lämnas till riksdagen i två delar. Dess syfte är att främja dialog och delaktighet.

I framtidsredogörelsens första del presenteras en gemensam förståelse av vår framtida omvärld som helhet på grundval av scenarioarbetet Kommande generationers Finland. Dessutom identifieras de viktigaste frågorna för de kommande åren. Trots den exceptionella coronatiden har gemensam utveckling, bred delaktighet och samarbete varit kännetecknande för beredningen. Framtidsredogörelsens första del baserar sig på statsrådets breda och tvärspektoriella samarbete. Ministeriernas gemensamma prognostiseringsarbetsgrupp har under samordning av statsrådets kansli fungerat som den centrala arbetsgruppen för framtidsredogörelsens första del, och ministeriernas representanter har involverat experter inom sina förvaltningsområden och nätverk. På så sätt har man skapat en ny verksamhetsmodell för statsrådets framsyns- och framtidsarbete och fördjupat det sektorsövergripande samarbetet. Prognostiseringsgruppen har även samarbetat med det nationella framsynsnätverket, olika experter och framsynslotsen. Den framsynsinformation som har tagits fram till redogörelsen som tjänstemannaarbete har ökat statsförvaltningens framsynsförmåga.

Enligt regeringsprogrammet ska regeringens strategiska beslutsfattande i större utsträckning än tidigare stödja sig på forskning och prognostiseringsdata. Förutsättningar skapas för en kraftfullare och bredare användning av scenarioarbetet Kommande generationers

Finland i statsrådets strategiska beredning. Beredningen av framtidsredogörelsens första del har lagt grunden för regeringens halvtidsöversyn. Utifrån scenarioarbetet har en omvärldsanalys utarbetats för statsrådets gemensamma framtidsöversikt. Den stöder ministeriernas översikter. Därtill fungerar scenarioarbetet som referensram vid utvecklandet av den kontunerliga bevakningen av omvärlden och skapar därmed proaktiv lägesmedvetenhet och stöder lägesbildsverksamheten. Scenarioarbetet stöder också identifieringen av teman för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet och stärker därigenom ledningen genom information. Scenarioarbetet kan även utnyttjas i ministeriernas egna planeringsprocesser.

Det finländska samhället har gjorts delaktigt i framtidsdebatten även på ett bredare sätt som en del av arbetet med framtidsredogörelsen. Statsrådets kansli har tillsammans med Stiftelsen Dialogpaus ordnat 50 dialoger om Finlands framtid. Dialoger ordnades med dialogpausmetoden på distans i olika delar av landet under ledning av Stiftelsen Dialogpaus och i samarbete med regionala och lokala aktörer. Till debatterna kallades olika generationer, i synnerhet unga personer, personer med olika könstillhörighet och bakgrund och människor vars vardag ser olika ut. Stärkandet av debatten och delaktigheten stöddes också av justitieministeriets Nationella demokratiprogram 2025, vars syfte är att främja delaktighet och ta fram nya former av interaktion mellan förvaltningen och civilsamhället.

Redogörelsen och dess beredning stöder regeringens löften om förnyelsen av politiken, till exempel dess löften om en långsiktig politik, om faktabaserat beslutsfattande, om ett nytt slags interaktion och om rättvisa mellan generationerna. Ministeriernas gemensamma prognostiseringsarbete stöder också löftet om kontinuerligt lärande inom förvaltningen.

Den andra delen av framtidsredogörelsen inleddes i januari 2022.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

Statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling: Mot ett klimatneutralt välfärdssamhälle

SRR 3/2020 rd – RSk 37/2021 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. framöver i redogörelsen om Agenda 2030 ger en mer detaljerad beskrivning av hur Finlands övriga politik för hållbar utveckling är kopplat till åtgärdsprogrammet Agenda 2030; säkerställer att det arbete som utförs i

olika kommissioner, paneler, råd, rundabordssamtal samt forsknings- och arbetsgrupper inom ramen för åtgärdsprogrammet Agenda 2030 bildar en synergistisk helhet och beaktas genuint; säkerställer de resurser som krävs för samordning, utförande och utvärdering av det sektorsövergripande och tvärssektoriella arbetet i anslutning till åtgärdsprogrammet Agenda 2030 vid statsrådets kansli och vid ministerierna samt även i fråga om andra centrala intressentgrupper, såsom kommissionen för hållbar utveckling, utvecklingspolitiska kommissionen, vetenskapliga paneler och medborgarråd

1. Statsrådet lämnade en redogörelse om genomförande av Agenda2030 år 2020. I redogörelsen beskrivs vilka åtgärder regeringen vidtagit för att främja Agenda2030, hur genomförandet har organiserats samt vilka mekanismer som använts för uppföljning och utvärdering av genomförandet. Samordningssekreteriatet för hållbar utveckling, som finns vid statsrådets kansli, samordnar statsrådets arbete för att främja Agenda2030 och underlättar det arbete som kommissionen för hållbar utveckling utför genom att samarbeta med Rundabordsforumet för klimatpolitik, Utvecklingspolitiska kommissionen, Hållbarhetspanelen och gruppen De ungas Agenda2030. De personalresurser som anvisats statsrådets generalsekretariat för hållbar utveckling har minskat väsentligt under de två senaste åren: i början av 2021 hade 3,5 årsarbetsverken reserverats för generalsekretariatet och 2022 endast 2 årsarbetsverken.

Statsrådet utfärdade 2019 en förordning (2019/168) som fastställer Utvecklingspolitiska kommissionens särskilda ställning och uppgifter. I förordningen föreskrivs om kommissionens ändamål, uppgifter, mandat, medlemmar, sekretariat och beslutsfattande. Utvecklingspolitiska kommissionens utgifter täcks med utrikesministeriets driftsanslag.

2. i politiken för hållbar utveckling betonar i synnerhet avkortningen av Finlands ekologiska skuld samt åtgärder som löser problemen med det strukturella underskottet i de offentliga finanserna, ökningen av den offentliga skulden, den försvagade försörjningskvoten samt problem i anknytning till den regionala koncentrationen och differentieringen av befolkningen, inklusive problem med ensamhet, psykiska problem och problem med bristande rörlighet

2. Hur den ekologiska skuldsättningen kan brytas är enligt regeringen en betydande fråga. Vår ekologiska skuld beror till stor del på överkonsumtion och förändringar i markanvändningen, och den miljöbelastning som dessa föranleder, samt den långsamma takt i vilken grön teknologi tas i bruk. Målet är att övergå till ett klimatneutralt samhälle som bygger på cirkulär ekonomi genom att minska konsumtionen och bestämma ett pris på miljörisker, integrera grön teknologi och frångå fossila energiformer. Samtidigt som Finland stärker sin cirkulära ekonomi och minskar sin konsumtion ska landet förbättra förmågan att följa hur

ekonomisk verksamhet påverkar naturkapitalet, och söka lösningar på hur naturkapitalet kan stärkas. Övergången till ett klimatneutralt samhälle som respekterar naturen kräver en systemisk förändring.

Regeringen publicerade i april 2021 sin [färdplan för hållbarhet](#). När det gäller ekonomisk hållbarhet strävar regeringen enligt färdplanen för hållbarhet efter att sysselsättningsgraden ska vara 75 procent och att ökningen av skuldkvoten ska ha upphört och vänt nedåt i mitten av decenniet. Potentiella samlade åtgärder för att stärka de offentliga finanserna som nämns i färdplanen för hållbarhet är att öka sysselsättningen, stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt, öka den offentliga förvaltningens produktivitet och främja kostnadseffektiva lösningar.

En strategi för psykisk hälsa, som är förenlig med statsminister Sanna Marins regeringsprogram och som sträcker sig fram till 2030, publicerades i början av 2020. Åtgärder enligt målen för strategin för psykisk hälsa genomförs bland annat som en del av programmet Framtidens social- och hälsocentral, inom ramen för vilket metoder som lämpar sig för förebyggande och behandling av de vanligaste psykiska störningarna införs inom skol- och studerandehälsovården. I anslutning till strategin för psykisk hälsa genomförs också ett program för god psykisk hälsa i arbetslivet, som går ut på att förbättra arbetsplatsernas beredskap att stärka arbetstagarnas psykiska hälsa. Främjandet av psykisk hälsa är ett område som beaktas bland annat i handlingsplanen Hyvinvointia kaikille, genomförandeplanen för barnstrategin, regeringens proposition om vårdgaranti och programmet för utveckling av barn- och familjetjänster.

Att främja människornas hälsa och välbefinnande går hand i hand med att fästa vikt vid deras motionsvanor och kost. Förvaltningsövergripande åtgärder genomförs inom ramen för olika program och projekt. Folkhälsodelegationen, som sorterar under social- och hälsovårdsministeriet, samordnar genomförandet av statsrådets principbeslut Främjande av välfärd, hälsa och säkerhet 2030. I detta arbete läggs stor vikt vid att förebygga folksjukdomar bland annat med hjälp av rådgivning om levnadssätt och motion. Genom dessa åtgärder utökas inom olika förvaltningsområden vägledningen till hälsosamma levnadsvanor, inklusive motionsvanor, i synnerhet bland grupper i utsatt ställning. Förutom expertstöd måste det också finnas tillgång till motionstjänster med låg tröskel. Under coronaviruspandemin har människorna börjat röra sig mer utomhus och i naturen, men utöver naturmiljön behövs också sådana tjänster som erbjuds av föreningar och företag i idrottsbranschen.

3. stärker kommunernas och de offentliga upphandlingarnas roll som drivkraft för genomförandet av hållbar utveckling och förbättrar kopplingen mellan statsrådets kanslis arbete för hållbar utveckling och finansministeriets kommunpolitiska arbete,

3. Statens och kommunernas upphandlingskompetens utvecklas i enlighet med den nationella strategin för offentlig upphandling⁶⁵, som statsrådet meddelat i form av ett principbeslut. Strategin innehåller åtta strategiska utvecklingsteman, 25 konkreta mål för dessa och indikatorer för uppföljning av framstegen. Väsentliga utvecklingsområden inom strategin är strategisk ledning, informationsledning och främjande av upphandlingskompetens. Målen för strategin främjas inom åtta temagrupper som är öppna för alla. Inom temagruppen för upphandlingskompetens utvecklas olika färdigheter i anslutning till upphandling. Inom temagrupperna för ekologisk hållbarhet och social hållbarhet planeras åtgärder som stöder en hållbar utveckling av upphandlingen vid organisationer inom den offentliga sektorn. Temagruppen för strategisk ledning vidtar åtgärder för att inom upphandlingsorganisationerna främja ledningens förståelse för den offentliga upphandlingens potential när det gäller att främja hållbar utveckling. Helheten ingår i åtgärdsprogrammet för verkningsfull offentlig upphandling, som finansministeriet leder tillsammans med Kommunförbundet.

I framtidsarbetet inom kommunalpolitiken beaktades hållbar utveckling som en medtanke på kommunernas framtid viktig referensram, som kräver förvaltningsövergripande beredning och stöd även från statsrådets sida för att kommunernas hållbarhetsutmaningar ska kunna lösas. Fokus lades i synnerhet på kommunernas ekonomiska hållbarhet och ansvar, klimatförändringen samt på delaktighets- och segregationsfrågor. I beredningen har man utnyttjat material om hållbar utveckling som tagits fram av statsrådets kansli.

4. främjar en fenomenbaserad strategi i politiken för hållbar utveckling; identifierar och beaktar det ömsesidiga beroendet mellan målen och åtgärderna i åtgärdsprogrammet Agenda 2030 och de tekniska lösningar och de samverkande, korsvisa och externa effekter som anknyter till dem; utvecklar sättet att mäta och rapportera de gränsöverskridande konsekvenserna av den finländska konsumtionen; strävar efter att främja den övergripande hållbarheten i åtgärdsprogrammet Agenda 2030; utvecklar indikatorer som konkretiserar och utvärderar målen och åtgärderna och som gör det möjligt att på lång sikt följa hur hållbar utveckling framskrider över budgetperioder och valperioder; utnyttjar dessa indikatorer bland annat i redogörelsen om Agenda 2030 och i budgeteringen av hållbar utveckling i samband med planerna för de offentliga finanserna och budgetarna; vid sidan av kvantitativa indikatorer behövs det också en kvalitativ analys av framstegen och hindren för den,

65 <https://vm.fi/sv/samarbetsforum-for-offentlig-upphandling>

4. Statsminister Sanna Marins regeringsprogram bygger på en fenomenbaserad analys. Hållbarhetsutmaningarna kan inte lösas med fokus på att lösa enskilda problem eller genom åtgärder inom ett visst förvaltningsområde, utan lösningarna måste grunda sig på en förståelse på systemnivå och på åtgärder som påverkar över sektorsgränserna. Regeringen har som mål att Finland senast 2030 ska vara ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle. Regeringens färdplan för hållbarhet är ett stödverktyg för det arbete som utförs för att uppnå detta mål och som sträcker sig över flera valperioder. Regeringen fastställde vid ramförhandlingarna våren 2021 och vid budgetförhandlingarna hösten 2021 riktlinjerna för den fortsatta beredningen av regeringens färdplan för hållbarhet och den koherensanalys som ska göras i samband med beredningen. I den fortsatta beredningen av färdplanen för hållbarhet granskas i första hand beroendeförhållandena mellan de tre delområdena av hållbarhet samt den koherens som helheten bildar.

Kommissionen för hållbar utveckling färdigställde i februari 2022 den nationella färdplanen Agenda2030, där hållbarhetsutmaningarna granskas ur ett systemperspektiv med fokus på sex områden (fenomen) som kräver förändringar i Finland och på det globala stöd som Finland ger för att främja genomförandet av Agenda2030. Färdplanen har beretts av kommissionen för hållbar utveckling under 2021 på uppdrag av statsminister Sanna Marins regering. För varje förändringsområde har fastställts en vision, dvs. en framtidsbild som eftersträvas, samt ett antal mål via vilka denna vision blir verklighet. Inom varje förändringsområde anges konkreta åtgärder, som ska leda fram till målen. Dessa förändringsområden är: Ekonomi och arbete som främjar välbefinnandet samt hållbar konsumtion, Bildning, inlärning och hållbara levnadsvanor, Hälsa, välbefinnande och delaktighet i samhället, Ett hållbart energisystem, Ett livsmedelssystem som främjar välbefinnandet samt Användning av skogar, vatten och mark på ett sätt som stärker mångfald och klimatneutralitet. Därtill beskrivs det globala ansvaret i förändringsområdet Stöd för genomförandet av Agenda2030 på global nivå.

Det nationella arbetet för hållbar utveckling följs upp med hjälp av ett uppföljnings- och utvärderingssystem, som beskrivs i regeringens redogörelse om genomförande av Agenda2030 (2020). Uppföljningssystemet ska uppdateras så att det följer genomförandet av den nya nationella strategin för hållbar utveckling, läget och förändringar i de förändringsområden som fastställs i färdplanen för Agenda2030. Utvecklingen och uppdateringen av uppföljningssystemet har äventyrats på grund av den minskade generalsekretariatsresursen vid statsrådets kansli. På grund av resursbristen ordnades inte heller något medborgarråd för hållbar utveckling 2021.

Budgeteringen av hållbar utveckling består för närvarande av två helheter. Motivering till huvudtiteln i budgetpropositionen innehåller information om viktiga projekt och anslag som påverkar den hållbara utvecklingen ur respektive förvaltningsområdes perspektiv. Dessa texter omfattar alla dimensioner av hållbar utveckling. Därtill innehåller

den allmänna motiveringen till budgetpropositionen och planen för de offentliga finanserna en särskild analys av anslag som främjar klimatneutraliteten och beskattning som påverkar klimatneutraliteten. I fråga om klimatneutralitet handlar det i hög grad om en uppföljning av anslag, som inte direkt redogör för finansieringens eller åtgärdernas genomslag men ändå ger en helhetsbild av finansieringen och de satsningar som görs inom detta område. Utöver detta innehåller budgetpropositionen också ett stort antal indikatorer för hållbar utveckling inom huvudtitlarna för de olika förvaltningsområdena. När det gäller bedömningen av genomslag har det konstaterats finnas ett behov av mer forskningsinformation, som gör det möjligt att övergå från en entydigt kvantitativ analys till en mer kvalitativ utvärdering.

SYKE har på beställning av miljöministeriet inom ramen för KUHJA-projektet tagit fram en ny metod för konsumtionsberäkning som ska tjäna klimatplanen på medellång sikt och rapporteringen i fråga om klimatårsberättelsen. Klimatpanelens nya rapport om konsumtionen blir klar i början av 2022. Våren 2022 inleds också ett nytt projekt inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet som fokuserar på att skapa en helhet av alla metoder som tillämpas för att styra konsumtionen.

5. utvecklar också utvärderingen som en del av det kunskapsbaserade beslutsfattandet och allokerar resurser till detta; utvärderingen ska göras både på förhand och i efterhand och resultaten av utvärderingen ska beaktas på ett genuint sätt i lagberedningen; det behövs i synnerhet bedömning av hållbar utveckling, bedömning av konsekvenserna för barn, bedömning av konsekvenserna för företag, bedömning av teknikens samhälleliga konsekvenser och bedömning av teknikens hälsoeffekter samt information om kostnaderna och de ekonomiska konsekvenserna av åtgärderna för att främja hållbar utveckling och koldioxidneutralitet, kostnaderna för alternativa handlingsvägar och det pris som vi måste betala om vi inte gör någonting alls,

5. Statsminister Sanna Marins regering har i sitt regeringsprogram förbundit sig till kunskapsbaserat beslutsfattande. Regeringens [halvtidsöversyn](#) visar att forskningsinformation har utnyttjats på ett mångsidigt sätt fram till mitten av regeringsperioden. Under covid-19-pandemin har forskningsinformation, inklusive många olika bedömningar, utnyttjats på bred front och kontinuerligt inom beslutsfattandet och beredningen av beslut.

I konsekvensbedömningarna i regeringspropositionerna har man allt mer systematiskt utnyttjat

omfattande datamaterial och analyser. Justitieministeriet har tillsatt en [arbetsgrupp](#), som för närvarande bereder nya anvisningar för konsekvensbedömning för lagberedningen. I de nya anvisningarna för konsekvensbedömning beaktas bland annat Finlands miljöcentrals nya anvisningar om bedömningen av klimatkonsekvenser i lagberedningen. Justitieministeriet har också tillsatt ett [kompetensnätverk](#) för konsekvensbedömning på statsrådsnivå. Syftet är att stärka samarbetet över ministeriegränserna och erbjuda konkret stöd vid beredningen av konsekvensbedömningar.

Efterhandsbedömningar av lagstiftningens konsekvenser har gjorts allt mer konsekvent. Statsrådet har inom ramen för sin utrednings- och forskningsverksamhet låtit utföra ett [forskningsprojekt](#) om utveckling av efterhandsbedömningarna av lagstiftningen. Forskningsrapporten har skickats på remiss till intressentgrupperna, och för närvarande [pågår](#) en fortsatt beredning av ärendet. Flera ministerier satsar dessutom på att utveckla konsekvensbedömningarna bland annat genom att förbättra den kompetens som behövs för bedömningen, stärka uppföljningen av de utlåtanden som rådet för bedömning av lagstiftningen ger samt främja dialogen mellan rådet och ministerierna.

Inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet produceras kontinuerligt och på bred bas bedömningsinformation som utnyttjas både som stöd för lagberedningen och överlag i beredningen och beslutsfattandet. Bland de senaste projekten inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet som tangerar de bedömningar som nämns i uttalandet finns undersökningar kring följande teman: [barnorienterad budgetering](#), bedömning av de kostnader som följer av [passivitet](#) inför klimatförändringen, klimatförändringens [helhetsekonomiska konsekvenser](#) för de offentliga finanserna, [koltullarna](#) och deras effekter på Finlands ekonomi, klimatpolitikens [inkomstfördelningseffekter](#), klimatpolitikens [sysselsättningseffekter](#) och eventuella diskriminerande konsekvenser av [artificiell intelligens](#). Våren 2022 inleddes dessutom ett forskningsprojekt inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet som fokuserar på hur [de kommande generationernas rättigheter](#) kan beaktas bättre i lagberedningen.

I 2020 års redogörelse om Agenda2030 (SRR 3/2020) förband sig statsrådet till att utvärdera det nationella genomförandet av Agenda2030. Denna utvärdering blir klar i januari 2023. Huvudmålet med utvärderingen är att ta fram en oberoende och övergripande bild av Finlands politik för hållbar utveckling samt konkreta rekommendationer för vilken riktning som i framtiden ska väljas för politiken för hållbar utveckling och hur den ska utvärderas.

6. höjer satsningarna på forskning och utveckling till fyra procent av bnp; genom en rätt dimensionerad och riktad offentlig hävstång för hållbar tillväxt i tillräckligt stor skala kan även privata investeringar påskyndas och ökas,

6. Den parlamentariska FUI-arbetsgruppen publicerade sin slutrapport den 17 december 2021. I rapporten förbinder sig riksdagsgrupperna till att öka den statliga forsknings- och utvecklingsfinansieringen på det sätt som krävs för att forsknings- och utvecklingsutgifterna ska utgöra fyra procent av bruttonationalprodukten senast 2030. Arbetsgruppen föreslog i sin slutrapport att den höjning av den offentliga FoU-finansiering som krävs för att uppnå en fyra procents andel av bruttonationalprodukten ska genomföras bland annat med hjälp av en ny lag om FoU-finansiering. Lagen fastställer den årliga nivån för FoU-utgifterna på ett sätt som leder till att den offentliga sektorns FoU-utgifter utgör 1,33 procent av BNP före år 2030, förutsatt att ekonomin utvecklas enligt prognoserna. Parallellt med lagen utarbetas en lagstadgad plan för FoU-finansieringen som stärker engagemanget till att utveckla FoU-finansieringen och verksamheten och som preciserar finansieringens användning och innehåll. Planen följer de principer för FUI-politiken som arbetsgruppen tagit fram och omspannar en längre period än ramperioden. Det är nödvändigt att engagera även den privata sektorn i arbetet med att utöka FoU-investeringarna. Stor vikt ska läggas vid att åstadkomma och stärka den hävstångseffekt som krävs för att målet på fyra procent ska kunna uppnås. Arbetsgruppen föreslår också att ett permanent och mer omfattande skatteincitament för forsknings- och utvecklingsverksamhet ska införas. Skatteincitamentet kompletterar de direkta stöden för forsknings- och utvecklingsverksamhet, och en internationell jämförelse ger vid handen att skatteincitament sporrar särskilt små och medelstora företag till att utöka sin forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Statsrådet bereder genomförandet av den parlamentariska arbetsgruppens riktlinjer bland annat inom den arbetsgrupp som bereder lagen om finansiering av forsknings- och utvecklingsutgifter.

7. sörjer för lärarnas kompetens i hållbarhetsomställningen och den ekosociala bildningen; uppdaterar prognostiseringen av utbildningsbehoven inom olika sektorer och utbildningssystemens funktion med tanke på de kompetens- och arbetskraftsbehov som förändringarna i hållbarheten förutsätter; inriktar kontinuerlig inläring och omskolning med tanke på en rättvis omställning särskilt till de branscher och regioner som påverkas mest av hållbarhetsomställningen; tryggar resurserna för det fria bildningsarbetet och ökar den grundläggande konstundervisningen på alla undervisningsstadier; inför mer framtidsfostran i undervisningen och elevhandledningen, ända från utbildning av lärare och handledare samt fortbildning,

7. Lärarutbildningsforumet, som tillsattes av undervisnings- och kulturministeriet 2016, har sett över lärarnas grund- och introduktionsutbildning samt fortbildning. För närvarande pågår också en revidering av det utvecklingsprogram för lärarutbildningen som

forumet utarbetat. Målet är att de finländska lärarna ska vara framtidsinriktade, nyskapande experter med brett kunnande. Stor vikt läggs vid att stärka kompetensen kring hållbar utveckling.

Utbildningsstyrelsen stöder personalutbildningsprojekt inom undervisningsväsendet och småbarnspedagogiken med cirka 15 miljoner euro per år. Huvudtemana för utbildningen under 2020–2023 har varit bland annat att stödja genomförandet av den utvidgade läroplikten, identifiera kompetens som erhållits på arbetsplatser och annanstans, utveckla studiehandledningen och stärka en hållbar livsstil.

Undervisnings- och kulturministeriet har inlett ett utvecklingsprogram för studiehandledning i den grundläggande utbildningen och i utbildningen på andra stadiet (2020–2023). En metod i utvecklingsprogrammet är intensifierad personlig elevhandledning för dem som behöver starkare handledningsstöd. Ministeriet har också tillsatt ett nytt prognostiseringsforum för kunnande för perioden 2021–2024. Prognostisering är ett sätt att ta fram information om det kunnande som behövs i arbetslivet i framtiden och om de kvantitativa utbildningsbehoven. Ett mål under Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet (2021) var att stärka kunnandet om hållbar utveckling på alla utbildningsstadier. Detta mål främjades bland annat genom att ett nordiskt lärarutbildningsnätverk inrättades.

Ett starkt fokusområde inom de allmänna målen i de grunder för gymnasiets läroplan som infördes 2021 var hållbar utveckling, som omfattade ansvaret för hållbart utnyttjande av naturresurserna, motarbetande av klimatförändringen och bevarande av naturens mångfald. Även grunderna för de läroplaner för den grundläggande utbildningen som infördes 2016–2019 bygger på de krav på kunskap och färdigheter som råder i det moderna samhället och i framtiden. I värdegrunden nämns bland annat ekosocial bildning. Syftet med utvecklingsprogrammet för hållbar utveckling och en grön övergång inom yrkesutbildningen 2022–2023 är att stödja uppfyllandet av de globala Agenda2030-målen inom yrkesutbildningen. Inom yrkesutbildningen innebär den gröna omställningen en övergripande förändring, där åtgärderna för hållbar utveckling genomsyrar utbildningsanordnarens samtliga verksamhet.

Den grundläggande konstundervisningens kontinuitet under de undantagsförhållanden som orsakades av coronaviruspandemin har tryggats genom de coronaunderstöd som undervisnings- och kulturministeriet har riktat till branschen. År 2021 sammanställdes en utredning om främjande av identifiering och erkännande av kunnande som förvärvats inom grundläggande konstundervisning och om relaterade samarbetsformer mellan olika utbildningsstadier (Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2021:48).

Prognostisering utgör den ledande principen för finansieringssystemen för fritt bildningsarbete och är en av de åtgärder som anges i den utbildningspolitiska redogörelsen 2021. Samtidigt har lagen om fritt bildningsarbete ändrats så att utbildning som godkänts i integrationsplanen för invandrare har gjorts till en separat del i finansieringssystemet för fritt bildningsarbete (912/2021).

Undervisnings- och kulturministeriet har utarbetat ett antal åtgärder som ska vidtas inom ministeriets förvaltningsområde inom ramen för Finlands program för hållbar tillväxt (RRF), som Europeiska kommissionen godkände den 29 oktober 2021. Bland dessa åtgärder kan nämnas att grunda ett servicecenter för kontinuerligt lärande och sysselsättning, utveckla ett system för prognostisering av arbets- och utbildningsbehovet, utveckla kompetensidentifieringen och metoderna för dessa samt starta ett program för digitalisering av kontinuerligt lärande. Antalet nybörjarplatser vid högskolorna har utökats med hjälp av båda nationella medel och RRF-medel inom branscher som präglas av hållbarhetsomställningen och bristen på kompetent arbetskraft.

8. främjar konstens roll för att lösa komplicerade problem tillsammans med aktörer inom vetenskap, ekonomi och offentlig förvaltning genom att utarbeta en färdplan för kreativitet

8. Nylands förbund planerar i samarbete med Sitra och med understöd från undervisnings- och kulturministeriet samt miljöministeriet att som en del av förbundets kulturstrategiarbete inleda ett pilotprojekt i syfte att ta fram en färdplan för klimatneutralt arbete inom de kreativa branscherna. Målet är att stödja klimatvänliga värderingar med kulturella medel och att främja en grön omställning som kulturaktörerna och medborgarna själva tar initiativ till. Pilotprojektet har också riksomfattande betydelse, och syftet är att det ska stärkas ytterligare under arbetsprocessen. Projektet möter det behov av en färdplan för kreativitet som framtidsutskottet lyft fram.

9. främjar den systemiska hållbarhetsomställningen i ekonomin genom att långsiktigt utveckla centrala omställningar, såsom reglering och incitament som stöder hållbar energi och cirkulär ekonomi,

9. Arbets- och näringsministeriet utredde år 2021 bästa praxis för innovationsvänlig reglering samt specialvillkor för utveckling av nya handlingsmodeller för reglering (Praxis för innovationsvänlig reglering inom tillväxtbranscher. Arbets- och näringsministeriets publikationsserie 2022:1 (endast på finska)). Utifrån denna utredning har det beretts ett förslag till handlingsmodell för regleringsförsök inom energibranschen, liksom även en begreppslig handlingsmodell för en regulatorisk sandlåda inom energibranschen. Genom lagförsök

och andra metoder för innovationsvänlig reglering kan man i synnerhet utveckla regleringen av sådana nya branscher som tills vidare inte omfattas av någon lagstiftning (t.ex. vätgasekonomi och P2X-lösningar).

För att kunna minska klimatutsläppen och trygga naturens mångfald måste vi ändra våra produktions- och konsumtionssätt. I början av 2021 färdigställdes det strategiska programmet för främjande av cirkulär ekonomi, utifrån vilket regeringen fattade ett principbeslut i april 2021. Regeringen satte upp mål för att minska konsumtionen av icke-förnybara naturresurser och för att fördubbla resursproduktiviteten och graden av cirkulär ekonomi. För att dessa mål ska uppnås har bland annat en avtalsprocess för koldioxidsnål cirkulär ekonomi inletts. De branscher, landskap och områden som engagerar sig i processen utifrån de scenarier som nu håller på att beredas sätter upp mål och definierar vilka åtgärder som effektivast främjar måloppfyllelsen. Avtalet om en koldioxidsnål cirkulär ekonomi är nära förknippat med kamratstöd, samutveckling och lösning av administrativa och tekniska utmaningar. Vidare håller miljöministeriet på att bereda en utredning om utvidgningen och höjningen av avfallsskatten samt om styrmetoder som gör det möjligt att på ett hållbart sätt öka andelen återvinningsmaterial som används i nya produkter.

I syfte att stoppa utarmningen av naturen utarbetas under 2022 en nationell strategi med iakttagande av de mål som satts upp i EU:s strategi för biologisk mångfald och FN:s biodiversitetskonvention. Naturkommunerna utgör en viktig del av den lösningsorienterade verksamheten och utvecklingen av samarbete och kunnande.

I de planer för vatten- och havsvården som stadsrådet godkände i december 2021 har åtgärder för att uppnå god miljöstatus i vatten och hav fastställts fram till 2027. Målet kräver att belastningen på vattendragen minskar, vattendrag istandsätts och miljöstatusen följs upp. För att åtgärderna ska bli framgångsrika krävs ett storskaligt samarbete mellan de olika branscherna och förvaltningen. Forskningssamarbetet kring naturbase-erade lösningar utökas. De många olika fördelar som dessa lösningar ger i hanteringen och vården av vattentillgångarna stöder såväl arbetet med att bromsa klimatförändringen och anpassa sig till den som naturens mångfald.

10. stöder regionalt samarbete mellan till exempel företag, organisationer och föreningar samt läroanstalter (från småbarnspedagogik till universitet och högskolor) så att det främjar de starka sidorna i regionerna; utvecklar planerings-, utvecklings-, forsknings- och affärskompetens på systemnivå kring hållbar tillväxt samt talangkluster med nya samarbetsformer; möjliggör försök med anknypning till hållbar tillväxt samt demonstrations- och pilotanläggningar och använder hävstång vid stora investeringar i hållbar tillväxt,

10. Ekosystemavtalen för innovationsverksamhet mellan staten och universitetsstäder och städer med universitetscenter (1.2.2021–31.12.2027) bildar en helhet av hållbar stadsutveckling som en del av Finlands EU-program för region- och strukturpolitik, Ett förnybart och kunnigt Finland 2021–2027. Avtalen innehåller centrala strategier och gemensamt överenskomna prioriteringsområden i syfte att åstadkomma innovationsdriven tillväxt och reform. Ekosystemavtalen främjar byggandet av attraktiva kompetenscentrum och innovationsmiljöer samt finländska aktörers kopplingar till internationella FUI-nätverk och värdekedjor. Genom att företagens och andra FUI-aktörers partnerskap stöds kan samtidigt högklassiga forskningsmiljöer, kompetensspetsar, nätverk och ekosystem främjas.

Genom ekosystemavtalen och andra regionala finansieringsinstrument stärks den regionala specialiseringen och städernas roll som utvecklingsplattformar för innovationer samt uppbyggandet av innovationscentrum som bygger på internationella nätverk. Finansierarna, landskapsförbunden, NTM-centralerna, andra regionala aktörer och städerna intensifierar sin dialog och sitt samarbete i syfte att öka synergien av FUI-åtgärderna. Genom EU-finansieringsinstrument främjas samarbetet mellan regionala aktörer och regionernas nätverksbildning på nationell och internationell nivå.

11. utarbetar ett innovativt och djärvt program för positivt handavtryck som utgår från nationellt kunnande och betonar den internationella genomslagskraften i samarbete med näringslivet för att utveckla hållbara tekniker och lösningar samt bättre lagstiftning på ett sektorsövergripande sätt och för att främja en hållbar och sysselsättande tillväxt,

11. Arbets- och näringsministeriet har som en koldioxidnsål åtgärd inom programmet för export och internationell tillväxt tillsammans med centrala intressentgrupper inlett ett utredningsarbete som går ut på att använda koldioxidhandavtryck som verktyg för exporten. Begreppet handavtryck måste definieras i utredningsarbetet, eftersom det ännu inte används allmänt ute i världen och det inte finns en allmänt godkänd modell för beräkning av handavtrycket. Målet är att räkna ut den globala utsläppsminskningspotentialen i de finländska företagens tekniska koldioxidnsåla lösningar och utnyttja resultaten i de finländska företagens exportarbete. Utöver enskilda lösningars handavtryckspotential är målet också att utveckla en modell som gör det möjligt att beräkna enskilda branschers handavtryckseffekt. Arbetet strävar efter konkreta resultat och utgår från beräkningen av koldioxidhandavtrycket. Business Finland har emellertid också finansierat ett forskningsprojekt som tar fram en modell för att beräkna även miljöhandavtrycket, som är ett mer omfattande begrepp.

12. bedömer hur konkurrensen mellan stormakterna påverkar den hållbara utvecklingen,

12. Konsekvenserna av konkurrensen mellan stormakterna följs regelbundet upp vid utrikesministeriet som en del av förändringen i den globala omvärlden. Under de senaste åren har bland annat flera projekt inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet och andra utredningar gjorts om konkurrensen mellan stormakterna och det geopolitiska läget. År 2021 genomfördes ett projekt för att kartlägga Finlands alternativ och risker i den geoekonomiska konkurrensen ("Eurooppa suurvaltakamppailun myllerryksessä: Suomen vaihtoehtojen ja riskien kartoittaminen geotaloudellisessa kilpailussa") samt ett projekt om hur finländska företag påverkas av konkurrensen mellan stormakterna ("Suurvaltakilpailun vaikutukset suomalaisyrityksille"). Vilka konsekvenser konkurrensen mellan stormakterna får för multilateralt samarbete har identifierats och analyserats i utredningsarbetet "En tid för nytt samarbete – Utrikesministeriet stärker det multilaterala samarbetet", där det konstaterats att det internationella systemet behöver ses över. Reformbehovet gäller i synnerhet kärnan i hela systemet, FN, där samordningen av stormakternas, tillväxtländernas, utvecklingsländernas och de utvecklade ländernas intressen bromsar upp den hållbara förändringen. Statsrådet har inte systematiskt analyserat vilka effekter konkurrensen mellan stormakterna har på de enskilda målen för hållbar utveckling, utan analysen har snarare gjorts som en del av uppföljningen av utvecklingsländernas omvärld.

Finland deltar också i Världsekonomiska forumet (WEF), som har analyserat hur konkurrensen mellan stormakterna påverkar den hållbara utvecklingen. Centrala observationer som gjorts är att utvecklingsagendan har blivit en del av den ideologiska konkurrensen mellan världens stormakter, och detta gäller även samhällsmodellerna och den normativa grunden. Stormakterna strävar efter att försvara och utvidga sina influensområden, i synnerhet Kina genom skuldsanering och Ryssland bland annat via kommersiella militära aktörer och även mjuka maktmetoder. De geopolitiska spänningarna återspeglar sig även på de multilaterala utvecklingsorganisationerna och deras verksamhet ute på fältet. Konkurrensen mellan stormakterna är dock inte endast till nackdel, eftersom de länder som behöver utvecklingsfinansiering och utvecklingssamarbete kan överväga olika alternativ som erbjuds i konkurrensen. I egenskap av världens största biståndsgivare spelar Europeiska unionen en viktig roll när det gäller att bearbeta den globala utvecklingsagendan, bland annat att med ambitiösa mål utveckla utvecklingsfinansieringsarkitekturen och aktivt delta i utvecklingsländernas skuldsaneringar. Approachen Team Europe och finansieringsinstrumentet Global Europe, som Finland stöder starkt och som fått en allt större roll under 2021, erbjuder goda möjligheter att ytterligare stärka EU:s roll.

13. främjar acceptabilitet, rättvisa och jämlikhet i samband med hållbarhetsomställningen samt medborgarnas psykiska resiliens genom att göra det möjligt för intressentgrupper och medborgare att delta i planeringen, genomförandet och utvärderingen av lösningar; säkerställer att också de tysta i samhället, såsom barn, unga, invandrare, personer med funktionsnedsättning och äldre, involveras som aktiva aktörer i hållbarhetsomställningen,

13. Den färdplan för Agenda2030 som kommissionen för hållbar utveckling tagit fram utgör innehållet i den nya nationella strategin för hållbar utveckling och ett verktyg för att involvera hela samhället i genomförandet av hållbarhetsomställningen. Färdplanen skapar en genuin möjlighet att påverka och visa på konkreta åtgärder som de olika aktörerna kan engagera sig i. Att delta i förändringen gör livet betydelsefullt. Färdplanen bereddes som ett mycket omfattande samarbete, och dess innehåll berör och involverar också de tysta i samhället.

Rundabordsforumet för klimatpolitik bidrar till att klimatåtgärderna accepteras i större grad och främjar en rättvis övergång i hållbarhetsomställningen. Rundabordsforumet sammanför många olika aktörer i samhället och erbjuder intressentgrupperna en möjlighet att aktivare delta i den nationella beredningen av klimatåtgärderna. Forumet har behandlat flera klimatrelaterade initiativ i synnerhet ur olika perspektiv som utgår från principen om rättvisa. Det har identifierats att omställningen i riktning mot ett hållbart, klimatneutralt samhälle bör analyseras som helhet (inte enbart inkomstfördelningen) och ett generationsöverskridande fenomen med beaktande av de utsatta grupperna, de regionala skillnaderna och kompenseringen av negativa effekter. Därtill bör klimatåtgärderna och åtgärderna för främjande av naturens mångfald samordnas.

I beredningen av klimatlagen har särskilt de unga och ursprungsfolket samerna intervjuats. Drygt 18 000 personer deltog i en medborgarenkät på medellång sikt, och dessutom ordnade Rundabordsforumet för klimatpolitik och miljöministeriet i samarbete med forskarsamhället ett medborgarråd om rättvisa och acceptabla klimatåtgärder. I klimatplanen på medellång sikt har man separat också intervjuat ungdomar, råd för personer med funktionsnedsättning, äldreåd och sametinget samt byastämman Kolttien kyläkokous.

14. använder hoppingivande språkbruk i redogörelsen om Agenda2030 och andra motsvarande program som styr politiken för hållbar utveckling och i synnerhet de arbetsformer som engagerar medborgarna och intressentgrupperna i beslutsprocesserna; som underlag för beslutsfattandet behövs öppna data och värdediskussioner om både möjligheterna och hoten i samband med hållbarhetsomställningen, men positiva exempel från världen och hemlandet nära människors egen vardag är den bästa inspirationen till den förändring som behövs; en hållbar framtid bör ha ett mänskligt ansikte.

14. Åtgärdsprogrammet Agenda2030 är redan i sig en hoppingivande agenda – den stakar ut en väg till en bättre morgondag i samhället och en situation där människornas välfärd tryggas inom gränserna för naturens bärkraft. Den färdplan för Agenda2030 som kommissionen för hållbar utveckling tagit fram kompletterar regeringens planer och utgör en övergripande plan som anger vad alla aktörer i samhället måste göra för att samtliga mål

i Agenda2030 ska uppnås före utgången av decenniet. I färdplanen Agenda2030 poängteras tydligt att uppgiften att skapa en positiv referensram och berättelse inte enbart hör till regeringen, utan alla bör engageras i arbetet: medborgarna, företagen, den offentliga förvaltningen, organisationerna och alla andra aktörer. Alla i vårt samhälle kan på ett meningsfullt sätt delta i arbetet. I färdplanen konstateras att en förändrad värdegrund för samhället, hållbar utveckling, ekosocial bildning och en socialt rättvis grön omställning är nyckeln till en eftersträvansvärd och hoppningivande framtid. Detta hoppningivande budskap bör genomsyra särskilt de branscher där man arbetar med barn och unga. Det är i synnerhet viktigt att vara lyhörd för barnens och de ungas framtidsoro. Det gäller att visa prov på ansvarsbärande handlingar för de kommande generationerna. Ett hoppningivande budskap och konkreta åtgärder hjälper också den vuxna befolkningen att tro på en hållbar framtid och vidta åtgärder för att skapa denna framtid.

Marja Inanan, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

15 Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Jämställdhetslagstiftning, arbetsliv och föräldraskap

RP 195/2004 rd – RSv 24/2005 rd

1. Riksdagen förutsatte den 5 april 2005 att regeringen vidtar åtgärder för att arbetsgivarnas kostnader för föräldraskap ska fördelas mellan alla arbetsgivare enligt principen om solidariskt ansvar.

1. Från och med den 1 april 2017 har en ersättning på 2 500 euro betalats till arbetsgivaren för de kostnader arbetsgivaren förorsakas av att en kvinnlig arbetstagare blir moderskapsledig. Syftet med ersättningen är att främja kvinnors sysselsättning och likabehandling på arbetsmarknaden. Vid behandlingen av ärendet konstaterade riksdagens social- och hälsovårdsutskott följande i sitt betänkande 29/2016: "Arbetsgivarna ansvarar dels för den ovan beskrivna lönedelen och semesterpenningen, dels för kostnader orsakade av moderskapet, särskilt under tiden för sjukskrivning relaterad till graviditeten och ledighet för vård av sjukt barn. Likaså orsakas arbetsgivaren indirekta kostnader för rekrytering och introduktion av en nyanställd eller en vikarie" ... "I Finland är det fortfarande främst kvinnor som utnyttjar föräldraledighet. Trots att allt fler män är faderskapslediga, är andelen fäder som tar ut föräldraledighet fortfarande relativt liten. Det inverkar starkt inte bara på kvinnors sysselsättning men också på familjernas vardag. En jämnare fördelning av familjeledigheter mellan kvinnor och män skulle förbättra kvinnornas ställning på arbetsmarknaden. Samtidigt skulle det stärka fädernas delaktighet i vården och uppfostran av barnet redan i den tidiga barndomen. Utskottet anser att man med fördel kan se över om systemet med familjeledighet behöver reformeras".

Regeringens proposition om reformen av familjeledigheterna överlämnades under höstsessionen 2021. De lagändringar (i bl.a. sjukförsäkringslagen och arbetsavtalslagen) som ingår i reformen har stadfästs och lagarna träder i kraft den 1 augusti 2022. Målet med reformen är att familjeledigheterna och omsorgsansvaret ska delas jämnt mellan båda föräldrarna och att jämlikheten och jämställdheten i arbetslivet ska stärkas.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Eva Ojala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Jämställdhetsredogörelse

SRR 7/2010 rd – RSk 51/2010 rd

1. riksdagen omfattar regeringens riktlinjer för att främja jämställdheten och förutsätter att
4. antalet platser på och den regionala omfattningen för skyddshemmen höjs till nivån enligt Europarådets rekommendationer och alla behövande får tillgång till tjänsterna, finansieringen fortsätter efter 2012

4. Lagen om ersättning som betalas av statens medel till producenter av skyddshemstjänster (1354/2014) trädde i kraft den 1 januari 2015. Riksdagens svar åtföljdes av ett uttalande från riksdagen om ökat anslag för att trygga fortsatt skyddshemsverksamhet. På skyddshemmen fanns det 2018 sammanlagt 179 familjeplatser, det vill säga platser för en vuxen och medföljande minderåriga barn. År 2018 inrättades fyra nya skyddshem i Tavastehus, Esbo, Seinäjoki och Tammerfors. Finansieringen för skyddshemmen ökade planenligt från 11,55 miljoner euro 2016 till 19,55 miljoner euro 2019. För att öka antalet skyddshemsplatser görs i den statliga finansieringen för skyddshemsverksamhet en nivåhöjning på först 2,0 miljoner euro och sedan ytterligare 1 miljon euro, varvid momentets nivå stiger till 22,55 miljoner euro år 2020. Anslaget höjs också med 2 miljoner euro 2021 och med 1 miljon euro 2022, varvid anslagsnivån i slutet av ramperioden 2023 stiger till 25,6 miljoner euro. Institutet för hälsa och välfärd uppskattar emellertid att det för att utvidga nätverket av skyddshem krävs en ökning på minst 2 miljoner euro per år under hela ramperioden 2020–2023.

Från 2015 till 2021 har antalet skyddshem ökat från 19 till 29 och antalet familjeplatser på skyddshemmen har ökat från 114 till 211. Avsikten var alltså att öka antalet familjeplatser med 20 platser 2021 och att förbättra skyddshemmens tillgänglighet. Åtgärderna för att förbättra tillgängligheten inleddes under 2021 och åtgärderna fortsätter 2022. På grund av förseningar i byggprojektets tidsplan blev den ökning på 20 familjeplatser som planerats för 2021 fördröjd, och avsikten är att familjeplatserna ska utökas 2022. Utöver de ovannämnda 20 familjeplatserna planeras fyra nya familjeplatser på skyddshemmen 2022.

Pirjo Lillsunde, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Tvångsarbete som liknar människohandel

RP 69/2016 rd – RSv 124/2016 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp om det förekommer fall av sådant tvångsarbete eller motsvarande arbetsrelaterat utnyttjande som

liknar människohandel och där offren inte får skydd, eftersom brotten inte uppfyller rekvisitet för människohandelsbrott i straffrättsligt hänseende, och vid behov vidtar åtgärder.

”I ärendet finns inget nytt att rapportera.”

Arbets- och näringsministeriet har utrett de eventuella behoven av att revidera lagen och de alternativa lösningarna. Diskussioner om dessa har förts med arbetsmarknadens centralorganisationer. Lagberedningen på trepartsbasis pågår som bäst.

Liisa Heinonen, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Diskrimineringsombudsmannens berättelse till riksdagen 2018

B 6/2018 rd – RSk 45/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. bedömer eventuella behov av att revidera lagstiftningen efter att forskningsprojektet i fråga om diskrimineringslagens funktion har avslutats,

1. Resultaten av det projekt som granskar hur diskrimineringslagen fungerar (VN-TE-AS-projekt) publicerades den 25 november 2020 och projektresultaten har utnyttjats i ett projekt rörande delreformen av diskrimineringslagen. I och med det projekt som granskar hur lagen fungerar och annan tillämpningspraxis har det framkommit olika typer av behov av att förtydliga och utveckla lagstiftningen. Behoven har behandlats mer ingående i samband med beredningen av lagreformen i både den arbetsgrupp som bereder reformen och i den för perioden 10.6.2021–31.5.2022 tillsatta undersektion som fokuserar på diskriminering i arbetslivet och tillsynen av den. Syftet är att regeringens proposition om delreformen av diskrimineringslagen ska skickas på remiss uppskattningsvis i februari 2022.

Katri Leikas, specialsakkunnig, justitieministeriet

2. utarbetar de lagändringar som behövs för att möjliggöra att försörjningsförutsättningen inte tillämpas på ansökningar om familjeåterförening som lämnats av personer som beviljats flyktingstatus och personer som beviljats sekundärt skydd,

2. För att främja skyddet av familjelivet och barnets bästa tillsatte regeringen den 15 juli 2020 ett projekt för att utvärdera lagstiftningen om familjeåterförening för personer med internationellt skydd (SMDno-2020-1659). Projektet har bedömt effekterna av att slopa den försörjningsförutsättning som tillämpas på ansökningar om familjeåterförening som lämnats av personer som beviljats flyktingstatus respektive sekundärt skydd. Regeringen har beslutat att föreslå att den försörjningsförutsättning som tillämpas på ansökningar som lämnats av familjemedlemmar till minderåriga anknytningspersoner som beviljats flyktingstatus respektive sekundärt skydd ska slopas i enlighet med regeringsprogrammet. Syftet är att regeringen ska lämna sin proposition till riksdagen under vårsessionen 2022.

Tuuli Tuunanen, specialsakkunnig, inrikesministeriet

3. genomför de åtgärder som behövs för att myndigheterna ska ha enhetliga tolkningar av innehållet i den i grundlagen förutsatta oundgängliga försörjningen och omsorgen,

3. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering är avsikten att inleda en reform av den sociala tryggheten och av utkomststöd. Den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta arbetsgruppen för utkomststödärenden slutförde sitt arbete den 30 juni 2021. Därefter har reformen av lagstiftningen om utkomststöd fortgått som tjänsteuppdrag, och avsikten är att regeringens proposition om reformen av lagen om utkomststöd ska lämnas till riksdagen under 2022. Syftet med reformen är att förtydliga Folkpensionsanstaltens och socialvårdens roller vid tillämpningen av lagen om utkomststöd. Det här förtydligar i sin tur ansvarsfördelningen för att trygga den oundgängliga försörjningen och omsorgen vid tillämpningen av lagen om utkomststöd.

Susanna Rahkonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

4. genomför de åtgärder som behövs för att alla offer för människohandel ska bemötas jämlikt när det gäller att ordna hjälpinsatser,

4. Regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering inkluderar flera åtgärder för att förbättra ställningen för offer för människohandel och tillgodose offrens rättigheter, varav en del gäller särskilt social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Avsikten är bland annat att revidera lagstiftningen så att den bättre tryggar offrens rättigheter.

Reformen av lagstiftningen för att hjälpa offer för människohandel har inletts 2020 under ledning av social- och hälsovårdsministeriet (se punkt 5). Reformen av lagstiftningen syftar till att alla offer för människohandel ska bemötas jämlikt när det gäller att ordna hjälpinsatser, oberoende av om offret har en hemkommun eller inte och oberoende av hur straffprocessen för människohandelsbrottet framskrider. Hjälpinsatsen bör i fortsättningen i högre grad grunda sig på offrets hjälpbehov.

Som ett led i reformen av lagstiftningen utredde Institutet för hälsa och välfärd 2020–2021 förutsättningarna för ett finländskt servicesystem som svarar mot människohandelsoffers behov av tryggt boende med stöd. Utredningen offentliggjordes i december 2021. I utredningen framkom brister i boendeservicen, men dessa gällde inte enbart offer för människohandel. I utredningen rekommenderades bland annat fortsatta utredningar av ändamålsenligheten med att utvidga målgruppen för skyddshemstjänsterna så att de omfattar också andra än dem som utsatts för våld i nära relationer. Vidare rekommenderades att det utarbetas en anvisning om hur säkerhetsaspekterna ska beaktas vid ordnande av inkvartering och boendeservice inom både socialtjänsterna och mottagningstjänsterna.

Social- och hälsovårdsministeriet deltar aktivt i beredningen och uppföljningen av den handlingsplan mot människohandel som ska tas fram under ledning av statsrådets samordnare för arbetet mot människohandel. Programmet offentliggjordes våren 2021. Programmet innehåller flera åtgärdsförslag som gäller social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde i syfte att bland annat förbättra offrens likabehandling och ställning.

Minna Viuhko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

5. utreder eventuella behov av lagändringar i fråga om att försvaga sambandet mellan hjälp till offren för människohandel och straffprocessen, fokusera hjälpinsatserna på offren och i fråga om grunderna för beviljande av uppehållstillstånd till offer för människohandel,

5. Inrikesministeriet beställde tillsammans med arbets- och näringsministeriet en undersökning av praxisen för uppehållstillstånd för offer för människohandel. Utredningen gjordes av diskrimineringsombudsmannen och den offentliggjordes i september 2021. Utgående från forskningsresultaten bedöms eventuella fortsatta åtgärder vid inrikesministeriet under 2022.

Roope Jokinen, specialsakkunnig, inrikesministeriet

5. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 1 juni 2020 en förvaltningsövergripande arbetsgrupp i syfte att bereda förslag till ny lagstiftning för att hjälpa offer för människohandel, fokusera hjälpinsatserna på offren och försvaga sambandet mellan hjälpen och straffprocessen. Arbetsgruppens uppgift är till en början att utarbeta en lägesbild om den hjälp som offer för människohandel får i nuläget och lägga fram ett förslag om hur hjälpsystemet ska organiseras. Därefter ska arbetsgruppen bereda ett förslag till en ny lag om hjälp till offer för människohandel. I det lagförslag som är under beredning ska ingå bestämmelser om tryggt boendeservice med stöd för offer för människohandel. Arbetsgruppen har också till uppgift att bereda förslag till uppdatering av den så kallade mottagningslagen (lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel) och den så kallade integrationslagen (lagen om främjande av integration) samt förslag på i vilka andra lagar det behövs

hänvisningar till offer för människohandel (t.ex. socialvårdslagen och hälso- och sjukvårdslagen). Arbetsgruppen ska också bedöma de eventuella behoven av att revidera andra lagar och ge ett förslag som förtydligar ersättningssystemet för de kostnader som uppstått till följd av hjälpinsatser för offer av människohandel. Arbetsgruppens mandattid löper ut i slutet av 2022.

Minna Viuhko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

6. utreder behovet av lagändringar som gäller att utvidga arbetarskyddsmyndighetens behörighet i anslutning till människohandelsbrott.

6. Riksdagen har antagit regeringspropositionen om ärendet och lagändringen trädde i kraft den 15 november 2021.

Tapani Aaltela, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Jämställdhetsombudsmannens berättelse till riksdagen 2018

B 22/2018 rd – RSk 49/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. utreder om lagstiftningen om tidsbestämda anställningar och inhyrd arbetskraft eventuellt behöver ses över för att motverka diskriminering på grundval av graviditet och föräldraskap,

1. "Förebyggande av diskriminering på grundval av graviditet har skrivits in i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering. I regeringsprogrammet har man enats om att precisera lagstiftningen så att graviditet och uttag av familjeledighet inte får ha någon inverkan på huruvida en visstidsanställning förlängs. Arbets- och näringsministeriet tillsatte hösten 2019 en trepartsarbetsgrupp som behandlade också detta ärende." Arbetsgruppen lämnade sin utredning till arbets- och näringsministeriet den 14 december 2021. Arbetsgruppen behandlade en precisering av diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter i arbetsavtalslagen. Arbetsgruppen föreslog inga ändringar i lagstiftningen. Visstidsanställda arbetstagares skydd mot diskriminering på grund av graviditet har tryggats på lagstiftningsnivå genom bestämmelserna om förbjuden diskriminering i arbetslivet i 8 § i jämställdhetslagen. Eftersom diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter redan är tydligt förbjuden i lagstiftningen, också i arbetsavtal för viss tid, gäller de problem som uppstår diskriminerande praxis i arbetslivet och kostnader som familjeledigheter föranleder för arbetsgivarna. Efterlevnaden av lagstiftningen

om diskriminering torde kunna effektiviseras genom effektivare information, spridning av god praxis, effektivare tillsyn och verkligt hot om ansvarspåföljder (gottgörelse, straffrättsligt ansvar, skadeståndsansvar, anseenderisk). Som strukturell reform kommer familjeledighetsreformen enligt konsekvensbedömningarna att minska diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter i takt med att fäderna börjar ta ut längre familjeledigheter. Målet att motarbeta diskriminering förutsätter en ändring av attityderna och praxisen i arbetslivet. Utredningen om eventuella behov av att revidera jämställdhetslagen hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde.

Seija Jalkanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

2. utarbetar behövliga lagändringar för att en reform av familjeledigheterna ska kunna införas så snart som möjligt,

2. Regeringens proposition om reformen av familjeledigheterna överlämnades under höstsessionen 2021. De lagändringar som ingår i reformen (i bl.a. sjukförsäkringslagen och arbetsavtalslagen) har stadfästs och lagarna träder i kraft den 1 augusti 2022. Målet med reformen är att familjeledigheterna och omsorgsansvaret ska delas jämnt mellan båda föräldrarna och att jämlikheten och jämställdheten i arbetslivet ska stärkas.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Eva Ojala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

3. som ett led i arbetet för att backa upp jämställda löner strävar efter att ta fram en metod som gör det möjligt att jämföra kraven i arbetet mellan olika branscher,

3. I regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering har det skrivits in ett likalönsprogram. Ett viktigt mål för programmet ska vara att regeringen och de organisationer som representerar arbetsgivarna och arbetstagarna förbinder sig till åtgärder för att bedöma olika arbetsuppgifters kravnivå, för att främja lönetransparens och lika lön för lika arbete samt för att motverka könssegregationen i arbetslivet. Regeringens och arbetsmarknadens centralorganisationers likalönsprogram godkändes i december 2020. Målet i programmet är att minska löneskillnaderna mellan könen snabbare än tidigare. De överenskomna programåtgärderna för att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män hänför sig till bland annat lönepolitik och avtalspolitik samt åtgärder för att utveckla lönesystemet, förbättra kunskapen om löner och avveckla segregationen. För att öka lönejämställdheten genomför social- och hälsovårdsministeriet två forskningsprojekt. Forskningsprojektet Likvärdigt arbete (2021–2022) tar fram utgångspunkterna för att utveckla jämställdhetslagen och lönesystemen utgående från ett lönejämställt och likvärdigt

arbete. Forskningsprojektet Kollektivavtalens könskonsekvenser ur lönejämställdhetens synvinkel (2022–2023) bedömer könskonsekvenserna av avtalen i enlighet med regeringsprogrammet. Konsekvensanalysen görs av en oberoende, utomstående forskare.

Outi Viitamaa-Tervonen, projektchef, social- och hälsovårdsministeriet

4. ser till att praktiskt jämställdhetsarbete vidareutvecklas på alla utbildningsnivåer börjande från den småbarnspedagogiska verksamheten och så att det går att finna lösningar på de utmaningar i skolarbetet och studierna som beror på skillnader mellan könen, i inlärning och andra typer av skillnader,

4. I regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering har man enats om att det ska föreskrivas att jämställdhetsplanerna är förpliktande också inom småbarnspedagogiken. Ärendet har beretts i samarbete med justitieministeriet och med undervisnings- och kulturministeriet. Regeringens utkast till proposition sänds på remiss i februari 2022.

Tanja Auvinen, direktör, social- och hälsovårdsministeriet

5. utreder möjligheterna att inrätta ett oberoende organ med uppgift att följa upp och bedöma hur skyldigheterna i Istanbulkonventionen uppfylls och i förekommande fall bereder lagändringar och under nästa fyraårsperiod lämnar en utredning till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om hur det nationella genomförandet av förpliktelserna i Istanbulkonventionen avancerar och hur samordningsorganets åtgärder omsätts i praktiken och vilka effekter de har,

5. I och med lagändringen som trädde i kraft i början av 2022 är diskrimineringsombudsmannen rapportör om våld mot kvinnor. Diskrimineringsombudsmannens uppgift är i fortsättningen att, vid sidan av kommissionen för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet, bevaka våld mot kvinnor och våld i hemmet samt på det sätt som avses i artikel 10 i Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (FördrS 53/2015) bevaka och utvärdera verksamhetsprinciperna och åtgärderna för att förebygga och bekämpa alla de former av våld som hör till konventionens tillämpningsområde. Diskrimineringsombudsmannen har en självständig och oberoende roll. Enligt lagändringen ska diskrimineringsombudsmannen i den berättelse som en gång vart fjärde år ska lämnas till riksdagen även behandla våld mot kvinnor och våld i hemmet samt åtgärder och verksamhetsprinciper som är ämnade att förebygga och bekämpa detta. Reformen grundar sig på regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering, enligt vilket en självständig och oberoende roll som rapportör om våld mot kvinnor ska inrättas.

Yrsa Nyman, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

6. ser till att de resurser som genomförandet av jämställdhetslagstiftningen och tillsynen förutsätter föreligger och säkerställer att de frivilligorganisationer som bedriver jämställdhetsarbete har möjligheter att arbeta långsiktigt för jämställdheten.

6. Jämställdhetsombudsmannen övervakar att lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) följs. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering ska problemen med identifieringen av problem med de mänskliga rättigheterna och rapporteringen åtgärdas målmedvetet så att bland annat de särskilda ombudsmännens verksamhet tryggas. Tilläggsanslaget för detta gör det möjligt att inrätta en ny tjänst vid jämställdhetsombudsmannens byrå 2022. Det höjda anslaget är betydelsefullt med tanke på ombudsmannens relativt små resurser, och den gör det möjligt att stärka verksamheten. Regeringen beslutade vid ramförhandlingarna våren 2021 att inom ramarna för statsfinanserna permanent höja anslaget för statsunderstöd enligt lagen om statsbidrag till vissa kvinnoorganisationer från 268 000 euro till 518 000 euro (mom. 29.10.51. Statsunderstöd för organisationer). Höjningen gäller understödsanslaget från och med budgeten för 2022.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Yrsa Nyman, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

Eventuella behov av att revidera lagen om integritetsskydd i arbetslivet

RP 97/2018 rd – RSv 236/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt genom lagberedning på trepartsbasis utreder de eventuella ändringsbehoven i fråga om regleringen om utredning av en arbetstagares tillförlitlighet (4 § 1 mom.) i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004) och strävar efter att hitta en lämplig balans mellan integritetsskyddet för arbetstagare och arbetsgivarernas behov av informationsbehandling. I beredningen ska beaktas dataombudsmannens tolkningspraxis, utvecklingen inom lagstiftningen och vid behov EU:s direktivförslag om skydd för personer som rapporterar om överträdelse av unionsrätten.

Arbets- och näringsministeriet har i en trepartsarbetsgrupp utrett eventuella behov av att revidera lagen och alternativa lösningar. Om detta har det utarbetats en regeringsproposition som ska överlämnas till riksdagen för behandling i mars 2022.

Johanna Ylitepsa, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Systemen med arbetstagarrepresentation i arbetstidslagen

RP 158/2018 rd – RSv 306/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att systemen med arbetstagarrepresentation och företrädarnas befogenheter förtydligas på ett sätt som garanterar arbetstagarernas rättigheter och påverkningsmöjligheter på arbetsplatsen.

”I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.”

1. ”Systemen med arbetstagarrepresentation i arbetstidslagen sammanhänger till stor del med arbetsgivarens och personalens möjligheter att lokalt komma överens om ordinarie arbetstidsarrangemang. Ett av målen i regeringsprogrammet är att främja lokala avtal. För att nå detta mål har det tillsatts underarbetsgrupper som lyder under ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen för att behandla frågor rörande bland annat lokala avtal och arbetslagstiftning. Systemen med arbetstagarrepresentation och företrädarnas befogenheter bedöms i dessa underarbetsgrupper vars mandatperiod är denna regeringsperiod.”

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp hur arbetstidslagen fungerar och lämnar en utredning till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet under nästa valperiod.

2. ”Arbets- och näringsministeriet följer upp hur arbetstidslagen fungerar och lämnar en utredning om ärendet under innevarande valperiod.”

Nico Steiner, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Preciseringar i arbetstidslagen

RP 86/2019 rd – RSv 56/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen under 2020 bereder behövliga ändringar för att korrigera bristerna i arbetstidslagen.

De eventuella behoven av att precisera arbetstidslagen ska bedömas i den lagstiftningsarbetsgrupp som lyder under ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen.

Ändringen i arbetstidslagen (1067/2021) trädde i kraft den 1 januari 2022. Straffbestämmelsen i arbetstidslagen ändrades så att det i fortsättningen är straffbart att beordra någon att utföra nödarbete i sådana situationer där villkoren för att beordra nödarbete inte uppfylls. Dessutom ändrades arbetstidslagen så att det blev tillåtet att genom riksfattande tjänste- och arbetskollektivavtal göra undantag från den ordinarie arbetstiden och dygnsvilan enligt den allmänna bestämmelsen i lagen i sådant arbete som utförs endast tidvis inom den arbetstid per dygn då arbetstagaren ska vara beredd att arbeta.

Nico Steiner, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Ändring av lagen om vuxenutbildningsförmåner och 15 § i lagen om studiestöd

RP 15/2020 rd – RSv 54/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet lämnar arbetslivs- och jämställdhetsutskottet en utredning om reformens effekter senast den 31 december 2021.

Social- och hälsovårdsministeriet har lämnat en utredning om effekterna av reformen till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Pekka Paaermaa, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Ändring av 3 kap 5 § i arbetsavtalslagen och 4 kap. 5 § i lagen om sjöarbetsavtal

RP 222/2020 rd – RSv 157/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en utredning om konsekvenserna av lagen till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet före utgången av 2023.

Arbets- och näringsministeriet har för avsikt att inleda ett utredningsprojekt våren 2022.

Seija Jalkanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Uppföljning av effekterna av de ändringar som gjorts i utlänningslagen

RP 253/2020 rd – RSv 89/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer hur de ändringar som gjorts i utlänningslagen påverkar avslöjandet av utnyttjande av utländska arbetstagare och offrens rättsliga ställning och lämnar en utredning om detta till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet före utgången av 2022.

Rapporten lämnas inom utsatt tid.

Anu Jänkälä, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

Behovet av att revidera lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn

RP 4/2021 rd – RSv 78/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt gör en övergripande utredning och utvärdering av lagstiftningen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn och anknytande revideringsbehov, i synnerhet av möjligheterna att utvidga skyldigheten att kontrollera brottslig bakgrund och påskynda utlämnande av straffregisterutdrag, och vid behov bereder förslag till ny lagstiftning.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet uppmärksammar barns säkerhet och tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna på behörigt sätt, när det är fråga om personers lämplighet att arbeta med barn, och i kommande lagstiftningsprojekt som gäller dessa frågor gör en bedömning av konsekvenserna för barn och inkluderar den i propositionerna till riksdagen.

Arbets- och näringsministeriet utredde i början av 2022 möjligheten att få forskningsfinansiering för att utreda ärendet. På grund av andra mer brådskande projekt kunde det inte anvisas finansiering för utredningen. För att uttalandet ska drivas framåt måste arbets- och näringsministeriet samarbeta med justitieministeriet och social- och hälsovårdsministeriet. Avsikten är att inleda en fortsatt utredning av ärendet hösten 2022.

Päivi Kantanen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

Ändring av lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsonganställning

RP 31/2021 rd – RSv 29/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer effekten av de i 20 § 3 mom. avsedda besluten om att inte bevilja tillstånd och lämnar en rapport om saken till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet före utgången av 2022.

Rapporten lämnas inom utsatt tid.

Anu Jänkälä, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

Den rättsliga ställningen för utlänningar som plockar naturprodukter samt ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

RP 42/2021 rd – RSv 70/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer effekten av lagen om den rättsliga ställningen för utlänningar som plockar naturprodukter och lämnar en rapport om saken till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet före utgången av 2022.

Rapporten lämnas inom utsatt tid.

Olli Sorainen, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Lagstiftning om en översyn av serviceprocessen för arbetssökande och av vissa förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsförmån

RP 167/2021 rd – RSv 212/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer vilka konsekvenser reformen har för sysselsättningsutvecklingen och för hur servicen lyckas och hur kommunförsöken framskrider samt för hur resurserna räcker och hur de inriktas, och i det sammanhanget lägger särskild vikt vid hur den detaljerade regleringen fungerar, samt att regeringen lämnar en rapport till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om de ovannämnda omständigheterna före utgången av 2023. Riksdagen förutsätter att regeringen vid behov vidtar åtgärder för att se över lagstiftningen.

1. Arbets- och näringsministeriet kommer att följa upp konsekvenserna av reformen med hjälp av bland annat följande indikatorer: arbetslöshetens genomsnittliga längd, fullgörande av jobbsökningsskyldigheten, utveckling/ökning av mängden servicestyrning (aktiveringsgrad) samt antalet intervjuer (inledande intervjuer, samtal om jobbsökning, kompletterande samtal om jobbsökning) och uppgifter om utfallet. Utfallet av servicen utvärderas genom kundnöjdhetsundersökningar som utförs fyra gånger per år. Dessutom är det under planering att inleda en uppföljning av kundupplevelsorna i realtid.

Eero Janhonen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att man noga följer om arbets- och näringsbyråernas och försökskommunernas anslag räcker för att ordna högkvalitativa tjänster samt om anslagen fördelas proportionerligt mellan kommunerna och arbets- och näringsbyråerna och att det vid behov anvisas mer anslag för verksamheten i tilläggsbudgetar eller i statsbudgeten för 2023. Vid bedömningen av om anslagen är tillräckliga bör man utöver de personalresurser som kundservicen kräver också beakta de anslag som krävs för att utveckla lokalerna och informationssystemen.

2. Arbets- och näringsministeriet kommer att noga följa upp om anslagen är tillräckliga, i fråga om såväl arbets- och näringsbyråernas omkostnader som anslagen under moment 32.30.51 Offentlig arbetskrafts- och företagsservice (reservationsanslag 2 år). Bedömningen av om resurserna är tillräckliga och fördelas proportionerligt görs i synnerhet i förhållande till utfallsuppgifterna om intervjuerna och antalet eftersatta intervjuer i

sysselsättningsplanerna. Arbetsbelastningen bedöms i förhållande till kundantalen, åläggandet av skyldigheten att söka jobb och bedömningen av servicebehovet. I det årliga anslag på 70 miljoner euro som anvisats för reformen ingår de anslag som krävs för lokalerna.

Ville Heinonen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att göra bestämmelserna om arbetskraftsservice och utkomstskydd för arbetslösa mer förutsägbara och begripliga samt ger en rapport om detta till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet före utgången av 2023.

3. I sitt utlåtande till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet (GrUU 44/2021 rd) fäste grundlagsutskottet allmänt vikt vid de arbetslösas ställning och de komplicerade bestämmelserna om deras rättigheter och skyldigheter. Grundlagsutskottet konstaterade att när det är fråga om ett förmånssystem som tryggar den grundläggande försörjningen enligt 19 § 2 mom. i grundlagen, kan utgångspunkten anses vara att en arbetssökande utifrån den aktuella lagen någorlunda exakt ska kunna förutse hur hans eller hennes handlande påverkar hur den grundlagsfästa rätten tillgodoses. Grundlagsutskottet konstaterade att bestämmelserna i den så kallade nordiska modellen för arbetskraftstjänster om skyldigheten att söka jobb och fullgörandet av den, om undantagen från skyldigheten och om de arbetskraftspolitiskt klandervärda förfarandena och de tillhörande sanktionerna enligt grundlagsutskottet utgjorde ett mycket komplicerat regelverk.

Grundlagsutskottet preciserade i sitt utlåtande att det är extra viktigt med tydlig reglering vid den här typen av bestämmelser som har kopplingar till de grundläggande fri- och rättigheterna och som gäller fysiska personers normala dagliga aktiviteter. Kravet på att bestämmelser ska utfärdas genom lag innebär att bestämmelserna ska vara exakta och noggrant avgränsade, men också tydliga och begripliga. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet instämde i grundlagsutskottets åsikt om att de aktuella bestämmelserna är komplicerade och svårfattliga.

Utgående från riksdagens uttalande anser arbets- och näringsministeriet det vara nödvändigt att låta göra en utredning av behoven av att utveckla lagstiftningen. Preliminärt är det fråga om att låta göra en juridisk bedömning där åtminstone synpunkterna på bestämmelsernas systematik är centrala. De lagar som preliminärt ska bedömas är åtminstone lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012), lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (1269/2020) och lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), den sistnämnda till de delar som den hör till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde. Utredningsarbetet kan eventuellt inledas i början av 2023 när det redan finns en praxis för hur bestämmelserna om den nordiska modellen för arbetskraftstjänster ska tillämpas.

Timo Meling, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

16 Miljöutskottet

Ändring av vattenlagstiftningen och miljöförvaltningens resurser

RP 277/2009 rd – RSv 355/2010 rd

3. Riksdagen förutsatte att regeringen värnar om miljöförvaltningen genom att avsätta adekvata resurser för de uppgifter som ålagts myndigheten och vidtar åtgärder för att göra efterhandstillsynen av miljöskyddet effektivare genom att klargöra om det går att införa en tillsynsavgift för tillsynsuppdrag enligt vattenlagen.

3. En utredning om avgifterna för tillsyn över vattenlagen blev klar i januari 2022. De fortsatta åtgärderna ska slås fast i början av 2022.

Jari Salila, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Ändring av avfallslagen

RP 195/2017 rd – RSv 42/2018 rd

2. Riksdagen förutsätter att miljöministeriet bevakar verkställandet av lagändringen och till utskottet före utgången av 2027 lämnar en bedömning av de samlade konsekvenserna, i synnerhet för prisutvecklingen när det gäller hushållens avfallsavgifter, för de kommunala tillsynsmyndigheternas arbetsmängd och för en eventuell ökning av olaglig avfallsbehandling i glesbygden.

2. En ändring av avfallslagen (445/2018) trädde i kraft i början av 2019. Ändringen gällde ansvarsfördelningen inom den kommunala avfallshanteringen och de gränser för försäljning till utomstående när det gäller verksamhet på marknadsvillkor som tillämpas på anknutna enheter och upphandlande enheter som är verksamma inom kommunal avfallshandling. I början av 2022 upphörde den tre år långa övergångsperiod som gällt för genomförandet av ändringen.

När lagändringens konsekvenser följs upp bör även andra ändringar i avfallslagstiftningen som görs under uppföljningsperioden beaktas liksom deras konsekvenser för avfallshandlingens verksamhetsfält. Regeringens proposition om ändring av avfallslagen och vissa andra lagar som avser genomförandet av EU:s avfallslagstiftningspaket (40/2021

rd) godkändes i riksdagen den 23 juni 2021, och lagarna trädde i kraft den 19 juli 2021. Lagändringarna kompletterades med omfattande bestämmelser på förordningsnivå som trädde i kraft den 1 december 2021. Den nya lagstiftningen syftar i synnerhet till att öka återvinningen av kommunalt avfall och innehåller bland annat förslag som avsevärt påverkar avfallshanteringsarrangemangen för avfall som kommunen ansvarar för och de kommunala avfallshanteringsbolagens omsättning. Riksdagen förutsatte i samband med att den antog lagförslagen att regeringen före utgången av 2025 genomför en systematisk utvärdering av hur lagen fungerar med särskild fokus på hur materialåtervinningsgraden för kommunalt avfall, priserna på avfallstransporter samt små och medelstora företags konkurrensställning utvecklas (RSv 112/2021 rd).

Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram ska avfallslagen dessutom ändras så att gränsen för försäljning till utomstående när det gäller kommunala avfallshanteringsaktörer är fortsatt 10 procent även efter den 1 januari 2030. Miljöministeriet inledde bedömningen av konsekvenserna av åtgärden i ljuset av den reviderade lagstiftningen hösten 2021. Konsekvenserna med avseende på klimatneutralitet bedöms i en utredning som genomförs av Konkurrens- och konsumentverket och som planeras bli klar i början av 2022. Målet är att de behövliga lagändringarna ska kunna beredas utifrån konsekvensbedömningen senast under 2022.

Alla de ovan beskrivna lagändringarna är kopplade till varandra och deras konsekvenser är således omöjliga att separera från varandra i praktiken på ett tillförlitligt sätt. Miljöministeriet har för avsikt att ordna genomförandet av konsekvenserna av alla de ovannämnda lagändringarna och uppföljningen av konsekvenserna av dem som en samlad helhet på så sätt att en rapport över lagändringarnas konsekvenser kan tillställas utskottet inom de tidsfrister utskottet förutsätter senast före utgången av 2025 och 2027.

Riitta Leinen, miljøråd, miljöministeriet

Klimatårsberättelse 2020

B 18/2020 rd – RSk 52/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter att reformera klimatlagen och utveckla klimatårsberättelsen så att berättelsen i en lättillgänglig form ger en klar helhetsbild av utsläppsutvecklingen och av vad som krävs för att minska klyftan mellan de nuvarande åtgärderna och målet om klimatneutralitet, vilket förbättrar såväl beslutsfattarnas som medborgarnas möjligheter att delta i den klimatpolitiska debatten.

Klimatårsberättelsen 2021⁶⁶ har utifrån de riktlinjer som riksdagen framställt utvecklats så att den ger en mångsidigare och så omfattande bild som möjligt av utvecklingstrenderna inom klimatpolitiken. I berättelsen analyseras utsläppsutvecklingen förutom inom ansvarsfördelningssektorn även inom utsläppshandels- och markanvändningssektorn. Analysen av klimatneutralitetsmålet bygger på den nya bedömningen av utsläppsutvecklingen som gjorts inom forskningsprojektet Klimatneutralt Finland 2035.

Årsberättelsen 2021 innehåller i enlighet med riksdagens förslag en allmän översikt över de ekonomiska och sociala konsekvenserna samt bedömningar av det koldioxidavtryck som hushållens konsumtion ger upphov till och företagens positiva klimathandavtryck. Liksom föregående år innehåller berättelsen en utredning av vidtagna anpassningsåtgärder, översikter över samlade åtgärder över sektorsgränserna, såsom kommunernas klimatpolitik och cirkulära ekonomi samt en omfattande bilagetabell över de politiska åtgärder som vidtagits i syfte att stävja klimatförändringen. De sektorspecifika indikatorerna har uppdaterats, och nya indikatorer har lagts till.

Regeringen bereder en reform av klimatlagen, som även kan medföra ändringar i de innehållsliga kraven i årsberättelsen. I beredningen beaktas riksdagens ställningstaganden om utvecklingen av årsberättelsen. Avsikten är att regeringens proposition om revideringen av klimatlagen ska lämnas till riksdagen i början av 2022.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Magnus Cederlöf, miljöråd, miljöministeriet

Omkostnader för Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet

RP 189/2020 rd – RSv 26/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i en tilläggsbudget tryggar det anslag på 400 000 euro som Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet behöver för att genomföra lagändringen i syfte att utveckla datasystemet för val av boende och förbereda sig för sina nya uppgifter samt de tilläggsresurser på 140 000 euro som ändringen förutsätter.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer tillräckliga resurser för rådgivnings- och tillsynsuppgifterna vid Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet i allmänhet och med beaktande av behovet av att styra

66 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-392-8>

de verksamhetsätt som gäller fullgörandet av bostadsrättssammanslutningarnas informationsskyldighet i syfte att främja insynen i verksamheten särskilt i fråga om självkostnadsprincipen och ett enhetligt genomförande av utjämningsgrunderna.

1–2. I den tredje tilläggsbudgeten för 2021 har 400 000 euro anvisats för omkostnaderna för Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet. I budgeten för 2022 har 175 000 euro anvisats för revideringen av lagstiftningen om bostadsrättsboende, 140 000 euro för informationssystemprojektet för bostadsrättsbostäder (ASO) och 70 000 euro för underhållskostnader. ARA genomför den nya bostadsrättslagen, vars ikraftträdande och kostnader fördelas på flera år.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministeriet

Ändring av avfallslagen och vissa lagar som har samband med den

RP 40/2021 rd - RSv 112/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen genomför en systematisk utvärdering av hur lagen fungerar med särskild fokus på hur materialåtervinningsgraden för kommunalt avfall, priserna på avfallstransporter samt små och medelstora företags konkurrensställning utvecklas och att regeringen lägger fram resultaten av utvärderingen för utskottet före utgången av 2025.

1. Miljöministeriet har inlett beredningen av den efterhandsutvärdering som riksdagen förutsatte. Miljöministeriet anordnade den 13 januari 2022 i samarbete med Miljökonferensforumet en workshop för forskare och sakkunniga om hur bedömningen av lagpaketets konsekvenser för företag ska inriktas⁶⁷. Efterhandsutvärderingen ska huvudsakligen genomföras av utomstående sakkunniga och forskare. Utvärderingen inleds under våren 2022.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheterna att föreskriva ett enklare nytt förfarande, särskilt när det gäller upphörandet att klassificeras som avfall, där behörigheten koncentreras till en enda myndighet.

⁶⁷ https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/5e0e30cf-9475-4953-8513-4ad46f32ecb8/3faec03fd664-497a-ac5f-768410f27779/MUISTIO_20220120133401.pdf

2. Miljöministeriet har den 23 augusti 2021 tillsatt en arbetsgrupp för produktifiering av återvunnet material (den s.k. UTU-arbetsgruppen). Den brett sammansatta arbetsgruppen ska

- kartlägga erfarenheterna av det nuvarande systemet, där beslut om när avfall upphör att klassificeras som avfall och när det ska klassificeras som biprodukter fattas från fall till fall, och följa upp förvaltningspraxisen kring klassificering som biprodukter och upphörande av klassificering som avfall i enskilda fall,
- granska olika alternativ till förfaranden för hur beslutsfattandet om klassificering av avfall som biprodukter och upphörande av klassificering som avfall kan utvecklas (inklusive ett lättare beslutsförfarande som tillämpas från fall till fall och som koncentreras till en enda myndighet) och att lägga fram ett förslag till behov av att ändra lagstiftningen om detta,
- bedöma behovet av och förfarandena för att stifta nationella EoW-förordningar om olika avfallsslag, och
- följa upp utvecklingen inom EU och vid behov identifiera påverkansobjekt (till exempel i anslutning till sådana avfallsslag i fråga om vilka en EU-harmonisering behövs eller vore till nytta).

UTU-arbetsgruppen inledde sitt arbete i september 2021. En mellanrapport om utvecklingen av beslutsförfarandet i enskilda fall ska färdigställas i juni 2022.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer ett tillräckligt stöd för det genomförandeprojekt som nämns i propositionen och vars syfte är att främja konkurrensutsättningen av transporterna i enlighet med 36 § i avfallslagen så att också mindre transportföretag kan delta i anbudsförfaranden och få transportentreprenader. Projektet ska genomföras i nära samarbete mellan miljöministeriet, arbets- och näringsministeriet, transportföretagen, kommunerna och deras avfallsanläggningar.
4. Riksdagen förutsätter att regeringen stöder utvecklandet av upphandlingskompetensen och ett effektivt utbyte av bästa praxis som en del av det ovannämnda genomförandeprojektet i syfte att säkerställa också små och medelstora företags konkurrensvillkor.

3–4. Miljöministeriet har inlett ett genomförandeprojekt för utveckling av konkurrensutsättningen av transporterna i slutet av 2021. Arbetsgruppen bakom projektet består av representanter för miljöministeriet, arbets- och näringsministeriet, transportföretagen, kommunerna och deras avfallsanläggningar. Genomförandeprojektet framskrider i två faser under våren 2022: i den första fasen utarbetas verksamhetsprinciper och anvisningar som ska iakttas i planeringen och genomförandet av konkurrensutsättningen av transporter (1–3/2022), och den andra fasen går ut på att förankra dem bland kommunerna,

avfallsanläggningarna och företagen (3–5/2022). Utifrån övergångsbestämmelserna i avfallslagen övergår transporter av avfall som ska samlas in separat etappvis till att ordnas av kommunen från och med juli 2023, vilket innebär att planeringen av konkurrensutsättningarna måste inledas redan hösten 2022.

Jussi Kauppila, regeringssekreterare, miljöministeriet

Lag om förebyggande och ersättning av skador orsakade av fridlysta djur

RP 154/2021 rd – RSv 193/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att de undantagsförfaranden som fågeldirektivet möjliggör tillämpas flexibelt för att förebygga skador orsakade av storskarvbeståndet.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet snarast möjligt utreder de skador som storskarven orsakar det kommersiella fisket och bereder en separat regeringsproposition om stödordningen, om utredningen visar att betydande skador orsakas. En rapport om hur beredningen framskrider ska ges före utgången av 2022, om en sådan regeringsproposition inte har lämnats till riksdagen.

1. Med stöd av 49 § 3 mom. i naturvårdslagen kan tillstånd att avvika från bestämmelserna om fridlysning av fåglar ges på de grunder som nämns i artikel 9 i fågeldirektivet, inklusive förebyggande av allvarlig skada på odlingar, husdjur, skogar, fiskevatten och vattendrag. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland fattar i egenskap av behörig myndighet tillståndsbesluten med stöd av gällande lagar och domstolarnas rättspraxis. Miljöministeriet finansierar olika projekt inom ramen för vilka det produceras mer information även för att stödja undantagstillståndsförfarandet. Det pågående OHKE-projektet (projekt för utveckling av styrningen) syftar till att stödja exempelvis beredningen av regionala storskarvsplaner.

2. Lagen om förebyggande och ersättning av skador orsakade av fridlysta djur stadfästes den 14 januari 2022. Lagen träder i kraft efter att kommissionen har godkänt de stödssystem som ingår i lagförslaget. Miljöministeriet har i början av 2022 inlett en projektplanering i syfte att utreda skador som storskarven orsakar kommersiellt fiske och skador som fåglarna orsakar fiskodlingsanstalter vid kusten. Utredningen genomförs av Finlands miljöcentral, Naturresursinstitutet och Åbo universitet. Utredningen färdigställs före utgången av 2023.

Hanne Lohilahti, specialsakkunnig, miljöministeriet
Nina Mikander, specialsakkunnig, miljöministeriet

SNELLMANGATAN 1 A, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
valtioneuvosto.fi/sv/
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN: 978-952-383-697-6 PDF
ISBN: 978-952-383-681-5 tryckt
ISSN: 2490-0966 PDF
ISSN: 2490-0613 tryckt